PJSNĚ NÁRODNJ

w ČECHÁCH.

Sebral

Karel Jaromjr Erben.

(S nápěwy.)

Má dceruško!
— — — — —
Genom se modljwe;
A pracug a zpjwey.

Pjseň nár.

Swazek I.

W Praze 1842.

Tiskem a nákladem Jana Host. Pospjšila,
činného auda českého národnjho Museum.

Národowé slowanštj, uznawše podlé giných welikau cenu básnictwj národnjho a pjsnj zwláště, gakož i potřebu swrchowanau, hrozjcjmu zahynutj wytrhnauti prostomilé tyto zwuky, žiwý obraz ducha národnjho, obrátili od časů nedáwných snaženj swé na to, wyhledati a na swětlo wynesti, čeho geště w ohledu tom dostihnauti a zachowati lze. Někteřj z nich, gako Rusowé, Poláci, Srbowé a g., honosj se giž mnohými, wzácnými, ano mezi tjm i skwostnými sbjrkami zpěwů národnjch; ginj pak pjsně odwětwj swého sebrané buď giž po swazcjch wydáwati započali, buď aspoň sbjrky k wydánj připrawené weřegnosti ohlásili. U nás w Čechách učinil pan Čelakowský roku 1822 začátek chwalitebný, pogaw we swé tři djlky **Slowanských národnjch pjsnj** (druhý 1825 a třetj 1827) dosti znamenitý počet českých. A wšak

sbjrku pjsnj národnjch po Čechách zpjwaných o sobě sme neměli žádnau (neboť pjsně roku 1825 w Praze u Bartha wydané, gakož gen w ohledu hudebnjm pozoru hodné, sem počjtati nemohu); pročež zdálo se, ano sem tam i předhazowati se začalo, žeby Čechowé tak giž odnárodnělj byli, že se sbjrku gako ginj přjbuznj kmenowé slowanštj negsau, aneb aspoň žeby to, co geště w Čechách se zpjwá, tak chatrné chamradj bylo, že ani za sbjrku nestogj — což by arci národu našemu podlé wyhlášené geho náklonnosti a schopnosti hudebnj přjliš ke cti neslaužilo; neboť kde hudba, tuť i zpěw. — A wšak meyljte se, pánowé! Čechowé magj po tu dobu geště swůg wzácný poklad gak powěstj, podánj a zwykû, tak i pjsnj národnjch; ale před uchem a okem pátragjcjm nedûwěrně tagj a tjm wjce w skrytě chowagj, čjm wjce ausměšků tak nazwané oswěty a wyššjho tónu se bogj. Prawda, že způsobem takowým mnoho giž a nenabytně ztraceno; a wšak co geště se udrželo, odměnilo by dostatečně trpěliwého a schopného badatele, čas i potřebný náklad obětugjcjho — kdyby geho bylo.

Podáwám tuto kraganûm swým w několika swazečkách sbjrku pjsnj národnjch,

kteréž sem od některého roku, neywětšjm djlem na wenkowu, dle přjležitosti poznenáhla buď sám byl shledal, buď od přátel, rownym wynasnaženjm a sbjrkami swými mně ochotně přispěwšjch, obdržel. Negsau to arci w celku ani zádumčiwé zpěwy Slowanů ruských, ani pjsně djwek srbských, podobné šweholu skřiwana w powětřj se třepetagjcjho — neboť duch česky od gednoho i druhého stegně wzdálen; a wšak magj swé zwláštnj wnady a krásy, a pak-li se nemeyljm, krásy, kterých bys při oněch nadarmo hledal. Chceš-li gich ale seznati a práwě posauditi, tedy pjseň českau nečti, ale zpjwey.

U wolenj pjsnj podlé smyslu slowa wzat ohled i na nápěw, w obém pak swědomitě šetřeno wěrnosti.

Wygjmage pjsně swatebnj, genž we swazku druhém následowati budau, nedržel sem se w pořádánj žádného prawidla gistého, nechtě djlem, co možno, rušiti pořádek od zpěwáků zachowáwaný, kteřj pjsně některé, ač obsahem od sebe rozdjlné, wůbec dohromady stahugj a gako za gednu zpjwagj; djlem pak zamezowati sobě cestu, pak-li by se událo, časem nad to geště o swazek dále pokročiti.

Nenapadlo mi nikdy na mysl, sbjrku tuto za auplnau, tjm méně za co dokonalého wydáwati — neboť wjm dobře, čeho se mi w gednom i druhém ohledu nedostáwá; a wšak chtěl sem poněkud přispěti wěci, pro kterauž u nás po tu dobu skrowně učiněno, a cò možno shledati w gedno pomûcky a materialy, kterýchž by někdy ruka mistrowa k djlu národnjmu použiti mohla, začež i připogené poznamenánj powažowány buďtež.

Konečně nemohu opominauti, djky wzdáti ww. pp. Dauchowi, Rozšlapilowi, Krolmusowi, pp. Hawljkowi, Štorchowi, Füllekymu a g. w., kteřj k rozmnoženj sbjrky této laskawé byli podali ruky.

W Praze w zářj 1841.

K. J. Erben.

1. Sirotek.

Srow. Mor. n. p. od F. S. 1840. str. 4. — Pol. Żeg. Pauli 75. — Ilir. St. Vraz I. 145. — Lit. přel. Čel. 51.

(Nápěw 1.)

Osiřelo djtě
O půl druhém létě.

Když ge rozum bralo,
Na matku se ptalo.

»Ach táto, tatjčku!
Kam ste dal mamičku?«

»»Twá matka twrdě spj,
Žádný gi nezbudj.

Na hřbitowě ležj
Nedaleko dweřj.««1)

Gak djtě slyšelo,
Na hřbitow běželo.

Špendljčkem kopalo,
Gehličkau hrabalo.[2])

Když se dohrabalo,
Smutně zaplakalo.

»Ach mámo, mamičko!
Promluwte slowjčko.«

»»Ach, djtě, nemohu!
Mám na sobě hljnu.

A na srdci kámen —
Hořj gako plamen.[3])

Gdi djtě, gdi domů,
Máš tam ginau mámu.««

»Ta nenj tak milá,
Gako wy ste byla.

Když má chleba dáti,
Třikrát geg obrátj.[4])

Když wy ste dáwala,
Wy ste mazáwala.

Když hlawičku češe,
Krew potůčkem teče.

Když wy ste česala,
Wy ste obgjmala.

Když nožičky myge,
O škopjček bige.

Když wy ste mýwala,
Celé ste zljbala.

Když košilku pere,
Diw mne neproklege.

Když wy ste práwala,
Wy ste si zpjwala. [5])

Což ge po té mámě,
Když my wás nemáme!« [6])

»»Gdi djtě, gdi domů,
Poruč Pánu Bohu.

Gá tam přigdu k tobě,
A wezmu tě k sobě.« «

Djtě přišlo domů,
Položilo hlawu.

»Ach táto, tatjčku!
Prodeyte krawičku,
Gedneyte truhličku.

Chysteyte zwonjkům
A žáčkům zpěwáčkům.

Knězi od průwodu,
Hrobaři od hrobu.«

»»Co djtě, co činjš!
Což zemřjti mjnjš?««

»Ach táto, tatjčku!
Už widjm mamičku.

Mamička gde ke mně —
Ona si mne wezme.«

»»Co djtě, co děláš!
Kdyť mamičku nemáš!

Twá mamička hnige
Na hřbitowě w hljně.

Kdyť žádný tu nenj —
Ty, djtě, gsi w sněnj!««

»Ach táto, tatjčku!
Deyte podušťičku.

Hlawička co plamen —
Už ge semnau amen.

Má dušička Bohu,
Mé tělo do hrobu.

Do hrobu — k mé matce,
Ať gj zplesá srdce.«

*

Geden den stonalo,
Druhý den skonalo,
Třetj pohřeb mělo.

---

[1]) Ginde takto:

Ona ti zemřela,
Když si malá byla.

[2]) Aneb:

Prstjčkem hrabalo.

Známo-tě přjslowj: *Špendljkem bystc mne někdy rádi wykopali — ale giž pozdě*, kteréž gsauc nepochybně odtud wzato, gakož i rozesáhlá powědomost pjsně této po weškeré zemi České, a odtud pocházegjcj množstwj variantů, o wysokém stářj gegjm důstatečně swědčj. Pamatugi se, že sem gednau w gakémsi kancionalu nad pjsnj: *Ach, kýž gsem slawjčkem, tjm malým ptačjčkem*, kteráž gistě k těm neystaršjm náležj, četl: *Zpjwá se gako: Osiřelo djtě.*

[3]) Aneb:

»»Kdybych mohla mluwit,
Mohlabych i chodit.

K ukončenj prwnjmu pjsně této, gakož wiz njže pozn. [6]), patřegj mjsto následugjcjch dwau, tyto sloky:

Gdi djtě, gdi domů,
Poruč mě tu Bohu.

Máš tam matku ginau,
Otci twému milau.««

»Ač ge milá otci,
Neupřjmná předci.

[4]) Aneb:

Nožem chce mne pškáti.

[5]) Sem kladau někteřj geště:

> Když mne potkati má,
> Do očj mi pliwá.
>
> Když wy ste potkala,
> Wy ste obgjmala.

Pozoru hodno, že pjseň polská, kteráž na počátku i konci gakož obsahem tak i rozměrem werše od našj se lišj, w mjstech těchto w obém, a skoro doslowně s nj se srownáwá; z čehož sauditi lze, že tkliwé zwuky tyto až do Polsky pronikše, zde buď w pjseň podobnau wetkány sau, buď za základ pjsni nowé poslaužily.

[6]) Odtud ukončenj prwnj následowně:

> »»Gdi, mé djtě, domů,
> Poruč Pánu Bohu!««
>
> »Mamičko nepůgdu,
> Tady plakat budu.
>
> Wy spjte tu w hrobě;
> Ach, wemte mne k sobě!«
>
> A na hrob, na tráwu
> Položilo hlawu.
>
> Do pláče se dalo,
> Žalostně plakalo.

W tom pláči usnulo —
S matkau se shledalo.

Ukončenj giné:

»»Gdi gen, djtě, domů,
Gá za tři dny přigdu.

Tebe s sebau wezmu,
Krk maceše strhnu.««

Djtě přišlo domů,
Položilo hlawu.

»»Co djtě, co činjš!
Snad umřjt nemjnjš?««

»Ach táto, tatjčku!
Chysteyte rakwičku.

Mamička sem přigde,
A mne s sebau wezme.«

Macecha ze dweřj,
A matka do dweřj.

Do dweřj wkročila,
Macechu chopila.

Macechu chopila,
Krk gj zakrautila,
Djtě s sebau wzala.

Ostatnj varianty w ukončenj a gednotliwých mjstech, pokudž mi známé, méně důležité, a protož wypuštěny gsau.

Pjseň tuto zpjwáwagj matky, kdy wečer po práci sobě sednauce, djtky swé k sobě tulj. A ačkoli pokaždé rozželj se srdéčko maličkých těchto a oči slzami se naplnj, nenj gim předce milegšj pjsně nad *Osiřelo djtě*.

2. Sestra trawička.

Srow. Čel. III. 9. — *Mor. Čel. II.* 49.; *F. S. r.* 1835. 13; *r.* 1840. 183. — *Slsk. Čel. III.* 76; *Zpěw. II.* 32. — *Pol. Żeg. Paul.* 81. 82; *Wojc. I.* 71. *sr.* 232. 289. — *Srb. Karadz. I.* 108. — *Rus. Čel. III.* 108; *Sachar. a Srezn.*

(Nápěw 2.)

Stogj hruška w šjrém poli,
Pod tau hruškau kámen bjlý.

Pod kamenem zlatý prsten,
Skrz ten prsten tráwa roste.

Kdo tu tráwu žjti bude,
Zlatý prsten nosit bude.

Žala gi tam moge milá,
Prsten předce nenosila. [1]

Geli tudy tři huláni:
»Pogeď, holka, pogeď s námi!«

»»Gábych s wámi ráda gela,
Kdybych gen bratra neměla.«« [2]

»Bratra můžeš otráwiti,
S námi můžeš předce gjti.«

»»Kterak bych ho otráwila?
Gá se tomu neučila.««

»Gdi do háge zeleného,
Nagdeš hada gedowého.

Uwař mu ho w teplém mljce,
A uwadne geho srdce.«

Šla do háge zeleného,
Našla hada gedowého.

Uwařila w teplém mljce,
Osmažila na rendljce.

Bratr z lesa domů gede,
Gaworowé dřewo weze.

»»Pogď, bratřjčku, k snjdanjčku,
Přichystala sem rybičku.««

»Gaká, sestro, to rybička,
Beze hlawy, bez plautwjčka?«

»»Hlawičku gá posnjdala,
A plautwjčka kočka wzala.««[3])

A když bylo po snjdanj,
Bratr se má k umjránj.

»Auwey, sestro, hlawa bolj!
Pogď, sestřičko, zawaž mi gi.«

»»Kdybych chtěla hlawy wázat,
Nedala bych hady gjdat.««

»Gdi, sestřičko, pro wjnečko,
Ať okřege mé srdečko.«[4])

Nabrala mu wody z łauže:
»»Pj, můg bratře, to zpomůže.««

»Podey, sestro, podušticku,
Ať položjm swau hlawičku!« [5])

Podala mu twrdý kámen:
»»Umři, bratře, s Pánem Bohem!««

Geden den ho pochowala,
A druhý den psanj psala:

»»Pogeď, milý, bez prodlenj,
Už ge bratr otráwený.««

»Když si bratra otráwila,
Ani mne bys nešetřila.«

»»Auwey Bože, gaké hoře!
Nemám bratra ani muže.

Bratra sem si otráwila,
A muže sem nedostala!«« [6])

---

[1]) Mjsto úwodu tohoto zpjwagj někteřj:
Žalo děwče, žalo tráwu
U panského suchopáru.

Geli tudy čtyři páni:
»Pogeď, děwče, pogeď s námi« atd.

²) Dle zwyku staroslowanského sestra poddána byla bratru, bez gehož wůle za muže gjti nesměla. (Karamz. o Slowanech w Kroku II. str. 486. — Maciej. hist. prawodawstwa IV. str. 14. 348 a g.) — Památka práwa tohoto bratrů nad sestrami podnes udržela se w obyčegjch swatebnjch lidu ruského w Haliči. Když totiž newěstu čepiti magj, bratr gegj, ozbrogený — ač nynj giž gen žertowně mečem dřewěným, mlatem slaměným, aneb lukem se šjpkau dřewěnau — nedá wěnec a pentle sestře s hlawy snjti, aniž dotknauti se gj, dokud ženich s njm byl se neporownal, a newěstu newyplatil; načež wystřeliw šjpku do powětřj, sestře wlasy rozplétati pomáhá, gakoby na znamenj, že práwa swého k nj giž se odřjká. (Žeg. Pauli pieś. ludu rusk. w Gal. T. I. 65. 100. 121. — Wojc. II. 93. 128.)

³) Aneb:

Hlawičku sem sama gedla,
A plautwjčka kočka zwedla.

⁴) »Podey, sestro, podey wjna,
Wšak si toho sama wina,
Že přicházj má hodina!«

⁵) »Ať wypustjm swau dušičku.«

⁶) Co pjseň tato, gakož i polská a srbská, wraždu na bratru spáchanau, zradau milého pokutuge, tresce česká giná, gižto p. Čelakowský we sbjrce swé (III. 9.) uwádj, zločin tento zlým swědomjm, w čemž i se slowenskau se srownáwá. Překwapugjcj zagisté a pěkné gest ukončenj pjsně morawské (F. S. 1840. str. 183.) kteráž sestře trawičce mimo tělesný, i giný geště trest připrawuge, totiž bezděčnau památku, neumjragjcj w ustech národu. Ku porownánj budiž mi dowoleno pjseň celau zde uwesti:

Uliánka, čistá panna,
U Dunaga šaty prala.

Dogeli tam tře husaři:
„„„Poď, Uličko, pogeď s námi.“‘

„Gá bych s wámi ráda gela,
Dybych tu bratra neměla.“

„„„Bratra možeš otráwiti,
Možeš s námi preca geti.“‘‘‘

„Gak bych gá ho otráwila?
Temu sem sa neučila.“

„„„Běž do lesa dubowého,
Nagdeš hada gedowého.

Uwař mu ho k snjdanjčku,
Gak rybičku s černú máčkú.“‘‘‘

Už Janjček s hory gede,
Malowané dřewo weze.

Hned mu wrata otwjrala,
Wrané koně wypřáhala.

„„„Uliánko, co nowého,
Že wypřáháš koňa mého?“‘‘‘

„Poď, Janjčku, k snjdanjčku,
Máš přichystanú rybičku.“

„„„A co gsú to za rybičky,
Dyť nemá žádná hlawičky?““

„Hlawičky sem urúbala,
Pod okénko zakopala.“

Gak ten prwnj kúsek zédl,
Hned na lewé ljčko zblédl.

Gak ten druhý kúsek zédl,
Hned na obě ljčka zblédl.

Gak ten třetj kúsek zédl,
Hned na celé tělo zblédl.

„„„Běž, Uličko, pro piwečko,
Ať si owlažjm srdečko.““

Donésla mu lužowice:
„Pig, Janjčku, pig welice!“

„„„Běž, Uličko, pro peřinku,
Nech položjm swú hlawěnku.““

Donesla mu twrdý kameň:
„Ostáway tu s Pánem Bohem!“

Bojanowské zwony zwoňá,
Uliánku drábi honá.

Mutěnické zezwáňagú,
Uliánku doháňagú.

A Hodonské dozwonily,
Uliánku dohonili.

Janjčka na krchow nesú,
Uliánku kati wezú.

„Zazdite mia do kamenj,
Nech o mně pěsníčky nenj.“

Zednjci gu zazdjwali,
Panny pěsničky skládaly.

Uliánku už zazdili,
Panny pěsničku složily.

3. Milá w hrobě.

Srow. Čel. I. 4; *III.* 16. — *Mor. F. S.* 1840. 67. — *Pol. Wojc. I.* 57. *II.* 295. — *Luž. Čas. česk. muz.* 1840. *str.* 229.

(Nápěw 3, 4.)

Když sem šel přes ten černý les,
Žaly tam dwě panny owes.

Řekněte wy mně, panenky,
Mého srdce holubinky,

Žne-li tu také má milá?
Ge-li tak zdráwa gako gá?

»Ach nenj, nenj — umřela!
Wčera teyden pohřeb měla.«

Ukažte mně tu cestičku,
Kudy nesli mau holčičku.

»Cestička ge ušlapaná,
Rozmarjnkau propletená.«

Kudy gi nesli mládenci,
Tam sau wyrostly kamenci. [1])

Kudy gi nesly družičky,
Tam sau wyrostly růžičky.«

Ukažte mjsto, kde ležj. —
»Za kostelj̊čkem u dweřj.«

Dwakrát sem hřbitow obešel,
Mé milé hrob sem nenašel;

*

Potřetj hřbitow obcházjm,
Mé milé hrob tu nacházjm.

»»Kdo to šlape po mém hrobě,
Že nedá mrtwým pokoge?

Cuchá trawičku zelenau,
Srážj rosičku studenau?«« [2])

Wstaň, má milá, wstaň z hrobu wen,
Podjwey se, twůg milý gsem.

Třetj rok dnes mi wypršel,
A gá si pro tebe přišel. [3])

»»Ráda bych gá wstala z hrobu,
Ale nemohu pro mdlobu.

Mé srdečko ge skljčené,
Ruce, nohy zdřewěnělé.

Hledey, milý, mezi hroby,
Má tam hrobař swé nádobj.

Má tam motyku a ryčku,
Wykopey swogi holčičku.

Až mne wykopáš z hrobu wen,
Pak si mne s sebau domů wem!««

Moge milá wykopaná,
Rozmarjnkau opletená,
Ach, co po nj — ge studená!

Kams, má milá, dary dala,
Které si ode mne brala?

»»Gest-li sem gá dary brala,
Gá sem ge s sebau newzala.

Moge matička dary má,
Gdi, ona ti ge zase dá. 4)

Máš tam šáteček červený,
A w něm prstýnek stříbrný.

Ten šáteček hoď do trnj,
Bude konec milowánj.

Ten prstýnek hoď do moře,
Bude konec wšeho hoře. 5)««

Zwoňte zwony na wše strany,
Umřelo mně potěšenj.

Na wše strany sau zwonili,
Mé srdečko[6]) nezbudili.

---

[1]) *Kamenec,* kameničky, brusničky, (Vaccinium Vitis idaea, die Preisselbeere), keřjček malý s červenými gahůdkami, w půdě pjsčité rostaucj. Wenkowané naši wěncemi z kameniček uwitými o gistých slawnostech oltáře, sochy swatých, domy a g. zdobj, an listek gich tupý tak snadně newadne. Takž i we Slowensku:

Preleç, ptačku, prelec, pres toten *kamenec,*
Powec tam milému, že som dala weniec.
Prelec, ptačku, prelec, pres zelenú lúku,
Powec tam milému, že som dala ruku.

(*Zpěw. I.* 216.)

[2]) »»Kdo to šlape po mém hrobě,
Cuchá mi tráwu na hlawě?««

[3]) Šel gest ginoch do swěta — daleko. W odchodu laučil se geště se swau milau, a zanecháwage gj na památku a gisté znamenj lásky swé *prsten* a *šátek červený,* prawil:
„Počkey, má milá, tři léta na mne." (Pjs. 49.)
Tři léta minuly — ginoch se wracj.

[4]) Ginde:

Něco sem chudým rozdala,
Něco mé matince dala.

Aneb:

Něco sem na pohřeb dala,
Něco tobě zanechala.

Ten prstýnek hoď do wody,
Ať mne hlawička nebolj.

[5]). »Šáteček hoď na Pražský most,
Wšak máš tam giných děwčat dost.

[6]) Mé *srdečko, moge potěšenj,* má *dušičko,* drahá, zlatá *perličko,* tak gmenngeme toho, kdo nám přede wšemi milý.

4. Zaklené děwčátko.

Srow. pjs. 11.

(Nápěw 5, 6.)

Teče woda od Tábora,
Teče okolo gawora;
Wšecky láwky pobrala,
Gen gedinkau nechala,

Po které mysliwec chodil,
Děwčátko za ruku wodil.
Utrh' gabko s gabloně,
A pustil ge po wodě:[1])

»Plyň, gabljčko, kam ty ráčjš,
Gen ať se mně nepomáčjš;
Plyň, gabljčko, plyň dolů,
Až pod gawor do mleynů.«

Gak gabljčko připlynulo,
Čtyry kola zastawilo;
Točit se gim nedalo,
Wodu na břeh wyhnalo.

»Proč se, kola, netočjte,
Mé srdečko netěšjte,
Tak gako ste těšily,
Dokud ste se točily?«

U Tábora ge obora,
Pasau se tam geleni.
Pásal ge tam mysliweček
W kamizolce zeleny. 2)

S geleny se objráwal,
Hezké holky milowáwal.
Poslal swého gelena
Tam pod gawor do mleyna.

„Běž, geljnku, po potoku,
Nic nelitug swého kroku,
Běž prudkostj gelena
Pode gawor do mleyna.

Tam na břehu pod gaworem
Nagdeš děwčátko státi,
Mau panenku rozmilau
Smutně hořekowati.

Čtyry mleynské kola stogj,
Neštěstj se w mleyně rodj!
Před nj shýbni parohy,
A skoč s láwky do wody.

Tam kde prwnj ge kolečko,
Přigdeš, a nagdeš gabljčko;
To wbodni na parohy,
A pospěš do obory.“ —

Noc se bljžj. Gelen běžj,
A pod njm se země třese;
Na parůžku gabljčko,
Pěkné čerwené, nese.

Wzal mysliwec, wzal gabljčko,
Rozdwogil ge w polowjčko:
Wyletělo ptačátko,
Bělaunké holaubátko.

Newěř, newěř, mysliwečku!
Že ge bylo ptačátko:
Bylo, bylo ge zaklené
Gedno krásné děwčátko.[3])

---

[1]) *Gablko* w pjsnjch, powěstjch a zwycjch národnjch slowanských mjsto důležité, a djlem i tagemné zagjmá. Gsauc poslem i gednatelem mezi mládencem a pannau w záležitostech milostných, časem i *znak lásky* samé na sobě nese. W Srbsku posjlá ginoch djwce, o gegjž ruku se ucházj, po swatech gablko, w něž několik penjzků střjbrných wetknuto. Přigme-li djwka dar, znamenjm to odpowědi dobré; pak-li geg ale wrátj, ginoch po newěstě giné ohljdnauti se přinucen gest. To samé i o Chorwatech a Slowanech Uherských wyprawugj. (Ž. Pauli pieś. ludu polsk. w Gal. p. 5. — Vukassowich in Dobrow. Slowanka II. S. 12. — Kwětomluwa od Amerl. I. str. 6.) — Slowané pohanštj wyobrazowali sobě *Ladu* neb *Milinu*, bohyni lásky, podstatau panny čistomilé, magjcj w ruce prawé tři gablka zlatá, za nj pak tři děwice stogjce, gablko sobě podáwaly. Podobně *Žiwa*, bohyně žiwota a úrody, w božnici Ratiborské představowala se s gablkem w ruce; pročež domnjwati se gest, že gablko Slowanům *znakem plodnosti a zúrodněnj* bylo, a týže wýznam i ga-

blka Ladina měla. Tak okusily i *řecké Plejady* neyprwé *gablck* w zahradách Hesperidských, a plodnými se staly; gakož pak i *Indowé* w mythologii swé lásku s ploděnjm pogj, (srow. indic. *Siwa,* mužština sjla plodjcj, geho manželka *Bhavani,* wlastně *Sri,* t. Lada.) Gak bljzko ostatně u Slowanů Žiwa Milině přjbuzna byla, patrno z toho, že omylně za tuto držána gest. (Krok II. str. 359 a 373.) — Staré powěsti wyprawugj zhusta o gablkách *okauzlených* a *mocj nadpřirozenau* nadaných, a podnes geště zde onde w Čechách lid powěrečný w štědrý wečer z gablka osud hádá, gakýž roku přjštjho koho potkati má. Po wečeři totiž překrogj osoba každá gablko w půly tak, že oštiny s gádrami na obé polowici hwězdu ukazugj. Pak-li hwězda čtweropaprskowá na způsob křjže, smrt a neštěstj, pak-li z wjce paprsků a prawidelná, dobré znamená.

[2]) Také:

Na Táboře we oboře
Pás mysliwec geleny;
Pásal s nimi srnčata,
A milowal děwčata.

Od starodáwna připisowala se mysliwcům gakási tagemná wláda gakož nade zwěřj, tak i nad srdcem djwčjm; a po tu dobu geště mjstami lid sprostý domnjwá se, žeby byli mezi mysliwcemi, kdožby wjce uměli, než s rozumem lidským by se srownáwalo. I wyprawugj sobě o mysliwcjch, kteréž geleni, srny i giná plachá zwěř na slowo poslauchala; ano slyšel sem i gmenowati gakéhosi mysliwce wogáka, gegž ani ocel, ani kaule poraniti w stawu nebyla; a giného, který wystřeliw oknem swé mysliwny, každau zwěř a každého ptáka zastřelil, o kterémž byl pomyslel.

Na podobnau powěru zakládá se i powěstná zpěwohra německá: *Střelec kauzedlnjk.*

[3]) Nebude od mjsta zde poznamenati, že Slowané, zwláště pak Čechowé pohanštj duši lidskau co ptáka sobě představowali. Tak ruk. králodw. o Wlaslawu:

> Ai, a vyide duša z řwúcéi huby,
> vyletie na drvo, a po drvech
> siemo tamo;

a w Zábogi:

> Ai bratře, ai šerý wrch!
> bozi ny tamo vícestwiém dařili!
> Tamo i viele duš tieká
> siemo tamo po dřevech.

Zwláště pak duše lidj *dobrých* we starých powěstech negen slowanských, ale i giných národů, neyraděgi postawu *holaubků* na se beran.

Co wšak bágeslowného obsahu pjsně této se dotýče, napadá podobnost gegj k powěsti národnj o *Záhořowi,* zákeřnjku pokánj činjcjm, kdež duše zawražděných též podobau *gablek* se gewjce, po rozhřešenj laupežnjka w *holubice* se proměňugj. A gakož pak powěst tato (giž pozděgi časem swým podati zameyšljm) i Polanům a Rusům pode gmenem: *Madej* známa, (Wojc. Klechdy ludu polsk. i rusi, Tom. II. część 2. — Żeg. Paul. pieś. ludu polsk. w Gal. str. 32.) bez odporu do neydáwněgšjch časů křesťanstwj slowanského, s pogemami pohanskými smjšeného, padá; takž naopak za to mám, že i ballada nyněgšj, opěwagjcj totéž dáwné smýšlenj národa, k řjdkým památkám bágeslowného druhu básnictwj národnjho náležj, kteréž, gsauc rumami wěků minulých zawalené, na ten čas gen obraznostj dostjhnauti se snažjme. W domněnj tom, ať nedjm o wnitřnj a zewnitřnj formě básně této, posilňugj mne i pjsně mnohé po Čechách a Morawě se ozýwa-

gjcj, genž týmiže slokami, co tato, počjnagjce a o gabljčku k djwčině plynaucjm gednagjce, na to způsobem od sebe rozdjlným, a časem i matně se skončugj; což tjm se wyswětluge, že ballada: *Teče woda* atd. někdy wůbec powědoma býti mohla; časem pak, gakž obyčegně pjsnjm delšjm se přiházj, mimo počátečnj sloky zapomenuta bywši, od zpěwáků po rozdjlné chuti a rozumu gich doplňowána býwala. (Srow. pjs. 11. — Čel. I. 87. — F. S. 1840. 172., gakož i pjseň počjnagjcj:

Teče woda od Štukrawy,
Teče okolo Gjhlawy atd.)

5. Mataušek a Magdalenka.

Srow. Mor. r. 1840. 133.

(Nápěw 7, 8.)

Zabil gest Mataušek,
Zabil Magdalenku,
Že gi nesměl wzjti
Za swogi manželku.

Často tam chodjwal,
Do půl noci býwal;
Mile s nj rozmlauwal,
Lásku přislibowal.

»»Dobře si, Mataušku,
Dobře si udělal,
Že si mlynářowau
Magdalenku nechal.

Ty si můžeš wybrat
Podlé swé libosti,
Která bude mjti
Střjbra, zlata dosti.««

»Ach! wy to, tatjčku,
Wy mně to prawjte;
Wšak o té žalosti
W mém srdci newjte!«

Přišel gest do zámku,
Pan zprávce se ho ptal:
»»Kde si mlynářowau
Magdalenku nechal?««

»Magdalenka ležj
Pod zeleným lohem:
A gá budu sedět
Za širokým stolem!« [1])

Magdalenku nesau
Čtyry panny z trnj,
A Matauška wedau
Kati do wězenj.

Magdalenku nesau
Mládenci pod wěnci,
A Matauška wedau
Kati k šibenici.

»Odpusťte mně nynj,
Rodičowé milj!
Že ste wy skrze mne
Dcerušku ztratili.«

»»My ti odpauštjme
Twogi winu wšickni,
Gest-li ti odpustj
Práwo Holomaucky.««

»Tatjčku, matičko!
Toho gá nežádám:
Pro waši dcerušku
Milerád umjrám.

Co sem gj udělal,
To mně udělejte:
Hlawu na špic deyte,
Kolem mne lámeyte!«

Hlawu na špic dali,
Kolem ho lámali;
Co sobě sám žádal,
To mu udělali.[2])

---

[1]) T. g. na saudu před práwem.

[2]) Na mjstě poprawujm, obyčegně bljzkém pahorku, postawena býwala hráz, na niž hlawa odpraweného nastrčena, pod hlawau pak upewněno kolo, w něž přelámané audy zločincowy wpleteny sau; což tak dlauho wystaweno zůstáwalo, dokud časem samo nespadlo, aneb ginak náhodau shozeno nebylo.

6. Nešťastný milý.

Srow. Čel. II. 86. — *Mor. r.* 1835. 91.

Ach, zdál gest se mně w noci sen,
Že můg milý dnes přigel sem.

Gá procitnu — tu nic nenj,
Genom mne srdce mé bolj.

Bych měla posla tagného,
Poslala bych pro milého.

Běž, můg posljčku, gako pták,
Pozdraw milého nastokrát.

Posljček se k hradu bljžj,
Můg milý z hradu wyhljžj.

»Wrať se, posljčku, zas domů,
Že tam dnes gjti nemohu.

Že přigdu ráno, ranjčko,
Dřjwe než wygde slunjčko.« —

Slunjčko s hory wycházj,
Můg milý se nenacházj.

Oi, milý gede po mostě,
Pod njm konjček za dwě stě.

Konjček si poskakuge,
Mé srdečko se raduge.

Konjček zlámal nožičku,
Můg milý srazil hlawičku.

Kde mám pomoci hledati?
Kam pro lékaře poslati?

»Lékaře ty mně negedney,
Raděg mi hrana zwonit dey.«

Zwoňte hrany na wše strany,
Umřelo mně potěšenj.

Zahynul z bjlé růže kwět, [1])
Genž mi byl dražšj nežli swět.

Koho sem w srdci nosila,
Toho sem smutná ztratila.

[1]) *Z růže kwět,* obraz oblibený negen Slowanům, ale skoro wšechněm národům teplegšjho ponebj, značjcj *milost* a *krásu.* Stařj Slowané předstawowali sobě *Ladu,* bohyni lásky, s korunau na hlawě z myrty a *růžj,* držjcj w ustech paupě *růžowé.* (Krok II. str. 359. Srow. pozn. [1]) k pjsni 4.)

7. Sňatek w černém lese.

Srow. Mor. r. 1840. 171.

(Nápěw 2.)

Ráno wstala, posnjdala,
Po snjdanj husy hnala.

Hnala, hnala na trávnjček,
Na zelený geteljček.

Na wršjčku sobě sedla,
Ze slziček wěnec wila.[1])

Než ten wěneček dowila,
Třikrát padla a omdlela.

»Zamčené gest moge srdce,
Sám Pán Bůh wj, kdo má kljče.

Ach, wjm dobře, kdo kljče má,
Komu sem ge sama dala! — «

»»Teče woda strauhau dolů:
Pogď, má milá, půgdem spolu.««

»Gaké gest to putowánj,
Když gsme spolu neoddanj?«

»»Stogj kostel w černém lese,
Pogď, má milá, oddáme se!««

»Gaké gest to oddáwánj,
Když rodiče tomu bránj!« —

»»Tam w kostele páter káže,
Ten nám štolau ruce swáže.

Swáže, swáže — nerozwáže,
Až sám Pán Bůh s nebe skáže.««

[1]) *Slzičky, Panny Marie slze,* (dianthus silvestris, wilde Nelke,) kwjtko barwy karmjnowé, po mezjch a stráujch wlhkých zhusta rostaucj, ku kališku drobnými puntjčky gakoby slzičkami pokropené, odkudž gméno. — Wyprawugj sobě, že Maria Panna syna swého k smrti prowázegjc, cestu i mjsto utrpenj geho slzami polýwala; kam slza pádla, wyrostlo kwjtko posud newjdané, znamenj slziček na sobě nesaucj, karafiátek planý. — Řekowé o počátku *pohoněnky* (anemone) udáwali, že powstala, když Afrodita plakala pro miláčka swého, krásného Adóna, gegž kanec ljtý na lowu byl rozsápal.

Méně slzj Pafia newyléwá, než krwawého
Čerwce Adón; po zemi kwjtj z obogjho wyrůstá:
Krew geho růže rodj, ze slzj wznikagj anemonky.
(Winařický.)

Mámeť geště mnohé giné, podobné báge, gakož o počátku mateřj daušky, čjbru, bljnu, diwizny, čekanky, wrátiče atd., kteréž na staročecké o hyakintu, wawřjnu, lilii a g. upomjnagj, a wšak i neméně wysokého stářj býti se zdagj, ana powěst národnj, nepodrobena útiskům, genž bohy pohanské, zwyky a djlem i pjsně národnj zahladily, swobodně, co lehký wětřjk z wěků neywzdálenĕgšjch k nám zawjwá, měnjc toliko dle okolnostj času a mjsta barwu powrchnj, gakož i ona bágka o slzičkách.

8. Uprchlá pastewnice.

Srow. Mor. r. 1840. 127.

(Nápěw 9, 10.)

Pásla husy nade dworem,
Sama seděla
Pod gaworem.

Wila wěnec oljwowey,
A geteljčkem,
A kaukoljčkem
Propljtaney.

Gel tam tudy gegj miley:
»Dey mi ten wěnec
Oljwowey.«

»»Gá ti nesmjm wěnec dáti,
Byla bych lána
Od swé máti.««

»Bogjš-li se máti lánj,
Pogď, pogeď přes ty
Hory s námi.«

»»Gábych s wámi ráda gela,
Komubych husy
Zanechala?««

»Pusť husičky po wodičce,
Nech ať poplynau
K twé matičce.

Pusť husičky po potůčku,
Sami půgdeme
Polehaučku.«

Stará husa zakeyhala,
Stará matička
Zaplakala.

»Keyhey, huso, keyhey wjce,
Nedokeyháš se
Pastewnice!«

---

[1]) *Hus* u Slowanů wýznam nikoli tak opowržliwý nemá, gako u německých sausedů našich, nýbrž naopak ptákem básnickým a možná i mythickým gest.

Opěwagjce Slowané žiwot, w přjrodě smyslné se gewjcj, minauti nemohlo, že i husy, s nimiž w domácnosti a hospodárstwj tak úzce se potkáwagj, u wýlewy citu a smýšlenj swého pogali. Tak n. p. sličná

djwka polská, tagné žely srdce swého sama snésti nemohauc, sděluge háskám swým:

Pójdźcie, pójdźcie gąski moje,
Pójdźcie, pójdźcie do domu,
Niech wam powiém troski moje:
Niepowiédzcie nikomu.

(Olesk. E. 45.)

Tak i naproti tomu šwárná newěsta morawská w netrpěliwém očekáwánj doby neyradostněgšj žiwota swého, k husám na modrém nebi se bělagjcjm howořj:

Bjlé husy, bjlé,
Wysoko letjte,
Daleko widjte!

Zatočte se kolem
Nad milého dworem;
Zkažte tam milému,
Nech pro mne přigedú,
Že se wdáwat budu.

(Čel. II. 52.)

Dle Karamzina představowal se *Radegast* (Radhost), hlawnj modla w Retře, gak tomu někteřj chtěgj, bůh obchodu a hostinstwj, postawau mládence, mage hlawu lwj, na kteréž seděla hus, na prsau pak wyobrazenau hlawu bůwolj, a w ruce drže sekeru. (Krok II. 495.) Ne-li to obraz ostražitosti a moci, gegž Retra kupecká, nepřáteli gsauc obklopena, za modlu a wzor sobě byla postawila? — Komužby nenapadly zde na mysl ostražité husy řjmského kapitolia? —

A wšak ani na přjslowjch neschází, gež hus oživuge. „Dočkey času — řjká Čech — gako hus klasu;" aneb ono powěstné: „Tenkrát Němec Čechu přege, když

se hus (také had) na ledu hřege.“ — Co wšak onoho daleko široko roznešeného pořekadla německého, huse hlaupost přičjtagjcjho, se dotýče, rownýin a snad wětšjm geště práwem i o giné drůbeři domácj, gako kachně, krůtě a g. platiti může, na husy pak u stawu přirozeném neb diwokém dokonce obrátiti se nedá.

Gak důležitá ostatně hospodynjm našim drůbeř tato gest, patrno z toho, že matka, pečliwa gsauc o wybytj dospjwagjcj dcery swé, husy chowati za potřebu newyhnutelnau pokládá; a djwka Slowenka, gjž húsky gegj milé, do žita zaletěwšj, postřjleli, škubagjc ge, nad nimi nařjká:

Húsky, húsky, moge húsky,
Pobil wás člowek neludský:
    Bodag mal zlú žeň i mlatbu,
    Keď mňa pripravil *o swatbu!*

(Zpěw. I. 321.)

9. Děwče s páwem.

Srow. Čel. I. 52. — *Mor.* 1840. 126. — *Slsk. Zp I.* 322.

(Nápěw 11.)

Pásla panenka páwa
Mezi horama sama.

Geli tam tudy páni:
»Pogeď, panenko, s námi.«

»»Kdybych gá s wámi gela,
Kam pak bych páwa dala?«

»Pusť páwa po potoce,
A ty pogď s námi předce.«

»»Gá negsem chůzi zwyklá,
Špaljček se mi wiklá;

Zůstanu raděg doma,
Stalaby se mně škoda.

Geďte si genom sami,
Gá nepogedu s wámi;

Geďte si s Pánem Bohem,
Gá půgdu za swým páwem.««

10. Lstiwý posel.

Srow. Pol. Wojc. I. 51. 87.

(Nápěw 12.)

Letj, letj pták
Přes zelený sad;
Nad dworem se točj,
Zdwihá k nebi oči,
Andulku wolá.

Andulko milá,
Jenjček wolá:
Bys nebyla pyšná,
A trochu wen wyšla
Sama gediná. 1)

Ona newyšla,
Poslala posla: 2)
»Gdi, můg milý posle,
Wyřiď mu to slušně,
Že negsem sama.«

Posel w hrdlo lhal,
A sám namlauwal:
Ach, gá přenešťastná,
Že sem wen newyšla
Sama gediná! 3)

---

[1]) Giuj začjnagj:

Leť měsjčku, leť
Přes ten celý swět;
Leť měsjčku s weyšj,
K mogj neymilegšj
Kolo uděley.

Kolo uděley,
Wen gi wywoley:
Nenj-li tak pyšná,
Aby ke mně wyšla
Sama gediná.

[2]) Pjseň polská gasněgi mluwj:
Siostrę wysłała.

[3]) S pjsnj tauto srownati hodno dumy polské u Wojcického djl I. str. 87, 88, 285, zwláště pak dumu na str. 82, o njž p. W. prawj, že giž zřjdka kdy celau slyšeti, s kteraužto wšak naše, genž též gen přetwořený začátek zapomenuté pjsně delšj býti se zdá, gak u werši tak i w nápěwu znamenitě se shoduge. Srow. i Zpěw. II. str. 17.

11. Gabljčko s poselstwjm.

Srow. pjs. 4.; *Čel. I.* 37. — *Mor. r.* 1840. 172.

(Nápěw 5, 6.)

Teče woda od gawora
Okolo samého dwora;[1])
Wšecky láwky pobrala,
Genom gednu nechala.

Po které Pawlaušek chodil,
Mařenku za ruku wodil;
Utrh gabko, utrh dwě,
Pustil gedno po wodě.

»Plyň, gabljčko, kam ty ráčjš,
Genom ať se nepomáčjš;
Plyň, gabljčko, po dolu,
K mey Mařence do domu.«

Gak gabljčko připlynulo,
Na Mařenku zawolalo:
»»Wstaň, Mařenko, wygdi wen,
Milý stogj před domem.««

»Proč pak bych gá wen chodila,
Kdyť gá negsem geho milá;
A on nenj z růže kwět,
Aby on mně kazil swět.

Proč pak bych gá wen chodila,
Kdyť pak sem mu powjdala,
Aby k nám už nechodil,
Tau cestičkau neblaudil.

Byla láska, ale nenj —
Zapadala do kamenj,
Do kamenj drobného,
Do srdce falešného.«

---

[1]) Také:

Teče woda od gawora,
Teče woda široká atd.

12. Nešťastný den.

(Nápěw 13.)

1. Wčera neděle byla,
Gá sem doma nebyla;
Žala sem trawičku
W zeleném hágečku —
Gá sem doma nebyla.

Než sem trávy nažala,
Celá sem se požala;
Od tebe, Jenjčku!
Falešnau hubičku
Od tebe sem dostala.

W hági trawičku žjti —
Nechtěgte to činiti,
Panny a mládenci
S zelenými wěnci!
Můžete se požjti.

Wčera přenešťastný den,
Kam se můg milý poděl?
Dostala sem kwinde,
Šel k panence ginde,
Snad už na mne zapomněl.

13. Nehody.

(Nápěw 14.)

Dey, Bože! Barboře
Martina s kosau,
Aby gj nasekal
Trawičky s rosau.

Než trávy nasekal,
Kosa mu spadla;
Než kosu nasadil,
Tráwa mu zwadla.

14. Neplatná pomoc.

Srown. Čel. I. 39.

(Nápěw 15.)

W tom našem sádečku
Gest mnoho modráčků;
Žala tam má milá
Zelenau trawičku.

Když trávy nažala,
Sedla na cestičku:
»Pogď, gá tě pohladjm,
Můg zlatey Jenjčku!«

Kolik mu na hlawě
Wlásků pohladila,
Tolik gest slziček
Z swých očj wylila.

Wytáh šátek z kapsy,
Utjral čeljčko:
»»Proč pláčeš, nařjkáš,
Má zlatá holčičko?««

»Kterak nemám plakat
A sobě nařjkat,
Když mne má pásnička
Nemůže obměstnat?

Ani má pásnička,
Ani má suknička:
To sem gá dostala
Od mého Jenjčka!«

Wzal gi za ručičku,
Wed gi ku krámečku:
»»Gá ti kaupjm pentli,
Nastaw si suknièku.««

»Gá bych nastawila,
Kdyby platná byla;
Gen kdybych gá tebe
Byla nepoznala!«

15. Zlá rada.

Srow. Mor. r. 1840. — *Slsk. Zpěw. I.* 266.

(Nápěw 16.)

U té našj studnice
Roste bjlá bukwice; [1])
Ta bukwice bjlá
Byla moge milá. —

Co, má milá, co ti ge,
Mé srdečko rozmilé?
Snad ti máti lála,
Či ses newyspala?

»Ach, mně máti nelála,
I gá sem se wyspala;
Ale željm swého
Wjnku zeleného.

Wšecky panny s trávy [2]) gdau,
Pěkně gedna za druhau;
A gá ubožátko
Koljbám děťátko!

Zakoljbey, Jenjčku,
Zakoljbey chwjlčičku,
Zakoljbey chwjlku,
Až wyperu pljnku!«

Gá koljbat neumjm,
Za koljbku se stydjm;
Koljbey si sama,
S kým si radu brala.

»Brala sem gi w štěpnici
Mezi dwauma mládenci;
Ti mně radu dali,
Když mne milowali.«

---

[1]) *Bukwice bjlá* aneb *wonná*, prwnička, prwosenka garnj, také kropáček i podleštka, pol. pierwosnka, primula veris, gemeine Schlüsselblume.

[2]) Ginj:
K tanci gdau.

16. Ljtost.

Srow. Mor. r. 1835. 106. — *Slsk. Čel. I* 86; *Zpěw. I.* 311.

(Nápěw 17.)

Když sem plela len,
Newěděla sem,
Co mě mé srdečko bolj;
Že mně můg miley wypowj,
Newěděla sem.

Když sem plela mák —
Škoda nastokrát,
Škoda toho milowánj,
Že netrwá do skonánj,
Škoda na stokrát!

17. Žalost pro newěrného.

Srow. Čel. II. 8.

(Nápěw 18.)

Kaulelo se, kaulelo
Čerwené gabljčko —
Gen se na mne nehněwey,
Má zlatá holčičko!

Gá se na tě nehněwám,
Ale ge mi ljto,
Že za ginau chodjwáš
Přes zelené žito.

Žito, žito, žitečko!
Kdo tě bude žjti?
Můg miley ge daleko,
Nechce ke mně gjti.

Žito, žito, žitečko!
Kdo tě bude wázat?
Můg miley ge daleko,
Musjm pro něg zkázat.

Tráwo, tráwo, trawičko!
Kdo tě bude kosit?
Můg miley ge daleko,
Musjm smutek nosit.

18. Chudoba a láska.

Srow. Čel. III. 23. — *Mor. r.* 1835. 100. *r.* 1840. 123. — *Slsk. Čel. I.* 84; *Zpěw. I.* 178.

(Nápěw 19.)

Pod našima okny
Teče wodička —
Napog mně, má milá,
Mého konjčka!
»Nechci, nenapogjm,
Gá se koně bogjm,
Že gsem maličká.«

Pod našima okny
Roste oljwa[1]) —
Powěz mně, má milá,
Kdo k wám chodjwá?

»K nám žádney nechodj,
On o mne nestogj,
Že gsem chudobná.«

Pod našima okny
Roste z růže kwět —
Powěz mně, má milá,
Proč tě mrzj swět?
»Mne swět nic nemrzj,
Ale srdce bolj,
Plakala bych hned!«

---

[1]) Gako tuto, tak u wjce geště pjsnjch o oljwě, této dceři teplegšjho ponebj, zmjnka se činj. (Srow. p. 8.) Nenj-li to památka, giž sobě Slowané z kragin gižnjch, býwalých sjdel swých, byli přinesli a zachowali? (Srow. pozn. k pjs. 44.)

19. Rozžehnánj.

Srow. Čel. III. 24.

(Nápěw 19.)

Sklopila očičky,
Gakoby spala,
A gegj matinka
Z okna kaukala.
»Má dceruško! nestůg tady,
Wjš, že lidi pomlauwagj,
Že ge to hanba.«

Má zlatá matinko!
To nenj hanba;
Gá se se swým milým
Rozžehnáwala.
Giž gsau sliby rozrušeny,
Naše srdce rozwedeny —
Šawli nosit má.

20. Dar na rozlaučenau.

Srow. Mor. r. 1840. 96. — *Zpěw. I.* 108.

(Nápěw 20.)

Měla sem holaubka
W truhle[1]) zawřeného,
On gest mi uletěl
Do pole šjrého.

Do pole šjrého
Na zelený daubek;
Tam sobě zahaukal
Můg zlatey holaubek.

Nehaukey, nebraukey,
Můg zlatey holaubku;
Neděley swey miley
Wětšjho zármutku!

»Gá gj ho nedělám,
Dělá si ho sama;
Když gá negsem doma,
S ginšjmi sedáwá.

Gá gj kaupil pentli
Barwy proměňawé,
By si propletala
Wlásky kadeřawé.

Gá gj kaupil ginau,
A to pěknau bjlau:[2])
By pamatowala,
Že byla mau milau.«

---

[1]) T. g. *holubnjku*, truhljku z prken sbitého, gakož pak takowé budnjky na wenkowu našem, w lomenicjch, nad záspjm atd. připewněné, zhusta nalezáme.

[2]) Pentle barwy *proměňawé* a *bjlé*, znak úmyslu změněného a lásky zrušené. — Gsau pak barwy wýznamné Slowanům přede wšemi tři: *Čerwená*, barwa krásy, radosti a lásky; *bjlá*, barwa ctnosti, wznešenosti, čistoty a přátelstwj. Pořekadlo české dj: Barwa čerwená — w srdci radost, bjlá — láska k bljžnjmu. Ostatně barwa tato podlé oné neyoblibeněgšj, a tudyž nesnadno pokaždé wýznam gegj pochopiti gest. (Srow. Zpěw. II. 469.) Třetj hlawnj barwa: *černá*, barwa zlého, strašliwosti a smutku. — K těmto připočjsti lze *modrau*, co b. stálosti a wěrnosti, *zelenau*, b. naděge, *žlutau*, b. žárliwosti a *proměňawau* co wýznam wrtkawosti.

21. Žalost oklamané.

Srow. p. 15. — *Mor. r.* 1835. 65.

(Nápěw 20.)

Na horách, dolinách
Sil gest Jenjček hrách:
A ta geho milá
Tam lusky trhala.

Když gest natrhala,
Sedla na mezičku;
Čekala, wolala:
»Můg zlatey Jenjčku!«

Kolik gest lustiček
Z fěrtaušku wyndala,
Tolik, tolikráte
Sobě zawzdychala.

Kolik z těch lustiček
Zelených zrnjček,
Tolik, tolik z očj
Wylila slziček.

»Wždy si mně slibowal,
Že ty si mne wezmeš,
Gen až pod hágečkem
Žito gařj sežneš.

Žito gařj-s sežal,
Mne si předce newzal:
Bodeyž tobě Pán Bůh
Žádné štěstj nedal.

Žádné štěstj nedal
Na tom twém statečku,
Že si mne oklamal
Chudobnau děwečku.

Chudobná děwečka,
Což ta mnoho zkusj!
Ta každičkau křiwdu
Tiše snášet musj.«

Mjsto sloky poslednj zpjwagj také mjstem:

Chudobná děwečka
Ta ničehož nemá,
Genom tu poctiwost,
Kterau si zachowá.

22. Zklamaná.

Srow. Čel. II. 37. — *Mor. F. S. r.* 1840 85.

(Nápěw 21.)

W okýnku stála,
Wen wykaukala,
Byla co z růže kwět:
Widěla swého
Neymilegšjho
Sem na konjčku get.

»Matko, matičko,
Drahá dušičko!
Můg miley gede k nám,
Sjň a sednička
Neumetena —
Kterak ho přiwjtám?

Matko, matičko,
Drahá dušičko!
Wygděte k němu wen;
Až gá umetu
Sjň a sedničku,
Zawoleyte ho sem.

Matko, matičko,
Drahá dušičko!
Můg miley gede pryč —
Silnicj bjlau
Za milau ginau —
K nám už nepřigde wjc!“

23. Obět djwčj.

(Nápěw 21.)

Kukačka kuká,
Holaubek wrká
Na zeleney olši —
Což pak si mysljš,
Můg neymilegšj,
Že gsem gá neyhoršj?

Ach, negsem, negsem!
Šáteček dey sem,
Gá ti ho wyperu;
Abys měl bjley,
Až půgdeš k giney —
Pozweš mne na swatbu.

W národnjch pjsnjch našich, i ostatnjch Slowanů nářečj nám přjbuzného, napadá *šátek* co přjznak a gednatel lásky. Hoch obětuge djwce na znamenj náklonnosti swé k nj šátek; njm progewuge i djwka přjzeň swau wywolenému swému; naopak ale, neznagjc toho, kdož o srdce gegj se ucházj, za hodna lásky swé, wzkazuge, že sobě šáteček *špiniti* nedá. Ginoch wypowjdage pannu, aneb tato onoho, z lásky, šátek *wracj*, a děwče, milého ze swazku milosti welikomyslně propauštěgjcj, šáteček gemu *wyprati* se nabjzj. Časem zastupuge šátek i mjsto wěnce, znamenage *newinnost;* šáteček pak se *točjcj* prozrazuge srdce swobodné a láskau nepogaté. A wšak i barwa, wždy gen červená a bjlá, gakož i wyšjwánj, začasto na wýznam působj. (Srow. pozn. k pjs. 20. a 93.)

Domnjwám se, že prwnj wýznam šátku, a počátek národnj této mluwy lásky hledati gest we zwycjch a tancjch národnjch, djlem giž zašlých. Podnes geště daruge děwče wesnické w Klatowsku a giných kragjch, hochu swému, když o swátcjch Červených t. g. welikonočnjch, pro pomlásku sobě přigde, malowaná wagjčka se šátkem červeným neb kwětowaným, dle možnosti i hedbáwným. W Beraunsku pak děti hragjce sobě, chlapci a holky za ruce se držj, a zpjwagjce tančj kolem děwčete, genž u prostředku stogjc, po nápěwu pjsně následugjcj šátečkem nad hlawau točj:

(Nápěw 17.)

Mám šáteček, mám,
Komu gá ho dám?
Nedám gá ho žádnému,
Genom mému milému,
Koho ráda mám.

Tu prostře děwče šáteček na zemi před některým chlapcem, a oba kleknauce naň, poljbj se; načež opět giné děwče w kolo wstaupj, a hra se opakuge. Hru tuto gmenugj: *Na šáteček.* — Týmže skoro způsobem tančj i dospělj, mládenci a panny, téměř po celých Čechách tak nazwanau *Zákolanskau.*

24. Těžko zapomenaut.

(Nápěw 22.)

Na tom našem dwoře
Wšecko to krákoře,
I ten kohaut —
Nemůžu na tebe,
Potěšenj moge,
Zapomenaut.
Gestli zapomenu,
Tak dost těžce;
Předce mne pro tebe,
Potěšenj moge,
Bolj srdce!

25. Opowrženj neupřjmným.

Pod našima okny
Gsau dwa rybnjčky;
Plawal tam můg miley
Wrané konjčky.
Na gednom seděl,
To dobře wěděl,
Že za ginau půgde —
Mně nepowěděl.

Gak to mé srdečko
Dobře wědělo,
Že mé potěšenj
Ginam chodilo!
Když ge chodilo,
Ať chodj geště:
Gá o tě nestogjm,
Falešný chlapče!

26. Bolenj hlawy.

(Nápěw 23.)

A gá wždycky, co mě
Má hlawička poboljwá?
A gá wždycky, co mě
Má hlawa bolj?
Má hlawička poboljwá,
Má paněnka zapomjná —
A gá wždycky, co mě
Má hlawa bolj?

Wšak gá předce pro tě
Do nemoci neupadnu,
Wšak gá předce pro tě
Stonat nebudu!
Do nemoci neupadnu,
Když tě, holka, nedostanu;
Wšak gá předce pro tě
Stonat nebudu!

27. Důwěra w Boha.

Srow. Mor. r. 1840. 35.

(Nápěw 24.)

Dey, Bože, dey wláhy
Do našj zahrádky!
Gá sem si zasila
Záhon marianky.

Sila sem zelenau,
Modrá mně wycházj,
Že se můg Jenjček
S ginšjma procházj.

Procházj, procházj —
Procházet nebude:
Co mně můg Bůh saudj.
Wšak mne to nemine.

28. Po čem neupřjmnost poznati?

(Nápěw 61.)

Nechoď ty k nám w kabátě,
Wem si kamizolku —
Gak gá o tom dobře wjm,
Že máš ginau holku.

U nj celé půldny gseš,
U mne gen se stawjš;
Pro ni wšecku lásku máš,
Ke mně gen tak prawjš.

»Po čem to, má panenko,
Po čem to hádáte?« —
Ach, můg zlatey Jenjõku!
Hladké ljce máte.

Do samičkých kraužečků
Wlásky wám se točj,
A ta waše falešnost
Wám se blyštj z očj.

29. Libost a nelibost.

Srow. Čel. III. 42.

(Nápěw 61.)

Na kopečku stromeček,
Pod kopečkem lauka —
Ach, když gá si zpomenu
Na swého holaubka!

Ach, když gá si zpomenu,
We dne nebo w noci,
Tak se semnau celý swět
Do kolečka točj.

Gak gest těžko umjrat,
Když bolesti nenj!
Geště hůře milowat,
Co k libosti nenj.

Co k libosti bylo,
To mne opustilo;
Co k libosti nenj,
Samo za mnau chodj.

30. Čiperná odpowěd.

Srow. Čel. III. 42. — *Mor. r.* 1840. 154.

Wčera mně zkázala
  Geho panjmáma,
Bych si nemyslila
  Na gegjho syna.

A gá gj zkázala
  Za tu gegj lásku,
By si uwázala
  Syna na prowázku.

Syna na prowázku,
  Na hedbáwné šňůrce,
Aby nechodjwal
  K chudobné panence.

31. Stesk.

Srow. Čel. I. 217.

(Nápěw 25.)

Ach, nenj tu, nenj,
Coby mne těšilo,
Ach, nenj tu, nenj,
Co mne těšj!
Co mne těšjwalo,
Wodau uplynulo;
Ach, nenj tu, nenj,
Co mne těšj!

Gaké ge woránj
Bez pluhu, bez konj,
Gaké ge woránj
Bez koleček?
Takowé woránj,
Gako milowánj,
Gako milowánj
Bez hubiček!

Pořád mně dáwagj,
Co se mně neljbj;
Pořád mně dáwagj,
Co gá nechci:

Dáwagj mně wdowce,
Ten má gen půl srdce;
Půl ho dal nebožce,
Půl by dal mně.

32. Rodiče na čas, milý do smrti.

(Nápěw 26.)

Ani wy to sobě,
Rodičowé mogi,
Nemyslete,
Abych sobě wzala,
Co se mně neljbj,
Co wy chcete:
Ale to, co gá chci,
To mně přegte;
Wždyť při mně do smrti,
Rodičowé mogi,
Nebudete.

33. Krátké spanj.

(Nápěw 26.)

Gen gednau za teyden,
Potěšenj moge,
Můžeš přigjt;
Až se pomilugem,
Můg zlatey Jenjčku,
Můžeš odgjt:
Časně ráno wstanem,
Umegem se;
Než hodinka mine,
A slunečko wygde,
Rozegdem se.

Krágegte, má milá
Matičko rozmilá,
Drobney salát;
Gá negsem nawyklá,
Má matičko zlatá,
Dlauho spáwat:
Genom tu chwjlčičku
Do switánj,
Když nechá můg miley,
Jenjček rozmiley,
Milowánj.

34. Křjdlaté srdečko.

Srow. Zpěw. II. 310.

(Nápěw 26.)

Dwě léta, tři zimy,
Potěšenj moge,
Co tebe znám;
Předce tě wyskaumat,
Má zlatá panenko,
Nemůžu sám:
Ty si mne milowat
Naučila;
Sama si na lásku,
Můg zlatey obrázku,
Nemyslila.

Pamatug na wečer,
Potěšenj moge,
W druhém mági,
Gak překrásně zpjwal,
Má zlatá panenko,
Slawjk w hági;
Měsjc gasně swjtil,
Gako we dne,
Když sme se djwali,
Potěšenj moge,
Kam on sedne.

Sednul ten slawjček,
Má zlatá panenko,
Na gedličku;
Tu sem prwnj tobě,
Potěšenj moge,
Dal hubičku.
Od té chwjle cjtil
Sem sladkosti,
Které se nasitit,
Má zlatá panenko,
Nemůž dosti.

Kdyby si ty byla,
Má zlatá panenko,
Upřjmněgšj,
Nebyloby w swětě,
Potěšenj moge,
Mně milegšj:
Ale to twé srdce
Dwě křjdla má,
Po wšelikém kwjtj,
Má zlatá panenko,
Sem tam ljtá.

35. Ztráta.

(Nápěw 27.)

Žežulinka kuká
  Na buku w lesy —
Ozwi se, má milá,
  Ozwi se, kde gsi?
Ty gsi genom ta gediná,
Co si srdce mé ranila,
  Ozwi se, kde gsi?

Zazpjwal slawjček
  W hágku zeleném,
Že my už, má milá,
  Swogi nebudem;
Nebudem už spolu chodit,
Nebudem se spolu wodit,
  Ach, už nebudem!

»Měla sem holaubka,
  Ten mi uletěl;
Že gá budu plakat,
  Na to nezpomněl.
Uletěl mně do kapradj, [1])
Snad se už wjc nenawrátj —
  Ach, nenawrátj!«

---

*

[1]) *Kapradj*, (pol. paproć, filix, das Farrenkraut) od časů pradáwných předmětem neydiwněgšjch powěr lidu sprostého. Bágj se o něm, že o půl noci na den sw. Jana Křtitele kwětem zlatým, co oheň se třpytjcjm, kwěte, a kdo, neboge se přjstrachů nočnjch, kwětu se zmocnj, že we wšem, co koli počne, pokwěte gemu štěstj, a bude mjti kljč ke wšem pokladům, tagným oku lidskému. Wšak ale kdo kwětu dostati mjnj, nesmj rukau geho se dotknauti; nýbrž musj podestřjti šátek bjlý, a kwět naň setřásti — sice zmizj co rosa w pjsku, a rozplyne co mlha w powětřj. — Podobnau powěru i Polané magj. (Žeg: Paul. pieś. ludu pol. w Gal. pag. 21.)

36. Holka poctiwá.

Srow. Čel. I. 59. — *Mor. r.* 1840. 190.

(Nápěw 28, 29.)

Utjkey, holka, utjkey,
Zdaleka chlapcům wyhýbey.

Která ge holka poctiwá,
Zdaleka chlapcům wyhýbá.

A když gim wyhnaut nemůže,
Začerwená se gak růže.

Wyrazj na nj rosička,
Gako makowé zrnjčka.

Wyrazj na nj, gako hrách,
Škoda tě, holka, nastokrát!

37. Mládenec poctiwý.

Srow. Čel. I. 59.

(Nápěw 28, 29.)

Gsi-li mládenec poctiwey,
Také děwčátkům wyhýbey.

Když se ti děwče přitočj,
Stáhni klobauček na oči.

38. Zármutek.

Srow. Mor. r. 1835. 41; *r.* 1840. 31. 32. — *Zpěw. I.* 146. 151.

(Nápěw 28.)

Čerwená, modrá figala, —
Kdes gi, má milá, trhala?

»Trhala sem gi w zahrádce,
Zabolelo mne mé srdce.[1])

Zelené, bjlé ořešj —
Ach, kdo mé srdce potěšj!

Zarmautil mně ho leda-kdo,
Potěšit nemá žádný-kdo.«

---

[1]) Někteřj skončugj pjseň tuto slokau následugjcj:

Pročby tě srdce bolelo,
Když máš už hocha giného?

39. Wězeň.

Srow. Mor. F. S. 1810. 54.

(Nápěw 28.)

Gedau mysliwci od Wjdně,
Wezau Jenjčka w košině.

Co pak si dělal, Jenjčku,
Máš ukowanau nožičku?

»Zabil sem, holka, gelena,
Nynj mne wezau do Brna.

To nebyl gelen, byla laň,
Nynj mne wezau, newjm kam?«

40. Kletba.

Srow. Zpěw. I. 108.

(Nápěw 30.)

Kdybych gá wěděla,
Kdo mne s milým laučj,
Nasypala bych mu
Soli mezi oči.

Soli mezi oči,
Pjsku mezi zuby;
Aby newypauštěl
Falešných slow z huby.[1])

Byla ge přjčina
Stará baba gedna,
Ta ge naše srdce
Od sebe rozwedla.

Dopusť, Bože! dopusť
Na babici hřměnj,
By na ni pršelo
Dewět dnj kamenj.

Dewět dnj kamenj,
Desátý den trnj:
By wjc nerušila
Wěrné milowánj.

---

[1]) Také:

Aby nerozwáděl,
Co se komu ljbj.

Tjmto mnozj pjseň tuto skončugj.

41. S Bohem!

Srow. Zpěw. I. 106.

(Nápěw 31.)

Slunečko wycházj nad ty lesy —
Už mne w těch Klatowech nic netěšj;
Těšjwalo — wjc nebude:
Bude mne těšjwat někde ginde.

Zatoč se, slunečko, nad tjm domem —
Milowali sme se, wjc nebudem;
Milowali — wjc nebudem:
Měg se, má panenko, s Pánem Bohem!

42. Opuštěná.

Srow. Čel. I. 55.

(Nápěw 31.)

Ty zdegšj hodinky z temna bigau,
Že odtud mládenci pryč odegdau:
Nechoďte gen časně z rána,
Gá swážu šátečky, půgdu s wáma.

»My sme ho nenašli,
Ale gen widěli:
Twůg zelený wěneček
Plynul po Dunagi.« [1])

Šifaři, šifaři!
Na lodě sedeyte,
Můg zelený wěneček
Po wodě chyteyte.

»Kdybychom zapřáhli
Tři sta wraných konj,
Twůg zelený wěneček
Wjce nedohonj.

Kdybychom zapřáhli
Konj tři tisjce,
Twůg zelený wěneček
Nedohonj wjce.«

Sedla na lodičku,
Zaplakala tuze,
Že zelený wěneček [2])
Dohonit nemůže.

[1]) Slowo *Dunag* (srow. tonu, tůně = prohlubina wodnj) neznačj u nás i giných Slowanů wždycky řeku gména toho, nýbrž začasto gen welikau a bystrau wodu wůbec, gakž o tom pjsně národnj, kdež slowce to zhusta přicházj, dostatečně swědčj. Tak n. př. zpjwá Polák z nad Prosny:

Oj! biédaž mi nad biédami!
Mam kochankę za wodami:
Za wodami, za bystremi
Dunajami głębokiemi.
Muszę jechać, muszę płynąć,
By kochanki nie pominąć,
Choćby przyszło zginąć; (Wojc. II. 381.)

což patrně o Dunagi Slowenském neplatj. To samé i p. W. z Oleska we sbjrce swé (str. 327) byl poznamenal:

„Słowo Dunaj, tylekroć tu używane, nie oznacza rzéky tego nazwiska, ale, jak w ogólności w pieśnach ludu, każdę rzékę glębokę a cicho płynącą."

Prawdě podobno, že předkowé naši, zpomjnagjce o Dunagi, na gehožto březjch druhdy štěstj wogenského zkaušeli, památku řeky této w pjsně a powěsti pogawše, s wodami gj podobnými spogowali.

[2]) Mjsto *wěnečku zeleného* w pjsni této zastupugj u mnohých také *čerwené pentličky*. (Srow. pozn. k pjs. 49.)

45. Pohrůžka.

Slunečko zacházj,
Potěšenj moge,
Slunečko zacházj
  Giž za horu;
O tom gá dobře wjm,
A w tom se nemeyljm,
Že tě, má panenko,
  Nedostanu.

Stezička šlapaná
Lesjčkem nahoru,
Stezička šlapaná,
  Má milá, k wám;
Kdybych to byl wěděl,
Že swogi nebudem,
Bylbych gá stezičku
  Nešlapal tam.

Přeškoda, má milá,
Že negsi upřjmná,
Přeškoda, má milá,
  Žes tak hrdá;
Myslјš si o sobě,
Že nenj přes tebe:
Wšak ona tě zmeylj
  Twá naděge!

46. Wzácné kwjtj.

(Nápěw 33.)

Ty Žebrácké zahrady
Pěkně se zelenagj;
  Procházelo se tam
Mé zlaté potěšenj.

Procházelo, procházj,
Procházet se nebude:
  A to sám Pán Bůh wj,
Čj to děwčátko bude!

Bude-li má, nebo twá,
Komu nám gi Pán Bůh dá:
  Takowého kwjtj
Leckde se nenasbjrá.

47. Nedowěrná.

Srow. Mor. r. 1840. 31. — *Zpěw. I.* 143. 229.

(Nápěw 34.)

Čerwená růžičko,
Co se nerozwjgjš?
Proč ty k nám, Jenjčku,
Proč ty k nám nechodjš?

»Kdybych gá k wám chodil,
Tybysi plakala,
Čerweným šátečkem
Oči utjrala.«

Pročbych gá plakala,
Když mne nic nebolj?
Milowali sme se,
Gako dwa holubi.

Gako dwa holubi,
Gako dwě hrdličky;
Gá sem ti dáwala
Upřjmné hubičky.

Upřjmné hubičky,
Falešná twá láska;
Nebudu ti wěřit,
Až bude ohláška.

Až bude ohláška
Na té našj faře,
Tenkrát budu řjkat
Bratru twému šwagře.

Bratru twému šwagře,
Matce panjmámo;
Budu gj ljbáwat
Ruce každé ráno.

Ruce každé ráno,
Nohy každý wečjr:
A to wšecko proto,
Že gsi ty můg přcdci.

48. Námjtka.

Srow. Zpěw. I. 292.

(Nápěw 35, 47.)

Lauka široká,
Tráwa zelená;
Pásla má milá,
Pásla gelena.

Nebyl to gelen,
Byla to laně: —
Počkey, má milá,
Tři léta na mne.

»Tři léta čekat,
Geště se newdát —
Mohla bych sobě
Žalost odchowat.

Žalost odchowat,
Radost pochowat,
Potom do smrti
Toho litowat.

49. Upřjmnost nad kráſu.

(Nápěw 36.)

Kdyby moge milá
Samé pentle byla,
A wšem se ljbila,
A gá si gi předce newezmu.
Wezmu gá si upřjmnau djwčici,
Třeba měla gen gednu kytlici,
Modré oči, gako gá,
Ach! gako gá.

Stařj naši řjkáwali o djwce strogné a wšak nekalé, že *má plnau hlawu pentlj a tkanic, a předce ge holka nanic.* — Tak oblibeným gsau šperkem *pentle* čili *stužky* djwkám našim, že w pjsnjch a přjslowjch negen přede wšjm za okrasu tělesnau, ale i za wýznam ozdoby a ceny mrawnj we smyslu wjnku panenského platj. Srow. pozn. 2) k pjs. 44.

50. Upřjmnost nad bohatstwj.

Srow. Čel. II. 10. — *Zpěw. I.* 303.

(Nápěw 37.)

Kdybys měla, má panenko, sto owec,
A gá genom za klobaukem galowec,
Nebudeš má,
Nenj možná,
Ani ti to, má panenko, Pán Bůh nedá.

Kdybys měla, má panenko, celey lán,
A gá genom zahrádečku gako dlaň,
Nebudeš má,
Nenj možná,
Ani ti to, má panenko, Pán Bůh nedá.

Kdybys měla, má panenko, sto dworů,
A gá genom otrhanau stodolu,
Nebudeš má,
Nenj možna,
Proto že gsi, má panenko, falešná.

51. Kanafasky.

Srow. Čel. II. 16.

(Nápěw 38.)

Proto sem si kanafasky
Kaupila,
Abych se ti, můg Jenjčku,
Ljbila:
Na čerwenau, na zelenau,
Na bjlau,
Aby si mně nechodjwal
Za ginau.

52. Rakew neupřjmného.

(Nápěw 20, 34.)

Měla sem milého,
Umřel mi na kljně:
Dala sem mu dělat
Truhličku w Koljně.

Truhličku w Koljně,
A wjko w Kostelci;
Abyste wěděli,
Falešnj mládenci!

53. Wýstraha.

Srow. Čel. I. 57. — Mor. F. S. 1840. 145. 166. — Zpčw. I. 206.

(Nápěw 39.)

Rostau, rostau, rostau
Konopě za cestau,
A gsau pěkné zelené;
Mezi nimi roste
Černooké děwče,
Až wyroste, bude mé.

Mládenečku mladý,
Poslechni mé rady,
Zanech toho ženěnj;
Oženjš se gednau,
Twářičky ti zblednau,
Krása se ti proměnj.

54. Ženatý zkrotne.

Ach, Jene, Jenjčku!
Peychu máš w klobaučků,
A kuráže nosjš
Plné kapsy;
Gak co se oženjš,
Swau krásu proměnjš,
Gak, Jene, Jenjčku!
Sklopjš oči.

55. Skromná žádost.

(Nápěw 40.)

Kdyby mně to Pán Bůh dal,
Aby si mne dudák wzal!
Dudy bych mu nosila,
Chleba bych mu prosila;
Kdyby mně to Pán Bůh dal,
Aby mně gen zadudal!

Dudy, dudky, také *kegdy, kobza* a u Rusů *wolynka,* nástrog hudebnj, wšem Slowanům známý, gehož wynalezenj do časů pradáwných, předkřesťanských sahá. Záležj pak z měchu koženého, gegž *duddk* neb *dudař* pod paždjm drže, trubkau nadýmá a zároweň přitom loktem tiskne, wjtr z něho do dwau trubic neb pjšťal dřewěných žena. Na pjšťalu kratšj, opatřenau djrkami, hragj se pjsně na několik tonů obmezené, k nimž druhá geden a týž ton základnj bez přetrženj hučj.

Před časy býwaly dudy w Čechách wůbec obljbené negen při weselostech swětských, ale i při službách božjch, gakž podnes geště staré malby a řezby kostelů některých doswědčugj; a wšak nynj nástrogemi nowěgšjmi, ač ne dokonce potlačeny, předce gen na některé kraginy polednjch a západnjch Čech obmezeny gsau, kdež geště při swatbách a tanci swobodně hučeti gim popřáno. Powěstné z časů staršjch zůstaly u nás dudy *Strakonické*, pogaté bywše u přjslowj a oslawené mnohau žertownau pjsnj národnj. Tak n. p.

W Strakonicjch za oltářem
Ležj dudy i s dudařem.

Kdo newěřj, ať tam běžj,
Wšak tam geště dudař ležj.

Aneb:

Strakonické dudy hučj,
Že mně holka šátek půgčj.

Půgčjm, půgčjm — anebo nic:
Gá gsem holka ze Strakonic.

56. Portelowá šněrowačka.

(Nápěw 41.)

Hrály dudy u Pobudy, [1])
Gá sem ge slyšela —
Dáwali mně zahradnjka,
Gá sem ho nechtěla;
A gá radšj kregčjho,
To ge něco lepšjho:
Ušige mně šněrowačku
Z portele něčjho.

---

[1]) Také:

Hrály dudky u Stodulky.

Pobuda, mleyn w kragi plzenském, k panstwj plasskému náležjcj, 6 hodin od Plzně. — *Stodulka*, nepochybně přjgmj hospodského. — *Portel*, tkanina hedbáwná, pewná, s wytkáwanými kwěty, podobná damašku.

57. Gabljčka a tráwa.

Srow. Čel. II. 23. 30. — *Mor. r.* 1840. 192.

(Nápěw 42.)

Nic nedbám, gen když mám
Pod okny zahrádku,
Nic nedbám, gen když mám
Pod okny štěp.
Gsau na něm gabljčka,
Trhá ge Ančička,
Gsau dobry, gsau sladky,
Gsau gako med.

W sádečku pod okny
Trawička zelená,
W sádečku pod okny
Tráwa roste.
Až tráwa wyroste,
Ančička doroste;
Až tráwa wyroste,
Pak bude má.

58. Mládenci gako z piwoňky.

Srow. Zpěw. I. 288.

(Nápěw 48.)

Kdyby mě máti
Na tráwu dala,
Gá bych gj tráwy
Nůši nažala.

Tráwa neroste
Genom za wodau,
Kudy Cheynowštj
Mládenci gedau.

Ne ale wšickni,
Genom někteřj,
Kteřj nosegj
Páwowé peřj.

Páwowé peřj,
Střjbrné sponky:
To gsau mládenci
Gako z piwoňky.

59. Konjčky na auhoře.

Srow. Mor. Čel. II. 54; *F. S. r.* 1835. 79; *r.* 1840. 40.

(Nápěw 44, 45.)

Čj gsau to konjčky
Na tom našem auhoře?
Oni se tam pasau
Od samého połodne.

Kdybych gá wěděla,
Že gsau mého milého,
Gá bych ge zahnala
Do getele bjlého.

Kdybych gá wěděla,
Že gsau mého Jenjčka,
Gá bych ge zahnala
Do pěkného zeljčka.

60. Starost o konjčky.

(Nápěw 45.)

Dlauho, můg Jenjčku,
Dlauho domů negdeš;
Koně máš we stági,
Hladem ti řehtagj,
Kdy ge krmit půgdeš?

Dey gim, má panenko,
Dey gim kausek sena;
Aby se nažrali,
Na mne nečekali,
Když gá negsem doma.

Dey gim, má panenko,
Dey gim kausek wičky;
Aby se nažrali,
Na mne nečekali
Mé wrané konjčky.

61. Smlauwa.

(Nápěw 46.)

Pod dubem, za dubem
Měla gedna dwě
Čerwené gabljčka,
Dala gedno mně;
Nechtěla mně obě dát,
Začala se wymlauwat,
Že nemá, že nedá,
Že ge o ně zle.

»Gá tobě zawdala
Gedno gabljčko,
A ty mně za ně dey
Swoge srdečko.« —
Gest-li ty mně zawdáš twoge,
Gá ti neodepřu moge;
Budu ti wždy wěrney,
Má holubičko.

Lásku si sljbjme,
Dáme si ruce;
Kněz nám ge zawáže
K wěčné památce.

A tak potom budem swogi,
Žádný nás wjc nerozdwogj:
Gá budu twým mužem,
Ty ženkau mogj.

62. Wybjdka.

Srow. Čel. I. 60.

(Nápěw 47)

Když sem odcházel,
Muzika hrála;
Moge neymilegšj
Pro mne plakala.

Ach, neplač pro mne,
Pogď raděg semnau;
A gá tobě kaupjm
Sukni zelenau.

Sukni zelenau,
Netuze dlauhau,
Aby ty si mohla
Wandrowat semnau.

Powandrugeme
Přes hory, doly,
A lesowé budau
Naše komory.

Tráwa zelená
Naše peřina;
Tam budeme spáwat,
A se milowáwat,
Holka rozmilá.

63. Čeho se báti?

Srow. Čel. I. 60. — *Slsk. Zpěw. I.* 329.

(Nápěw 47.)

Ach, holka, holka!
Černé oči máš;
A gá se tě bogjm,
Že mne oklamáš.

»Kdybych gá měla
Geště černěgšj,
Nebog ty se, nebog,
Můg neymilegšj!

Nebog se, nebog
Mých černých očj:
Ale gen se warug
Falešných řečj."

64. Slib.

Srow. Čel. I. 60. — *Mor. F. S. r.* 1840. 158.

(Nápěw 47.)

Wrána na dubě
Žaludy klube —
A to sám Pán Bůh wj,
Čj holka bude!

Čj pak by byla,
Když mně sljbila
Pod zeleným dubem,
Že my swogi budem,
Holka rozmilá.

65. Wyprowázenj.

Srow. Čel. I. 218.

Už ge malá chwjlka do dne,
Pogď, má milá, wyprowoď mne;
Pogď, má milá, pogď,
Pogď, mne wyprowoď.

Switá, switá switánjčko,
Strog, má milá, snjdanjčko;
Pogď, má milá, pogď,
Pogď, mne wyprowoď.

Switá, switá, ge den bjlý,
Gá už musjm od swy mily;
Pogď, má milá, pogď,
Pogď, mne wyprowoď.

Wyprowoď mne mezi wrata,
Má panenko baubelatá!
Pogď, má milá, pogď,
Pogď, mne wyprowoď.

Wyprowoď mne na rozčestj,
Na cestu mně winšug štěstj;
Pogď, má milá, pogď,
Pogď, mne wyprowoď.

Wyprowoď mne na pěšinku,
Na cestu mně dey hubinku;
Pogď, má milá, pogď,
Pogď, mne wyprowoď.

66. Porada.

(Nápěw 48.)

Má milá slaužj za wodau,
Gá záse slaužjm za druhau;
Kterak pak si poradit mám,
Bych mau panenku dostal k nám?

Kaupjm si weslo slonowé,
Střjbrem, zlatem okowané;
Sednu sobě na lodičku,
Poplynu pro swau holčičku.

67. Wýhra.

(Nápěw 49.)

Osum kuželiček,
Dewátey král —
Gen sem gednau wsadil,
Už sem wyhrál.
Wyhrál sem panenku
Baubelatau,
Ona má suknički
Kropenatau.

68. Cedulička.

Srow. Mor. F. S. 1835. 33; 1840. 111.

(Nápěw 50.)

Na tom našem poli
Dwě růžičky stogj;
Geště tam daleko,
Už mně gedna wonj.

Už mňě gedna wonj,
Druhá mně rozkwětá;
Že musjm, můg miley,
Daleko do swěta.

Daleko do swěta,
Přes ty pusté hory;
Což mě, ach, můg miley,
Pro tě srdce bolj!

Kdybych byla ptáčkem,
Ptáčkem wlašťowičkau,
Snášela bych se wám
Nad wašj sedničkau.

Ne tak nad sedničkau,
Co nad maštalema;
Gen abych wěděla,
Co můg miley dělá.

Neydřjw wodu nese,
Potom koně češe;
Po třetj za stolem
Ceduličku pjše.[1])

Komu to, můg miley,
Cedulíčku pjšeš?
»Tobě to, má milá,
Že moge nebudeš.«

---

[1]) Ginj zde skončugj následowně:

Po třetj miluge
Černooké děwče.

69. Wzdory.

Srow. Mor. P. S. r. 1840. 125.

(Nápěw 50.)

Nad tjm našjm domkem
Wlašťowička ljtá —
Nenadála sem se,
Že mne miley nechá.

Ať nechá, nebo ne,
Gá pro něg nezkážu;
Gá takowých hochů
Za podwazky wážu.

Newážu, newážu,
Ale wázat budu:
Tobě to, můg miley,
Na wzdor dělat budu.

70. Postýlka.

(Nápěw 51.)

Paňmámo, sládek gde k nám,
Gakau mu postýlku dám?
Postýlku dubowau,
Peřinku prachowau;
Cicowé powlečenj,
Pro moge potěšenj.

71. Zrušená láska.

Srow. Čel. III. 47. — *Zpěw. I.* 187.

(Nápěw 52.)

Wjmť gá domeček,
A w něm okýnko,
Pod kterým sem stáwal,
Na tebe woláwal:
Spjš-li, panenko?

»Nespjm, ach nespjm!
Dobře tě slyšjm;
Genom že gá tobě,
Potěšenj moge,
Otewřjt nesmjm.«

Když neotewřeš,
S Pánem Bohem lež;
Nepůgdu gá k tobě,
Potěšenj moge,
Do smrti podnes.

Nežli rok wyšel,
Giž zase přišel;
Gen že u swé milé,
Holky roztomilé,
Lásku nenašel.

Ach holka milá,
  Co si myslíla,
Že si naši lásku,
Můg zlatý obrázku,
  Žes gi zrušila?

»Zrušila sem gi
  Ne o swé wině:
Když sau nás podwedli,
Od sebe rozwedli
  Falešnj lidé.

Zrušila sem gi
  Pro lidské řeči:
Že sau mi nepřáli,
Milowat nedali
  Twé černé oči.«

72. Panny z kostela gdaucj.

Srow. Čel. II. 27. — Pol. Wojc. II. 253.

(Nápěw 53.)

Ty podhágský kosteljčku,
Stogjš na pěkném wršjčku!

Wycházegj panny z tebe,
Gako angeljčky z nebe.

Gedna wyšla pěkná bjlá,
A ta bude moge milá.

Druhá wyšla geště hezčj,
Ta bude má neymilegšj.

Třetj wyšla gako růže,
Tu žádný dostat nemůže.

Gá gi musjm předce dostat,
Kdybych tam měl mrtew zůstat. [1])

---

[1]) Aneb:

Kdybych tam měl žiwot nechat.

W pjsni této, kteráž s polskau mimo sloku prwnj, genž tuto scházj, a některé nepatrné proměny, dokonce se srownáwá, zachowala se památka *unášenj děwčat*, kterýž obyčeg, gak se zdá, po celém Slowanstwu rozšjřen byl, a podnes geště u Srbů, kdež *otmica* slowe, Morlachů i Chorwatů, ač řidčegi než kdy prwé, nalezti gest, ano neřádu tomu přjsnými zákony se bránj. — Nebyla-li djwka wolna, toho, gemuž se zaljbila, za manžela wzjti, aneb pak-li překážky se nahodily, odwedena gest násilně, časem i s pomocj wjce společnjků, při gakékoli whodné přjležitosti, gakož od tance, z pole, pro wodu ano i z kostela gdaucj. (Żeg. Pauli pieśni ludu polsk. w Gal. str. 41. pozn. — Vukassovich, in Dobrow. Slowanka II. str. 112.) — Způsobem podobným odnesl Břetislaw, wogwoda český, Jitku, dceru markrabj Mišeňského, Otty Bjlého, z kláštera panen Brodských, a za manželku pogal.

Časem ale stáwalo se, že srozuměna gsauc djwka s milencem swým, sama překážky sňatku odstraniti hleděla, (pjs. 2.) aneb i rodiče swé tagně opustiwši, prchla (pjs. 8.), načež oddawky w mjstě skrytém a bezpečném, obyčegně w lesjch (p. 7.) držány sau. A wšak že také nezřjdka potom čeho litowati měla, dokazugj opět pjsně giné. — Sem náležj i pjsně 9. a 10. sbjrky této, kteréž mimo giné důwody i proto stářj wysokého býti se zdagj. Ostatně památka zwyku toho zde onde w obyčegjch swatebnjch a tancjch národnjch podnes mezi Slowany se zachowala. (Srow. Linhart. II. str. 320.)

73. Děwče ranné.

Srow. Čel. I. 221.

(Nápěw 54.)

Kde pak si, má milá,
Tak záhy chodila,
Kdyť gestě skřiwánek
Nezpjwal?
»Gá záhy přiwstala,
Krawičkám chystala;
Abys mne, Jenjčku,
Rád mjwal.«

74. Láska nezradj.

Srow. Mor. F. S. r. 1835. 45.

(Nápěw 55.)

Kdybych gá se nebál,
Má milá, twé zrady,
Šel bych na gabljčka
Do wašj zahrady.

Bogjm se wšak, bogjm,
Žebys mne zradila;
Žeby mně má služba
Na rok nestačila.

„Nebog se, můg milý,
Gá tebe nezradjm;
Čerweným šátečkem
Okýnko zahradjm.“

75. Šáteček.

Srow. Čel. II. 20.

(Nápěw 56.)

Tluču, tluču,
Otewřete!
Ztratil sem šáteček
U děwčete.
Děwčátko usnulo,
Gá taky spal,
Někdo mně šáteček
Pod hlawau wzal.

»Newzal, newzal,
Můg Jenjčku!
Wisj tam w komoře
Na hřebjčku.
Přigď ty si, Jenjčku,
Dnes wečer k nám,
Gá ti ho, a k němu
Hubičku dám.«

76. Wychowánj dcery.

Chowey mne, matičko,
Chowey mne, matko,
Dokud neuzrage
Zelené gabko.
Až mne wychowáš,
Potom mne prowdáš,
Potom se, matičko,
Na mne podjwáš.

77. Wychowánj syna.

Srow. Čel. III. 50.

(Nápěw 57.)

Choweyte mne, má matičko,
Gako mišeňské gabljčko,
Choweyte mne, má matičko,
Gako z růže kwět;
Gen až wy mne wychowáte,
Pak se na mne podjwáte,
Gak mně bude pěkně slušet
Bjley kabátek.[1])

[1]) T. g. šat wogenský.

78. Ligawec.

Pršj, pršj, gen se lige!
Kam ty koně postawjme?
Postawte ge, kde chcete,
Gá se držjm děwčete.

Postawte ge do zahrádky,
Gá se držjm Marinky;
Postawte ge pod oknem,
Genom když my nezmoknem.

79. Rozkošná wyhljdka.

Srow. Čel. III 83.

W tom našem sadečku
Roste kořenj:
Kdo mu nerozumj,
Ať se oženj.

Ožeň se, Jenjčku!
Wem ty sobě mè:
Měl-lis držjwe nauzi,
Budeš mjti dwě.

[illegible] 80. Bohatý kubjk.

(Nápěw 59.)

Nebog se, má milá,
 Nebog se nauzé,
Gak gá mám penjze
 Schowany w strauze;
Schowany w strauze,
Přikryty drnem:
Nebog se, má milá,
 Gak nezahynem.

Nebog se, má milá,
 Nebog se hladu,
Gak gá mám tolary
 Schowany w sadu;
Tolary w sadu,
Obilj w srubu:
Ty newjš, má milá,
 Co gsem za kubu!

81. Štědrost nade štědrost.

Srow. Čel. III. 33.

Teče woda proti wodě,
Wjtr do nj fauká —
Má panenka modrooká
Z okenečka kauká.

Nekaukey ty z okenečka,
Wygdi radšj před dům;
Gen gednu mi dey hubičku,
Gá ti gich dám sedum.

Než bych gá ti gednu dala,
Radšj ti gich sto dám;
Aby lidé nemluwili,
Že tě ráda nemám.

82. Shodnutj.

Srow. Čel. I. 216. *II.* 35. — *Mor. F. S. r.* 1. 35. 66. — *Zpěw. I.* 120.

(Nápěw 61.)

Kaulelo se, kaulelo
  Čerwené gabljčko —
Komu ty se dostaneš,
  Má zlatá holčičko?

Kaulely se, kaulely
  Dwě naproti sobě —
Komu bych se dostala,
  Než, Jenjčku, tobě?

Komu bych se dostala,
  Než, Jenjčku, tobě:
Ty gsi hezkey, gá taky,
  Šikneme se k sobě.

Zůstanu raděg
W našj kragině,
Nagdu si děwče
Šwárné w Morawě.

Morawka každá
Gak rowná swjce,
Každá má k chlapci
Upřjmné srdce.

[illegible]6. Neupřjmnau lehko opustiti.

(Nápěw 58.)

Pršjwalo gen se lilo,
Býwalo bláto;
Předce sem k wám chodjwáwal,
Nedbal sem na to:
Čjm sem gá byl upřjmněgšj,
Ty si byla falešněgšj,
To sem měl za to.

Slawjček ge malý ptáček,
Chytit se nedá;
Mládeneček swé panence
Šidit se nedá:

Než bych gá se šidit nechal,
Radšj bych se na wognu dal;
Wogna swobodná,
Holka podwodná.

Co pak wy se domnjwáte,
Že gá hoře mám?
Wždyť gá ještě dceru waši
Od wás nežádám;
Wždyť ge panen wšudy dosti,
Gako zrnek na galowci,
To gá powjdám.

87. Wypowězená láska.

(Nápěw 59.)

Když sem šel do Prahy
Za gednau pannau,
Ona mi ustlala
Owesnau slamau;
Owesná sláma —
Tak hezká panna!
Když si gi ustlala,
Lehni si sama.

Ať ge tak, nebo tak,
Přede něgak bude;
Pro gedno stwořenj
Swět nezahyne.
Pro gedno kwjtj
Slunce neswjtj:
Wšak gá tě, má zlatá,
Nemusjm mjti.

Myslilas, má milá,
Že budu plakat,
Až gá k wám nebudu
Cestičku šlapat?
Pro gednu pannu
Klobauk na stranu!
Za tebe, má zlatá,
Pět gich dostanu.[1])

Zima ge, zima ge,
Zimau se třesu;
Otewři, má milá,
Něco ti nesu:
Nesu ti lásku
W šátku swázanau;
Abysi wěděla,
Že mám už ginau.

---

[1]) Někteřj skonćugj:

Wšak gá tě, má zlatá,
Předce dostanu.

88. Šelmowské děwče.

Srow. Mor. F. S. r. 1840. 29. — *Zpěw. I.* 107.

(Nápěw 59.)

Okolo zahrady
  Wodička teče —
Zkázal mně můg miley,
  Že mne už nechce:
Když nechce, nechce,
  Gá o něg nedbám;
Smutek neponesu,
  Ani ho nemám.

Proč pak bych pro tebe
  Smutek nosila,
Když sem tě upřjmně
  Nemilowala?

Milowala sem —
Bylo gen špásem:
Newěděls, Jenjčku,
  Gaká šelma gsem.

Wyletěl slawjček,
  Sed na wětwičku,
Zazpjwal zpanilau,
  Krásnau pjsničku,
Krásnau, zpanilau,
Ach! roztomilau:
Že už můg Jenjček
  Chodj za ginau.

Když chodj, ať chodj!
  Nestogjm o tě,
Když si se oženil
  O gedné botě —
O gedné botě
Bez přjkopytj:
Wšak gá tě, můg zlatey,
  Nemusjm mjti.

89. Hrdá djwka.

(Nápěw 25.)

W Táboře na rynku
Segau rozmarjnku,
W Táboře na rynku
  Segau owes.
Owjsek zelená,
Můg miley se hněwá;
Wčera k nám nepřišel —
  Zůstaň i dnes!

Což pak ge, můg Bože,
Tak neywětšj nauze,
Když gednoho chlapce
  Si rozhněwám?
Šátečkem zatočjm,
Tři, čtyry wytočjm;
Pro tebe sobě smrt
  Neudělám.

90. Opowrženj wdowstwa.

Srow. Čel. II. 29.

(Nápěw 60.)

Gak žiwa sem newiděla
Na buku žaludů;
Pročby mládenec opustil
Swau pannu pro wdowu?

Wždyť ge panna pěkná bjlá,
Čerwená, čerwená,
A wdowa ge we dwa konçe
Shrbená, shrbená.

Gak žiwa sem newiděla
Na lauce galowce;
Pročby panna opustila
Mládence pro wdowce?

Mládenec ge pěkný bjlý,
Čerwený, čerwený,
A wdowec ge ušpiněný
Od ženy, od ženy.

91. Roztrhaný kabát a láska.

Srow. Mor. F. S. r. 1840. 114.

(Nápěw 61.)

Nechoď, synku! nechoď k nám,
Nerada tě widjm;
Roztrhaney kabát máš,
Gá se za tě stydjm.

Nechoď k nám až w neděli,
Až budeš mjt giney;
Pak se můžeš nazýwat,
Že gsi ty můg miley.

Sloku druhau zpjwagj také:

Nechoď k nám až w neděli,
Až budeš mjt šaty:
Pak tě ráda uhljdám,
Panjmáma taky.

92. Odbytý pjsař.

Srow. Čel. I. 215. — *Mor. F. S. r.* 1835. 80. — *Zpěw. II.* 237.

(Nápěw 61.)

Chodjwal k nám, chodjwal
Z kancaláře pjsař,
Klobauček premowaney,
Gako ňákey cjsař.

W gedné ruce kalamář,
W druhé ruce péro;
Chtěl, abych ho zapsala
Do srdečka swého.

Kdybys ty byl mládenec,
Gako gá gsem panna,
Dala bych ti ten wěnec,
Kterey nosjm, sama.

Můg zeleney wěneček
Na hlawičce skáče;
A ta twoge poctiwost
Na koljbce pláče.

93. Zástěrka s tulipánama.

(Nápěw 59.)

Wždycky mně řjkagj,
Že gá se newdám,
Že gá wyšjwanau
Zástěrku nemám.
Když nemám, nemám,
Můžu gi mjti;
Dám si gi Woljnské
Šwadleně šjti.

Woljnská šwadlena
Ge dobře známá,
Ona gi wyšige
S tulipánama;
S tulipánama,
S pěknýma kwjtky:
Potom mne budete,
Mládenci, chtjti!

Šátky a zástěrky s wyšjwanými kwěty, wěnečky, srdcemi a g. u djwek našich weských welmi obljbené gsau. Mezi kwěty neyobyčegněgšj tulipán, aneb cosi tulipánu poněkud podobného. A wšak *tulipánem* přezdjwagj také trefně člowěku, gehož powrchnost ozdobná ducha prázdného zakrýwá.

O blažený, nehynaucj rod měňawých tulipánků!
W zahradě hned z gara wás, giady na městě widět.

Čelakowský.

Takowé narážky pod potutelným obrazem kwětů tulipánowých i w pjsnjch národnjch nalezti, gakož w následugjcj:

94. Dar.

(Nápěw 62.)

Petrowický zámek
Mezi horama;
Nezapomeň na to,
Co si mi dala!
»Dala, dala, dala sem
Wyšjwaný harasem
Pěkný bjlý šátek
S tulipánama.«

Srow. pozn. k pjsni 23.

95. Laskawé pozwánj.

Žádná to tak newywede,
Gako Lidka Hágkowa;
Wyběhne si na kopeček,
Na hochy si zawolá:

»Pogďte, hoši, pogďte k nám!
Gá wás ráda uhljdám;
Naše dwjřka newrzagj,
Gá ge pilně zaljwám.

Dopoledne teplým mljčkem,
Odpoledne smetanau;
Aby naši newěděli,
Že k nám hezky hoši gdau.«

96. Odluzená milenka.

Srow. Mor. F. S. 1835. 63; 1840. 140. — *Zpěw. I.* 249; *Čel. II.* 62.

(Nápěw 63, 64.)

Gen se mně, má milá,
Dobře chowey,
Kaupjm ti šáteček
Damjnowey.[1]

Gá se ti, můg miley,
Dobře chowám:
Dal si mně prstýnek,
Gá ho nemám.

Gá sem si w potoce
Ruce myla,
Tam sem ho do wody
Upustila. —

Zatoč se, slunečko,
Nad ty lesy,
Že mne už má milá
Nie netěšj.

Měl sem gá panenku,
Měl sem gi rád;
Už mně gi odlaudil
Můg kamarád.

Když si gi odlaudil,
Ať si gi má;
Gen ať gi předemnau
Neobgjmá.

A když gi obgjmá,
Gen ať w noci,
Aby newiděly
Moge oči.

---

[1]) Takto gindy; nynj *šakonowey, karlaunowey*. Damjn býwala, prý, gakási tkanina hedbáwná, pocházegjcj z města egyptského *Damiette*, nedaleko wýtoku nilského, odkudž název gegj. Býwalo pak Damiette čili Damjn (Tamiathis) za časů tahů křjžowých město slawné obchodem i průmyslem; a wšak od křjžáků tak těžce trpělo, že wláda tehdegšj, nowého wpádu gich se obáwagjc, roku 1256 ge zbořiti a opodál pomořj město nowé založiti dala. (Srow. Balbi Geogr. II.304.) Nápodobně i město syrské *Damašek* (Damascus) tkanině hedbáwné, matičkám našim dobře známé, gméno swé propůgčilo.

97. Opowržený milý.

(Nápěw 63, 64.)

Gen se ty, šátečku,
  Gen tiše toč;
Můg miley se hněwá,
  Gá newjm proč?

Když hněwá, ať hněwá,
  Gá nic nedbám;
Takowého štěstj
  Wšudy dost mám.

Takowé štěstj mně
  Wšudy kwěte,
Pod našima okny
  W zimě, w letě.

98. Šwihák.

Srow. Mor. F. S. r. 1840. 43.

Šel mimo mne, okolo mne,
Ani neřek: Zdař Bůh!
On si myslj, nedopýrek,
Že gá si ho wezmu!

Punčošky má po Nymbursku,
Botky papjrowy;
Čepičku má z pawučinky,
Myšj pjrko za nj.

Podobné ausměšky i w pjsnjch ginoslowanských se zgewugj; gakož n. p. w Ilir. St. Vraz, I. str. 103. 104.

99. Wybjrawý trpasljček.

Lecgakýs trpasljček
Na krátkých nožičkách
Chtělby sobě wybjrati
W hezaunkých holčičkách.

Wždyť má nožky gako hůlky,
A ruce gak topory;
Pán Bůh račiž opatrowat
Od takowé networy!

100. Panj kancelistowá.

Srow. Mor. F. S. r. 1840. 118. — *Pol. Wojc. I.* 153. 294. *II.* 214.

(Nápěw 65.)

Newybjrey, nepřebjrey,
Abys nepřebrala!
Abys potom nedostala,
Cobysi nerada.

Hrabě pro tě nepřigede,
Ani pán od stawu;
Newybjrey, nepřebjrey,
Tu ti dáwám radu.

Naposledy po wšech wšudy
Pastucha k nj přišel:
»Chce-li si mne panna wzjti,
Chci beyt gegj manžel.«

Můg pán nenj žádney slauha,
On ge kancelista;
Nosj péro na rameně,
Když wyhánj z města.

On to péro ráno wezme,
Dělá na něg: Hútu!
Pogďte, holky, wyháněgte
Kráwy, woly z kútů!

Kút, kaut, kutina slowe w některých dědinách *chljw.* — Pastucha, neb pastýř, obyčegně celé osadě, aneb aspoň wjce hospodářům pase; pročež ráno, žena na pastwu, traubenjm znamenj dáwá, dobytek wyháněti.

101. Odkaz kozy.

Gedna koza mlsná byla,
Šla na panské na tráwu;
Neštěstj se nenadála,
Milost rozbil gj hlawu.

Adie, můg milostpane!
Gá se s wámi už laučjm,
A mau kůži chlupatau wám
Na paruku poraučjm.

Paruku-li nenosjte,
Můžete si gi schowat:
Můžete si swé podagra
Do nj zaobalowat.

102. Půgčka za oplátku.

(Nápěw 53.)

Hrbatá se s kregčjm hádá,
Že gj ušil křiwy záda.

»Mlč, hrbatá! nehádey se,
Wem zrcadlo, podjwey se.«

Hrbatá se zlostj třese,
Gako ta osika w lese.

»»Nic ty se mi newysmjwey,
Gak gsi taky celey křiwey!««

103. Malé a dospělé děwče.

(Nápěw 66.)

Když sem husy pásala,
Zimau sem se třásala;
  Nynčko husy nepasu,
  Tak se zimau netřesu.

Když sem byla malíčká,
Chowala mne matička;
  Nynčko když gsem weliká,
  Potřebugu ženicha.

104. Porada.

(Nápěw 67.)

  Gá gsem holka mladá,
  Wdála bych se ráda;
Když nemám powlaky,
Peřj žádny taky,
  Gaká pro mne rada?

»Na to nic nedbeyme,
  Gen se předce chtěgme:
Sešigeš podslamky,
Nasypeš řezanky,
  Nic si nesteyskeyme.«

105. Gakau si wzjti?

(Nápěw 68.)

Nestůgte, mládenci, pod okny,
  Pogďte radš do sednice;
Gest-li wás nožičky bolegj,
  Sedněte na židlice.

My sme k wám nepřišli posedět,
  My sme k wám přišli postát;
Wy máte tři hezké děwčátka,
  My chceme gednu dostat.

Neber si, Jenjčku, takowau,
  Která ge tuze pyšná;
Neb ona by ani za tebau
  Ze dweřj wen newyšla.

Neber si, Jenjčku, takowau,
Která ge zamračená;
Neb ona by se ti mračila
Od rána do wečera.

106. Patero milých.

Srow. Mor. Čel. II. 48.

(Nápěw 69.)

Sedj milá za stolečkem,
Gako z růže kwět,
Sama sobě powjdala,
Že gich měla pět.

Geden si gi zamilowal,
Druhey mu gi wzal;
A třetjho srdce bolj,
Že gi nedostal.

Čtwrtey stogj pod okýnkem,
Utjrá oči;
A ten pátey při muzice
Šátečkem točj.

107. Hněw milenců.

W tom hágjčku při měsjčku
Zpjwal tam slawjček,
Že už wjce nemiluge
Andulku Jenjček.

Tak dlauho se milowali,
Až se rozhněwali:
Ale zase w krátkém čase,
Zase se shledali.

108. Postřelená wrána.

(Nápěw 70.)

Střelil mysliwec wranku,
Dal do nj malau ranku;
Wranka se třepala,
Až se dotřepala
Do zeleného hágku.

Sedla si na gedličku,
Wolala: »Mysliwečku!
Mysliwče, tralala!
Gá sem už wyhrála,
Můg miley mysliwečku!«

109. Nedbalý.

Srow. Čel. I. 19.

(Nápěw 71.)

Adámku náš!
Co pak děláš?
Na lauce ti pasau,
Ty gsi mezi chasau,
Ty nic nedbáš.

110. Slib.

Srow. Čel. I. 19. — *Mor. F. S.* 1840. 34.

(Nápěw 71.)

Adámku můg!
W slowu mně stůg,
Co si mně slibowal,
Když si mne milowal,
Že budeš můg.

»Andulko má!
Nenj možná;
Počkey gen do gara,
Až bude figala,
Pak budeš má.

Andulko má
Roztomilá!
Do smrti neydelšj
Moge neymilegšj —
Žádná giná.«

111. Prozřetelný milý.

Srow. Mor. Čel. II. 48; *III.* 59. — *Zpěw. I.* 346.

(Nápěw 69.)

Před sausedy na potoce
  Husy se perau:
Gdi, Jenjčku, wem flintičku,
  Zabj některau.

»Gá ty husy nezabigu,
  Gá ge dobře znám:
Gsau to husy paňmáminy,
  Kam gá chodjwám.

Kdybych gá gj gednu zabil,
  Hněwala by se;
A kdybych tam potom přišel,
  Wadila by se.«

112. Mysliweček.

Srow. Čel. I. 21. — Zpěw. I. 343.

(Nápěw 72.)

Na tey lauce zeleny
Pasau se tam geleni,
Pase ge tam mysliweček
W kamizolce zeleny.

Počkey na mne, má milá,
Zastřeljm ti gelena,
Aby se ti zaljbila
Kamizolka zelená.

113. Bohatstwj lásce newadj.

(Nápěw 73.)

Ach, což ge to hezká wěc,
Že gsem gá mysliwec!
Postřelil sem holubičku,
Padla mně na galowec.

Má milá gi widěla,
Pro ni tam běžela;
Holubička s galowečka
Na gawůrek wletěla.

A tu ljstek s gawora
Pad na nás na oba —
Wyprowoď mne, má panenko,
Až do našeho dwora.

»Nechci, nechci, nepůgdu,
Wjm že twá nebudu;
Tys bohatých rodičů syn,
A gá holka chudobná.«

Z toho si nic neděley,
Že gsem gá bohatey;
Wšak gá si tě předce wezmu,
Gen se na mne nehněwey.

»Gá se na tě nehněwám,
Ale ráda tebe mám;
Přigď si wečjr k okenečku,
Pěknau hubičku ti dám.«

Moge myšlenj
W ljtost se měnj,
Moge mjněnj
Nenj k splněnj:
Škoda ge tě, děwče,
Že mé nebudeš,
Srdce mé zarmucugeš.

116. Osiřelá.

Až gá odtud půgdu,
Bude wjtř faukat;
Bude se má neymilegšj
Za mnau smutně kaukat.

Kaukey neb nekaukey,
Mne srdce nebolj;
Nechtělas mne wyprowodit
Do Cheynowských polj.

Do Cheynowských polj,
Na Woleské draha;
Nemělas mne, má panenko,
Nemělas mne ráda. —

Tak sem osiřela,
Gako gawor w lese!
Toho sem se nenadála,
Co ta láska nese.

Tak sem osiřela,
Gako ljpa w poli!
Toho sem se nenadála,
Kam můg miley chodj.

Tak sem osiřela,
Gako w trnj růže!
Toho sem se nenadála,
Co ta láska může.

Cheynow a *Wolešna*, wesnice na panstwj zbirowském.

117. Wzdálená.

Srow. Mor. F. S. 1840. 61. — *Zpěw. I.* 102.

(Nápěw 76.)

Horo, horo, wysoká gsi!
Má panenko, wzdálená gsi,
  Wzdálená gsi za horama —
  Wadne láska mezi náma.

Wadne, wadne, až uwadne!
Nenj w swětě pro mne žádné,
  Nenj žádné potěšenj
  Pro mne wjce k nalezenj!

118. Laučenj.

Srow. Mor. F. S. 1835. 83; 1840. 30. 211. — *Zpěw. I.* 136. 178.

(Nápěw 76.)

Zhůru cesta, dolů druhá —
Rozlučme se, moge milá!
  Těžké naše rozlaučenj,
  Když gsme spolu naučeni!

Ach, až my se rozlaučjme,
Dwě srdečka zarmautjme!
Dwě srdečka, čtyry oči
Budau plakat we dne, w noci.[1])

Modré oči, proč pláčete,
Když wy moge nebudete?
Nebudete a nesmjte,
Darmo si na to mysljte!

---

[1]) Staršj pjseň znj následowně:

Ach! až my se rozlaučjme,
Dwě srdečka zarmautjme:
Gedno moge, druhé twoge,
Budau plakat obě dwoge.

Gá za horau, za wysokau,
Ty za wodau, za hlubokau —
Dwě srdečka, čtyry oči
Budau plakat we dne, w noci.

Oči, oči, proč pláčete,
Což tak sobě nařjkáte?
Ach, neplačte wy pro toho,
Dostanete zas giného.

119. Rozchod.

Srow. Čel. I. 32. — *Mor. F. S.* 1835. 50.

(Nápěw 77.)

Stogj hruška w šjrém poli
Wysoká,
Pod nj pěkná bjlá růže
Wykwětá.

Natrhey si, má panenko,
Ty růže,
Nasázeg ge hochu swému
Do lože.

On ti bude na těch růžjch
Libě spát,
Ráno wstane, bude tobě
Děkowat.

Děkugu ti, má panenko,
Děkugu,
Před tebau gá swůg klobauček
Smekugu.

»Nesmekey ho, můg Jenjčku,
Předemnau,
Gak oni tě naši páni
Odwedau.

Odwedau tě, můg Jenjčku,
Do Prahy,
Tam ti dagj bjley kabát
A šawli.«

Žala trávu w suchopáru
Metlici,
Přišli na ni dwa zelenj
Myslíwci.

Srp gj wzali, rozlámali:
Gdi domů,
Berau tobě potěšenj
Na wognu.

»Když ho berau, ať ho berau,
Magj ho,
Gak on mně dá zegtra Pán Bůh
Ginyho.«

Mjsto posledněj této sloky zpjwagj ginde následedowně dále:

»Když ho berau, ať ho berau,
Ať ge tam;
Gak gá ho tam na té wogně
Nenechám.

Nenechám ho na té wogně
Bogowat,
Aby mohl swau panenku
Milowat.«

Milugu tě, má panenko,
Milugu;
Ale zegtra na konjčku
Odgedu.

Żala tráwu na rybnjce —
Srp tupey:
»Gen ty mně ho, můg Jenjčku,
Naklepey.«

On naklepal, on nabrausil —
Nechce żjt;
Protože tě, má panenko,
Nechce mjt.

120. Nowinka.

Srow. Mor. Čel. III. 73.—Zpěw. I. 357.

(Nápěw 78.)

Černé oči, gděte spat,
Wšak musjte ráno wstát.

Časně ráno, ranjčko,
Dřjw než wygde slunjčko. —

Slunjčko už wycházj,
Má milá se procházj.

Procházj se po rynku,
Přinese nám nowinku.

To nowinku takowau,
Že na wognu werbugau.[1])

Když werbugau, budau brát,
Škoda hochů nastokrát!

Ty hezky nám poberau,
Ti chromj nám zůstanau.

[1]) Odtud zpjwagj ginj takto:

Když werbugau, budau brát,
Gá se půgdu taky dát.

Na konjčka wyskočjm,
Bjlým šátkem zatočjm.

Adie buď, má milá!
Zegtra bude zas giná.

121. Žel opuštěné.

Srow. Čel. III. 23. 39. — *Mor. F. S.* 1835. 45.

(Nápěw 79.)

Swiť, měsjčku, polehaučku
Na ten panský hág:
Nemysli si, má zlatá panenko,
Abych si tě wzal.

Šel sem lesem, byl sem wesel,
Zpjwal sem sobě;
Uslyšel sem smutný nářek
Od panenky mé.

Ona stála pod stromečkem,
  Newiděl sem gi;
Hodila na mne gabljčkem,
  Ozwala se mi. —

Pod hágečkem nad sádečkem
  Roste mágowj:
Kam si dala, má panenko,
  Růže čerweny?

»Růže čerweny powadly,
  Wěnec nemůž wjt:
Nemyslete, potěšenj moge,
  Že wás musjm chtjt.

Co ge po tey rozmarjně,
  Která newonj;
Co ge po wás, potěšenj moge,
  Když máte giny!

Co ge po tey lewanduli,
  Která nekwěte;
Co ge po wás, potěšenj moge,
  Když mne nechcete!«

*

Pod wršjčkem na doljčku
Byla zahrada;
Chodila tam má panenka,
Kwjtj trhala.

Když kytičku natrhala,
Tu zaplakala:
»Kýž sem tebe, potěšenj moge,
Byla neznala!«

122. Pozdnj bych.

Srow. Čel. I. 36.

(Nápěw 79.)

Swiť, bleďaučký, swiť měsjčku,
Na ten panský dwůr;
Nemysli si, má panenko,
Že gá budu twůg.

Když sem gá k wám chodjwáwal,
Tys plakáwala;
Panjmáma mne wjtala,
Ty si nechtěla.

Nynčko byś ráda chtěla,
Giž nemáš koho;
Tenkrát gá si osedláwám
Koně wraného.

Tamhle stogj kůň můg wraný,
Na něm bjlý plášť;
Co ty tomu, má panenko,
Co tomu řjkáš?

»Což bych tomu smutná řekla —
Gsemť sama winna;
Wždyť sem sama ten bjlý plášť
Ti způsobila!«

123. Lehké rozlaučenj.

Srow. Čel. I. 215.

(Nápěw 80.)

Plakala, želela,
Když prala šaty,
Že gest gj utonul
Prstýnek zlatý.

»Proč pláčeš, naříkáš
Pro prsten zlatý?
Wšak musjš opustit
Rodiče taky.«

Milegšj rodiče,
Nežli my oba;
Matička chowala,
Gá byla roba.[1]

Postýlku stláwala,
Dala mne nosit:
Musjte, mládenci,
Matičku prosit.

»Než bych gá matičku
O tebe prosil,
Raděg bych po straně
Šawličku nosil.

Šawlička po straně,
Ta moge žena;
Ona mě úbránj,
Až bude třeba.«

Trubači traubili,
Muzika hrála;
Můg milý odcházel,
Gá geště spala.[2])

Kdybys byl upřjmný,
Bylbys mne zbudil,
Slowjčko nebo dwě
Ke mně promluwil.

---

[1]) *Roba, robě, robátko,* w některých dědinách užjwáno mjsto *djtě, dětátko.*

[2]) Také:

Kukačka kukala,
Gá geště spala;
Můg milý odcházel,
Gá nic nedbala.

124. Ospalka.

(Nápěw 81.)

Proto sem tě nechtěl,
Žes tuze ospalá,
Proto sem tě nechtěl,
Že tuze spjš;
Gá sem k tobě přišel,
Zase sem odešel,
Dal sem ti hubičku,
Ty nic newjš.

125. Škaredá žena a wogna.

(Nápěw 81, 82.)

Lepšj ge, tatjčku,
Na wraném konjčku,
Lepšj ge, tatjčku,
Na wognu gjt,
Nežli se oženit,
Škaredau ženu mjt;
Lepšj ge, tatjčku,
Wogákem být.

126. Mysliwci.

(Nápěw 83.)

Mysliwci, mysliwci!
Wy werbugete,
Gá bych se k wám také dal,
Mne newemete;
Gá střjleti neumjm,
Fraikunstům [1]) nerozumjm:
Wemte mne gen s sebau,
Gá se naučjm.

Pogď, bratře, bratřjčku!
Podey nám ruku,
Wem klobauček na hlawu,
Šawličku k boku;
Wšak my okážem tobě
Na tom pražském ostrowě:
Gestli se ti zkauška zdařj,
Štěstj ge twoge.

Hoi, bratřj, s kurážj!
Piwa nalegte,
Nowého kamaráda
Nám přiwjteyte;

Ruku gemu podeyte,
Na zdrawj připjgegte:
Muzikanti, weseley
Marš nám zahreyte.

---

[1]) T. g. tagnému uměnj, kauzlům; srow. poznamenánj [2]) k pjs. 4.

127. Werbowánj.

(Nápěw 5.)

Co, mládenci, co děláte,
Že tak dlauho newstáwáte?
Chtěli sau wás zwerbowat,
Gá nedala wás wolat.

Dobřes, holka, udělala,
Žes nás wolat nenechala:
Kdybys byla zwolala,
Bylabys litowala. —

Na dwa bubny bubnowali,
Když Wogtjška werbowali;
Na dwě trauby traubili,
Když sau geho laudili.

Newěděl on, co má dělat,
Má-li se gim dát zwerbowat;
Bubnowali, traubili —
Až ho předc odlaudili.

128. Láska wogjnowa.

Srow. Čel. II. 33. — *Mor. F. S.* 1840. 201.

(Nápěw 84.)

Ta strahowská brána
Pěkně malowaná,
Stogj pod nj má panenka
Celá uplakaná.

Proč pláčeš, nařjkáš,
Když mne tu geště máš?
Potom můžeš pro mne plakat,
Až mne neuhljdáš.

Mjsto domu mého
Mám koně wraného,
Pár pistolj, karabjnu,
A sedlo na něho.

Na konjčka skočjm,
Šátečkem zatočjm:
Adie, má neymilegšj!
Gá se ti poraučjm.

129. Odchod.

Když sem šel okolo
Hágku zeleného,
Wykaukaly za mnau
Černé oči.

Oči, nekaukeyte,
Raděg se schoweyte;
Protože wy moge
Nebudete.

Když sem šel od mily,
Pěkně mně traubili;
Kukačka na dubu
  Zakukala.

Kukačka kukala,
Má milá plakala,[1])
Že gj už Jenjčka
  Odlaudili.

---

[1]) Mjsta podobná, kukánj žežulčino podlé pláče stawjcj i za pláč wykládagjcj, w pjsnjch národnjch slowanských nezřjdka nalezáme, an pták tento téměř wšechněm Slowanům za znamenj žalosti platj: ga-kož n. p.

Zakukała kukaweńka na sęku,
Zapłakała Kasiuleńka na pieńku.

(Wojc. II. 92.)

Zakowala zazuleńka
  U lisi na dubi:
Zaplakala Maruseńka
  U cerkwi pri ślubi.

(Żeg. Paul. pieś. l. rusk. w Gal. I. 100.)

Takž i w Rukopisu králodw.:

Na dubu zezhulice
Zakukáše, zaplakáše;

a w Igoru:

> Jaroslawnin hlas (pláč) slyšet:
> Žežhulicj neznámý, ráno kuká.
>
> (Přel. Hank. str. 35.)

Sem náležj i přjslowj české: „Zakukala žežulka pod střechau,“ kdy totiž někomu w domě noworozeňátko zaplakalo.

Powěst národnj wyprawuge, že byla gednau djwka, která neměla žádného, kromě bratra, wěrného ochrance a zastupitele swého, gehož přewelmi milowala. Když ale i tento zemřel, ubohá sestra, osamělá co chmel bez tyčiny, a stjžená hořem nesmjrným, winula se k hrobu bratrowu, a plačjc bez útěchy prokwjlela garo celé. I slitowalo se nebe nad ubohau, a ztrápenau postawu djwčinu proměnilo w ptáka, gehož po tu dobu gmenem gegjm t. *Žežulkau* nazýwáme. — Wyprawugj také mimo to, že Žežulka, kwjljcj na hrobě bratrowu, roztaužená bjlýma rukama swýma prorýwala kyprau zemi, chtjc hrobu a smrti bratra rozmilého wyrwati; pročež také na památku zmrtwěly ruce gegj a zůstaly wězeti w zemi, přigawše žiwot rostliny. — Podnes hledáwagj chlapci a děwčata po lukách bylinu, botanicky *wstáwač blamatý* (Orchis palmata) řečenau, a naleznuwše gi, wyrýwagj ze země zsinalý kořen, nenepodobný dolegšj části ruky lidské, wyprawugjce, že to *umrlé Žežulčiny ruce;* zaslechnuwše pak z gara žežulku z pozdálečj kukati, pokřikugj na ni, by powěděla, za kolik roků gim zemřjti bude? wěřjce pewně, že ona, gsauc bohumilá, o smrti lidské wj a tážjcjm-se kukánjm zwěstuge. Tu pak auzkostliwě djtky počjtagj, a dopočjtawše na chwjlku zamlknau a zasmušj se, neradi se dowěděwše, že smrt gich tak bljzká. —

Tak smýšlel i onen ataman kozácký *Stecko Kukuruz,* který weda pluk swůg do boge proti Polanům, co siwá holubice bugnau hlawu swěsil a hlasem njz-

kým howořil: „I bude s našimi běda, gakož to žežulka stepem ljtagjc, luhem skákagjc kukala;“ přeswědčen gsa, že „ona to kukala, co mezi swatými slyšela, a co kukala, že neomylně se stane.“ (Maxim. pjs. nár. malorus.)

Polané naproti tomu wyprawugj o Žežulce, že slze gegj co olowo tjžily bratra w hrobě, a že tento, déle snesti ge nemoha, wstal a zaklel sestru, aby toliko z gara plakala, načež ona w žežulku se proměnila. Srbowé pak magj za to, že Pán Bůh, rozhněwaw se na sestru, pro bratra nemjrně željcj, w ptáka gi proměnil. (Žeg. Paul. p. l. rusk. w Gal. I. 44.)

130. Husárek.

(Nápěw 85.)

Gá husárek malý,
Botky rozedrany;
Nepogedu na tu wognu
Až budu mjt nowy.

Tatjček to slyšel,
Wen z komůrky wyšel;
Botky mu dal udělati,
Na wognu get musel.

131. Husarka.

(Nápěw 85.)

Gá husarka malá
Mezi husarama,
Husarů ge kumpanyge,
A gá genom sama.

Kdyby bylo geště
Těch husarů dwě stě,
Gábych se gim postawila
Gako šwárné děwče.

132. Porada.

Srow. Čel. III. 18. — *Mor. F. S.* 1835. 34. — *Zpěw I.* 362.

(Nápěw 86.)

Chodila matička,
Po břehu chodila,
Šwárného synáčka
Na ruce nosila.

»Ach synu, synáčku,
Co ti mám udělat?
Mám-li tě utopit,
Nebo tě wychowat?«

»»Má milá matičko,
To mně nedělcyte;
Radš mne wychoweyte,
Na wognu mne deyte.

Přigde wám pochwala
Od cjsaře pána,
Že ste wychowala
Šwárného hulána.««

133. Dar.

(Nápěw 87.)

Gak se dám, posekám
Ten zelený hágek,
Aby mi zafaukal
Na mau milau chládek.

Gak se dám, posekám
To zelené olšj,
Aby mi zafaukal
Na mau neymilegšj.

*

Pod gezerem, nad gezerem
Wodička se walj —
Kaupila má milá
Za tolar hedbáwj.

Za tolar hedbáwj,
Za dwa zlaty nitj,
Že bude milému
Košiličku šjti.

Košili ušila,
Neweděla komu:
Dala gi milému —
Wzali ho na wognu.

184. Zklamaná naděge.

Těš se, můg Jenjčku, těš,
Powěz, gestli ty mne chceš?
Gá si ráda na tě počkám,
Genom gestli se tě dočkám,
Gestli si mne pak wezmeš.

»A gá si tě néwezmu,
Gá na wognu odgedu;
Konjčka sobě osedlám,
Geště s tebau se rozžehnám,
A wjc už nepřigedu.«

Ach! gá se už mohla wdát,
Měla na tě nečekat;
Dostala bych upřjměgšj,
Než gsi ty, můg neymilegšj,
Škoda wěku nastokrát!

»Ty se newdáš gen gednau,
Hned ti twářičky zblednau,
Twoge krása se proměnj —
Adie, mé potěšenj!
Nepřigdu wjc za tebau.«

135. Wýprawa milého na wognu.

Srow. Mor. F. S. 1840. 84.

(Nápěw 88.)

Stála na zahrádce
W zlaté šněrowačce.

Měla čepec zlatý,
Wlásky kudrnaty.

Košilička tenká,
Šila gi panenka.

Šila gi z hedbáwj
W tom zeleném hági.

Šila, wyšjwala,
Milého želela. —

»W té zámecké wěži
Tam mûg milý ležj.

Wartu k němu deyte,
Ať mi neodegde.«

Wartu k němu dali,
Čtyry kyrysary.

A w širokém domě
Sedlali mu koně.

»»Koně mně sedleyte,
Gasný palaš deyte.

K tomu karabinu
Za mau mladau ženu.««

136. Odhodlaná.

Srow. Čel. I. 64. — *Zpěw. I.* 375. — *Pol. Wojc. I.* 244; *W. z Oleska,* 427.

(Nápěw 89.)

Když sem gá šel od swé milé,
Bylo slunce wysoko:
Podjwey se, má panenko,
Gak gsem gá už daleko.

Byl sem od nj troge hony,
Geště na mne wolala:
»Odpusť mi, můg neymilegšj,
W čem sem tě rozhněwala!«

Rozhněwala si mne tuze,
Wjc mne hněwat nebudeš:
Gá si sednu na konjčka,
Ty tu sama zůstaneš.

»Nezůstanu, nezůstanu,
A gá můžu s tebau get;
Rodičowé na hřbitowě,
Ti nebudau nic wědět.

Bratr, sestra nelaskawi,
Ti mi bránit nebudau:
Gá si sednu na konjčka
A pogedu za tebau.«

137. Utonulá.

Srow. Čel. III. 18. — *Mor. F. S.* 1835. 7.

(Nápěw 90.)

Bude wogna, bude,
Kdo tam na ni půgde?
Která má milého,
W srdci upřjmného,
Ta nařjkat bude.

»A gá mám milého,
W srdci upřjmného:
Kdyby mně cjsař pán
Konjčka darowal,
Sedla bych na něho.«

Co bys tam, má milá,
Co bys tam dělala?
»Prala bych košile,
Abys chodil bjle,
Potěšenj moge.«

Kde bys ge, má milá,
Kde bys ge máchala?
»W Dunagi ge kámen,
Tam bych stála na něm,
Tam bych ge máchala.«

Kde bys ge, má milá,
Kde bys ge sušila?
»Na králowském dwoře,
Na hedbáwné šňuře,
Tam bych ge sušila.«

Kde bys ge, má milá,
Kde bys ge skládala?
»Na wraném konjčku,
Můg zlatey Jenjčku,
Tam bych ge skládala.« —

U Dunage stála,
Dunage se ptala:
»Gsi-li tak hluboký,
Gako gsi široký?
Gá bych se kaupala.«

Do wody skočila,
Woda gi shltila:
»Ach můg neymilegšj,
Ze wšech neymilegšj,
Giž ge po mně weta!«

Gegj bjlé nohy
Po pjsku choděgj,
Gegj bjlé ruce,
Gegj bjlé ruce
Břehu se chytagj.

Gegj černé wlasy
Po wodě plawagj,
Gegj modré oči,
Gegj modré oči
K nebi se zdwihagj.

138. Laučenj.

Srow. Čel. II. 40.

(Nápěw 91.)

Gá tu nebudu, wěru nebudu,
Nebudu tu slaužit;
Přigde má milá, holka rozmilá,
Bude po mně taužit.

Gá tu nebudu, wěru nebudu
Tu cestičku šlapat;
Přigde má milá, holka rozmilá,
Bude pro mne plakat.

S Bohem, má milá, holka rozmilá!
Na konjčka wsedám;
Snad tebe wjce, mé milé srdce,
Nikdy neuhljdám.

Zagedu kamsi w hory a lesy,
Do cizj kraginy:
Wšak tebe předci milowati chci,
Mé srdce gediny.

139. Odgezd milého.

Srow. Mor. F. S. 1840. 162.

Což se mé srdečko we mně leká,
Že na mne weliká wogna čeká!
Čeká, čeká můg kůň wraný,
Na něm ge šáteček wyšjwaný.

Kam pak se poděgu, w kterau stranu,
Bych ještě uwiděl mogi pannu?
Wygdu si gá, ohljdnu se,
Nespatřjm žádného — zarmautjm se.

Psal sem a pečetil dwoge psanj,
Nedostal sem žádné odpowědi,
Psal sem gj, psal — wjc nebudu;
Odgedu na wognu — ten tam budu.

Přes potok můsteček prohýbá se,
Roste tam trawička, neseká se;
Pod tjm mostem gsau rybičky,
Žádný ge nelowj — gsau drobničky.

Wyletěla siwá holubička,
Přinesla psanjčko od miláčka;
Pjše milý, pjše, pjše,
Že on k nj přigede co neyspjše.

Položila hlawu do getele,
Poslauchala pilně kdo to gede;
Slyšela řičeti koně wrany:
»To gsau koně mého potěšenj!

Kam pak, mé srdečko! pogedete,
Že wy mne s sebau wjc neberete?«
»»Pryč pogedu — nepřigedu,
Tebe tu poručjm Pánu Bohu.««

140. Odwedený.

(Nápěw 92.)

Ach bolj mne, bolj mne
Mé srdečko w mém těle!
Wšak už mně to dáwno powjdali,
Že mne wrchnost odwede.

Konšelowé, rychtáři
Okolo mne obcházj,
A ta moge neymilegšj kauká,
Brzo-li mne naložj.

Už ležjm gá na woze,
Těžké pauta na noze;
Zapřáhněte čtyry wrané koně,
Pogedeme ku Praze.

W Praze na mne čekagj,
Bjlý kabát mně dagj;
A tý moge kudrnaté wlásky
Ostřjhati nechagj.

Geště gá se podjwám
K Wyšehradským zahradám,
Ge-li tam kde moge neymilegšj,
Gá si na ni zawolám.

Ani gi tam newidjm,
Ani gi tam neslyšjm;
S kým pak gá se, má zlatá panenko,
S kým pak gá se potěšjm!

141. Wogák.

Srow. Mor. Čel. II. 55.

(Nápěw 93.)

Hág — hág — hágečku zelený —
Už gsem gá na wognu chycený:
Na wognu mne wzali,
Prowazy swázali,
Daleko, široko do swěta zadali.

Hág — hág — zelený hágečku —
Už mám gá po boku šawličku:
Šawle ocelowá,
Ta ge moge žena,
Ona mne wyseká, až mi bude třeba.

142. Sebranský rekrut.

Srow. Mor. F. S. 1835. 104; 1840. 168. — *Zpěw. I.* 367; — *Pol. Žeg. Pauli* 158.

(Nápěw 94.)

Ten Sebranský kosteljček,
Wůkol něho černý les —
Geště se podjwám,
Také-liž uhljdám,
Gede-li můg milý dnes.

Ach, gede můg milý, gede
Na tom wraném konjčku,
On sobě připjná,
On sobě připjná
Na lewý bok šawličku.

Gak sobě šawličku připial,
Postawil se před swůg dům;
Zaplakal, zaželel,
Zaplakal, zaželel,
Až pod njm zařičel kůň.

Ach, má rozmilá matičko!
Což pak wy mne neznáte,
Že wy mne s mým koněm
Před tjm wašjm domem
Tak dlauho stát necháte?

Gak matička uslyšela,
Na ulici wyběhla:
»Wjtám tě, můg synu!
Kdo tě dal na wognu,
Kdo ge toho přjčina?«

Dal gest mne na wognu wzjti
Ten Sebranský milostpán;
Na wognu mne wzali,
Prowazy swázali,
Geště ke mně wartu dal.

A ta warta u mne stála
Od wečera do rána;
A gak Pán Bůh den dal,
A gak Pán Bůh den dal,
Odwezli mne do Brna.

Gak mne do Brna přiwezli,
Zastawili u brány:
Otewřete wrata,
Wezem wám rekruta,
Sebranský to poddaný.

Ach, má rozmilá matičko!
Gá wás prosjm welice,
Ubljžit nedęyte
A neubližugte
Mogj mladé manželce.

Dá-li gj Bůh w roce synka,
Nebo hezkau dcerušku,
Gá gj z wogny pošlu,
Gá gj domů pošlu
Wyšjwanau podušku.

Wyšjwanau poduštičku
A růžowý powjgan:
Tu máš na památku,
Můg zlatý obrázku,
Že sem tebe milowal.

143. Wogák nowáček.

(Nápěw 95.)

Wždycky sem mysljwal,
Že ge wogna smjch;
Že tam budu teyden,
A zas některey den
Můžu domů gjt.

Nepůgdu za teyden,
Ani hodinu:
A to sám Pán Bůh wj,
My rodiče zlaty,
Kde gá zahynu!

Zahynu-li w Uhřjch,
Nebo w Rakausjch:
Což bude matička,
Pro swého synáčka
Těžké srdce mjt.

Ani tak matička,
Gako má milá,
Ta která mne wždycky,
Po ty časy wšecky
W srdci nosila.

144. Wychowánj.

Nastokrát děkugu
Swé zlaté mamince,
Že ge mne chowala
W strakaté peřince.

Chowala, chowala,
Newěděla komu,
Když mne wychowala,
Wzali mne na wognu.

145. Wýčitek.

(Nápěw 96.)

Kdybys byl, Jenjčku,
Poslauchal matičku,
Nebylby si nosil
Po straně šawličku.

Neměl bys šawličku
A koně wranýho:
Nebylbys poslauchal
Člowěka cizjho.

146. Têžké oránj.

Srow. Mor. F. S. 1840. 120.

(Nápěw 97.)

Ach, synku, synku! doma-li gsi?
Tatjček ptá se, oral-li si?

Oral sem, oral, ale málo;
Kolečko se mně polámalo.

Oral sem, oral cestu bjlau,
Kudy sem chodil za swau milau.

Což ge ta cesta ušlapaná:
Šla po nj holka uplakaná.

Což ge ta cesta twrdá orat:
Že se nedáme spolu oddat! —

*

Deyme si, hoši, deyme zahrat,
Wšak nám už šigau w Praze kabát.

A w Hoře Kutney kamizolku,
Že sme měl každey hezkau holku.

147. Laučenj.

Srow. Mor. F. S. 1840. 41.

(Nápěw 98.)

Což ge mi býwalo
Weselo wygjti,
Když se rozwjgelo
Pod našima[1]) kwjtj.

Nynj mi nastalo
Smutné rozlaučenj,
Že mám býti zbawen
Swého potěšenj.

Kdož mne ho zbawuge?
Woganštj stawowé;
Napsali psanjčko,
Že musjm do pole.

Do pole šjrého,
Před cjsaře pána;
Plakala má milá
Do bjlého rána.

Nesedey, má milá!
Nesedey wedle mne,
Aby twé slzičky
Nepadaly na mne.

»O, nech mne, můg miley!
Nech mne tu sednauti,
Aby mé srdečko
Mohlo obměknauti.«

---

[1]) Rozuměg: *oknama*.

148. Tah na Turky.

Srow Zpěw. I. 364. — *Pol. Ž. Pauli* 203.

Husaři, husaři,
Pěkné koně máte;
Gá s wámi pogedu,
Kterého mi dáte?

Kterého giného,
Než toho wraného?
Gá si ho osedlám
A sednu na něho.

Gá si ho osedlám
Bjlými powlaky,
Abys mne poznala,
Až půgdu s wogáky.

Gá si ho osedlám
Čerwenau dykytau,
Abys mne poznala,
Až bude před bitwau.

Gá si ho osedlám
Zeleným dunagem,
Abys mne poznala,
Až pomašjrugem.

Až pomašjrugem
Tři sta mil za Prahu:
Tam spatřjm, má milá,
Tureckau armádu.

Až pomašjrugem
Tři sta mil za Wjdeň:[1])
Tam spatřjm, má milá,
Celau Tureckau zem.

Celau Tureckau zem
A gegj dědinu:
Tám pro tě, má milá,
Tam pro tě zahynu.

---

[1]) *Tři sta*, čjslo básnické; a protož nikdo přjtomné udánj mil na zeměpis aneb historii potahowati nebude. Srow. pjseň 44, a St. Vraz I. 43:

Po morji se vozi Poljska kraljica,
Za sabo vleče tri sto bárk,
V vsaki barki tri sto vojakov.

149. Zpomjnky wogjnowy.

Srow. Čel. L. 23. — Mor. P. S. 1840. 4. 94.

(Nápěw 99.)

Překrásné hwězdičky,
Gak gste wy maličky!
Což ste wy mne těšjwaly
Ty noci celičky!

Gedna z wás neywjce,
Ta gasná dennice,
Ta mne wždycky wodjwala
K mey zlatey panence.

Měsjčku w oblacjch,
Gak gsi ty wysoko!
Gak ge má zlatá panenka
Ode mne daleko!

Wždycky mně řjkáwal
Můg miley tatjček,
Že mně bude dobře chutnat
Komisnj chlebjček.

Wždycky mně řjkala
Má zlatá matička,
Že mně bude někdy dobrá
Z kolege wodička.

Wždycky mně řjkáwal
Můg miley bratřjček,
Že mně bude pěkně swědčit
Ten wraney konjček.

Wždycky mně řjkala
Má zlatá sestřička,
Že mně bude pěkně slušet
Po straně šawlička.

Wždycky mně řjkali
Mj milj přátelé,
Že mne také gednau w poli
Nepřjtel zabige.

Do pole potáhnu,
Tam w krwawém bogi
Geště gednau si zpomenu
Na panenku mogi. —

*

Kopali hrobeček
W tom zeleném hágku:
Geště gednau mně pozdrawte
Mau zlatau panenku.

Měg se tam už dobře,
Moge potěšenj!
Neplač, nekwil, nenařjkey —
Radšj se pomodli.

150. Zabitý w bogi.

(Nápěw 100.)

Ten Chlumecký zámek ge za lesem,
Wzali mě na wognu newěděl sem.

Počal sem milowat w mé mladosti,
Wogna mě přiwedla do žalosti.

Za milau sem dostal pannu ginau,
Po straně šawličku ocelowau.

Šawlička po straně ocelowá —
Má panenka pro mne uplakaná.

Neplač, holka, pro mne, prosjm gá tě,
Až gá z wogny přigdu, wezmu si tě.

»Ach, kdybych to smutná gen wěděla,
Až ty z wogny přigdeš, twoge byla!«

Pošlu ti psanjčko gedno w roce,
Abys uwěřila mogj lásce. —

*

»Psanj sem dostala welmi smutné,
Že gest mé srdečko nebezpečné.

Že geho hlawička rozsekaná,
Na koňských podkowách roznošená!«

*

Ach! kdyby wěděla má matička,
Že ge rozšlapaná má hlawička,

Ona by se za mne pomodlila,
Mši swatau by za mne slaužit dala.

Ach, Bože můg milý! kdož gj powj?
Kterak pak se ona o mně dowj!

*

A když ge bylo už po tom bogi,
Což sau pro nás lidé nařjkali!

Přišlo poručenj na sedláky,
Aby šli pochowat ty wogáky.

Šachtu sau kopali patnáct sáhů,
Tam sau nás wházeli na hromadu.

Když sau nás do šachty naházeli,
Nehašeným wápnem zasypali.

*

Už gdau kamarádi, už gdau do Čech,
Každého uwjtá geho otec.

Můg šediwý otec také půgde,
Ale mne smutného wjc nenagde.

Kterak mne smutného má nagjti,
Když už na mém hrobě roste kwjtj!

Kterak mne má nagjt na tom swětě,
Když už na mém hrobě tráwa kwěte!

PJSNĚ NÁRODNJ
w ČECHÁCH.

Sebral

Karel Jaromjr Erben.

(S nápěwy.)

Má dceruško!
— — — — —
Genom se modljwey
A pracug a zpjwey.

Pjseň nár.

Swazek II.

W Praze 1843.
W knihtiskárně a skladu J. Pospjšila.

150. Prwnj hřjch a pokuta.

Legenda.

Srow. Slow. Zpěw. II. str. 65.

(Nápěw 101.)

Šel gest Pán Bůh, šel do ráge,
Adam za njm, poklekage.

Když do prostřed přicházeli,
Prawil Pán Bůh k Adamowi:

»Se wšech stromů požjweyte,
S gednoho gen zanecheyte,

Který stogj prostřed ráge,
Modrým kwjtkem prokwětage.«

Učinil se ďábel hadem,
Podwed Ewu i s Adamem.

Utrh gabko welmi prudce
A podal ge Ewě w ruce.

Ewa wzala, okusila,
S Adamem se rozdělila.

»»Gez, Adame, gez to gabko,
Což gest po něm welmi sladko!««

Tak se oba prohřešili,
Z ráge wen wyhnáni byli.

Dal gim Pán Bůh po motyce
A poslal ge na winice:

»Gděte, gděte a kopeyte,
Chleba sobě dobýweyte!«

Než se chleba dokopali,
Dost se oba naplakali.

O pjsni této powěst udržela se, že gest pozůstatkem po někdy Bratřjch Českých, kteřj gi složiti měli. Byla též wytištěna roku 1740 w Přjbrami, a wšak giž walně porušená a o dobrau polowici rozmnožená nechutným přjdawkem počátku tohoto:

Tu máš, Ewo, z twého smjchu,
Teď sme padli oba k hřjchu atd.

Zpjwá se pak obyčegně při hodech swatebnjch, když před newěstu na stůl postawj strom, kdež na způsob pjsnj cjrkewnjch slokami těmito se skončugj:

Kriste pro twé umučenj
Dey nám hřjchů odpuštěnj,

Ať nás nežže wěčný plamen,
Zachowey nás, Kriste. Amen.

We Slowensku tu samau pjseň zpjwagj chlapci, od wánoc až do nowého roku s hadem chodjce. Patrno, že s oběma těmato zwyky, gichž půwod a význam geště w slowanském pohanstwj wězj, gen gakož takož spogena, a do Slowenska snad teprw od wystěhowanců Českých (po r. 1620) přinešena gest.

152. Nocleh Marie Panny.

Legenda.

(Nápěw 8.)

Chodila Maria
Po širokém swětě,
Nosila synáčka
W swém swatém žiwotě.

Přišla ona, přišla
K kowáři gednomu:
»Kowáři, kowáři!
Dey ty mně noclehu.«

»»Gak pak ti nocleh dám?
Moc towaryšů mám:
We dne, w noci kugj,
Oheň nezhašugj.««

Přišla ona, přišla
Do pusté maštalky,
Gen za prah kročila,
Syna porodila.

Přišlo ono, přišlo
Kowářowo djtko:

»Zakoljbey ty mně
Moge nemluwňátko!«

»»Gak pak zakoljbám,
Když ručiček nemám?
Ani těch ručiček,
Ani těch očiček!««

»Dotkni se pljnčiček,
Budeš mjt ručiček;
Dotkni se gesliček,
Budeš mjt očiček.«

Přišlo djtě domů,
Přišlo k otci swému,
Ručkama hragjcj,
Očma mrkagjcj.

Tu se hned otec ptal:
»»Kdes ty ručičky wzal?
Ty bjlé ručičky,
Ay modré očičky?««

»Dala mi ge, dala,
Dala ge Maria,
Co wčera na wečjr
O nocleh prosila.«

»»Kdybych gá byl wěděl,
Že byla Maria,
Bylbych gi položil
Do zlata, do střjbra.

Sám bylbych si lehnul
Hlawau na kamenj,
Hlawau na kamenj,
Nohama do trnj!««

Ginák také počjná se pjseň tato:

Když Panna Maria
Po swětě chodila,
Wšem wěrným ctitelům
Pomoci dáwala.

Přišla sem, přišla tam
K gednomu kowáři:
»Kowáři můg milý,
Dey ty mně noclehu.«

»»Gak pak ti nocleh dám,
Když gá ho sám nemám,
Milý mocný Bože!
Když gá ho sám nemám?««

Přišla sem, přišla tam
Do pusté maštale atd.

Pjseň tuto zpjwáwali dřjwe chlapci, o wánocjch s gesličkama chodjcj; nynj gen některý stařeček aneb některá babička geště gi zná.

Nezdá se mi za zbytečné, zde podotknauti, že Cikáni, kteřj, gakož po tu dobu, tak giž při prwnjm swém obgewenj se w Europě kowářstwj hleděli, z Egypta půwod swůg odwozugjce udáwagj, že z domnělé této wlasti swé kletbau božj wyhnáni byli, protože Synu božjmu s matkau geho na autěku gich do Egypta noclehu byli odepřeli, od kteréhož prý času, pronásledowáni gsauce ode wšech národů, po swětě žiwot taulawý wésti musegj. Nemáli pjseň předešlá nějaké spogenj s powěstj tauto?

152. Upálená panna.

[illegible] — [illegible] —
[illegible]

[illegible]

Hořela [illegible] hořela.
[illegible]

[illegible]
[illegible] pro [illegible] [illegible]

[illegible]:

[illegible]

O [illegible] při wšem za [illegible] a pozůstatek z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gsau mjnjnj. Někteří [illegible] že upomíná na starodawný pohanský [illegible] [illegible] prý padlé osoby ženské [illegible] [illegible] smrtí trestány býwaly: opět giní domnjwagí se, že to památka na staroslowanský zwyk [illegible] [illegible] panny a mládenci k tomu ustanowenj Černobohu za oběť upalowáni byli. Domněnj [illegible] gest gmenowitě p. K. W. Wójcicki, proto žeby prý [illegible] winna a zhanbena wšickni mládenci byli neplakali (Zarysy dom. II. str. 230). Awšak slowa tato, ať nedím, že citliwé srdce lidské ani [illegible], gest-li nešťastný, autrpnosti swé neodpjrá, nezdagj se mi mnoho wáhy

historické w sobě mjti, poněwadž se nimi i giné staré pjsně národnj obsahu podobného hustěgi skončugj; pročež mjsto toto spjše za barwu básnickau, nežli za důwod děgeprawný považowati gest. Tak n. p. zawjrá se powěst o lstiwo zabitém ginochu w pjsni *Gelen* Rkpsu králodworského:

„I by w každiei diewie po žalném srdečce“;

tak i pro břjzu wýročně u wečer před sw. Janem Kř. zařatau a odwezenau, na gegjž mjsto potom giná postawena býti měla, dle poslednj sloky pjsně slowenské (Zpěw. II. 375.)

„plakali chlapci i diewčata“;

taktéž podlé ukončenj pjsně 160 sbjrky této krew katem odprawené krásné wražednice Dorny chwogkau (trawau) bylo přikrýti třeba,

„aby mládenci neplakali“,

kteréž poslednj mjsto, kdyby za prawdu historickau platilo, důwod pana W. přjmo by poráželo. W nedostatku důkazů zewnitřnjch na spogenj pjsně swrchu psané s některým z řečených obřadů s gistotau sauditi nelze.

Pro tak patrné wšak ukončenj pjsně této, gakož i pro znamenitau gegj okrauhlost a přesnost, které gi nesnadno w důsledném něgakém spogenj s ginými slokami sobě mysliti dagj, měl bych pjseň „Hořelá ljpa“ spjše za celek, nežli za zlomek, neyméně pak, gakož se domnjwáno, za počátek pjsně delšj; w čemž i ta okolnost mne posilňuge, že gsauc pjseň tato w celých Čechách, na Morawě i we Slowensku rozšjřena a obljbena, gakož snad málokterá giná, po-

[illegible]

[illegible]

Tomu práwě naopak gest přjdawek český, a kterýmž i morawský w swých zpěwjch se shodugje:

> Ten geden plakal nejwjce,
> Co gj kupowal střewjce:
>
> Koupil gj gedny za dukát:
> Škoda té, holka, nastokrat!

Mjsto těchto dwau posledngjch weršů klade pjseň morawská:

> A pěkné přasky s očima,
> Aby se pěkně točila.

Wšecky tři přjdawky tyto gsau toliko rozbor, owšem rozličný u rozličných zpěwáků, posledngjho w pjsni slowa „plakali“, při čemž zpěwák, gedině na mysli mage, gak pjseň prodlaužiti, zcela rýmu se wésti dal.

Giný zpěwák český, změniw posledng řádek pjsně našj we smysl tento:

> Gegj modré oči plakaly,

zawěšuge naň beze wšeho rozmyslu sloků druhau, smyslu předešlému dokonce odpornau:

Neplačte oči mé milé,
Buďte gen wždycky weselé atd.

Opět ginj zpěwáci spogugj pjseň „Hořela ljpa“ s pjsněmi 9, 36, 87 i 228 sbjrky této, zpjwagjce gich týmže nápěwem, co onu. Při tak patrném snaženj národa, wůbec obljbenau pjseň tuto prodlaužiti, bylaby se předce někde něgaká stopa po giných sem práwě patřjcjch slokách zachowati musela, kdyby gich bylo hned s počátku býwalo.

154. Zawedený owčák.

Srow. Čel. III. 14.

Pase owčák, pase owce
W pěkném zeleném klobauce,
Pase na kopečku
W březowém hágečku.

Pod dubem tu z nenadánj
Dwě panenky stály,
Owčák gim dal dobrý wečer,
Ony se mu smály.

Gedna byla celá bjlá,
Gako holubička,
Druhá k němu šwitořila,
Gako wlašťowička:

»Pogď, owčáčku! pogď ty s náma,
Wyspi se u nás do rána;
Nechey tu swé owce,
Ať ge pase, kdo chce.«

Wzaly sau ho za ručičku,
Do hor s nima zašel —
Bjlé owce a chalaupku
Nikdy wje nenašel.

153. Rubáš.

Srow. H. Luž. str. 92.

(Nápěw 103.)

»Kdo to chodj po hřbitowě?
Šlape tráwu na mém hrobě,

Šlape trawičku zelenau,
Srážj rosičku studenau.«

»»Gá gsem to, otec duchownj,
Který slaužj služby božj.««

»Když gsi ty otec duchownj,
Oznam tam také mé panj,

Ať mi nese rubáš nowý,
Rubáš nowý, sprawedliwý,

Který nenj w sobotu předený,
W neděli do mše wálený:

Že tu w něm nemohu shnjti,
Ani žádný pokog mjti.«

Panj hnedky kljče wzala,
Wšechny truhly zotwjrala,
Plátno brala, rubáš šila. —

»Kdo to chodj po hřbitowě?
Šlape tráwu na mém hrobě,

Šlape trawičku zelenau,
Srážj rosičku studenau.«

»»Gá gsem to, twoge panj,
Co ti nesu rubáš nowý,
Rubáš nowý, sprawedliwý;

Který nenj w sobotu předený,
W neděli do mše wálený.««

»Když gsi ty moge panj,
Wstup ty ke mně do mé gámy,
A kljče nech na znamenj!«

Gak gest do gámy wstaupila,
Gáma se za nj zasula.

Wyletěli dwa holaubci,
Wyletěli na zwonici.

Tak sau ljbezně haukali,
Gakoby hrana zwonili.

Gak to děti uslyšely,
Hned sau na hřbitow běžely:

»Máti naše, máti milá!
Komu ste nás poručila?«

»»Komu pak, děti, ginému,
Než Pánu Bohu samému!

A wy druhy už gste hruby,
Poslaucheyte gedno druhy.

To pacholátko neymładšj,
To mně sám Pán Bůh opatřj.««

156. Zagatá.

Srow. Mor. F. S. 1840. *str.* 162, 196. — *Slow. Zpěw. II.* 21.

(Nápěw 104.)

»Wjm gá lučinu širokau,
Na nj trawičku wysokau.

Wstaňte ranjčko, sestřičky,
Nažnem zelené trawičky!«

Djwal se na ně z okna pán,
Na swé pachole zawolal:

»»Wstáwey pachole! strog koně,
Pogedem na hon do pole.

Budem honiti srnčata,
Dwacjtileté děwčata.««

A když na lauku přigeli,
Hned konjčky zastawili:

Kdo wám tu tráwu kázal žjt?
Gedna musjte s náma gjt!««

»Kázal gest otec a máti
Tráwy zelené nažati.«

Gedna gi žala, wázala,
Druhá žalostně plakala:

»Ach, pro ten kaušek tráwnjčka
Mám opustiti Wencljčka!

Ach, pro ten kausek ostřice
Mám opustiti rodiče!

Ach, pro ten kausek getele
Mám opustiti přátele!

Ach, pro ten getelowý kwět
Mám opustiti celý swět!«

Sem kladau mjstem pjseň 89 sbjrky této s některými proměnami, spogugjce gi s předešlau w gednu, totiž:

Gedau formani od Wjdně,
Wezau Wencljčka w košině.

»Ach co's udělal, Wencljčku!
Že máš po straně šawličku?«

„„Neudělal sem nic zlého,
Genom som zabil gednoho.

Zabil som, zabil gelena,
Nyněko mne wezau do Brna.

Nebyl to gelen, byla laň,
Nyněko mne wezau, newjm kam.““

133. Zpronewěřilý owčák.

Sus. Mor. 1840. *str.* 126.

(Nápěw 105.)

Owčák pase owce
Na zeleny lauce.

Šel tam tudy řeznjk
A s njm strakatey psjk.

„Zdař Pán Bůh, owčáče!
Zač dáš čtyry owce?

„»Čtyry za dwa zlaty,
Gsau penjze taky.«“

Penjze wzal, prohrál
A owce domů hnal.

Owčák žene domů,
Pán tu proti němu:

»Zdař Pán Bůh, owčáče!
Kams dal čtyry owce?«

„»Přišli čtyři wlci,
Každý wzal po owci.«“ —

Nedaleko Lysy
Už tam owčák wisj. —

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

»»Kup sobě štučku damašku,
Dey si šjt šaty po pražsku
A čepeček po morawsku.

Tauley se, tauley po rynku
Až ke konwářowic domku.

A když se k domku přitaulàš,
Na zlaté wrata zaklepáš.«« [3]) —

»»Kdo to tluče tak nezwedně,
Gakoby neměl čas we dne?««

»Gá gsem kramářka z Opawy,
Gedu pro zbožj do Prahy.

Wozy sem napřed poslala,
Sama sem wzadu zůstala.

Žádám wás o přeleženj
Třeba gen na holé zemi.« [5])

»»Gdi, Kačenko, strog wečeři,
Ať se panj nawečeřj.««

Panj se nawečeřela,
Odpočinutj žádala.

„„Gdi, Kačenko, gdi lůžko stlat,
Ať ta panj gde s tebau spat.“ “

„„Ach, můg tatjčku rozmilý!
Ta panj se mně nelibj:

Gak žíwa sem neslyšela,
Aby panj wausy měla!“ “

„„Gdi, Kačenko, rozžni swjci,
Která hořj do půl noci.“ “

A když bylo po půl noci,
Wolala otce k pomoci.

„Nic, Kačenko, nic nekřič ty!
Wšak gsem gá sám kràl Uherský.“

A když už bylo na ráno,
Bylo po městě woláno,

Že konwářowic Kačenka
Nenj už žádná panenka.

Wšecky panny wěnce wigau,
U konwářů čepce šigau.

Wšecky panny gdau na dřjwj,
U konwářů strogj křtiny.

Wšecky panny gdau pro wodu,
Ta konwářowic k auwodu. [b]) —

»»Můg bratřjček z wogny gede,
Čtyry koně wrany wede.

Wjtám tě bratře, bratřjčku,
Z daleké cesty wogáčku!

Co mně wezeš za wjtánj?««
»Wezu ti wěnec perlowý.« —

»»Ach, což ge mně do wěnečku,
Když už negsem za děwečku!««

Ukaž, sestro, muže swého,
Muže swého, šwakra mého.«

»»Ach, kohož bych ukázala,
Než pana krále samého!««

»Kdybych wěděl, který to král,
Na kusy bych ho rozsekal!«

„»To, můg bratřjčku! neděley,
Mau poctiwost wjc nehledey.

Má poctiwost swětem běžj,
Žádný gi wjc nedohonj,

Žádný gi wjc nedohonj,
Kdyby bylo tři sta konj!«“

Když synáčka koljbala,
Takto gest gemu zpjwala:

„»Hagey, dadey, synáčku můg!
Uherský král ge otec twůg!«“

---

[1]) Dle giných počjná se pjseň tato:

Wjm gá městečko za Prahau,
Čtyry mjle před Opawau.

[2]) Sem kladau někteřj sloku tuto:

Žádný gi nemoh podwesti,
Genom ten pan král Uherský,
Ten podwoditel panenský.

3) Mjsto sloky této zpjwá se také:

Gdi tam a zatluč na dwéře,
Kačenka tobě otewře.

4) Také:

Kdo to tluče na ty wrata?
Utluče střjbra a zlata.

5) Ginj wynechávagjce sloku tuto zpjwagj:

Prosjm hospodáři tebe,
Bys mi dal nocleh u sebe.

»»Wždyť pak tu nenj hospoda,
Kde by si u nás ležela?««

Lehnu třebas na lawičku,
Sukni si dám pod hlawičku.

6) Ti, genž pjseň tuto dle pozn. 2) zpjwagj, skončugj zde takto:

Pan král stogj na pawlači,
Wysmjwá se panj Kači:

»Žádný gi nemoh podwesti,
Genom ten pan král Uherský!«

»»Mně čepeček předce slušj:
Tobě plať Pán Bůh na duši!««

Pjseň slowenská, hlawnjm djlem s tauto se srownáwagjcj, gmenuge zřegmě krále uherského Matyaše (Korwina), o gehož milowánkách množstwj pjsnj a powěstj slowanských i ilyrských koluge.

Pjseň lužická, gakož weršem, tak i barwau básnickau od ostatnjch se ljšjcj, pokládá „Khatržinku" za dceru krčmářowu z Dolné Hůrky, a na mjsto krále Uherského stawj „Wujrjowskoho pana", wyprawugjc, kterak tento nakaupiw sobě na trhu Zhořelském traubu plátna, sametu sto loket a bjlého hedbáwj, za počestnau pannu (knežničku) přestrogený, přigel do Dolné Hůrky na dwůr krčmářů, žádage o přechowánj sebe a swých konj za gednu noc: „Nechať koně stogj prostřed dwora, schowey mne gen před Wujrjowským pánem, tjm Luciperem!"

„„Kdybych chtěl přechowat tebe této noci,
Kdybych chtěl tě schowat, musel bych tě zawřjt
Pode dewět zámků w desátau sedničku
K mogj milé dceři, krásné Kateřince.""

Z čehož widěti, že básnjk lužický té samé powěsti použil, awšak obrátiw gi na okolnosti swé, způsobem rozdjlným, ačkoli neméně básnickým, wzdělal. — Srownámeli pjseň morawskau, slowenskau a českau gednu s druhau, shledáme, že od téhož básnjka pocházegj, ačkoli každá z nich časem wjce méně proměn zakusila. Zwláštnjho wšak pozoru hodnu činj pjseň českau ono práwě tak básnické, gako charakteristické wystaupenj bratra co mstitele w druhé polowě této, kteréž u wšech ostatnjch pohře-

žugi. Gakož pak podlé zwyku staroslowanského wládnauti rodinau a hágiti gi po otci neyprwé synowi náleželo, tak zagisté před ginými to bratr, kterýž křiwdu sestře učiněnau i tenkráte mstj, když otec i máť mlčj. Tak w gedné pjsni polské (Wójc. II. 58.), kterau w Krakowsku při očepkách ženy, s new̌estau tancugjce, zpjwagj, přiwoláwá dcera neyprw matku, a potom otce, žalugjc gim, že muž gi bige. Matka přigela, ohledala pořádek:

„ „Bijže zięciu, bij, nauczaj
Na twój to dobry obyczaj." "

Práwě tak učinil i otec. Konečně gede bratr po náwsi.

„Mój braciszku, mąż mnie bije!"

Bratřjček přigel, ohledal pořádek — a šwagřjček sem a tam, utjkalby, newj kudy kam, zdali oknem nebo dweřmi — wšude šawle proti němu:

„ „A mój szwagrze! nie bij siostry,
Mam ja na cię kańczug ostry!" "

Podobná této pjseň i mezi slowenskými se nalezá. Wiz Zpěw. I. str. 268.

159. Wáclawjček.

Srow. Slow. Zpěw. I. 340; II. 395.

(Nápěw 106.)

Byla gest gedna matička,
Syna měla Wáclawjčka.

Nedala se mu ženiti,
Kázala milau nechati.

Wáclawjček se rozhněwal,
Do Benešowa wandrowal.

Zabil w Sázawě gednoho,
U Benešowa druhého,
Za Benešowem třetjho.

Tu Wáclawjčka sau gali,
Do radné šatlawy dali.

»Ach! kýž mám posla rychlého,
Tak gako ptáčka zljtného,

By powěděl mé máteři,
Ať nečeká mne k wečeři,

Ba ani zegtra k obědu,
Neb gá wjc domů nepřigdu.

Ať pošle mně dwě košile,
Bych měl co wzjti na sebe:

Gednu košili konopnau,
Druhau košili kmentowau.

W konopné budu seděti,
W kmentowé budu wiseti.

By powěděl mé panence,
Ať mi odešle dwa wěnce:

Ten geden pěkný růžowý,
Ten druhý pěkný zelený.

W růžowém budu seděti,
W zeleném budu wiseti. —

Gak se máteř dozwěděla,
Do Benešowa běžela:

»»Kde ge ta radná šatlawa,
Co gali mého Wáclawa?

Cos, Wáclawjčku, cos dělal,
Že si tři lidi zmordowal?««

»Gá nekrad, gá gen mordowal
Pro děwče, co sem milowal.«

A když už bylo na ráno,
Bylo biřicem [1]) woláno.

A když už bylo co na den,
Wáclawjček byl wyweden.

A když už byli na rynku,
Dala mu wěnec z barwjnku. [2])

A když už byli na mostě,
Dala mu prsten za dwě stě.

A když už byli u wršku,
Wáclaw widěl šibeničku:

»Kdybych byl wěděl před lety,
Že na nj budu wiseti,

Bylbych gi dal zlatem pobjt,
Českými ğroši ozdobit!«

A když už byli na wršku:
»Počkey, kate mistře! trošku,

Ať gá se geště ohljdnu,
Pro které děwče na smrt gdu.

Pro to děwče černooky,
Co má podepřené boky!«

---

[1]) Také:

Bylo od práwa woláno.

[2]) Z pjsně této widěti, že před časy w Čechách, gako po tu dobu u Rusjnů w Haliči a kozáků Ukrainských, na wěnec mládenecký a panenský bráwali *barwjnek* (rus. barwinok, Lin. vinca pervinca, Sinngrün); nynj wšak při swatbě i při pohřbu wůbec rozmarjna panuge. *)

---

*) Pjseň tuto poprwé celau slyšel sem od Anny Hawljkowé, osoby služebné ze wsi Rowjna w kr. ber., zpěwačky ustawičné od božjho rána do noci, kteráž sloku tu zpjwala takto:

A když už byli na rynku,
Podala mu rozmarjnku,

načež pak pokračowala, gakož giž uwedeno. I učinil sem gi pozornu na to, že zde čtyry sloky po sobě

160. Dorna wražednice.

(Nápěw 2.)

Wjm gá geden piwowárek,
W tom wařjwal Wáša sládek.

Dobré piwo wařjwáwal,
Hezké holky milowáwal.

---

bez přetrženj těmiže slowy: *A když už byli*, počjnagj, kdežto pak po následugjcj páté i šesté sloce téhož počátku se Wáclawjček přiwádj, an mluwj, což nápadné gest, a ukazowati se zdá, gakoby po každé aneb aspoň některé z oněch čtyr podobné řeči k mjstu patřjcj státi měly; zdali tedy něčeho nezapomenula? Odpowěděla, že ničeho, a že to wždycky od nebožky matky swé tak slýcháwala. I dotjral sem, aby se dobře zpamatowala; načež pak ona zamlčewši se maličko, zpjwala po sloce swrchu giž uwedené, takto:

Deyte mi pěknau zelenau,
Že se už laučjm s mau milau.

A když už byli na mostě,
Dala mu prsten za dwě stě:

„Ten prsten wy si necheyte,
Na mne nezapomjneyte!“

Dorna byla neyhezčegšj,
Wšem mládencům neymilegšj.

Wěnce wila, nedowila,
Než dowila, syna měla.

»Wášo sládku! co mám dělat?
Mámli syna zamordowat?»

»»Děley Dorno, gak rozumjš,
Genom ať se neprozradjš!««

Dorna dolů hned běžela,
Zlatau šňůru z truhly wzala,

Syna swého uškrtila,
Do zahrádky zakopala.

Panské děwče gi widělo,
Šlo nahoru, powědělo:

Pozděgi událo mi se, pjseň tuto ginde několikráte geště slyšeti, awšak pokaždé bez tohoto přjměsku. I promluwil sem tedy o to s řečenau Hawljkowau, že se mi připogené tyto dwa werše neprawými býti zdagj, poněwadž gich nikde ginde nenalezám. Odpowěděla řkauc: „Ty gá sem si sama udělala, proto že to tak mjti chtěli; to gá pro werš daleko negdu!“ —

»Panjmámo, zlá nowina:
Dorna uškrtila syna.

Do zahrádky zakopala,
Pod zelený strůmek dala!«

»»Gdi, mé djtě, gdi pro Dornu,
Ať gde ke mně hned nahoru!

Wjtám tě, má služebnice,
Swého syna wražednice!««

»A gá žádná wražednice,
Swého pána služebnice.«

»»Gdi, mé djtě, pro faráře,
Který pannám ruce wáže,
A ge už wjc nerozwáže.

Gdi, mé djtě, pro purkmistra,
Který wozj panny z města!«« —

Už Dorničku, už gi wezau,
Radnj páni za nj gedau.

Když přigeli k šibenici,
Dal se s Dornau kat do řeči:

»Chceš, Dorničko, chceš má býti?
Chci tě sobě wyplatiti:

Žegdljk dukátů za tě dám,
Druhý k tomu geště přidám!««

»Když sem nebyla sládkowau,
Také nebudu katowau! 1)

Děley kate, co máš dělat,
Nedey mně tu dlauho čekat;

Gá sem tu smrt zaslaužila,
Tři syny sem uškrtila:

Ten geden byl s generálem,
Ten druhý byl s radnjm pánem,
Ten třetj byl s Wášau sládkem.«

Kat se točj na botičce —
Už hlawička na trávnjce. 2) —

Lámeyte chwogku zelenau,
Přikreyte tu krew čerwenau,

Aby wrány nekwákaly,
A mládenci neplakali.

Gedna wrána zakwákala,
Sto mládenců rozplakala.

---

[1]) S mjstem tomuto podobným potkáwáme se w gednom variantu pjsně polské: *Matka wrażednice* (K. W. Wójcicki Tom. I. str. 92.), genž takto znj:

„Oj, chceszże ty, burmistrzówno, moją być?
Mógłbym ja cię od téj męki wyzwolić."

Oj! nie byla moja matka panową,
I ja téż nie myślę być katową.

Ano i z gedné pjsně ilyrské: *Vmoriteljka* (St. Vraz razd. I. str. 136.) táž myšlénka zaznjwá:

„Orša, češ ti moja biti,
Ali češ glavó zgibiti?"

„„Jaz čem raj glavó zgibiti,
Kak pa tvoja biti.""

[2]) Také:

Tu kat celý rozzlobený
Sťal gj hlawu bez prodlenj.

Sekeyte tráwu zelenau,
Přikregte tu krew čerwenau atd.

161. Nalezená sestra.

Srow. Zpěw. II. 5. — H. Luž. 33. — Rus. Žeg. Pauli II. 24. — Hir. Topal. I. 8.

(Nápěw 107.)

Plauli sau rytjři po brodě,
Připlauli k nowé hospodě.

»Šenkýřko, hezkau dceru máte!
Komu gi ke cti dochowáte?«

»»To nenj, rytjři, dcera má,
 Geť to djwečka služebná.««

Poslala Lenorku pro wodu,
Smýšlela gest o ni zlau radu.

Lenorka pozorná byla,
Pod okýnkem ge slyšela.

»»Gdi, Lenorko, gdi lůžko stlát,
Pan rytjř dřjmá, půgde spat.««

Lenorka do pokoge wkročj,
Pan rytjř si gi zaskočj.

»»Nech ty mne, rytjři, s pokogem,
Ať odegdu s Pánem Bohem!

Ač gsem gen djwečka služebná,
Můg rod se tobě wyrowná.««

»Gak se mi twůg rod wyrowná,
Když gsi djwečka služebná?«

»»Když sem gá malička býwala,
Před domem sem si hráwala.

Po zlatém pjsku sem běhala,
Čerweným gabljčkem kaulela.

Geli sau tudy Cikáni,
Na wůz pod plachtu mne wzali,

Do země cizé zawezli,
Za mjru owsa prodali.««

»Powěz mi, Lenorko má milá,
Gaký to dům twůg otec má?«

»»Má dům z bjlého mramoru,
Okna z čerwenýeh kamenů.««

»Ha, tys Lenorko, sestra má,
Sestra má wlastnj rozmilá!

Sedum let sem tebe hledal,
Wšecky země sem prohledal. —

Lehni si, sestřičko, na lože,
Gá budu choditi po dwoře.«

A když už bylo na ráno,
Bylo gest na ni woláno:

»»Wstáwey, Lenoro, nahoru!
Wem bjlý čepec na hlawu.««

»Wstáwey, má sestřičko, nahoru!
Pogedeme k bjlému dworu. —

Panjmámo! co mně dáte?
Mau newěstu uhljdáte!«

»»Ach, což mi po twé newěstě,
Když budu wždycky gj w cestě!««

»Panjmámo! co mi dáte?
Swau dcerušku uhljdáte!«

„Stříbra, zlata bych ti dala,
Kdybych gi zas uhljdala!“

A když se spolu wjtaly,
Welkau radostj plakaly.

162. Téhož obsahu.

Nedaleko Koljna
Stogj hospoda nowá,
Stogj hospoda nowá
Z kamene wystawěná.

Přigeli tam pánowé,
Tři krásnj rytjřowé:
„Hey, šenkýřko, toč piwa!
Skoč, šenkýřko, dey wjna!“

Kačenka wjno nese,
Až se gj hlawa třese,
To od dobrých koralů,
Od střjbrných tolarů.

»Ge, šenkýřko, dcera twá,
Čili twoge přátelská?«
»»Ani nenj dcera má,
Ani žádná přátelská.

Od formanů kaupená
Za čtyry mázy wjna,
Za čtyry mázy wjna,
Za gednu otep sena.««

»Co, šenkýřko, mám ti dát,
Bych s nj moh té noci spát?«
»»Pět dukátů nebo šest,
Dost bude za gegj čest! —

Gdi, Kačenko, lože stlát,
Pan rytjř už půgde spat!««
Gak Kačenka pokročj,
Rytjř za nj poskočj.

»»Ani se mne netýkey,
Mau osobu we cti měg!
Gsemť gá z rodu dobrého,
Z rodu tobě rowného!««

»Když gsi z rodu dobrého,
Oznam mi otce swého.«

»»Můg otec pán Baborský
Ze země Španihelsky.«« [1])

»Prosjm, děy mi znamenj,
Gaké má on stawenj?«
»»Stawenj mramorowé,
Zlatem ge wykládané.««

»Tys, Kačenko! sestra má,
Sestra má roztomilá,
Co djtě ukradená,
Teď zase nalezená!

Sedum let sem tě hledal,
S koně na koně wsedal,
S koně na koně wsedal,
Tři sta sem gich potrhal! —

Pogď, šenkýřko, nahoru,
Zaplatjm ti twogi mzdu.«
Šla šenkýřka nahoru,
Rytjř uťal gj hlawu —
Zaplatil gj gegj mzdu.

---

[1]) W pjsni slowenské znj mjsto toto:

— som z rodu welkého,
Dinděš krála mladého;

w lužické pak stogj:

Čeja da Maruška tola ty sy?
„Z cuzeje zemje Kajnfaljerec džówka.“

Hormayer, podáwage we swém „Taschenbuch für vaterländische Geschichte 1834“ na str. 328. pod názwem: „Der getreue Staar“ powěst českau téhož obsahu, nazýwá djwku tuto dcerau markrabj Vohburgského, giž cikánka, nahodiwši djtěti tkanici koralů červených a takto ge k sobě přiwábiwši, ukradla, a do osamělého obydlj za Reynem (srow. w pjsnjch našich: „*Plauli* rytjři po *brodě*“, a „Nedaleko *Koljna* (Reynského?) stogj hospoda“) zawezla. Dle něho poznal bratr *Elišku*, sestru swau, po znamenj na způsob tulipánu, jež oba od narozenj swého na krku měli. — Ačkoli pjseň tato na něgaké skutečné udalosti zakládati se zdá, welmi nesnadno předce, z tak rozličných a sobě odporných údánj důmjnku postawiti, čj by dcera panna tato byla? Z odporů těchto, gakož i z rozšjřenosti pjsně po celém téměř západnjm Slowanstwu, toliko na wysoké gegj stářj zawjrati lze. Ostatně prawdě welmi podobné, co pjseň naše prwnj a Hormayerowa powěst udáwá, že totiž Cikáni djtě ukradli; neboť zanechali po sobě wšude, kde koli se potulowali, diwné powěsti o ukradených dětech; ano lord anglický G. Borrow, kterýž mnoho let w rozličných zemjch mezi Cikány se zdržowal, aby zwláštnosti národu tohoto seznal, zpomjná o pjsni Cikánů španělských, z kteréž gedna sloka w smyslu tomto znj:

Mám gá konjčka w maštali,
Dala mně ho maminka,
Bych gel do zámku Pepowa,
A ukrad gemu synka.

163. Truchliwá pautnice.

Srow. Čel. I. 42.

(Nápěw 108.)

Putowalo děwče
Z Prahy do Morawy,
Mělo modré oči
Cely uplakany.

Putowalo předce
Od potoka k řece:
Přewez, přewoznjčku!
Mne šwárnau djwčičku.

»Nechci, nepřewezu,
Gestli má nebudeš,

Dokud mi nesljbjš,
Že ty se mnau půgdeš.«

Nechci a nepůgdu,
Negsem twoge milá,
Radšj bych se zase
Zpátky nawrátila. —

Sedla na lodičku,
Zaplakala tuze,
Že gi střjbrný pás
Opásat ňemůže.

Natrhala klasů,
Přiwázala k pasu:
Kýž sem nepoznala
Tu mlynářskau chasu!

Když sem ho widěla
Přjliš opilého,
Měla sem se wyhnaut
Do pole šjrého.

Když sem ho widěla
Auzkau cestau gjti,
Měla sem se wyhnaut,
Kde slunce neswjtj.

Když sem ho widěla,
Hořké piwo pjti,
Neměla sem k němu
Do mleynice gjti!

161. Wzkázanj.

Srow. Mor. 1835 71. — *H. Luž.* 72.

Když se milý na wognu bral,
Swé panence přikazowal,

By se ona newdáwala,
Sedum let na něg čekala:

»Má panenko! newdáwey se,
Za sedum let přigdu zase,

Za sedum let přigdu domů,
Zlatý prsten nosit budu.« —

A když bylo w sedmém roce,
Žala trawičku na lauce.

Když nažala, nawázala,
Po poli se ohlédala.

Newiděla tam žádného,
Gen wogáčka samotného.

Ptala se ho: »Mûg panáčku!
Wjteli o mém miláčku?«

»»Twûg milý se tam oženil,
Gá sem na geho swatbě byl.

Co mu zkážeš holubičko,
Bjlá, čerwená rûžičko?««

»Zkážu gá mu tolik toho,
Aby do něg udeřilo!«

Otočil se a zasmál se,
Zlatý prsten zatřpytil se.

»To ge prsten s mého prstu,
Co sem dala mu na cestu!«

»»Co mu zkážeš geště wjce,
Ty modrooká djwčice?««

„Zbila gj mu tolik zdrawj,
Co ge na tey lauce trawy.

Zbila gj mu tolik štěstj,
Co ge kapek w hustém dešti.

Počjná se také:

Můg milý na wognu gede,
A co on mně přikazuge?

Abych gá se newdáwala,
Sedum let na něg čekala atd.

165. Zapomenutj.

Srow. Mor. 1840. 144.

(Nápěw 109.)

Stogj borowička zelená,
Kolem do kolečka pletená;
Pod nj konjček,
Na něm Jenjček
Gede do Brna.

»Stůg, konjčku! a žer trawičku,
Gá půgdu nawštjwit Aničku:
Mně se wšecko zdá,
Že moge milá
Ge mně newěrná.

Zanecháwám ti swau památku,
Ach můg neymilegšj obrázku!
Wjc sem nepřigdu,
Wjc ti nebudu
Dělat překážku.«

»»Když sem zapomněla na bratra,
Taky zapomenu na wrata,

U kterých sme stáli,
Spolu rozmlauwali
Třeba do rána.

Když sem zapomněla na sestru,
Taky zapomenu na cestu,
Po které sem šla,
Kytičku nesla
W bjlém fertaušku.

Když sem zapomněla na otce,
Taky zapomenu na srdce,
A na tě můg milý,
Jenjčku rozmilý,
Na tě dokonce.

Když sem zapomněla na matku,
Taky zapomenu na lásku,
Na tě můg milý,
Jenjčku rozmilý,
Drahý obrázku.“

166. Odgezd milého.

(Nápěw 110.)

Stogj hruška w šjrém poli,
Wrch se gj zelená;
Pod nj se pase kůň wraný,
Držj ho má milá.

Což ho tak dlauho držjte,
Z wečera do rána?
»Kam, můg milý, pogedete?
Gá pogedu s wáma.«

Gá pogedu tam daleko,
Přes ty modré hory:
Kýž sem byl nikdy nepoznal,
Co mé srdce bolj!

Gá pogedu tam daleko,
Přes wodu hlubokau:
Kýž sem byl nikdy nepoznal
Holku černookau!

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]. Krwawý milý.

(Nápěw [illegible].)

Na wodičce lopuška,
Pyšná gi Anička:
Když gi rwala,
Gessě se djwala,
Uhljdala Jenjčka.

„Nikde ho tu newidjm,
Ani ho tu neslyšjm:
S kým pak gá se [illegible]
Můg Božjčku milý!
S kým pak gá se potěšjm!

Na dolině rybnjček,
Napágj w něm Jenjček

Čtyry koně wrany
Pěkně učesany
Ge zkrwawený wšecek.

To nenj krew z konjčka,
To ge z mého Jenjčka,
Že ho posekala,
Že ho posekala
Ta woganská šawlička.

168. Zabitý kowář.

Srew. Slow. Zpěw. I. 144.

(Nápěw 111.)

Na té našj kopanince
Ležj wogák w rozmarjnce,
Ležj wogák zabitý,
W rozmarjnku zawitý.

Přišla k němu geho milá,
Šátečkem krew utjrala,

Dala gemu hubičku,
Přitiskla ho k srdjčku. —

Kdo nám bude koně kowat,
Až my budem mašjrowat?
Kowáře nám zabili
W krwawé patálii.

Do půlnoci koně kowat,
Od půlnoci mašjrowat;
Podkowičky klapaly,
Modré oči plakaly.

»Zwoňte zwony na wše strany,
Můg milý gest pochowaný;
Zahynul mně růže kwět,
Pro který mne těšil swět!«

Zwonj koně podkowami,
A wogáci šawličkami;
Hrage hudba weselá,
Až gj srdce usedá.

169. Ztrestaná neposlušnost.

Srow. Mor. 1840 *str.* 172.

(Nápěw 112.)

Teče woda teče
Od potoka k řece:
Namluwil si mladý hulán
Modrooké děwče.

»Ach mámo, mamičko!
Dodeyte mně rady:
Naučil se za mnau chodit
Geden hulán mladý.

»»Ach dcero, dcero má!
Zanech ty hulána;
Huláni ti pryč odgedau,
Ty zůstaneš sama.

»»Ach mámo, mamičko!
Špatná waše rada:
Gá už mám šaty swázané,
Půgdu s hulánama.

)(

Huláni, huláni!
Pěkné koně máte:
Gá bych s wámi taky gela,
Kterého mně dáte?«

»»Žádného giného,
Než toho wraného:
My ti ho tu osedláme,
Sedneš si na něho.««

Když bylo po roce,
Přišla dcera k matce,
Přinesla si pacholátko
W strakaté peřince.

»Ach mámo, mamičko!
Pomozte nynjčko:
Bude wám moge děťátko
Řjkati: Babičko!«

»»Ach dcero, dcero má!
Špatná moge rada:
Nech ať ti nynj pomůže,
S kým si radu brala!««

»Ach Bože, Přebože!
Co sem gá myslela,
Že sem swau milau matičku
Dřjw neposlauchala!

Teď sem osaměla,
Gako holubička,
Když ona letj do swěta,
Hledá si samečka.

Teď sem osaměla,
Gako hruška w poli:
Když hrušky gsau očesany
Ona smutně stogj.

Teď sem osaměla,
Gako kůl u cesty:
Teprwa nynj poznáwám,
Co mám za neštěstj!«

170. Šenkyřka.

Srow. Čel. III. 48.

(Nápěw 113.)

W hágečku w dolině
Na pěkney rowině,
  Ge tam moge milá,
  Andulka rozmilá,
Šenkuge we wjně.

Přišeł tam Jenjček,
Sed si za stoleček;
  Přewelice wzdychal
  A sobě nařjkal,
Můg zlatey holeček!

Nesedey, nesedey,
Pogď, pomoz, naljwey!
  By lidi neřekli,
  Toho si newšimli,
Žes beywal můg miley.

»Gá sem k wám nepřišel
Wjno naljwati;

Gá přišel pro lásku,
Můg zlatey obrázku,
Tebe milowati.

Když sem byl w arestě
W tom Klatowském městě,
Nic mně tam nebylo,
Když za mnau chodilo
Mé rozmilé děwče.

Když sem byl w wězenj
Sedum let pod zemj:
Nic mi zle nebylo,
Když za mnau chodilo
Moge potěšenj.

Moge potěšenj!
Pomoz mně z wězenj.«
Z wězenj pomůžu,
Twoge beyt nemůžu —
Nenj možná, nenj!

Pjseň tato zpjwá se u rozličných variantech, z nichž toliko geden pozoru hodněgšj uwádjm:

Praha a Wjdeň gsau
Na pěkné rowině,

Ge tam moge milá,
Andulka rozmilá,
Šenkuge we wjně.

Přišel k nj Jenjček,
Sed si za stoleček;
Dal si nalegt wjna,
Pořád u něg dřjmá,
Rozmiley Jenjček.

Nespi a nedřjmey,
Pogď, wjno nalegwey,
By lidi neřekli
A na nás neswedli,
Že gsi ty můg miley.

»Gá sem k wám nepřišel
Wjno nalegwati;
Gá sem přišel k tobě,
Potěšenj moge,
Tebe milowati.

Když sem byl za Prahau,
Daleko za wodau,
Nic mi tam nebylo,
Když za mnau chodila
Paňmáma i s dcerau.

Byl sem we wězenj
Tři léta pod zemj,
Nic mi zle nebylo,
Když ke mně chodilo
Moge potěšenj.

Moge potěšenj,
Pogď, pomoz z wězenj!«
Z wězenj pomůžu,
Z wogny wšak nemůžu,
Nenj možná, nenj!

171. Nepozor.

(Nápěw 88.)

»Jenjčku můg miley!
Gste wšecken opiley.

Zůstaňte tu u nás,
Gá dám pozor na wás.«

Andulka usnula
A pozor nedala.

On šel domů předce,
Utopil se w řece.

Zůstalo znamenj,
Klobauk na sraubenj.

Andulka ho wzala,
Šla domů, plakala.

172. Náwštěwa na hřbitowě.

Srow. Čel. I. 55.

(Nápěw 114.)

Panjmámo! kde ge waše dcera?
Gá gi přišel nawštjwit;
Tři léta minuly, co sem gi newiděl,
Gá se přišel potěšit.

»Naše dcera na hřbitowě ležj,
Tam ge gegj postýlka:
Nemysli si wjce, Jenjčku rozmilý,
Že bude twá manželka!«

Gak ta slowa máteř promluwila,
Duch se we mně zatagj,
Že toho stwořenj na swětě už nenj,
Po němž taužj srdce mý.

Panjmámo! ukažte to mjsto,
Kde mau milau hledat mám;
Gá na hřbitow půgdu, pilně kopat budu,
Ať gi geště uhljdám.

Gak prwnj krok na hřbitow udělám,
Spatřil sem tam hrob nowý;
Dwě růže čerweny daly mně znamenj,
Že tu srdce mé ležj.

Gá se wás ptám, čerwené růžičky!
Geli tu hrob mé milé?
Růže se sklonily, znamenj mně daly,
Že tu ležj srdce mé.

Wstaň, má milá, mé zlaté srdečko!
Promluw ke mně slowjčko! —
»Gá bych ráda wstala, k tobě promluwila —
Mám zemdlené srdečko.«

Ach gá smutné, nešťastné stwořenj
Na tomto bjdném swětě!
Uschnula mně růže srdci milá tuze,
Wjce mně nepokwěte.

Odpočjwey w tomto tmawém hrobě,
Gá gdu už od tebe pryč;
Twé růžowé twáře gako rannj záře
Nespatřjm už nikdy wjc!

Přenešťastné ty Gičjnské luka,
Po kterých sem chodjwal,
Když sem swau panenku, krásnau holubinku,
Za ručičku wodjwal!

Přenešťastná ta Gičjnská brána,
Přenešťastná silnice!
Protože nepřála, milowat nedala,
Co těšilo mé srdce.

Přenešťastnj takowj rodiče,
Kteřj djtkám zbraňugj!
Oni gim zbraňugj, wzjti se nedagj,
Do hrobu ge swrhugj.

173. Rozmarjna.

Srow. Čel. I. 12.

(Nápěw 115.)

Když sem šel skrz dubowý les,
Přepadla mne dřjmota;
A do rána mně za hlawau
Rozmarjna wykwětla.

Pořezal sem wšecky pruty
Rozmarjny zelené,
Pustil sem ge po wodičce,
Po wodičce studené.

Která panna lowit bude
Rozmarjnu zelenau,

Ta mau neymilegšj bude
Za wodičkau studenau.

Šly panenky ráno k řece,
Do wěder nabjraly:
W tom tu pruty z rozmarjny
K samé láwce plynuly.

Tu mlynářowic Anička
Po nich se gest nahnula,
A nešťastná holubička
Do wodičky spadnula. 1)

Zwonj, zwonj troge hrany,
Co to asi znamená?
Powězte, milj ptáčkowé!
Snad to nenj má milá?

»Twau milau, twé potěšenj
Do rakwe ti skládagj,
Čtyři muži w černém rauše
Do hrobu gi dáwagj.«

Ach, můg Bože neymilegšj!
Tys mi wzal mau newěstu!
Powězte, milj ptáčkowé!
K gegjmu hrobu cestu.

»Za wrchme tam w kosteljčku
Zpjwagj w kůru kněžj;
Pět kroků za kosteljčkem
W hrobě twá milá ležj.«

Tam gá půgdu, plakat budu,
Na ten tmawý hrob sednu,
A pro tebe, má panenko!
Těžké hoře ponesu.

Těžké gá ponesu hoře,
Až mne smrt wyswobodj,
A wěneček z rozmarjny
Na m[illegible]řjkrow položj!

---

[1]) S mjstem tjmto srowney prwnj polowici pjsně: *ytice,* w Rkpsu králodworském.

174. Roztlučený džbán.

Srow. Mor. 1840. 71. — *Slow. Zpěw. II.* 20. — *Pol. Wójc. I.* 41.; *Olesk.* 448.

(Nápěw 116.)

Šla panenka pro wodu,
Měla pěknau nádobu;
Potkal gest gi pán,
Roztlauk on gj džbán.

Šla panenka, pla[illegible]
Swého džbánu ž[illegible]
»Třebas wy gste [illegible]
Zaplaťte mně džbán!« «

» »Mlč panenko! neplač ty,
Škoda se ti nahradj:
Za zeleney džbán
Šáteček [1]) ti dám.« «

Děwče šátek nechtělo,
Wždy gen džbánu želelo:
»Třebas wy gste pán,
Zaplaťte mně džbán!«

»»Mlč panenko! neplač ty,
Škoda se ti nahradj:
Za zeleney džbán
Prsten tobě dám.««

Děwče prsten nechtělo,
Wždy gen džbánu želelo:
»Třebas wy gste pán,
Zaplaťte mně džbán!«

»»Mlč panenko! neplač ty,
Škoda se ti nahradj:
Za zeleney džbán
Sebe sám ti dám.««

Děwče wjc neželelo,
Ale bylo weselo:
»Za zeleney džbán
Dostal se mně pán!«

[1]) Gako zde neyprw šáteček a potom prsten za džbán se podáwá, tak mohau se i giné wěci zwolití, ano i řad gich dle ljbosti prodlaužiti, n. p. „koně — domek — panstwj tobě dám", při čemž toliko toho pozorowati gest, že cena wěcj podáwaných postupowati, a naposledy pán sám sebe za wýplatu obětowati musj.

175. Nepřigatý žert.

(Nápěw 117.)

Žaly sau trawičku
Nad struhau,
Pomáhala gedna
Na druhau.

Stáltě tam Jenjček
Za dubem,
Hodil po Andulce
Žaludem.

Neházeg, neházeg
Žaludem:
Neb my žádná twoge
Nebudem.

176. Oklamaná.

Srow. Čel. I. 23.

(Nápěw 117.)

Bylatě cestička[1])
Šlapaná,
Šla tudy Ančička,
Plakala.

Šel tudy Jenjček,
Weyskal si;
Dohonil swau milau,
Steyskal si.

»Což pak si, můg milý,
Steyskáte?
Zdaliž wy mau lásku
Neznáte?

Přigďte k nám, můg milý,
W neděli,
Gá wám dám wěneček
Zelený.« —

Jenjček w neděli
Nepřišel,
Zelený wěneček
Opršel.

Opršel, opršel,
Opadal,
Že gest gi Jenjček
Oklamal.

---

[1]) Počjná se také:

Od Lipoltic stezka
Šlapaná atd.

122. Postřelená kačena.

Srow. Slow. Zpěw. I. 846; Čel. III. 79.

(Nápěw 118.)

Kačena diwoká
Letěla z wysoka,
Přišel na ni střelec,
Střelil gi do boka.

Urazil gj křjdlo
I prawau nožičku,
Smutně zaplakala,
Padla na wodičku.

»Ach Bože, otče můg!
Už sem doljtala,
Už sem moge děti
Tady zanechala!

Moge drobné děti
Nedělagj škody,
Plynau po Dunagi,
Napigau se wody.«

178. Holubička s poselstwjm.

Srow. Mor. 1840. *str.* 140.

(Nápěw 128.)

Pršelo, bylo tma,
Holubička [1]) zmokla,
Nemohla doletět
K milému pod okna.

Nemohla doletět,
Zkázanj wyřjdit:
»Zkázal tě, Andulko!
Jenjček pozdrawit.«

»»A gá mu zas zkážu,
Že gá se nehněwám,
Aby gen k nám přišel,
Že gá ho ráda mám.««

---

[1]) Také: Žežulička.

179. Wýstraha.

Srow. Mor. 1840. *str.* 184.

(Nápěw 128.)

Powěz mně, má milá,
Kudy ge česta k wám?
»Pod našima okny
Roste tam tulipán.

Pod okny tulipán,
U stezičky strůmek.« —
Dey pozor, Andulko!
Aby tě nepodwed.

Gestli tě podwede,
Pak si tě neweme,
Na konjčka wsedne,
Na wognu odgede.

180. Poctiwost nade wši cenu.

Srow. Mor. 1835. *str.* 27.

(Nápěw 128.)

Ach pole, poljčko,
Pole neworané!
Pase tam Jenjček
Čtyry koně wrané.

Pase ge tam, pase,
Brodj nohy w rose;
Gde k němu Andulka
Pacholátko nese.

»Nesu tobě, nesu,
To synáčka twého:
Když si mne milowal,
Milug taky geho!«

»»Gá nechci, nebudu,
Radšj ti zaplatjm:
Dubowý stoleček
Tolary posázjm.««

»Gá nechci tolary
A žádné penjze,
Gen tebe, Jenjčku!
Chci mjti za muže.[1])

Kdybysi nasázel,
Co na poli klasů,
Ty mně nezaplatjš
Mau panenskau krásu.

Kdybysi nasázel,
Co na lauce sena,
Ty mně nezaplatjš
Poctiwého gména.

Kdybysi nasázel,
Co pjsku drobného,
Ty mně nezaplatjš
Wěnce zeleného!« [2])

---

[1]) Mjsto sloky této zpjwagj také:

Sázeg, sázeg, sázeg
Po dubowém stole:

Gá se budu djwat,
Brzoli dost bude.

²) Ginj zpjwagj tyto sloky takto:

Kdybysi nasázel,
Co na dubu listj,
Ty mně nezaplatjš
Mogj poctiwosti.

Kdybysi nasázel,
Co w lese galowce,
Ty mně nezaplatjš
Zeleného wěnce.

181. Wězeň.

(Nápěw 123.)

Ten Zbirowský zámek
Dokola klenutý,
Sedj tam můg milý
Řetězy sepnutý.

Co ho tam přiwedlo?
Ti Zbirowštj páni,
Aby on zanechal
Falše w milowánj.

Co ho tam přiwedlo?
Geho mladičký wěk:
Přeškoda, Jenjčku!
Že si mně zkazil swět!

182. Pasačka konj.

Srow. Čel. I. 25.

(Nápěw 119.)

Pásla má milá konjčky,
Pásla má milá koně,
Gen wždycky po záhonjčku,
Gen wždycky po záhoně.

A když na konec dopásla,
Obrátila ge zase,
Že ona ge pást nebude,
Ať si ge pase, kdo chce.

Geště si gednau zaweysknu
Za tjm zeleným lesem,
Aby wěděla má milá,
Aby wěděla, kde gsem.

Pjseň tuto spogugj brzy s čjslem 183 brzy s 18
awšak také každau z nich o sobě zpjwagj.

183. Daremné čekánj.

Srow. Čel. I. 218.

(Nápěw 130.)

Wygdu si gá na wršjček
 A geště se podjwám,
Wěrali tam kde můg chlapec,
 Gá si na něg zawolám.

Poged', chlapče, poged' domů,
 Nech už toho woránj!
Neb mne bolj má hlawička
 Od samého čekánj.

Čekala sem, nespala sem,
 Čekala sem na tebe:
Nemůžu beyt, můg Jenjčku,
 Nemůžu beyt bez tebe!

„Leť, ty ptáčku! přes ty lesy,
 Pozdrawug tam mau milau,
Aby na mne nečekala,
 Že gá už mám zas ginau.“

184. Prawá a neprawá láska.

Srow. Čel. [illegible]. 26.

(Nápěw 119.)

Na gednom poli pšenička,
  Na druhém poli žito;
Powěz mně, powěz, má milá!
  Kterého ge ti ljto?

„Toho mně nenj nic ljto,
  Co má ty černé oči;
Neb on se za mne stydjwal,
  Chodjwal ke mně w noci.

Ach! toho ge mně neyljtěg,
  Co má ty wrané koně;
Neb on se za mne nestyděl,
  Chodjwal ke mně we dne.“

185. Zármutek.

Srow. Čel. I. 66.

(Nápěw 121.)

Gá tam tau cestičkau nepůgdu,
  Gá bych nj zablaudila;
Pase tam můg miley konjčky,
  Gá bych ho zarmautila. —

Co sem se tau cestau nachodil,
  Co sem se s milau nastál!
Když gest mi sauzena nebyla,
  Tak sem gi předc nedostal.

Má zlatá stezičko auzká,
  Což gest mi ljto tebe!
Když gá si na tě zpomenu,
  Bolj mne srdce w těle.

Což ge ta stezička auzká,
  Kterau sem chodjwáwal!
Což ge ta panenka hezká,
  Kterau sem milowáwal!

166. Wýznamná pauť.

(Nápěw 18.)

Těš se, má panenko, těš!
Byl sem gá na pauti dnes:
  Kaupil sem ti pauti,
  Ta pauť tě zarmautj,
Že už mne nedostaneš.

Swez ty mne, konjčku, swez,
Až přes ten zeleney les;
  Powěz tam mey miley,
  Panence rozmiley,
Že už negdu k nj po dnes.

Swez ty mne, konjčku, dál,
Až přes ten zeleney hág,
  Powěz tam mey miley,
  Panence rozmiley,
Že už sem si ginau wzal.

»Žeň se, můg Jenjčku, žeň!
Na mne si taky zpomeň:

Že sme se chtjwali,
Spolu milowali,
Na to si taky zpomeň!“

189. Šlechetná dcerka.

Srow. Čel. II. 12.

(Nápěw 123.)

Kráspě gsem gá dcerka
Z rodu chudobného;
Předce chtjt nebudu,
Ani si newemu
Mládence každého.

Mládence každého,
Kterey pyšně chodj:
Ten by si newšjmal,
Ten by si newšjmal
Mý matičky chudy.

Má matička chudá
Těžko mne chowala,
Za geden ğroš, za dwa,
Za geden ğroš, za dwa
Chleba kupowala.

Když mne wychowala,
Lidi nás sužugau,
Mně i mey matičce,
Mně i mey matičce
Srdce žarmucugau.

190. Žalost děwčete.

Srow. Čel. II. 13, 14.

(Nápěw 123.)

Ach, kýž gsem za wodau,
Za wodau studenau!
Dalabych si ulegt,
Dalabych si ulegt
Traubu, to střjbrnau.

Zatraubilabych,
  Zaplakałabych,
Na swého milého,
Na neupřjmného,
  Zawolalabych.

»Ach, dcero má milá!
  Co pak si myslila,
Že si pro gednoho
Hocha falešného
  Tak se zarmautila?«

Ach! tu mogi lásku
  Neuhasj we mně
Ani ten deštjček,
Ani ten deštjček,
  Co se přes les žene.

Co se přes les žene,
  Přes zelené pole,
Tam kde worávalo,
Když za mnau chodilo,
  Potěšenj moge. —

Gá byla upřjmná,
Ty si byl falešný;
Bůh ti štěstj nedá,
Bůh ti štěstj nedá
W tom giném manželstwj.

Bůh ti štěstj nedá
Ná tom twém statečku:
Že si mne oklamal,
Že si mne oklamal
Chudobnau děwečku! —

Ty hwězdičko tmawá!
Kdybys slzy znala,
A měla srdjčko,
Má zlatá hwězdičko!
Giskry bys plakala!

Plakalabys se mnau,
Plakala noc celau,
Že pro wěno zlaté
Newěsty bohaté
S milým mne rozwedau.

191. Láska a hněw.

(Nápěw 127.)

Za našima humny dlauhé pole,
Ono tam woralo mé pachole;
Zaworalo gest tam wšecku lásku:
Ach, což pak si myslel, můg obrázku!

»Proč wy mi, děwčátka, zapjráte,
Kam wy ną tu tráwu chodjwáte?
Na tráwu, na tráwu, na trawičku
A na tu zelenau wotawičku?«

Gá sem gi požala wčera na wlas,
A ona wyrostla do rána zas:
Gak ta tráwa roste, zlatey chapče!
Tak mně mé srdečko w těle pláče.

Když sem šla na tráwu do pádolj,
On gest tam můg miley wláčel roli;
A gá gemu dala pozdrawenj,
Neděkowalo mi potěšenj.

Hněwey se, můg miley, hněwey, hněwey,
Třebas na mne nemluw teyden celey;
Fěrtaušek na ruby budu nosit,
Geště ty mne, chlapče, přigdeš prosit!

192. Nestálý milenec.

Srow. Čel. II. 124.

(Nápěw 124.)

Když se ten owjsek
Wyme - wyme - wymetáwal,
Gesště mne můg miley
Milo - milo - milowáwal;
Milowáwal,
Slibowáwal,
Že on si mne wezme
Za rok, za rok, za dwě léta.

Už se ten owjsek
Zabě - zabě - zaběláwá,
Už mne tu můg miley

Zane – zane – żanecháwá;
 Zanecháwá,
 A mě nechce!
A proto mě bolj,
Bolj, bolj moge srdce.

103. Dar na rozlaučenau.

(Nápěw 124.)

W Gičjně traubili,
Až se wšecko rozlíhalo,
Můg miley zaplakal,
Až mu srdce usedalo;
 Traubili marš,
 Laučili nás;
Gak my se shledáme
Brzo, brzo, brzjčko zas!

Gá sem mu na cestu
Mnoho štěstj winšowala,
Pěkneych pár obrázků
Geště sem mu darowala:

Pár obrázků
K rozlaučenj,
By lidi wěděli,
Že byl moge potěšenj.

194. Pohaněná milenka.

Srow. Mor. 1840 str. 86. — Slow. Zpěw. I. 2

(Nápěw 100.)

Což ten panský mostek prohýbá se,
Na něm ge trawička, neseká se.

A pod tjm mostečkem drobné ryby,
Tam ge má panenka, mně se ljbj.

Šite mně, matičko, košiličku,
A gá si pogedu pro Aničku.

Šite mně, matičko, wyšjwanau,
Že gá mám panenku pohaněnau.

»Kdo ti gi pohaněl?« — Můg kamarád;
Proto gi pohaněl, že gi má rád.

»Kdo ti gi pohaněl?« — Wšecky lidi,
A gá gi nehanjm, mně se ljbj.

»A když se ti ljbj, tak si gi měg,
Na ty lidské řeči nic nedáwey.«

195. Neoraná ljha.

Srow. Mor. 1840. 121.

(Nápěw 100.)

Čj pak ge to ljha neoraná?
To ge mého syna Fabiána.

Proč si gi, můg synu, nedooral?
»Že se mně na poli pluh polámal.«

Když se ti polámal, dey ho zprawit:
Kterak se mám tebe, synu, zbawit?

»Proč pak mne, tatjčku, nerad máte,
Že wy mne od sebe wyhánjte?

Newyhánějte mne, gá půgdu sám:
Wsedmu na konjčka, budu husar.«

196. Milý na wogně.

Srow. Mor. F. S. 1840 str. 148. — Slow. Zpěw. I. 376.

»Neplač holka pro mne,
Že gsem gá na wogně;
Až gá přigdu domů z wogny,
Neplač, holka, budem swogi.

Spadla mi šawlička
S wraného konjčka:
Pogď mně gi, má milá, podat,
A gá budu mašjrowat.«

Šawličku podala,
Do pláče se dala:
»»Kýž sem tě, můg neymilegšj,
Nikdy byla nepoznala!««

107. Wrtkawý milý.

(Nápěw 112.)

Tři noci nespala
Ani čtwrt hodiny;
Stále gen pozor dáwala,
Gaké gdau nowiny.

»Nowiny pořád gdau,
To gedna za druhau:
Že ty chodjš, můg Jenjčku,
Že chodjš za ginau!

Ten swět se obracj,
Miley se newracj!«
Wšak on se ti zas nawrátj,
Až se swět obrátj.

198. Laučenj.

Srow. pjs. 263 sb. t.

(Nápěw 112.)

Což ge ta láska zlá,
Když se milugj dwa:
Když se magj rozcházeti,
Omdljwagj oba.

Když sme se laučili
W zeleném hágečku:
Co sme pro sebe wystáli,
Můg zlatey holečku!

Když sme se laučili,
Pod zelenau gedlj:
Přenešťastnj gazykowé,
Že sau nás rozwedli!

Když sme se laučili
Pod zeleným dubem:
Wždycky sem ti řjkáwala,
Že swogi nebudem.

Ruku mu podala,
Do pláče se dala:
Ach, kýž sem tě, můg holečku,
Byla nepoznala!

199. Po lásce weta.

(Nápěw 125.)

Už ge, synku, už ge weta!
Máma nechce tě za zeta,
Ani dcera za milého,
Nech chozenj daremného.

»Gá chozenj nezanechám,
Pokud dwjrka nerozsekám,
Dwjrka nowy gasanowy,
Že ge konec milowánj.«

200. Mé mjsto.

Srow. Mor. 1840. 151. — *Slow. Zpěw. I.* 107; *II.* 33.

(Nápěw 126.)

Starala se matka má,
Kde mně Pán Bůh mjsto dá:
Na Oběnském hřbitowě,
Tam ge, matko mjsto mé! [1])

Ti Oběnštj zwonici
Ti gsau slawnj muzici;[2])
Ti mně budau pěkně hrát,
A gá budu twrdě spát.[3])

Kdyby hráli sto hodin,
Už se wjce nezbudjm;[4])
Kdyby hráli geště wjc,
Wšecko nenj platno nic[5])!

Aneb:

[1]) **Tam mám mjsto hotowé.**
[2]) **Budau mogi muzici.**
[3]) **Už má hlawa bude spát.**
[4]) Gá mau hlawu nezbudjm.
[5]) Moge hlawa newj nic.

Sem přidáwagj také geště:

Kdyby hráli i dwě stě,
Už ge duše na cestě.

201. Ljtostiwá služba.

Srow. Čel. I. 22, 220. — *Mor.* 1835. 84. — *Slow. Zpěw. I.* 223.

(Nápěw 127.)

Za wodau, za wodau, za wodičkau
Hrála tam má milá s holubičkau;
Hrála tam má milá s černým orlem:
»Ožeň se, Jenjčku, s Pánem Bohem!«

Gá se ti oženjm, ani nezwjš,
Ty mně mé ohlášky nezapowjš,
Ani mi oddawky strogit nedáš,
Wjm že to, má milá, neuděláš.

Když sem tě nedostal za ženušku,
Tak si tě wywoljm za družičku;
Abys mně naposled poslaužila,
Wěneček na hlawu položila.

»To se ti, Jenjčku, nemůže stát,
Pro ljtost bych ti ho nemohla dát;
Pro pláč do kostela ani wegjt:
Pro lásku falešnau musjm umřjt!

O to tě gen prosjm, můg Jenjčku!
Bys při mém skonánj rozżal swjčku,
Bys při mém skonánj samotný stál,
Mé kalné očička zatlačowal!«

202. Nářek pro milého.

Srow. Čel. I. 48; *III.* 25. — *Slow. Zpěw. II.* 299.

(Nápěw 128.)

Měla sem milého,
Už nemám nic,
Dal gest mně hubiček
Kolik tisjc;
Ginšj ho laudily,
Až ho odlaudily,
Které ho mimo mne
Milowaly.

Šla bych si stěžowat,
Nemám komu,
Wjm že tě, Jenjčku,
Nedostanu;

Zagdu mezi lesy,
Budu wolat: kde gsi
Kde gsi, můg Jenjčku
  Negmilegšj:

Zafaukey, wětřjčku,
  W prawau stranu,
Že Jenjčka mého
  Pozdrawugu:
Že ho pozdrawugu,
Za lásku děkugu,
Za geho falešné
  Milowánj!

Pjsně tuto w usta kladau i milému, an ža na newěru „panenky“ swé, změňugjce gi takto:

Měl sem gá panenku,
  Už nemám nic,
Dal sem gj hubiček
  Kolik tisjc:
Ginšj gi laudili, atd.

203. Změna.

Srow. Mor. 1835. 24.

(Nápěw 129.)

Když sem k wám chodjwal přes ty lesy,
  Ach auwey! přes ty lesy,
Býwalas, má milá, weselegšj,
  Ach auwey! weselegšj:
Ale teď gsi, holka, bledá,
Ale teď gsi, holka, bledá;
Snad se ti srdečko wyspat nedá,
  Ach auwey! wyspat nedá.

Když sem k wám chodjwal přes kaluže,
  Ach auwey! přes kaluže,
Býwalas, má milá, gako růže,
  Ach auwey! gako růže:
Ale teď gsi, holka, bledá atd.

Když sem k wám chodjwal pod okýnko,
  Ach auwey! pod okýnko,
Býwalas, má milá, krew a mljko,
  Ach auwey! krew a mljko:
Ale teď gsi, holka, bledá atd.

Když sem k wám chodjwal na dworeček,
Ach auwey! na dworeček
Chodjwal za tebau mysliweček,
Ach auwey! mysliweček:
Mysliweček šel za lesy,
Mysliweček šel za lesy:
Nyňčko má panenka smutek nosj,
Ach auwey! smutek nosj.

204. Dary.

Srow. Slow. Zpěw. I. 135, 223.

(Nápěw 129.)

Kdybych gá wěděla, že budeš můg,
Dala bych gá tobě prstýnek swůg;
Ale že si mysljš ginam,
Ani ti prstýnek nosit nedám.

Kdybych gá wěděla, že budeš můg,
Dala bych gá tobě šáteček swůg;
Ale že si mysljš ginam,
Ani ti šáteček špinit nedám!

205. Powážliwé děwče.

Srow. Mor. 1840. 75.

(Nápěw 130.)

Wšak sem to, Jenjčku,
 Dobře slyšela,
Gak se twá paňmáma
 S tebau wadila:
To wšecko pro mě,
Že chodjš ke mně,
Že negsem bohatá,
 Tak gako giné.

Když negsem bohatá,
 Gá se nedělám;
Tobě se, Jenjčku,
 Podwádět nedám.
Kdo k nám chce gjti,
Bude mne chtjti,
Protože gá umjm
 Hospodařiti.

Wšak mne má matička
 Leckdes newzala,
Aby mne leckomu
 Šiditi dala;

W žádném auwoze,
Ani trnjčku:
Těžce wychowala
Swogi Aničku.

Kdo k nám chce choditi,
Kdo mne chce mjti,
Musj mau matičku
Pěkně prositi,
Smekat klobauček,
Ljbat ručičku:
Deyte mně, paňmámo,
Waši Aničku!

Sloka následugjcj, gižto sem obyčegně kladau, gest pozděgšj matný přjwěsek, anž i w giných podobných pjsnjch (wiz n. p. čjslo 123 sb. t.) se častěgi nacházjwá:

Než bych gá paňmámu
O dceru prosil,
Radšj bych po straně
Šawličku nosil:
Šawle ocelowá
Ta ge má žena,
Ta mne bude těšit,
Až bude wogna.

Nápěw pjsně této wzat nenj z powěstného mazurka: Jeszcze Polska etc., ačkoli s njm se srownáwá; nýbrž český a starý, gako pjseň tato sama, kteráž dle swědectwj starých lidj již ku konci předešlého stoletj se zpjwala.

206. Pozdnj bych.

Srow. Mor. Čel. III. 66.

(Nápěw 131.)

Ljtey ptáčku, ljtey,
Máš zelené peřj:
Každá panna blázen,
Která chlapcům wěřj.

Chlapci ge co wěřit,
Gako štjru, hadu:
On má pod gazykem
Dewaterau zradu.

Na gazyku má med,
Pod gazykem má ged:
Dey pozor, panenko,
Aby tě nepodwed!

Gestli tě podwede,
Pak si tě neweme,
Nebudeš nařjkat
Než sama na sebe.

Než sama na sebe,
Na swůg rozum krátký,
Že si poslauchala
Řeči geho hladky. —

Panjmáma pláče
A pantáta klege,
A mladšj sestřička
Po straně se směge.

Smčgj se gj, směgj
Gegj kamarádky:
Šněrowačka těsná,
Suknička se krátj.

»Sukni gá nastawjm,
Planžet nosit budu:
Do neydelšj smrti
Chlapců bát se budu!«

Když postýlku stlala,
Do pláče se dala:
»Kýž sem tě, Jenjčku,
Byla nepoznala!«

207. Poslednj chůze.

(Nápěw 182.)

Hezká si, Andulko,
Beywala,
Dokud si mládenců
Neznala;
Gak si ty mládence
Poznala,
Hned se ti twá krása
Změnila.

Co ge po takowé
Panence,
Která má tři, čtyry
Mládence,

Gednoho w sedpici,
Dwa wenku:
Nechci gá takowau
Panenku!

Pěkně mně měsjček
Swjtjwal,
Když sem od swé milé
Chodjwal;
Swěť ty mně, měsjčku,
Geště dnes,
Wšak mně wjc swjtjwat
Nebudeš!

208. Newšjmawý milý.

(Nápěw 182.)

Což ge mně, Jenjčku,
Po tobě,
Když si mne newšjmáš
W hospodě,

W hospodě, w hospodě
Před lidma,
Gakobych twá nikdy
Nebyla!

209. Hospodářská lásku.

Srow. Čel. III. 84.

(Nápěw 188.)

Gestli mne ráda máš,
Wyprodey, kde co máš,
Abys mne z té wogny
Wyplatila;
Gestli mne wyplatjš,
Na mně to neztratjš,
Za to ty zas budeš
Moge milá.

»Můg zlatey holaubku!
Kdybys měl chalaupku,
Geště bych si na tě
Pomyslila;

Ale to podružj,
To mne wšecko mrzj,
To mně má matička
Nedowolj.«

210. Pochybnost a nepochybnost.

(Nápěw 133.)

Ráda bych tě měla,
Gen kdybych wěděla,
Gen kdybych wěděla,
Že budeš můg;
Ale tak těžko ge,
Potěšenj moge,
Protože gá newjm,
Budešli můg.

»Gen ty mě ráda měg,
Na mne se nehněwey,
Gen ty mě ráda měg,
Gá budu twůg;

Nebo tak lehko ge,
Potěšenj moge,
Protože nechci beyt,
Než genom twůg.“

211. Nečas k ženěnj.

Srow. Mor. 1840. 90.

(Nápěw 134.)

Málo pšenic, málo žit,
Nesmjme se oženit;
Gečmeny gsau zeleny,
Musjme beyt bez ženy.

212. Mocná woda.

Srow. Mor. 1835. 42.

(Nápěw 180.)

U té našj maštalky
Teče woda ze skalky:
Kdo tu wodu okusj,
Za panenkau gjt musj,
I třeba byla pod zámky.

213. Rozmarjnka.

Srow. Mor. 1840. 103. — *Slow. Zpěw. I.* 150.

(Nápěw 50.)

Na tom panském mostě
Rozmarjnka roste;
Žádney gi tam nezaljwá,
Ona neporoste.

Až gá tudy půgdu,
Zaljwat gi budu:
Zelenej se rozmarjnko,
Gá se wdáwat budu.[1])

[1]) Také:

Gestli se mně zazelená,
Gá se wdáwat, (ženit) budu.

214. Žežulička.

Srow. Čel. III. 44.

(Nápěw 135.)

Žežuličko, kde si byla,
Žes tak dlauho nekukala?
»Kukuku! kukuku!
Seděla sem na buku.

Zakukala sem panence,
Že se prowdá za mládence:
Kukuku! kukuku!
Kukala sem na buku!«

215. Wýstraha.

(Nápěw 136.)

Holka modrooká,
Nesedáwey u potoka,
Holka modrooká,
Nesedáwey tam:
W potoce ge welká woda,
Wezmeli tě, ge tě škoda;
Holka modrooká,
Nesedáwey tam!

Holka modrooká,
Nesedáwey u potoka,
Holka modrooká,
Nesedáwey tam:

W potoce se woda točj,
Podemele twoge oči;
Holka modrooká,
Nesedáwey tam!

216. Wywolená panenka.

Srow. Mor. 1840. 164.

(Nápěw 137.)

Šly panenky silnicj,
Potkali ge myslivci
dwa.
»Kam panenky, kam gdete?
Která to z wás budete
má?

Ta maličká, ta ge má,
Ta má oči gako gá
mám;
Na krku má granáty,
Mezi nimi dukáty
gsau.

Gak pak gá to wywedu?
Gá si pro ni přigedu
tam,
Čtyrma koňma wraneyma
Gako sedlák do mleyna
gede.“

217. Daremná láska.

Djtě mé milé!
Netrap mě dýle:
Gestli mne ráda máš,
Řekni upřjmně.

»Což ge to platno
Ráda tě mjti?
Když si mne nemjnjš
Upřjmně wzjti.«

218. Uprchlý holaubek.

(Nápěw 170.)

Wyletěl holaubek
Na zeleney daubek.

Wyletěl, zahaukal,
Až se dub zahaupal.

Za njm holubička,
Hledala samečka.

Sameček uletěl
Na ten panskey getel.

Přes getel na lesy:
»Ach holaubku! kde gsi?«

219. Hněw.

Srow. Mor. 1840. 210. — *Slow. Zpěw. I.* 95.
(Nápěw 138.)

Hněwey ty se na mne, nebo nehněwey,
Gen když mne potkáš, pozdrawenj dey;
Hněwey ty se na mne, nebo nehněwey,
Gen mi pozdrawenj dey:
A když mne potkáš, pozdrawenj dáš,
Budau lidi myslet, že se nehněwáš:
Hněwey ty se na mne, nebo nehněwey,
Gen mi pozdrawenj dey.

220. Zákaz.

(Nápěw 138.)

Zelená se lauka, zelená se les,
Gen ty, má milá, na mne nepowěz,
Zelená se lauka, zelená se les:
'Gen ty na mne nepowěz.
A gestli powjš, powjš na sebe,
Že gá bez hubičky negdu od tebe;
Zelená se lauka, zelená se les:
Gen ty na mne nepowěz!

221. Předsewzetj.

Srow. Slow. Zpěw. I. 198.

(Nápěw 139.)

Nechci, nebudu k wám chodjwáwat,
Nechtělas mně otwjráwat;
Nechci, nebudu k wám chodjwáwat,
    Nechtělas mně otewřjt:
Ani wrátek, ani dwjřek,
Dáwalas ge na řetjzek;
Nechci, nebudu k wám chodjwáwat,
    Nechtělas mně otewřjt.

222. Měg se dobře!

(Nápěw 140.)

Kaukey na sedláka,
Gak on si huláká,
Kaukey na sedláka,
  Gak on oře;

Jenjčku,
Bratřjčku!
Nabj flintičku,
Postřel Ančičku
Na hrázi.

Nechám gi,
Neznám gi;
Ona mně kaupj
Na pěkně šaty
Hedbáwj.

Gá gj zas
Zlatý pás,
Střjbrné přasky,
Zlaté podwazky:
»Tu máš, Ančičko,
Zlatá perličko!
Tu máš zas.«

226. Wyprowázenj.

Srow. Čel. I. 59. — *Slow. Zpěw. I.* 194.

(Nápěw 143.)

Gedna hodina
Z půlnoci bila,
Když mne má milá
Wyprowodila:
»Přes ten zeleney hág
Gdi gen, můg miley, sám,
Gdi s Pánem Bohem!«

Nenj na nebi
Tolik hwězdiček,
Co mně má milá
Dala hubiček,
Nenj a nebude,
Co swět swětem bude,
Tolik hwězdiček.

321. Wšehozdar.

Srow. Mor. 1840. 116, 117. — *Slow. Zpěw. I.* 79, 161.

(Nápěw 164.)

W té našj zahrádce
Pěkně roste kwjtj,
Do těch našich oken
Pěkně slunce swjtj.

Pod wečer na nebi
Gasná hwězda wyšla,
Že za mnau má milá
Do maštale přišla.

Do maštale přišla,
Podlé mne si sedla,
Nezůstala dlauho,
Hnedky zas odběhla.

Neořu, nesegu,
Předce se mi rodj:
Mám gá potěšenj,
Samo za mnau chodj.

Nechodj, nechodj,
Přišlo genom gednau,
Gako ta owečka
Za zelenau trawau.

228. Námluwa.

Srow. Čel. I. 47. — Slow. Zpěw. I. 284.

(Nápěw 102.)

Měg mě, Jenjčku, měg mě rád,
Kaupjme sobě winohrad:
Ty budeš worat a gá žjt,
Budem se spolu dobře mjt.

229. Milé rozedněnj.

Srow. Mor. F. S. 1835. 68. — *Slow. Zpěw. I.* 323; *Čel. I.* 82.

(Nápěw 114.)

Lidi powjdali,
Že se od hor mračj:
A to se černagj
Mé panence oči.

Lidi powjdali,
Že se od hor zářj:
A to se zardělo
Mé panence w twáři.

Lidi powjdali,
Že se rozednělo:
A to se swjtilo
Mé panence čelo.

S tjm spogugj i pjseň:

Utrhačnj lidé.

Lidi powjdali
Že negsem mládenec:

Mám klobauk na straně
A zelenej wěnec.

Lidi powjdali,
Že negsem panenka:
Mně kwěte poctiwost
Gako rozmarjnka.

230. Podiwnosti.

Srow. Mor. 1835. 67.

(Nápěw 96.)

Co to máš, má milá,
Co to máš za čelo:
Gak sem ho poljbil,
Celé se zardělo.

Co to máš, má milá,
Co to máš za oči:
Když do nich pohlednu,
Swět se se mnau točj!

231. Panna kwět.

Srow. Mor. 1840. 48. — *Slow. Zpěw. I.* 143; *Čel. I.* 82.

(Nápěw 145.)

Gà gsem panna růže,
Dokud nemám muže.

Gá gsem panna kwjtek,
Dokud nemám djtek.

232. Zastawenjčko.

(Nápěw 146.)

Pod okýnkem sem stáwal,
Sem stáwal,
Na milau woláwal:
Wstaň, má milá, polehaučku,
Přistup bljže k okénečku,
Wstaň, panenko!

A ona už powstáwá,
Powstáwá,
Sukničku obláčj;
K okénečku přistupuge,
Na milého pokukuge,
Zlatá holka.

Tichau řečj promlauwá,
Promlauwá
K němu libá slowa:
»Kdes byl? můg zlatey Wencljčku!
Žes nepřišel tu chwjlčičku
K nám do domku.

Už gsau wrátka zawřeny,
Zawřeny,
Tatjček má kljče;
Nesmjm pro ně k němu gjti,
Nemůžu ti otewřjti,
Zlaté djtě!«

Kýž mám křjdla ptačjčka,
Slawjčka!
Wznášel bych se zhůru:

Na okýnko bych wyletěl,
Do komůrky bych zaletěl
K srdci mému.

233. Sedlákowa dcera.

Srow. Čel. II. 22.

(Nápěw 147.)

Na Bjlé hoře
Sedláček oře,
Má hezkau dceru,
Dey mi gi, Bože!
Hey, župy, župy,
Dey mi gi, Bože!
Hey župy, župy, žup.

Kdybych gi dostal,
Což bych si weyskal:
Tři sta tolarů
Bych si wyzeyskal!
Hey župy, župy atd.

Hezká ženuška,
Tři sta tolarů:
Dal bych gi wozit
W krytém kočaru;
Hey župy, župy atd.

Lokage napřed,
Lokage za nj;
Dal bych gj řjkat:
Urozená panj!
Hey župy, župy,
Urozená panj!
Hey župy, župy, žup!

234. Poctiwost chodj dweřma.

Srow. Slow. Zpěw. I. 169.

(Nápěw 25.)

Wzdor na wzdor někomu
Do našeho domu,
Wzdor na wzdor někomu
Do našich wrat:

236. Žiwý obrázek.

Srow. Mor. 1840. 108. — *Slow. Zpěw. I.* 241.

(Nápěw 149.)

Ten zdegšj pan farář
  Pěkně káže,
Rozdáwá obrázky
  U oltáře;
Gá na to kázanj
  Taky půgdu,
O geden obrázek
  Prosit budu.

Ten zdegšj pan farář
  Dobrotiwey,
Dal gest mně obrázek,
  Ten ge žiwey;
Což gá si ubohá
  S njm počjt mám,
Když pro něg mjstečka
  Nikde nemám!

Dámli ho za rámek,
  Newegde se;

Dámli ho do truhly,
Uďusj se:
Dám gá ho na židli,
Sednu k němu,
On mně dá hubičku
A gá gemu.

Poslednj sloku zpjwagj také:

Dámli si ho za sklo,
Pořeže se;
Dámli ho do knjžek,
Newegde se:
Dám ho do postýlky
Pod peřinu,
Budu se s njm těšit
Celau zimu.

237. Synek zachowalý.

Srow. Čel. I. 11. — Slow. Zpěw. I. 325.

(Nápěw 150.)

Když sem gá ty koně pásal,
  Přišla na mne dřjmota,
Dřjmo – dřjmo – dřjmotinka,
  Koně wešly do žita.

Přišel na mne šelma sedlák,
  Toho žita hospodář.
»Co, ty šelmo! co tu děláš,
  Že ty koně w žitě máš?«

A gá negsem žádney šelma,
  Gá gsem hodné matky syn:
Kdyby mně to giney řekl,
  Tomu bych se postawil!

Sedum let sem u wás slaužil,
  A nic sem wám neztratil;
Gen gedinkey zákolnjček,
  A ten sem wám zaplatil.

Sedum let sem u wás slaužil,
A nic sem wám neukrad;
Gen gedinkau homoličku,
A pro tu sem s půdy spad.

Sedum let sem u wás slaužil,
A nic ste mně nedali;
Gen gedinkau košiličku,
A tu ste mně zas wzali [1])

Gá gsem synek zachowaley,
Žádney na mne nic newj;
Genom waše Bětulinka,
A ta na mě nepowj.

Kdyby chtěla powědjtí,
Powědjti nemůže:
Neb mně sama wodjwala
Do zahrádky na růže.

---

[1]) Také:

Gen tu starau kamizolku,
A pro tu ste plakali.

238. Překážka w pobožnosti.

Srow. Mor. 1840. 46. — *Slow. Zpěw. I.* 126. — *Pol. Wójc. II.* 211; *Žeg. Pauli.* 154.

(Nápěw 151.)

Když tě widjm, má panenko!
W tom kostele klečeti,
Gá nemohu slaužit Bohu,
Musjm na tě hleděti:
Kdybych Boha tak milowal,
Gako milugu tebe,
Bylbych dáwno za swatého,
Gako angelé z nebe.

239. Bába a děwče.

Powjdali, že sem umřel,
A gá ještě nestonal:
Dáwali mně starau bábu,
Bych se u nj ohřjwal.

Stará bába gako žába
We dne, w noci studená;
Mladá holka gak peřina
We dne, w noci zahřjwá.

Staré bábě deyte hrábě,
Aby nimi hrabala;
Mladé holce deyte muže,
Aby ho milowala.

240. Starý a mladý.

Srow. Slow. Zpěw. II. 334.

(Nápěw 1.)

Ach kýž gsem slawjčkem,
Tjm malým ptačjčkem.

Letěl bych přes hory
K miley do komory,

Poslauchal bych zticha,
Co má milá wzdychá.

Wzdychá pro mladého,
Nerada starého.

Starey smrdj potem,
Co kopřiwa plotem.

Mladey wonj tuze,
Co figala, růže.

241. Rozdjlné obgetj.

Srow. Slow. Zpěw. II. 138.

(Nápěw 152.)

Žádney newj, gak ge mně,
Když mne starey obegme:
Gakbych šťowjk, trnky gedla,
Do ostrého trnj lehla,
Tak ge mně, ach! tak ge mně.

Žádney newj, gak ge mně,
Když mne mladéy obegme:
Gakbych cukr, mandle gedla,
Do prachoweych peřin lehla,
Tak ge mně, ach! tak ge mně.

242. Porada zamilowaného chudasa.

Srow. Čel. II. 29. — *Mor.* 1840, *str.* 118.

(Nápěw 53.)

Nechce mne panenka žádná,
Že ge má kapsička prázdná.

Půgdu od panenky k wdowě,
Naplnjm kapsičky sobě.

Do gedné nasypu hrachu,
Nadělám panenkám strachu.

Do druhé si nacpu zelj,
Aby mne panenky chtěly.

243. Čiperná dcera.

(Nápěw 183.)

Nehněweyte se, matičko,
  Že gá se wám taulám:
Gá si hledám potěšenj,
  Které doma nemám.

Gak ste se wy, má matičko,
  Taky tauláwala,
Dokud ste swé potěšenj
  Doma nemjwala.

244. Po čem mužský a ženská?

Kdo to prawj, ten ge blázen,
  Že gsau ženský tak drahý:
Na rynku gich prodáwagj
  Čtyry za dwa kregcary,
Geden mužskey za tisjce —
  Geště nenj k dostánj!

Kdo to prawj, ten ge blázen,
Že gsau mužsky tak drahy:
Dwanáct mužskeych za půl gabka,
Čtyrydwacet za cely,
Gedna holka za tisjce —
Geště nenj k dostánj!

245. Wysokomyslná máti.

Srow. Slow. Zpěw. I. 207. — Pol. Wójc. II. 376.

(Nápěw 17.)

Mlynářka ge zlá,
Hezkau dceru má;
Gdi, Jenjčku, proti domu,
Pomodli se Pánu Bohu,
Ona ti gi dá.

»Ach nedá, nedá!
Ona gi schowá;
Myslj si, že přigde pro ni
Čtwero párů wraneych konj
S kolma zlateyma.«

246. Zchytralá newědomost.

Srow. Mor. 1835. 59. — *Slow. Zpěw. I.* 165.

(Nápěw 96.)

Má milá, má milá!
Černé oči máte;
Genom mně powězte,
Čjm ge umegwáte?

»Gá ge neumegwám,
Za den genom gednau,
W tom našem potoce
Wodičkau studenau.«

U potoka stála,
Napágela páwa:
Powězte, má milá,
Kdo s wámi sedáwá?

»Newjm, sama newjm,
Ale dnes se dowjm:
Přigďte k nám z wečera,
Gistotně wám powjm.«

247. Margánka a křen.

(Nápěw 154.)

Šel zahradnjk do zahrady
S motykau, s motykau,
Wykopal tam marigánku
Welikau, welikau.

To nebyla marigánka,
Byl to křen, byl to křen:
Wšak my swogi, má panenko,
Nebudem, nebudem!

248. Weselá žalost.

Srow. Mor. 1840. 213.

(Nápěw 155.)

Žalost mám, nic nedbám,
Weselost si kaupjm;
Pro tebe, můg miley,
Srdce nezarmautjm.

249. Hrách a čočka.

(Nápěw 156.)

Na horách segau hrách,
Na dolině čočku:
Přigď si k nám, gá ti dám
Do hrnjčka trošku;
Do hr- do hr- do hrnjčka,
Žes beywala má holčička,
Do hr- do hr- do hrnka,
Žes byla má panenka.

250. Gasná upřjmnost.

Srow. Čel. III. 37. — *Mor.* 1835. 102.

(Nápěw 157.)

Co se to tam swjtj?
Gá tam poběhnu;
Budeli to kwjtj,
Gá ho utrhnu. —
Nebylo to kwjtj,
Byl to můg miley,
Proto se tak swjtj,
Že ge upřjmney.

251. Krásná wrána.

(Nápěw 157.)

Přiletěla wrána,
Sedla na gedli;
Přiletěla druhá,
Sedla podlé nj:
Myslíweček tu
Pospjchá k lesu,
Že on si gi chytj
Pro gegj krásu.

252. Newelmi žalostná pjsnička.

Srow. pjs. 87, 88.

(Nápěw 157.)

Přiletěl slawjček,
Sed na gedličku;
Přiletěl tam druhey,
Zpjwal pjsničku,

A to pjseň takowau,
Krásnau zpanilau,
Že múg miley šlape
Cestu za ginau.

A on sobě myslj,
Že budu plakat,
Když on bude cestu
Za ginau šlapat?
Blázen bych byla,
Abych plakala,
Pro gedno stwořenj
Smutek nosila!

253. Holubička.

Srow. Čel. II. 24. — *Mor.* 1840. 202. — *Slow. Zpěw. I.* 187; *II.* 82.

(Nápěw 158.)

Wyletěla holubička
Ze skály,
Probudila modré oči
Ze spanj.

Kdyby byly modré oči
 Nespaly,
Bylyby tu holubičku
 Dostaly.

To nebyla holubička,
 Byl to pták:
Když mne nechceš milowati,
 Nechcy tak!

Když mne nechceš milowati,
 Nechtěg si:
Může si mne namluwiti
 Hodněgšj.

Na mjsto dwau těchto slok zpjwagj ginj gednu, totiž:

To nebyla holubička,
 Byl to pták:
Škoda ge tě, můg Jenjčku,
 Nastokrát!

254. Zkrátka odbytý.

Srow. Čel. III. 41.

(Nápěw 159.)

Hezká bysi była,
Přes tebe tu nenj;
Gen škoda, přeškoda,
Že těch peněz nenj!

»Na penjze se ptáš,
Buduli ge mjti;
A mne se nezeptáš,
Buduli tě chtjti.

Gá bych tě nechtěla,
Kdybys měl tisjce,
Gá o tě nestogjm
Chudobná djwčice.«

255. Hrdé dêwče.

Srow. Mor. 1840. 125, 168.

(Nápěw 160.)

Kolem našich oken
Wlašťowička ljtá:
Kdyť sem to řjkala,
Že mne miley nechá!

Nechť nechá, nebo ne,
Gá mu předci zkážu:
Že gá takowého
Hocha darebného
Za podwazek wážu.

Za podwazek wážu,
Pod kramfljčkem nosjm:
Že gá takowého
Hocha darebného
Docela neprosjm.

Gsemli gá chudobná,
Chudobné máťeře;
Wšak gá neotewřu
Ledakomu dwéře.

Dřjwe než otewřu,
Gá se geho zeptám,
Gestli stogj za to,
Že gá mu otwjrám.

Gestli že nestogj,
Wšak gá mu odpowjm:
Že o takowého
Hocha darebného
Docela nestogjm.

256. Překážka.

Srow. Čel. III. 41. — *Mor.* 1840. 157.

(Nápěw 131.)

Gá bych šel za milau,
Newjm kam,
Zarostla mně cesta
Semo tam;
Až gá to semotam
Wymotám,
Gá tě tam, má milá,
Nenechám.

Gá bych šel za milau
 Za lesy,
Narostlo mně w cestu
 Rákosj;
Až gá to rákosj
 Wysekám,
Gá si tě, má milá,
 Wezmu k nám.

257. Zřetedlná odpowěd.

Srow. Čel. II. 25. — *Slow. Zpěw. II.* 319, 326.

(Nápěw 161.)

Negsi, negsi,
Gak si se dělala,
Negsi, negsi,
 Gak se děláš;
Falešné srdce máš,
Nic si mne newšjmáš,
Gednau, gednau
 W tom se shledáš!

»Nedbám, nedbám,
Že mne nemilugeš,
Nedbám, nedbám,
Že mne nechceš:
Takowých chasnjků
Na každém hřebjku,
Gako, gako,
Gako ty gseš!«

258. Trogj zmar.

(Nápěw 146.)

Pšeničku sem zasil,
Nebudu gi žjt;
Piwo sem dal nalegt,
Nebudu ho pjt;
Holku sem si namluwil,
Giney mně gi odlaudil,
A tak lásce našj
Koneč učinil.

259. Lhostegná ztráta.

(Nápěw 25.)

Ach, gá tu nebudu,
Gá odtud pryč půgdu,
Ach, gá tu nebudu,
  Gá půgdu pryč:
Gá půgdu do swěta,
Kde růže rozkwětá,
Tam sobě wyberu,
  Co budu chtjt.

Měl sem gá panenku
Gako holubinku,
Měl sem gá panenku
  Gako obraz,
Angela na nebi,
A růži na zemi:
Když si mne nechtěla,
  Wem si tě ďas!

260. Wyhljdka.

(Nápěw 50.)

Ten Lužanskey zámek
Weliká weyška ge;
Wylez naň, má milá,
Podjwey se na mě.

Podjwey se na mě,
Gakey oblek nosjm,
Abysi wěděla,
Že se tě neprosjm.

Neprosjm, neprosjm,
Prosit se nebudu,
Abysi wěděla,
Že gá twůg nebudu.

261. Zlá láska.

Srow. Čel. II. 37.

(Nápěw 162.)

Což ge ta láska zlá,
Když milugj gednu dwa:
Geden gi miluge,
Druhey gj slibuge —
Nechagj tak oba.

262. Laučenj.

Srow. Mor. Čel. I. 62. — *Mor.* 1835. 87. — *Slow. Zpěw. I.* 120.

(Nápěw 163.)

Laučenj, laučenj!
Což ge to těžká wěc,
Když se musj rozlaučiti,
Když se musj rozlaučiti
S panenkau mládenec.

Když sme se laučili,
Oba sme plakali,
Oba sme si bjlým šátkem,
Oba sme si bjlým šátkem
Oči utjrali.

Když sme se laučili
Pod zeleným stromem:
Wždycky sem ti řjkáwala,
Že ta láska nenj stálá,
Že swogi nebudem.

»Až gá půgdu lesem,
»Budu plakat hlasem:
Dám si klobauček na stranu,
Na panenku zapomenu
A budu zas wesel.

263. Špatná služba.

Na sausednjm panstwj
Chleba nemagj;
Kdo tam půgde slaužit,
Ten se nenagj.

Na poledne málo,
A k wečeři nic:
Budeli tak dlauho,
Půgdu odtud pryč.

264. Hrách, kraupy a dolky.

Hrách a kraupy,
To ge hlaupy!
Ty gsau u nás každý den;
Ale dolky
Z bjly mauky
Gsau gen gednau za teyden.

265. Lenoch.

Srow. Slow. Zpěw. I. 287.

Kopali, worali,
  Gá geště ležel;
Zpjwali, weyskali,
  Gá taky běžel.

Kopeyte, woreyte,
  Gá už nemůžu;
Zpjweyte, weyskeyte,
  Gá wám pomůžu.

Aneb:

Naši už mlátili,
  Gá geště ležel,
Oni šli k snjdanj,
  Gá taky běžel.

»Pročpak gdeš k snjdanj,
  Když si nemlátil?«
Když sem se tak rozběh,
  Už se newrátjm.

266. Lenost a pilnost.

Která nechce mlátit,
  Která nechce žjt,
Pro tu ať si přigde
  Malenickey žid.

Která hodně mlátj,
  Která hodně žne,
Ta ge hodná holka,
  Ta se hodj mně.

267. Nepořádná.

(Nápěw 176.)

Hágkowic Andulka,
Ta ge hodná holka:
Ona nic nedělá,
Gen se z okna kauká.

We čtwrtek zašjwá,
A w pátek wypere,
W sobotu wywálj,
W neděli to bere.

268. Rozšafná láska.

(Nápěw 42.)

Ach newjm, newjm,
Proč se ti ljbjm,
Ach newjm, newjm,
   Proč mne máš rád:
Bohatá gá negsem,
Tak hezká taky ne;
Ach newjm, newjm,
   Proč mne máš rád.

»Twé modré oči
Ty gá mám neyradšj,
Twé modré oči
   Ty gá mám rád:

Ty modré očičky
A bjlé ručičky:
Protože umčgj
Pěkně dělat."

Ginák končj se také sloka tato:

Gen aby uměly
Něco dělat!

což dokonce přiměřeno gest duchu českému, genž tak welmi rád wěci wážné na stranu směšnau obracj.

269. Brandeburci.

Srow. Zpěw. I. 42.

(Nápěw 172.)

Zle matičko, zle matičko,
Zle matičko, zle!
Brandeburci, Brandeburci,
Brandeburci zde:

Magj weliké čepice,
Zchytali nám slepice,
Zle matičko, zle matičko,
Zle matičko, zle!

Zle matičko, zle matičko,
Zle matičko, zle!
Brandeburci, Brandeburci,
Brandeburci zde:
Magj dlauhé kabáty,
Pošlapem gim ňa paty!
Zle matičko, zle matičko,
Zle matičko, zle!

---

[1]) Také:

Pobrali nám dukáty.

270. Wýhrůžka.

Srow. Slow. Zpěw. I. 43.

(Nápěw 164.)

Počkey Brandeburku,
Mám gá na tě kulku,
Abys nechodjwal
Do Čech na cibulku!

271. Brandeburk.

(Nápěw 165.)

Košilička roztrhaná,
Sotwa držj na těle:
Počkey, počkey, Brandeburku,
Počkey, půgdem na tebe, juch!
Počkey, půgdem na tebe!

272. Bawor.

(Nápěw 96.)

Obauwey, synáčku!
Obauwey bačkory:
Půgdem na Bawora,
Ležj nám za humny.

Předešlé čtyry pjsně, co památka na sedmiletau wognu, náležegj do polowice předešlého stoletj.

273. Privilegia.

(Nápěw 166.)

Miletjnštj sausedi
Hodni — traladritum
Hodni gsau,
Že oni se pod šawličkau
Nene — traladritum
Nenesau;

Co propigau zaplatěgj,
Žádného se neprosegj
Auwě— traladritum
Auwěrau.

Dali sau si priwilige
Zlatem — traladritum
Zlatem psát,
Aby mohli swé panenky
Milo— traladritum
Milowat;
Ta gim byla potwrzena
Od hraběte Waldšteyna
Za du— traladritum
Za dukát.

Waldšteynowé byli od roku 1560 až do r. 1685 pány na Miletjně.

274. Hawjři.

Wy bawrani umazanj!
Kdoby k wám šel do djla?
We dne, w noci pracugete,
Máte těžké kladiwa.

Ta neděle, krátká chwjle,
Tu se dobře wám dařj,
Tu se pěkně wystrogjte,
Chodjte gak pjsaři.

S pannama se wodjte,
Po hospodách chodjte:
A když přigde ponděljčko,
Zas do djry musjte.

275. Mlynáři.

Mlynáři gsau hodnj chlapi,
Když gim kola: klapy, klapy!
Gsau mlynáři, gsau,
Když gim kola gdau.

Proto sem si kámen kaupil,
Abych hodně lidi laupil:
Lup, mlynáři, lup,
Naděley si krup!

276. Trest božj.

Proč nás Pán Bůh tresce?
Pro ty k.... šewce:
Že w neděli šigau,
A w ponděli pigau,
Proto pršet nechce.

Zpjwáno ex improviso roku suchého 1842 w Mjšecké hospodě.

277. Snadný wýdělek.

Žádney newj gako gá,
Proč kowáři pigau:
Ze starého železa
Nowé cwočky bigau.

278. Nunwáři.

Nunwáři, nunwáři!
Špatnj hospodáři:
Od božjho ránka
Kaukáte do džbánka.

279. Lež.

Srow. Slow. Zpěw. I. 329.

(Nápěw 167.)

Owčáci!
Wy gste psi:
Wy ste naši wičku,
Naši šočowičku
Wypásli.

»Ty to lžeš
Gako pes:
Nebyla to wička,
Ani šočowička,
Byl owes!«

280. Co komu?

(Nápěw 78.)

Po potoce chodila,
Drobné ryby lowila.

Drobné ryby rybářům,
Hezké holky mlynářům.

Mysliwcowi lecgakás
Urosená až po pás.

281. Sedlák šelma.

Srow. Slow. Zpěw. II. 359.

Sedlák božj stwořenj,
Šelma od narozenj:
Před knězi kleká,
Před pány heká,
Přigde do hospody,
Obuškem fleká.

282. Řezanka.

Srow. Čel. III. 43.

(Nápěw 51.)

Slaužil sem u sedláka,
Sedlák ge šelma welká:
Ráno časně wstane,
Běžj do maštale,
Ptá se hned na pacholka,
Welká-li ge řezanka.

»Řezanka gako palec:
Pacholče, tys nedbalec!«
Pacholek wyskočj,
Klobaučkem zatočj:
Řezanka gako kraupy,
Sedláče, ty gsi hlaupý!

Sedláče, kdyť negsi pán:
Řezey si řezanku sám!
Gá se budu djwat,
Gak ti bude ljtat
Řezanka od stolice:
Gá půgdu k swé panence.

Poslednj sloku zpjwagj také:

Když gsi ty, sedláčku, pán,
Řezey si řezanku sám;
  Řezey si drobaunkau,
  Gá půgdu za holkau;
Řezey si drobauninkau,
Gá půgdu za panenkau.

283. Sedlák furiant.[1])

(Nápěw 168.)

Sedlák, sedlák, sedlák,
Geště gednau sedlák,
Sedlák, sedlák, sedlák
  Ge welkey pán:
On má pás na břiše,
A na swým kožiše
Tuli- tuli- tuli -
  Tu- tulipán.

Kaukey, kaukey, kaukey,
Gak ge sedlák hlaupey,
Kaukey, kaukey, kaukey,
Gak ge hlaupey:
On gede na pole,
Má hodinky dwoge;
Kaukey, kaukey, kaukey,
Gak ge hlaupey!

Slowem *furiant* mjnj lid náš člowěka sprostáka nadutého. *Furiant* slowe také starý národnj tanec, k nápěwu i pjsni této patřjcj, w gehož prwnj polowici postawa i hnutj těla tanečnjků sprostau honosnost zgewugj.

284. Šelma sedlák.

Srow. Čel. III. 51.

(Nápěw 169.)

Sedlák ge šelma welká:
Zamazal chalupnjka;
Pak si zas pomyslil,
Gak by ho očistil:
Whodil ho do rybnjka.

285. Sekáč.

Srow. Čel. III. 42.

(Nápěw 169.)

Sedlák na lauce seče,
Kosa mu bráti nechce;
On se smutně djwá,
Oči k nebi zdwjhá,
Wysoko-li ge slunce.

Slunce gde na poledne:
Pogď, holka, wyprowoď mne!
Wyprowoď mne přes les,
A gá tebe přes wes,
A tam se rozegdeme.[1])

---

[1]) Aneb:

Potom se dostaneme.

286. Auraz.

row. Mor. Čel. III. 74.

(Nápěw 189.)

Co sedláci, co děláte?
Pole máte, neworáte.

Měl sem gednu woraninu,
Sil sem na nj rozmarjnu.

Rozmarjnka mně newzešla,
Má panenka za mnau přišla.

Přišla za mnau do maštale
Mezi čtyry koně wrané.

Konjčky se zutrhaly,
Mau panenku pošlapaly.

Pošlapaly, a gak tuze,
Že gj žádney nepomůže, atd.

Gdi, Jenjčku, sekey ljpku
Swé panènce na koljbku.

Pročpak bych gã ljpku sekal atd.

287. Zapomenutá oprať.

Srow. Mor. F. S. 1840. 55.

(Nápěw 170.)

Gel sedlák orati, - - - -
Zapomněl oprati. - - - -

»Gdi, má milá, pro ni, - - -
Wšak dobře wjš o nj. - -

W maštali tam w kautě - -
Wisj na chomautě.« - - -

»»Gá pro ni nepůgdu, - - -
Wjm, že twá nebudu.«« - -

»Gdi, má milá, předce, - - -
Potěšjš mé srdce.« - - -

Hu-u-u-u-u-hu-u-u-u-u

Při této i giných pjsnjch, kteréž se po dudách zpjwagj a protož dudácké slowau, wýborně dud nápodobiti lze we třech aneb we čtyrech osobách. Geden totiž zpjwá pjseň, při kteréž ostatnj bez přetrženj hučj, tjm způsobem, aby prwnj z nich tón základnj čili primu pjsně (notam toni), druhý quintu

(notam dominantem), třetj pak tercii (notam mediantem duram) držel. K dokonalému wšak nápodobněnj dud toliko dwau prwnjch tónů, t. primy a quinty, zapotřebj, ano se dudy též gen na tyto dwě přjhlasné pjšťaly obmezugj. Tak n. p., zpjwá-li osoba prwnj pjseň předešlau do *g*, hnčj druhá tónem *g*, třetj tónem *d*, čtwrtá pak držeti může tón *h*. A gestliže zpěwák, gakož obyčegně se stáwá, hlasem nosowým zpjwá, a někdo z ostatnjch sem tam po werši nebo sloce, gakoby hlawnj pjšťalu dudowau přefaukl: Jich! juch! zawřeštj, k podobnosti dud a k dokonalému obweselenj přjtomných ničehož wjce nescházj.

288. Hynaucj hospodářstwj.

(Nápěw 170.)

Prodal sedlák koně,
Plakal teyden pro ně.

A pacholek woly,
Že gim nemá wody.

A selka zas kráwy,
Že gim nemá tráwy.

A děwečka kozy
We weliké nauzi.

289. Orba a žatwa.

(Nápěw 171.)

Až gá budu
Nade dworem,
Pode dworem
Worávat,
Budau na mne
Hezky holky
Černooky
Wolávat.

Až gá budu
Nade dworem,
Pode dworem
Žito žjt,
Budau na mne
Hezky holky
Černooky
Šwitořit.

290. Bugné koně.

(Nápěw 172.)

Gá mám koně, wrany koně,
To gsau koně my:
Když gá gim dám owsa,
Oni skáčau hopsa!
Gá mám koně, wrany koně,
To gsau koně my.

Gá mám koně, wrany koně,
To gsau koně my:
Když gá gim dám obroku,
Oni skáčau do skoku;
Gá mám koně, wrany koně,
To gsau koně my.

Gá mám koně, wrany koně,
To gsau koně my:
Když gá gim dám getele,
Oni skáčau wesele;
Gá mám koně, wrany koně,
To gsau koně my.

291. Laciné bohatstwj.

(Nápěw 173.)

Gá gsem z Kutny Hory,
Z Kutny Hory
Kaudelnjků syn:
Gá mám w Praze tři domy,
Až ge kaupjm, budau my;
Gá gsem z Kutny Hory,
Z Kutny Hory
Kaudelnjků syn.

292. Nehoda.

(Nápěw 174.)

Kaudel sem wozjwal,
Kaudel sem wez:
Zlámal sem kolečko,
Má zlatá Ančičko!
Musil sem nést, nést, nést,
Musil sem nést.

293. Litoměřická.

(Nápěw 175.)

Zahragte mně mau
Lito- Lito- Lito- Lito-
Litoměřickau:
Za zdrawj Kačeny,
Že má kráwy Stračeny,
Sukni zelenau.

294. Děwče z Rakownjka.

(Nápěw 176.)

Gsem, gsem z Rakownjka,
Mám tam milownjka,
Gakýho
Hezkýho
Towaryše kregčjho!

295. Milý bez peněz.

(Nápěw 96, 177.)

Ta zdegšj hospoda
Z drobného kamenj:
Kdo nemá penjze,
Ať do nj nechodj.

Gá penjze nemám,
Předce do nj půgdu,
Černooké děwče
Namlauwat si budu.

*

Ta zdegšj hospoda
Ge welmi wysoká,
Přeletěla gest gi
Husička diwoká.

Nebyla to husa,
Byly to hausátka:
Že z wysoka hragau
Ty zdegšj děwčátka.

296. Lepšj malé děwče než welké.

Srow. Čel. III. 89. — Slow. Zpěw. I. 247.

(Nápěw 178.)

Hagho husy ze pšenice,
Hagho husy ze žita!
Lepšj ge ta malá holka,
Nežli ge ta weliká.

Ta malá se sama točj,
A ta welká nemůže;
Ona čeká na chasnjka,
Až gj chasnjk pomůže.

297. Do kolečka.

Srow. Čel. III. 31.

Hop, Anko, Mařenko!
Do kola, do kolečka:
Která se točjwá,
Tey se len dařjwá,
Dlauhey len, pěkney len,
I zlatá konopjčka.

O poswjcenj sobě každá hospodyně při muzice poskočiti musj, anby se gj, prý, sice za rok žádný len neuwedl.

298. Při muzice dobře!

(Nápěw 67.)

Toč se, děwče, toč se,
Dokud tě mám w ruce:
  Až tě z ruky pustjm,
  Bohu tě poručjm,
Ať si tě má, [illegible]o chce.

Kýž ge mi [illegible] wždycky,
Tak gako nynjčky!
  Gá bych k wám nechodil,
  A se wás neprosil,
Wy pyšné holčičky! [1])

---

[1]) Také:

Některé holčičky.

299. Srdečná žádost.

(Nápěw 67.)

Pěkney obrázek mám,
Co gá s njm udělám?
Gsau na něm dwě srdce:
Gedno dám panence,
Druhé si sám nechám.

W Hrazankách ge radost,
Ge tam děwčátek dost:
Kýž mně to Pán Bůh dá,
Panenka Maria,
Gedné odtud pomoct!

300. Hudba weselost.

Srow. Mor. F. S. 1840. *str.* 100.

(Nápěw 189.)

Muzikanti! co děláte?
Piwo máte a nehráte.

Zahreyte mně na hausličky,
Rozweseltě ty holčičky.

Zahreyte mně na tu basu,
Rozweselte wšecku chasu.

Zahreyte mně na ty dudy,
Rozweselte wšechny wšudy.

301. Zlatá swoboda.

(Nápěw 25.)

Wšak nám tak nebude,
Až se oženjme,
Wšak nám tak nebude,
Až se wdáme:
Dáme si dělati
Koljbku pro děti;
Wšak nám tak nebude,
Gak se máme!

302. Skwostná odměna.

(Nápěw 183.)

Muziky, hrejte nám,
Wšak gá wám krejcar dám:
Wšak gá wám zaplatjm,
Gestli ho neztratjm.

303. Možný chasnjk.

(Nápěw 50.)

U cimbálu stála,
Pořád trucowala,
Dokud sem newhodil
Tolar do cimbála.

Tolar do cimbála,
Dwa zlaty sem propil,
Geště sem si k tomu
Nowé boty kaupil.

Sobě nowé boty,
Holce pantofljčky,
Aby mně dáwala
Každau noc hubičky.

304. Na pořádku záležj.

Srow. Mor. 1835. 32. — *Slow. Zpěw. II.* 85.

Nezáležj na oráči,
Kterey pěkně tancuge;
Podjwey se do maštálky,
Gak konjčky pucuge:
Konjčky gsau umazany,
Umazaney postraněk —
Bodeyž tebe šlaci wzali,
Gakey gsi to pacholek!

Nezáležj na děwečce,
Která pěkně tancuge;
Podjwey se do chljwečka,
Gak krawičky pucuge:

Krawičky gsau umazany,
Umazaná dogačka[1]) —
Bodeyž tebe husa kopla,
Gaká gsi to děwečka!

---

[1]) Také: stolička.

305. Dobromyslná husička.

(Nápěw 179.)

Letěla husička,
Letěla z wysoka,
Nemohla přeletět,
Padla do potoka.

Padla do potoka,
Wodičku wypila:
Aby gi šenkýři
Nelili do piwa.

306. Laskawé předsewzetj.

Nepůgdu z hospody —
Šelma bych byl!
Dokud si děwčátko
Nenamluwjm:
Až si ho namluwjm,
Půgdu domů,
Poručjm hospodu
Pánu Bohu.

307. Znamenj.

(Nápěw 131.)

Až půgdu z hospody,
Dám si hrát,
Uwážu konjčka
Wedlé wrat;
Uwážu konjčka
Za uzdu,
Abysi wěděla,
Že už gdu.

[illegible] předsewzetj.

(Nejgow. ßl. 176.)

Nepůgdu z hospody,
Až wygde dennice,
Až mne wyprowodj
Moge tanečnice.

Nepůgdu z hospody,
Až bude den bjlý,
Až mne wyprowodj
Moge potěšenj.

Moge potěšenj,
Má panenka zlatá,
Až mne wyprowodj
Před ty naše wrata.

Nepůgdu z hospody
Až za dwě neděle,
Až pro mne má milá
W kočaře přigede.

W kočaře přigede,
Čtyry wrany koně:
Až si mne odweze
Potěšenj moge.

*

Nepůgdu z hospody
Za čtyry neděle,
Až ty staré panny
Wšecky wlk pobere.

Ty staré pobere,
Ty mladé dorostau,
Gako když poseče
Geteljček s rosau.

Geteljček s rosau
Ten se pěkně seče,
Gako když se děwče
We swátek obleče.

We swátek obleče,
Přistrogj w neděli,
Aby gi w kostele
Mládenci widěli.[1])

)(

*) Sloku tuto zpjwagj také:

We swátek obleče,
Pěkně se wystrogj:
Přigde do hospody,
Předc u dweřj stogj.

209. Wýmluwa.

(Nápěw 61.)

Zpjwal bych, gá neumjm,
Zpjwat se mně nechce;
Šelbych domů, netrefjm:
Wyprowoď mne, děwče!

310. Poslednj zahránj.

Srow. Čel. II. 12.

(Nápěw 48.)

Geště mi gednau zahreyte,
Za zdrawj mého děwčete,
Za zdrawj děwčete,
Za zdrawj mé,
To že se upřjmně
Milugeme. [1])

---

[1]) **Také:**

Za zdrawj wšechněch,
Kteřj gsau zde.

311. Silnicj neylépe gjti.

Srow. Čel. I. 226.

(Nápěw 180.)

Nepůgdu gá přes ten hág,
Kudy owčák owce hnal:
Půgdu radšj silnícj,
Potkám hezkau djwčici,
Kdyby mně gi Pán Bůh dal!

Nepůgdu gá přes ten les,
Kudy řeznjk owci nes:
Půgdu radšj silnicj,
Kudy chodj chasnjci,
Kudy šenkýř piwo wez.

312. Piwo.

Srow. Mor. 1840. 109.

(Nápěw 181.)

Kde ge sládek, tam ge mládek,
Tam ge taky piwowárek;
Kde se piwo wařj,
Tam se dobře dařj:
Pogďme tam a pjme ho
Až do rána bjlého!

Piwo pjme, ať to zwjme,
Zdali sobě rozumjme;
Mámeli se rádi,
Gsmeli kamarádi:
Pogďme tam a pjme ho
Až do rána bjlého!

Piwo pjti, wesel býti,
Hezké děwče milowati,
To nás, bratřj milj!
Blažj každau chwjli:
Pogďme tam a pjme ho
Až do rána bjlého!

Piwo pjti, wlasti žjti,
Řeč a krále słušně ctjti:
Tak zni naše práwo,
Česko ať ge zdráwo;
Pogďme tam a pjme ho
Až do rána bjlého!

Poslednj tato sloka gest teprw nedáwný přjdawek; poněwadž ale se wůbec we společnostech zpjwá, nechtěl sem gi zawrhnauti.

313. Babj rada.

(Nápěw 182.)

Pjme piwo s bobkem,
Gezme bedrnjk,
Nebudeme stonat,
Nebudeme mřjt:
Tak ta bába řjkáwala,
Když do lesa chodjwala
Na ten bedrnjk - njk - njk,
Na ten bedrnjk.

314. Mrawné naučenj.

Srow. Čel. I. 41.

(Nápěw 87.)

Skřiwánek, malý pták,
Nikdy nezahálj;
We dne, w noci pracuge,
Pána Boha chwálj.

Děleyme my taky tak,
Gako ten skřiwánek:
W gedné ruce panenku,
W druhé ruce džbánek.

315. Stareček.

Srow. Čel. I. 220.

(Nápěw 183.)

Tatjčku starey náš!
Šediwau hlawu máš:
Dobře ge tu geště s námi,
Dokud gsi ty mezi námi,
Tatjčku starey náš!

316. Napomenutj.

(Nápěw 184, 185.)

Pj, synáčku, pomaljčku,
Pj, synáčku, pomalu:
Máš maličkau stodoličku,
Máš maličkau stodolu!

Piwo sem, piwo tam!
Muzikanti hreyte:
Wšak gá wám zaplatjm,
Nic se nestareyte!

317. Přjpitek.

(Nápěw 184.)

Gá mám maley krapjteček,
Gá ho snadně wypigu;
Gsau tu mogi kamarádi,
Gá gim taky připigu.

Piwo sem, piwo tam! atd.

318. Hoši kubjci.

(Nápěw 186.)

My gsme hoši milostpána,
Milugeme muziku;
My si peněz naděláme
Z olowěneych knofljků.

319. Pobjdka.

(Nápěw 187.)

Napj se, bratřjčku, napj se,
Wšak on to pan šenkýř napjše;
Napj se, bratřjčku, napj,
Dokud tě tatjček šatj:
Až on tě přestane šatit,
Sotwa se budeš moct napjt.
Napj se, bratřjčku, napj se,
Wšak on to pan šenkýř napjše!

320. Bratrská.

Srow. Slow. Zpěw. II. 99.

(Nápěw 17.)

Pj bratřjčku, pj,
Gen se neopj:
Kdybys propil dwogku,
Wšak máš hezkau holku;
Pj bratřjčku, pj!

Pj bratřjčku, pj,
Gen se neopj:
Kdybys propil čtyry zlaty,
Žádney za tě nezaplatj;
Pj bratřjčku, pj!

321. Pigák malého zrůstu.

Gen ty mně, šenkýřko,
Piwo naleg!
Na to se nekaukey,
Že gsem maley:
Naleg piwo,
Dokud teče,
Dokud ti weydělek
Neuteče.

322. Pigák mudrák.

Srow. Mor. 1840. 214.

(Nápěw 188.)

Když sau naši pjwáwali,
Taky my pjt budem;
Oni málo zachowali,
My nic mjt nebudem.

*

Pobudem, nebudem,
Swěta nepřebudem;
A co po nás zůstane,
Kdo wj, kdo to dostane!

*

Wšak gá newjm mnoholi?
Žiw gsem, newjm dlauholi?
Umřu, newjm brzoli?
Doma nebo na poli:
A co po mně zůstane,
Weselým se dostane —
Wšak gá newjm, mnoholi?

323. Wše marnost.

(Nápěw 183.)

Pominem, nebudem,
Swěta nepřebudem;
A co tu zjskáme,
Nic s sebau newezmem!

Obě předešlé pjsně opětugj onu býwalau někdy w Čechách zásadu: „Wšecko gměnj na swětě marné!“ kteraužto wšak, Českým práwě způsobem, na směšnau stranu obracugj, dokládagjce: „Tedy propj wšecko, co můžeš.“ — Ta samá slowa, genž w třetj částce pjsně 322 přicházegj, napsal roku 1498 mistr německý „Martinus in Bibrach“; ale gak dokonce w rozdjlném, weselost umrtwugjcjm smyslu!

Ich leb und waiß nit wie lang.
Ich stirb und waiß nit wann.
Ich far und waiß nit wohin.
Mich wundert, das ich frölich bin.
(Mones Anzeiger 1835. S. 207.)

Podiwu hodná doslownost pjsně našj s těmito řádky dá na podobné stářj sauditi.

324. Logika pigácká.

Pjwali naši,
Pjme my taky;
Zůstali dlužni,
Zůstaňme taky:
Propj wšecko, co můžeš,
Nebude saudu, až umřeš.

325. Komu blaze?

(Nápěw 189.)

Blaze tomu, kdo nic nemá,
Nestará se, kam co schowá.

Směle lehne, směle wstane,
Žádney mu nic neukradne.

326. Starost.

Srow. Mor. Čel. III. 74.

(Nápěw 189.)

Nedey, Bože! abych stonal,
Kdož pak by mně posluhowal?

Kdož pak giney, než má milá,
Má Andulka roztomilá.

*

Nedey, Bože! abych umřel,
Než zaplatjm, co gsem dlužen.

Negsem dlužen, než dwa česká,
To zaplatj holka hezká.

Co zaplatj ğrošjčkama,
Gá oplatjm hubičkama.

329. Piwo wěčný nápog.

(Nápěw 191.)

Piwo, piwo! kdo tě bude pjt?
Kdo tě bude, piwo, pjt,
Až gá budu w hrobě hnjt?
Piwo, piwo! kdo tě bude pjt?

Bratřj, bratřj! wy budete pjt;
Kdo ho ale bude pjt,
Až i wy budete hnjt?
Bratřj, bratřj! kdo ho bude pjt?

Pak ho budau naši kluci pjt;
Ti zas budau kluky mjt,
Ti též budau piwo pjt.
Piwo! ty se wěčně budeš pjt!

330. Zabitý dudáček.

(Nápěw 192.)

Ge-li pak to prawda, nebo ne,
Že plyne dudáček po wodě?

Gakpak by to prawda nebylo?
Modrooké děwče prawilo.

Zabili dudáčka, zabili,
Kdo nám bude hráwat na dudy?

Geště ge tu geden takowey:
Toho nám tu Pán Bůh zachowey!

Pjseň tuto spogugj mjstem s pjsnj následugjcj.

329. Piwo ...uch hudebnj.

(...pěw 192.)

Piwo, ... dudáčku, zadudey!
Kd... ...u ty zlaté dudy dey.

A... ...bych gá ty zlaté dudy dal,
Piw... ...sj bych ti na ně zadudal.«

B...udey dudáčku, gak umjš,
...ak ty tomu dobře rozumjš.

...akpak bych gá dobře zadudal,
...ešstě sem piwjčko nebumbal.

Až gá se piwjčka nabumbám,
Potom teprw dobře zadudám.«

332. Pohnutka k weselosti.

(Nápěw 193.)

Pročbychom weseli nebyli,
  Když nám Pán Bůh přege:
Dáwá nám na swětě piwjčko,
  A po smrti nebe.

Pročbychom weseli nebyli,
  Když už smrt utekla;
Peklo ge wodnicj zaseto:
  Nebogme se pekla!

Druhá sloka zpjwá se také:

Pročbychom weseli nebyli,
  Když už čert dáwno scjp;
Peklo ge mrkwj zaseto:
  Budem se dobře mjt!

333. Weselá bjda.

(Nápěw 194.)

Bratřj, bratřj!
Buďme gen weseli,
Bratřj, bratřj!
Radugme se:
Nauze nám přestala,
Bjda nám nastala;
Bratřj, bratřj!
Radugme se.

334. Opilý chalupnjk.

(Nápěw 195.)

Gá mám chalaupku
Na wršku bez došků
Otrhanau;
Až gá se opigu,
Gá si gi pošigu
Hra- hra- hra- hra- hra- hra-
Hrachowinau.

335. Samý pes.

(Nápěw 195.)

My gsme sedláci
W našj wsi gako psi
  Oškubanj;
Kdyby byl rychtář pes,
Kantor pes, šafář pes,
Byloby psů, psů, psů,
  Plnička wes.

336. Walach a klisinka.

Srow. Čel. II. 33.

(Nápěw 195.)

Gá mám walacha,
Walacha lenocha,
  On se pase;
Až on se napase,
Potom mě donese
K mey miley rozmiley
  W krátkém čase.

Gá mám klisinku,
Ona má łysinku
Pěknau bjlau;
Až gá gj owsa dám,
Gá si gi osedlám:
Ona mne' ponese
Za mau milau.

337. Opilec.

(Nápěw 196.)

Slaužil sem na Šwamberce,
Slaužil sem na Lhotách;
Wšecko sem tam wšudy propil,
Gen sem zůstal w k * * *

338. Zpomjnka.

(Nápěw 150.)

Už ge Wáwra nebožtjček,
Už ge Wáwra nebožtjk:
Dey mu Pán Bůh wěčnau sláwu,
Už nebude s námi pjt!

339. Poslednj wzdechnutj Rozmařilowo.

(Nápěw 197.)

O Welwary, o Welwary!
Kde gsau mé tolary?
Ged sem, pil sem, hodowal sem,
Hezké holky milowal sem;
O Welwary, o Welwary!
Kde gsau mé tolary?

340. Kde mjsto mé?

Nestarey se, ženo má!
Kde ge piwo, tu gsem gá;
Nestarey se, ženo má,
 Kde mne nagdeš?
Kde ge piwo, tu ge sládek,
Tu gé ťaky piwowárek:
Nestarey se, ženo má!
Kde ge piwo, tu gsem gá;
Nestarey se, ženo má,
 Tu mne nagdeš!

341. Chod z krčmy.

Srow. Slow. Zpěw. II. 98.

Až gá půgdu z krčmy:
Moge ženo, mlč mi!
Až gá půgdu opiley,
Ty mne, ženo, podpjrey.

342. Náwrat z krčmy.

Už ho wedau, Martina,
Kapsa se mu ztenčila;
Co pak řekne geho žena,
Stará Mařena?

343. Weliká známost.

Srow. Čel. I. 222. — *Pol. Żeg. Pauli* 188 *Wójc. II.* 265.

(Nápěw 198.)

Což pak mne, má ženo,
Neznáš, neznáš?
Kdyť gsem gá z Podmoklé
Bednář, bednář.

Pobjgjm na piwo
Sudy, sudy,
Znagj mne šenkýři
Wšudy, wšudy.

344. Staročeský přjpitek.

(Nápěw 199.)

Dey nám Pán Bůh zdrawj
W tom Chrudjmském kragi,
Dey nám Pán Bůh zdrawj, dey!

345. Žádost Staročechů.

(Nápěw 200.)

Aby nás Pán Bůh
Milowal, milowal,
Hřjchy odpustil,
Nebe dal, nebe dal!
Nic nežádáme,
Genom to samé,
Aby nás Pán Bůh
Milowal, milowal.

PJSNĚ NÁRODNJ

w ČECHÁCH.

Sebral

Karel Jaromjr Erben.

(S nápěwy.)

> Má dceruško!
> — — — — —
> Genom se modljwey
> A pracug a zpjwey.
>
> *Pjseň nár.*

Swazek III.

W Praze 1845.

W knihtiskárně a skladu J. Pospjšila.

346. Heřman a Dornička.

Srow. Čel. I. 26. — *Mor. P. S.* 1835 *str.* 17. — *Slwsk. Zpěw. II.* 34; *Čel. I.* 80. — *H. Luž. I* 31.

(Nápěw 2.)

Po neděli za switánj
Česal Heřman koně wrany.

Přišla k němu geho matka,
Přinesla mu čtyry gabka.

»Kam pogedeš, Heřman mladý,
Že máš koně osedlany?«

»»Pogedu gá pro swau milau,
Pro Dorničku roztomilau.««

»Neged', Heřman, neged' pro ni,
Pošlem pro ni koně wrany.«

1

»»Tobych ani neudělal,
Abych sobě lidj nazwal
A k posledu doma zůstal!««

»Bodeyž Heřman hlawu srazil,
Wjc se domů nenawrátil!«

Geli, geli, předce geli,
Na citeru, hausle hráli,
Traubili a bubnowali.

A když na lauku přigeli
Pod tu ljpu, pod zelenau:

Konjček zlámal nožičku,
Heřmánek srazil hláwičku.

Dlauho stáli, rozmlauwali,
A muzíky pořád hrály.

Dlauho stáli, newěděli,
Gestliby předc geti měli.

»»Geďte wy gen předce pro ni,
Pro mé zlaté potěšenj.

Nebude-li mně samému,
Bude bratru neymladšjmu.""

Geli, geli, předce geli,
Na citeru, hausle hráli,
Traubili a bubnowali.

A když přigeli nahoru
K Nowosedlickému dworu:

»Gdi, Dorničko, gdi otwjrat,
Twoge swadebčany wjtat.«

Gak Dornička otewřela,
Hned se celá polekala.

»»Wjtám, páni swadebčani!
Kde ste ženicha nechali?««

»Ženich ten nám doma zůstal,
Aby k swadbě stoly chystal.«

»»U kolik sem swadeb byla,
Nikde sem to newiděla,

Aby ženich doma zůstal,
Swadebčanům stoly chystal!««

Matička gj bránj gjti,
Až ženicha budau mjti.

»Gen wy nám gi předce deyte
A Dorničce nezbraňugte.«

Matička gi wystrogila,
A z domu gi prowodila.

Když gi z domu prowázela,
Smutně sobě nařjkála.

Geli, geli, zase geli,
Na citeru, hausle hráli,
Traubili a bubnowali.

A když na lauku přigeli
Pod tu ljpu, pod zelenau,

Dorna z wozu se nahnula,
Krew čerwenau uhljdala.

»»To ge krew mého milého,
Ach, Heřmánka rozmilého!««

»Ach! to nenj krew člowěčj,
To ge genom krew zwjřecj:

Zabil Heřman tučnau lani,
Aby uctil swadebčany.«

Geli, geli, pořád geli,
Na citeru, hausle hráli,
Traubili a bubnowali.

A když přigeli nahoru
Do Heřmanowého dworu:

»»Gděte, matičko, k wjtánj
Této nešťastné synowý.««

»Wjtám tebe, má synowá!
Bodeyž gsi hlawu srazila,
Nežs mého syna poznała!«

»»Gdi ty, bratřjčku, k wjtánj,
Této nešťastné šwakrowý.««

»Wjtám tebe, má šwakrowá!
Bodeyžs gsi hlawu srazila,
Nežs mého bratra poznala!

Gdi ty, sestřičko, k wjtánj
Této nešťastné šwakrowý.«

»»Wjtám tebe, má šwakrowá,
Bodeyžs w roce syna měla!««

Matička gi za zlé měla,
Že gest gi tak přiwjtala.

»»Což pak wy mně za zlé máte?
Wždyť pak wy mě taky wdáte!««

A když byli w půl wečeře,
Zwonj hranu na klášteře.

Gak Dornička uslyšela,
Ulekánjm zbledla celá.

»Ach, komuž to zwonj hranu?
Gistě mému to Heřmanu!«

»»Heřman, ten w komoře ležj,
Že ho geho hlawa bolj.

Umřelo, gest pacholátko,
Maličké to nemluwňátko.««

Gak Dornička uslyšela,
Hned se prawdy domyslila.

Uleknutjm na zem padla,
W okamženj dokonala.

Gak se wěrně milowali,
Tak ge spolu pochowali.

Na hrob postawili kámen,
A wyryli nápis na něm:

»Ležj tu Heřman s Dorničkau,
Jako bratr se sestřičkau.

Kdo okolo hrobu gdete,
Za ně se tu pomodlete!«

347. Ďáblowa newěsta.

Srow. Slwsk. Zpěw. II. 12. — Polsk. Žeg. Pauli 76; K. W. Wójc. I. 99, 101; II. 301. — H. Luž. 290.

Legenda:

Byla gest gedna ctná panj,
Měla tři dcery na wdanj.

Dwě do kostela wodila,
Třetj se doma strogila.

A když se tak ustrogila,
Do zahrádky pospjšila.

Čerwené růže trhala,
Wěneček sobě dělala.

Přigel k nj geden mládenec:
»Dey mi, panenko, ten wěnec!«

»»Tobě gá wěneček nedám,
Na krásněgšjho gá čekám.««

Přigel k nj druhý mládenec:
»Dey mi, panenko, ten wěnec!«

»»Tobě gá wěneček nedám,
Na krásněgšjho gá čekám.«

Přigel k nj třetj mládenec:
»Dey mně, panenko, ten wěnec!«

»»Tobě gá můg wěneček dám,
Na giného už nečekám.««

»Wyskoč, panenko, na můg kůň,
Powezu gá tě, kde můg dům.

Powezu gá tě do krage,
To do rágečka, do ráge.«

Když sau za město wygeli,
Dobré sau cesty neměli.

Gen po rokytj, po hložj,
Po tom čertowém po [illegible].

A když sau k mjstu [illegible]
Horaucj peklo w[illegible]

»Hoi, otewřte towaryši!
Wezu wám tělo [illegible]šj! —

)(

Postawte panně stolici,
Nalegte wjna sklenici.«

Prwnj gim bránu otwjrá,
Druhý gj smoly naljwá.

Prwnj sklenici wypila,
Hned se gj barwa změnila.

Druhau sklenici wypila,
Hned plamen z huby pustila.

»»Otewřte, páni, weřege,
Ať na mne wětřjk zawěge.

Ach! třeba gen okénečko,
Ať okřege mé srdečko.

Ach! kýžby tu kdo dobrý byl,
Ab[illegible] matce wyřjdil.

M[illegible] dcery geště dwě,
By [illegible]dla nežli mě.

By Pánu Bohu slaužily,
Marnosti [illegible]tské nechaly:

Mne marnost swětská zkazila,
Mau duši wěčně zmařila.««

»Nenj gim třeba wzkazowat,
Magj se po čem zprawowat:

Duchownj zpráwce tam magj,
Nechť po gich slowu gednagj.«

Mimo to gest w Čechách geště pjseň giná téhož obsahu, z kteréž se mi dostaly potud gen sloky tyto:

»Wsedni, panno, na má křjdla,
Pogedeme k nebi zpřjma.«

A když k nebi přigjžděli,
K peklu sau se obrátili:

»Hola! hola, towaryši!
Wezu tělo, hřjšnau duši atd.

348. Wěrná plečka.

Srow. Čel. I. 58. — Slow. Zpěw. I. 389. — Polsk. Żeg. Pauli. 149.

(Nápěw 100.)

Když matička sama doma byla,
Škadrona husarů k nj přigela.

Panjmámo, hezkau dceru máte,
Ale že gi doma nemjwáte?

Kdybyste gi doma mjwáwali,
My bychom k wám za nj chodjwali.

»Moge dcera ge tam w šjrém poli,
Ona plege pšeničku z kaukolj.«

A když záhon pšeničky wyplela,
Škadronu husarů uwiděla.

»»Pěkně wjtám, páni husarowé!
Widěli ste potěšenj moge?««

Widěli sme, ale neživého:
[illegible], a konjčka, hlawa wedle něho.

Poged' s námi, a nech toho plenj,
Wybereš si giné potěšenj.

»Nežli bych gá, páni, s wámi gela,
Radšj bych tam do wody skočila.

Do té wody, do té prohlubničky,
Kde můg miley plawáwal konjčky.

Do té wody, kde se kolem točj:
Ach, přeškoda geho černých očj!«

849. Ubitý Jenjček.

Srow. Mor. 1840. 169.

(Nápěw 78.)

Čtyry koně na dwoře,
Žádney gimi neworě.

Woře gimi Jenjček,
Čerwený gak hřebjček.

Gede s nimi do pole,
Zaworáwat kaukole.

Když ku konci doworal,
Na swau milau zawolal:

Pogď, má milá, pogď ke mně,
Gá ti powjm, co ge mně.

Bolj mě má hlawička,
Pobila mě matička.

Pobila mě pro tebe,
Bych upustil od tebe.

»Pro mne ať tě nebigau,
Můžeš chodit za ginau.«

Gá za ginau nepůgdu,
Dám se radšj na wognu.

Bude ze mne wogáček,
Roztomilý gonáček.

Dag' mně šaty zelené
A weyložky čerwené,

I konjčka wraného,
Wyskočjm si na něho. —

Na konjčka wyskočil,
Bjlým šátkem zatočil:

Pěknè se ti, má milá,
Pěkně se ti poraučjm!

350. Cikánka čarodègnice.

(Nápěw 28.)

Prodala pole, luka wše,
Dala si hádat Cikánce.

Ach, Cikánečko má milá!
Přičarug ty mně manžela.

»Až gá ti budu čarowat,
Musjš mně za to darowat:

Žegdljk dukátů nebo dwa,
Wšak ti to miley zase dá.«

351. Slawjček s psanjm.

Na kopečku stogj borowička,
Seděla tam pod nj má Ančička.

Přiletěl slawjček, nese psanj,
Podal ho Andulce s prawé strany.

Tu máš, má panenko, nelekey se,
Nesu, ti psanjčko [illegible] se.

Dřjwe než slunečko wygde z hory,
Budeš mjt milého u komory.

Bude na tě smutně očekáwat,
Bude na okýnko poklepáwat.

Až bude klepati, neotwjrey,
On taky klepáwá někdo giney.

A gestli otewřeš, ošidjš se,
A ta waše láska proměnj se.

Proměnj se gednau, wjc nebude,
Miley tebe nechá, ginam půgde.

352. Zlaté časy.

Zafaukey, wětřjčku, od wýchodu:
Milowal gsem holku, wjc nebudu.

Nebudeš, Andulko, nebudeš má,
Neb ge twá matička tuze chudá.

Přišly wám, mládenci, smutné časy,
Nesmjte sobě brát podlé krásy.

Ať si ge kulhawá, neb hrbatá,
Když gen má penjze, předc ge zlatá!

353. Poslednj schůzka.

K Pašošnici cesta úzká,
Celá trnjčkem porostlá;
To trnjčko bjle kwete:
Má panenko, odewřete!

Má zlatá Spaněwská cesto,
Což ge mně po tobě teskno:
Ani tak ne po cestičce,
Gako po tě, má djwčice! —

»My zlaty Spaněwsky háge,
Gá na wás zpomjnám stále:
Ani tak ne po hágečku,
Gako po tě, můg holečku!

My zlaty Spaněwsky dráhy,
Gak ste wy se zelenaly!
Zazeleneyte se geště,
Potěšte to moge srdce!« —

Tam na těch Spaněwskeych lukách
Gá slyšel kukalku kukat;
Kukalička zakukala,
Má panenka zaplakala.

Kukałka kukala kuku:
»Podey mně, můg chłapče! ruku,
Podey ruku, podey mně gi,
Že nás spolu rozlaučegj.

Podey ruku, podey obě,
Že se nedostanem k sobě:
Ani za rok, za dwě léta,
Ani do skonánj swěta!“

354. Neupřjmná kamarádka.

Srow. Mor. 1840. 78.

(Nápěw 164.)

Kamarádko wěrná,
Gako ruka gedna:
Gá měla milého,
Tys mi ho odwedla.

Tys mi ho odwedla
A budeš se wdáwat:
Nemèla sem gá tě
Na tu tráwu bráwat!

Na tráwu, trawičku
Do našj pšeničky;
Lidi řjkáwali,
Že gsme dwě sestřičky!

Ani tak sestřičky,
Gako kamarádky:
Šjwaly sme spolu
Hochům pěkné šátky.

Býwaly sme spolu
Gako ruka gedna:
Gá byla upřjmná —
Tysi mne podwedla!

[illegible]. Nemoc.

Srow. Čel. I, 83.

(Nápěw 19.)

Za lesjčkem růže
  Smutně dokwetá;
Má panenka stůně,
  Žalostně wzdychá.
Když ta růže wykwetala,
Má panenka putowala
  Se mnau do swěta.

Putowala se mnau
  W gedlowém lese,
Tam utrhla pěknau
  Kytku w pasece;
Tu mně dala za klobauček,
Kdy sme sedli na palauček
  K studené řece.

Putowala se mnau
  Přes tři potoky,
Ten geden byl kragem
  Welmi hluboký;

Pomáčela si sukničku,
Sušila gi na slunečku,
Děwče uboby.

Putowala se mnau
Až do Morawy,
Tu mně darowala
Wěneček s hlawy;
Tu sme spolu tancowali,
Až sme oba potrhali
Wěneček drahý.

Tu sme tancowali,
To na popelec,
Muziky nám hrály
Geště na konec;
Hrála taky Nemodlenka,
Že nenagde má panenka
Wjce swůg wěnec.

356. Poslednj wůle.

Srow. Mor. 1840 *str.* 76. — *Slowsk. Zpěw. II.* 299

(Nápěw 201.)

Kdybych gá wěděl,
Že letos umřu,
Dal bych si dělat
Dubowau truhlu.

Dubowau truhlu
A zlaté wjko,
Aby to bylo
Panenkám ljto.

A na to wjko
Zelený wěnec,
Aby wěděly,
Že gsem mládenec.

Do toho wěnce
Růžowau mašli,
Aby mne tady
Panenky našly.

Tu by mě wzali,
Na máry dali,
A mé rodiče
Ty by plakali.

Po každé straně
Šest krásných panen,
A šest mládenců
Nesloby mě wen.

Neste mě, neste,
Do hrobu deyte,
A černau hljnau
Mě zasypeyte.

Na hrob postawte
Široký kámen,
A tato slowa
Napište na něm:

»Ležj, ach ležj
Tu mladé tělo;
Které jest rádo
Děwčátka mělo.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Milowala sem ho wěrně,
W srdci sem ho nosila,
Toho sem se nenadala,
Žeby láska šálila!

Šel můg miley po ulici,
Měl klobauček na stranu;
Lidi gemu powjdali,
Zdali widj swau pannu?

»Nemluwte mně, lidi, o nj,
Hleděť na ni nemohu;
Gak gi spatřjm gednym okem,
Zagdu stranau do domu.«

Když si na mne hleděť nemoh,
Proč si za mnau chodjwal?
Gá sem tobě newzkázala,
Abys ty mne milowal.

Měl si dwéře otewřeny
Do srdce upřjmného;
Nynj ale gsau zawřeny,
Nepřigdeš wjc do něho!

358. Otráwena milá.

(Nápěw 2.)

Tam nahoře pod ljpami
Tři mládenci spolu stáli,
O pannách si powjdali.

Geden začne powjdati,
Co bude swey darowati:

»Pěknau pentličku červenau,
Střjbrem, zlatem wyráženau.«

Druhey začne powjdati,
Co bude swey darowati:

»Trochu utreychu bjlého
Gedem promjchaného!«

Třetj začne powjdati:
»Škoda pannám ubljžiti.

Ale která ge k libosti,
Milowat gi s upřjmnostj.« —

Šla na wodu k tomu mostu:
»Pogď, panenko, pogď na poctu!« [1])

Na poctu gi zawolali,
Ze sklenice pjt gj dali.

»Pj, napj se ze sklenice,
Wšak nebudeš pjti wjce!«

Gak se gest rychle napila,
Hned tu chwjli zbledla celá,
Přišla domů a omdlela.

Stará matka se gj ptala:
»»Cos panenko, cos dělala?««

»Hořkey nápog sem gá pila,
Otráwena sem gá byla!«

---

[1]) T. g. Pogď si připit. Wiz Jungm. Slown. III. 146.

359. Wýčitka.

(Nápěw 96.)

Když si mě nechtěla,
Mělas mi powědjt,
Gá sem moh za tebau
Sedum let nechodit.

Sedum let nechodit,
Peněz neutrácet,
Wraného konjčka
Darmo netrmácet.

360. Nešťastnj milj.

Srow. Čel. I. 217. — *Mor.* 1835. *str.* 37

(Nápěw 203.)

W zeleném hágečku
Milowali se dwa,
Padlo na ně dřewo,
Zabilo ge oba.

Dobře udělalo,
Že oba zabilo:
Nebude nařjkat
Geden pro druhého.

361. Čerwené wjno.

Srow. Mor. 1840. 38. — *Slowsk. Zpěw. I.* 373.

(Nápěw 164.)

Až gá powandrugu
Z Prahy do Budjna,
Gá se tam napigu
Čerweného wjna.

Čerwené wjnečko
Ze sklenice skáče,
Má zlatá panenka
Přežalostně pláče.

—— 32 ——

Dnes žalostně pláče,
Zegtra má giného:
Hey šenkýřko, naleg
Wjna čerweného!

Čerwené wjnečko
To se dobře pige:
Ať falešným pannám
Hrom do srdce bige!

362. Rownost w lásce.

Srow. Čel. I. 66.

Wsadila sem záhy dosti
Pěknau růži k swey libosti;

Ach, růžička opadáwá,
Můg miley mě zanecháwá.

Zanechawá a mě nechce,
Že gá nemám na tisjce,

Na tisjce, ani na sta —
Zarostla k nám trawau cesta.

Ožeň se, Jenjčku, ožeň,
Wem si, kterey gsi ty roweň:

Na poctiwost gsem ti rowná,
Na bohatstwj nenj možná!

363. Konec lásky.

Srow. Čel. I. 66.

Šel sem lesem i nelesem,
Zablaudil sem, newjm kde gsem;

Šel sem cestau, i necestau,
Potkal sem tam holku hezkau.

Přišla ke mně, neznala mě,
Zašla za mě, wolala mě:

„Wjtám tebe, můg kragane!
Nechodjwey k giné panně.“

Pročbych gá k wám chodjwáwal,
Tobě se šiditi dáwal?

Mé lásce a upřjmnosti
Zplácela si, newěrnostj.

Nemysli si, žes gediná,
Mému srdci usauzená:

Wždyť ge děwčat wšude dosti
Gako zrnek na galowci.

Tři léta sem k wám chodjwal,
Tobě sem dary nosjwal;

Gá nosjwal, ty gsi brala,
Giného gsi milowala.

Tři léta sem k wám chodjwal,
A od tebe šizen býwal;

Třetj rok dozrál galowec:
Bylo našj lásce konec!

Swět se točj gako kolo:
Milug nynj, máš-li koho;

Swět se točj gako kámen:
Už ge našj lásce amen!

364. Starodáwná láska.

Srow. slow. Zpěw. I. 119.

(Nápěw 53.)

Má panenko starodáwná!
Pro tebe mě nechce žádná.

Pro tebe mě nemilugau,
Na tebe mi ukazugau.

Kdybych wěděl, že má budeš,
Dalbych dlážďit, kudy půgdeš.

Dalbych dlážďit dlažďičkama,
Kudy půgdeš střewičkama.

Slunce stogj nade mleynem,
Kdepak se my zase segdem?

Segdeme se na cestičce,
Dáme sobě po hubičce.

365. Po wšem nic.

Srow. Čel. I. 224. — *Mor.* 1840. 19. — *Slow. Zpěw. I.* 146, 151.

(Nápěw 188.)

Chodila po lesj,
Trhala ořešj:
»Což ge po ořešj,
Když mě nic netěšj!«

Chodila po hágku,
Trhala figalku:
»Což ge po figalce,
Když mě žádney nechce!

Chodila po poli,
Po zworané roli:
»Co ge po té roli,
Když mne hlawa bolj!«

366. Zákaz.

(Nápěw 53.)

Záhon petržele,
Záhon máku:
Nechoďte k nám, hoši,
Do baráku.

Záhon petržele,
Záhon zelj:
Nechoďte k nám, hoši,
Až w neděli.

Záhon petržele,
Záhon mrkwe:
Nechoďte k nám, hoši,
Až se smrkne.

367. Oženěnj s nechutj.

(Nápěw 273.)

Sil sem proso na sauwrati,
Nebudu ho žjti;
Milowal sem gedno děwče,
Nebudu ho mjti.
Sil sem, nežal sem,
Milowal sem, newzal sem:
Wzjt sobě s nechutj
Trápit se až do smrti!

Popěwek tento byl původem pjsně známé a rozšjřené, gakož snad málo která giná, téhož počátku, od M. Z. Poláka. Wiz čjslo ~~118.~~ 512 sb. t.

368. Zarostlá cesta.

(Nápěw 161.)

Ahá, ahá!
Cestička k nám dlauhá,
Ahá, ahá!
  Cesta dlauhá;
Zarostla rákosjm:
Gá se tě neprosjm;
Ahá, ahá!
  Cesta dlauhá.

Ahá, ahá!
Cestička k nám dlauhá,
Ahá, ahá!
  Cesta dlauhá!
Zarostla getelem:
Můg miley, wlk tě wem,
Ahá, ahá!
  Cesta dlauhá.

[illegible]. Slawný pohřeb.

(Nápěw 2.)

Pane Bože wšemohaucj!
Umřel sedlák w Holomauci.

W Prostěgowě mu zwonili,
Do Brna ho pohřebili.

W Kygewě mu truhlu dáli,
Z Gjhlawi přinesli máry.

Přjkrow z města Kogetjna,
Hrobař přišel od Budjna.

Kněze wzali z Hustopeče
A kantora od Proseče,

Ministranty ze Dřewice,
Chlapce z křjžem z Meziřjče.

Ti pak, kteřj sau ho nesli,
Byli rádi, že se sešli:

Tři byli až od Krakowa,
Čtwrtey ponocney z Pakowa.

370. Rakušanka a Morawanka.

(Nápěw 204.)

Lepšj ge ta Rakušanka,
Než Morawskéděwče:
Rakušanka dá hubičku,
A' Morawka nechce.

371. Kráwa potěšenj.

(Nápěw 204.)

Nenj wětšj potěšenj,
Gako kráwa w chljwě:
Ráno si gi podogjme,
Wečjr mljko snjme.

371. Otrhaná milá.

(Nápěw 204.)

Moge milá roztomilá,
  Což to holka hezká:
Sukničku má roztrhanau,
  Košiličkau bleyská.

Moge milá sukni nemá,
  Ale bude mjti:
Zeleničkau, čerweničkau,
  Gakau bude chtjti.

372. Naše holky.

(Nápěw 157.)

Pod našima okny
  Roste geřábek,
Že gsau naše holky
  Gako obrázek.

Pod našima okny
Roste rokytj,
Že gsau naše holky
Gako to kwjtj. [1])

---

[1]) Gako motyky.

274. Zpanštilá milá.

(Nápěw 19.)

Pod nášjm okýnkem
Roste oljwa:
Powěz mně, má milá,
Kdo k wám chodjwá?
»Chodj k nám kočj,
Má černé oči;
Nechoď k nám, Jenjčku,
Gá ho mám radšj!«

Tobě ge, má milá,
Snadno trucowat,
Když nemáš na práci,
Gen se pucowat;

Gen se pucowat,
Z okýnka kaukat:
Tobě ge, má milá,
Snadno si faukat!

375. Nowina.

(Nápěw 53.)

Slyšte, lidi, co nowého:
Okrad chudey potřebného.

Uďál mu škodu nerážnau:
Uřezal mu kapsu prázdnau.

A w tey kapse bylo gádro:
Tu to máme, kmotře Wáwro!

Poslednj sloka zdá se býti přjdawek pozděgšj, an rážnosti obau prwnjch gen na překážku gest.

376. Potěcha.

(Nápěw 51.)

Staral se chudey s chudau,
Gak spolu žiwi budau.
Pán Bůh gim powjdal,
Že wjc má, nežli dal;
Že gim dá pytel mauky,
Aby si pekli dolky.

377. Bohatý chlapjk.

(Nápěw 72.)

Gá mám w Praze kaupeney dům,
Gen že newjm, kterey ge můg.

Cjsař pán má od něg kljče:
Gá mám peněz na tisjce!

Přjdawek, gak se zdá, pozdĕgšj gest toto:

Kdyby mně ty kljče půgčil,
Což bych gá se pilně učil:

Čjsti, psáti, počjtati,
Hezké holky milowati.

*

378. Ošacený chlapjk.

Srow. Čel. III. 50.

(Nápěw 205.)

Gá gsem chudey pacholjček,
Mám maljčko košiliček:
Má milá se za mě stydj,
Že mne wždycky w gedny widj.

Nestyď ty se, holka, za mě,
Gá si kaüpjm zegtra na ně:
Na dwě tenky, na dwě tlusty,
Wšak nás Pán Bůh neopustj.

*

Třebas gá byl bez čepice,
Gen když gá mám hezké děwče;
Třebas gá byl bez klobauku,
Gen když gá mám hezkau holku.

Gá gsem chlapjk ošaceney,
Kabát pětkrát obráceney;
Wem ty si mě, nebo newem,
Gá mám kabát genom geden.

Ošacený milý.

Wem ty si mě, nebo newem,
Wšak máš kabát genom geden;
Wem ty si mě, nebo newem,
Wšak máš genom ten!

Guž ge třikrát obráceney —
Geště nenj zaplaceney,
Wem ty si mě, nebo newem,
Wšak máš genom ten.

382. Obzwláštnj žádost.

(Nápěw 61.)

Kýž by nám to Pán Bůh dal,
Gako tomu starci:
Koza se mu otelila,
Telátka šly k tanci.

383. Chtiwá wdawek.

(Nápěw 206.)

Když sem šel cestičkau auzkau,
Potkal sem panenku hezkau,
Skrownau, newysokau,
Šwárnau, černookau.

Počal sem se gj wyptáwat,
Brzoli se bude wdáwat? [1])
»Gá bych se wdáwala,
Kdyby mě máma dala.

Můg zlatey Jenjőku hezkey,
Když půgdeš z hospody, weyskey,
Bych tě uslyšela,
Srdečko potěšila."

[1]) Odtud ginde takto:

Ona že ne, že ne,
Že si mě neweme.

384. Wšecky zaopatřené.

(Nápěw 207.)

Ty Cekowské kráwy
Magj málo tráwy,
Magj děwky ucaurany —
Rády by se wdaly.

Gedna má kowáře,
Druhá pernikáře;
Třetj stogj na ulici,
Čeká šindeláře.

Když se ho dočkala,
Hubičku mu dala:
»Hleďte, hoši! na mau kuši,
Gá sem se už wdala.«

Ta gedna se wdala,
Druhá tak zůstala,
Třetj sobě nařjkala,
Že to proměškala.

385. Podiwná swjčka.

(Nápěw 209.)

Pře- má milá kmotra,
Gste-li wy tak chytrá,
Abyste wy wěděla,
Co w lucerně mám?
Mám tam Ančičku,
Mého srdce swjčku —
Až gá gi dostanu,
Poswjtjm si k wám.

386. Opatrný stareček.

Kdyby si Liduška
Dala gen řjct,
Chtěl bych gi s radostj
K oltáři wjst;
Ale že Liduška
Gen tak špásem,
Mělaby stařečka
Holým bláznem.

387. Dědeček s powřjslem.

(Nápěw 59.)

Dědečku, dědečku!
Co wám to přišlo,
Že máte milowat
Stary powřjslo?
Stary powřjslo
Ze stareych došků:
Musjte milowat
Každey den trošku.

388. Němkyně w Praze.

Srow. Zpěw. I. 88

(Nápěw 59.)

Když sem šel po Praze
Po Malé straně,
Potkal sem děwčátko
Wyšperkowané;
Gá na ni česky,
Ona německy:
Bodeyž tě kozel wzal,
Děwčátko pesky!

389. Chudý paustewnjk.

Srow. Slow. Zpěw. II. 198.

(Nápěw 210.)

Gá gsem chudý paustewnjk,
Nemám nic giného,
Než ten pár pantofljček
Z dřewa ljpowého.

Růženeček za pasem
A brewiář nosjm:
Za newěrné děwčátka
Pána Boha prosjm.

»Když gsi chudý paustewnjk,
Řjkey pater noster:
Nech děwčátka s pokogem,
A zprawug si kostel.«

390. Wyzwanj.

(Nápěw 51.)

Má zlatá Andůlinko!
Pogďme wen, ge tu horko:
Půgdeme do sjně,
Něco si powjme;
Ze sjně do sednice,
Dáme si po hubičce.

391. Cestička lásky.

(Nápěw 211.)

Kudy, kudy, kudy cestička
Pro mého Jenjčka,
Kudy, kudy, kudy cestička
Pro Jenjčka:
On hledá bohatý,
Která má dukáty;
Ale moge milá matička
Ge chudičká.

392. Měg se dobře!

Měgte se dobře w domě tom,
Roste tam gaworowý strom;
Už mně zarostla cesta k wám,
Měgte se dobře wšickni tam!

Gá sem tě wěrně milowal,
Swé srdce sem ti wěnowal:
Tys ale měla w srdci klam,
Měg se, má milá, dobře tam!

»Gen ty se, miley, dobře měg,
Twé srdce, komu chceš, si dey;
Už z našj lásky nenj nic,
My swogi nebudeme wjc!«

393. Wečernj náwštěwa.

(Nápěw 212.)

Když sem gá k wám chodjwáwal,
Peysek na mne štěkáwáwal;
Gá mu házel z kapsy kůrky:
Pusť mě, peysku, do komůrky.

Do komůrky sem se dostal,
Waši dceru sem pobozkal [1];
Waše dcera welmi pyšná,
Ani za mnau wen newyšla.

)(

Nadělali na mě klewet,
Že sem gá měl děwčat dewět;
A gá nemám genom gednu,
Ta ge hezká, tu si wezmu.

---

[1]) Po morawsku mjsto zljbal.

394. Malá žena.

Srow. Mor. 1840. 24.

(Nápěw 130.)

Což ge ti, Jenjčku,
Po malé ženě,
Ona má sukničku
Do samé země;
A když ge rosa,
Ona gde bosa,
Ona si sukničku
Celau urausá.

395. Lékař.

(Nápěw 213.)

Má panenko, co děláte?
Zawázanau hlawu máte!
Bolj wás? bolj wás?
Gá gsem lékař, zhogjm wás.

396. Kowář a zednjk.

(Nápěw 215.)

Gá nechci kowáře,
On má černy twáře,
Gá nechci kowáře,
On ge černý:
Gá radšj zednjka,
Gsem hodně weliká,
Budu mu podáwat
Na lešenj.

397. Dwa milj.

Srow. Čel. II. 38.

(Nápěw 216.)

Jenjčku, blaudjš,
Že za mnau chodjš;
Gá už mám ginėho,
Ty o tom newjš.

»Která ge hodná,
Wjc hochů nemá;
Má swého milého
A ge mu wěrná.«

398. Newšjmawý milý.

Srow. Čel. II. 33.

(Nápěw 217.)

K Radwanowu cesta zelená se,
Ge tam hezká holka, newdáwá se;
Wdáwey ty se, má panenko nebo ne,
Co ge mně už gedenkráte do tebe!

399. Teskliwá cesta.

K Lužanům ge cesta,
Komu se nesteyská,
Komu se nesteyská
Po nj chodit?
Komu se nesteyská,
Když ge holka hezká,
Komu se nesteyská
Wyprowodit?

400. Zasněžená cesta.

(Nápěw 125.)

K Lužanům ge cesta během,
Celičká zawatá sněhem;
Kdo chce holku pomilowat,
Musj cestu prohazowat.

401. Hněw.

Srow. Mor. Čel. II. 58.

(Nápěw 96.)

Chlumecký zámeček
  Z drobného kamenj,
Šel tudy můg miley,
  Nedal pozdrawenj.

Když nedal, ať nedal,
  Snad se na mě hněwá?
Chcešli se hněwati,
  Hněweyme se oba.

Nemluwmě na sebe
  Ani půl slowjčka:
Snad gsem gá pro tebe
  Chudobná děwečka?

Gsemli gá děwečka
  Chudobné mateře,
Gá přece newygdu
  Pro tebe za dwéře.

402. Husy w gaŕj.

(Nápěw 186.)

Za tau našj stodoličkau,
Za tau našj stodolau
Sil tam sedlák garé žito,
Husy mu ho seberau:
Gdi, má milá, gdi na ně,
Gdi, má milá, zažeň ge:
Počkey, huso kropenatá,
Budeš bita ode mne!

403. Wandrownická.

(Nápěw 115.)

My gsme hoši, my gsme hoši,
My gsme hoši swobodnj;
My můžeme wandrowati
Odtud do cizjch zemj.

A wy bratřj kamarádi,
Můg pinkl mně spakugte,
Potom s weselau muzikau
Kausek mě wyprowoďte.

Už ge pinkl spakowaný,
Tam na stolečku ležj:
Wynes mi ho, má panenko,
Wynes mi ho ze dweřj.

Pinkl wzala, wen wynesla,
Žalostně zaplakala:
»Kýž gsem tě, můg neymilegšj,
Byla radš nepoznala!«

Bylo lásky, bylo lásky
Čtyry fůry formansky;
Giž gj nenj a nebude
Za náprstek kregčowský.

Ten náprstek ge bezedný,
Láska z něho wyběhla:
Nemysli si, má panenko,
Že ty budeš má žena.

404. Ztracený dukát.

Na těch některých palaučkách,
Na těch některých lukách,
Ztratil Jenjček dukátek,
Ztratil Jenjček dukát.

Gdi ho, má milá, hledati,
Gdi ho má milá hledat:
Dáme se za něg oddati,
Dáme se za něg oddat.

405. Ljtost.

Srow. Mor. 1840. 41.

(Nápěw 159.)

Gá gsem se oženil,
Ty gsi se newdała:
Na kohos, má milá,
Na kohos čekala?

»Na tebe, műg miley
S černýma očima!
Bylabych pro tebe
Do wody skočila.

Do wody, wodičky,
Kde se kolem točj:
Ach, škoda nastokrát
Těch twých černých očj!«

406. Wogenský záwdawek.

Jenjček w maštali
Wrané koně češe,
Ohljžj se stranau,
Kdo mu co přinese.

Nesau ti, Jenjčku,
Dwě pauta a zámek:
Dáwá ti, Jenjčku,
Cjsař pán záwdawek.

Dey pozor, Jenjčku,
Až půgdeš od panny,
Čekagj tam na tě
Nowodworštj páni.

Nowodworštj páni
Rádi tebe magj:
Konjčka wraného
A palaš ti dagj.

A gá sem gim ušel
Až k bjlému dworu,
Tam sem sobě wylez
Na wysokau horu.

Tam bylo mé spanj,
Do dne, do switánj,
Až mne má panenka
Zwolała k snjdanj.

407. Posledni náwštěwa.

Srow. pjs. 41 sb. t.; Čel. III. 26.

(Nápěw 218.)

Těžko mě, matička
Wychowala,
A z rućky na ručku
Překládala.

Gestě mě w kolibce
Kolibali,
Giž sau mi o wogně
Powjdali.

Geště sem newyrost,
Mám beyt wogák,
Když sau mne swázali,
Co ge dělat?

Swázali, swázali
Prowazami,
Abych gá nechodil
Za pannami.

Ach půgdu, půgdu gá,
Půgdu přece,
Neb gest má panenka
Šwarné děwče.

Má zlatá panenka
W komůrce spj;
Ach, kýž ge mi možná
Promluwit s nj!

Gá půgdu, zaklepám
Na okýnko:
Wstaň, pogď mně otewřjt,
Má panenko!

Otewři, otewři,
Dokud čekám,
Dokud bjley kabát
Geště nemám.

»Cožbych gá ti ráda
Otewřela,
Kdyby mne hlawička
Nebolela.«

Gistě tě nebolj,
Gak se děláš;
Ale ge, w swém srdci
Giného máš!

Hagečky se pěkně
Zelenagj,
Ginšj mau panenku
Namlauwagj.

Když gi namlauwagj,
Ať gi magj;
Gen ať gi přede mnau
Neljbagj.

Kdyby gi přede mnau
Obgjmali,
Těžké by mně srdce
Udělali.

Zatoč se slunečko
Nad ty lesy:
Už mě má panenka
Nic netěšj.

Ač mě těšjwala,
Wjc nebude:
Bude mne těšjwat
Někde ginde!

408. Wyšjwaný šátek.

Když sem gá šel okolo domečku,
Kde má milá přebýwá,
Ach Bože!
Kde má milá přebýwá.

Ona sedj u swého stolečku,
Zlatem šátek wyšjwá,
Ach Bože!
Zlatem šátek wyšjwá.

Dobře ge ti, má zlatá panenko,
Zlatem šátek wyšjwat,
Ach Bože!
Zlatem šátek wyšjwat.

A gá smutný mnejm odtud gjti,
Do pole mašjrowat,
Ach Bože!
Do pole mašjrowat.

409. Zanechanj.

Srow. Mor. 1835. 96; 1840. 193.

(Nápěw 219.)

Na tom našem nátonjčku,
Na tom našem nátonj
Otočil se můg Jenjček,
Otočil se na koni.

Otočil se semo tamo,
Otočil se semotam:
»Komu tě tu, má panenko,
Komu tě tu zanechám?

Zanechám tě bratřjčkowi,
Zanechám tě bratrowi:
Když nemůžeš moge býti,
Budeš kamarádowi.«

410. Milý wogákem.

S tebau gsem se, holka, těšjwal,
S tebau gsem se, holka, těšil,
Pokud gsem tě w srdci nosjwal,
Pokud gsem tě w srdci nosil.

Hleď, hubičko! už gsem wogáček,
Hleď, hubičko! už gsem wogák:
Nechtělas mně wčera otewřjt,
Nyňčko musjm mašjrowat.

411. Odgezd do wogny.

(Nápěw 220.)

Už do wogny gedeme, gedeme:
Dobře se tu měgte!
Wšak wy na nás brzjčko,
O má zlatá matičko,
Stokrát wzpomenete!

Když gste bratra zabili, zabili,
Zabjte mne taky:
Deyte pozor na sebe,
Deyte pozor na sebe
A na swoge děti.

Ach bratřjčku, bratře můg, bratře můg!
Osedley konjčka,
Že ga musjm pryč odget,
Že ga musjm pryč odget
Od mého srdéčka!

412. Lhostegná láska.

(Nápěw 133.)

W Gičjně werbugau,
Pjskagj, bubnugau;
Má zlatá panenko,
Mámli se dát? —
»Dey ty se nebo ne,
Co ge mně do tebe;
Gá za tě nebudu
Mašjrowat.«

413. Zwolený staw.

Srow. Slow. Zpěw. II. 170.

(Nápěw 84.)

Rodičowé chtěli,
Abych byl páterém:
A gá gsem sobě umjnil,
Být́i kyrysarem.

Darmo, můg pantáto,
Darmo nakládáte;
A gá páterem nebudu,
To se podjwáte.

Kdyby se trefilo
Kázanj dělati:
Přišly by t m hezké panny,
Muselbych se smáti, a t. d.

— — — —

414. Gjzda na wognu.

(Nápěw 157.)

Co pak se to bleyská
Tam tau dolinau?
Ti Lhotečtj chlapci
Na wognu gedau.

Dey gim Pán Bůh štěstj,
Aby dogeli,
Aby nespad žádney
S koně do wody.

Spadneli, tak spadne
Ten šafářowic,
Bude pro něg plakat
Ljdka Waňkowic.

415. Škoda tě.

(Nápěw 133.)

Škoda tě, Jenjčku,
Že máš tu šawličku,
Škoda tě, Jenjčku,
Že gsi wogák!

W wšednj den, we swátek
Máš bjley kabátek;
Škoda tě, že musjš
Mašjrowat!

416. Krásná zwěř.

(Nápěw 180.)

Mysliwečku zelený,
Co to běžj ze zelj?
Běžj, běžj srnčička,
Černooká djwčička;
Mysliwečku, střel do nj!

417. Zastřelená srnka.

W zeleném hágečku
Hory pukagj;
Zelenj mysliwci
Dobře se magj:
Uhljdagj srnku z rána,
Padne střelná k srdci rána,
Nožky klesagj.

418. Plechatý kominjk.

Gá gsem chasnjk
Kominický:
Na to ty nic nedbey,
Že gsem celey černey,
Děwče hezky.

Snad mě nechceš
Pro ten můg pleš?
Gá swljknu hazuku,
Wezmu si paruku;
Přec má budeš!

419. Pošta.

(Nápěw 221.)

Gede, gede
Poštowskey pacholjk,
Gede, gede
  Po poště pán:
Má wrany konjčky,
Přednj dwa šimljčky;
Gede, gede
  Po poště pán.

420. Zlodègowa ljtost.

Když gsem gá šel k tey
Šarowey Lhotě,
Widěl gsem dewět
Košil na plotě.

Pět gsem gich sebral
A pryč gsem gechal;
Čtyry gsem geště
Na plotě nechal.

Když gsem docházel
K černýmu lesu,
Podjwal gsem se,
Kolik gich nesu.

Bodeyž do toho
Zley wjtr zawál,
Že gsem gich radšj
Wšech dewět newzal!

421. Přjčina k weselosti.

Rychtáři Klukowskey,
Nic sobě nesteyskey!
Máš hodně obilj
A tlusté kobyly,
Hodně si zaweyskey!

422. Nehoda.

(Nápěw 198.)

Když gsem gel do Prahy
  Pro hrách, pro hrách,
Upad mně na cestě
  Walach, walach.

Kdybych mu byl dáwal
  Owes, owes,
Moh gsem mjt waláška
  Podnes, podnes.

423. Poctiwost.

(Nápěw 133.)

Gak žiw gsem žádnému
  Škodu neudělal,
Gak žiw gsem žádnému
  Owes nespás:

Gen gednau pšenici
Nášemu myslivci,
A ten mě žalowal
Na kancalář.

424. Nedbalý sedlák.

Co děláš?
Neworáš,
Ani nežneš;
Co sedláčku, co děláš?
Přigde na tě zima, mráz,
Gak žiw budeš?

»Nic nedbám,
Gen když mám
Žbánek w ruce:
Když se hodně napigu,
Neptám se, gak zasigu,
Pane kmotře!

425. Piwo.

(Nápěw 224.)

Pjme piwo pomalaučku,
Dokud teče ze saudečku;
Pjme piwo, pjme ge,
Šenkýřka nám nalege.

Třebas gá byl otrhánek,
Gen když gá mám piwa žbánek:
Piwo, piwo čerweny
To ge mé potěšenj!

426. Marnotratnjk.

Srow. Mor. 1840. 70.

(Nápěw 222.)

Napj se synu marnotratný!
Negsau ti penjze tak nic platny.

Co ge ti platná mladá žena,
Když celey teyden negseš doma?

Co ge ti platney bezkey statek?
Když pořád beyřjš, gde na zmatek.

427. Opilec.

(Nápěw 240.)

Nic nedělá, pořád pige,
Domů přigde, ženu bige;
Ženu bige, děti taky,
Budau na něg nařjkati!

428. Kabát bez rukáwů.

Mám kabát, mám,
Ale bez rukáwů:
Dáli Pán Bůh zdrawj,
Budau i rukáwy.

429. Opatrnj mládenci.

(Nápěw 51.)

Mnjšečtj mládenci gsau,
Každey má panenku swau:
Muzika zabručj,
Každey si poskočj,
Každey se wede se swau.

430. Dudy.

To gsaů dudy,
To gsau dudy!
Gak gen ge uslyšjm,
Celey se potěšjm,
Wšechen wšudy,
Wšechen wšudy.

431. Milý od knjžecjch konj.

(Nápěw 223.)

Pepjčku od konj,
Kam gste dal podkowy? —
Gá gsem ge zurážel,
Když gsem wyprowázel
Mau milau z hospody.

Ty knjžecj koně
Magj zlaty woge,
Střjbrny rozporky
A zlaty podkowky:
Hop, panenko moge!

432. Z trnj růže.

(Nápěw 224.)

Alau páni muzikanti!
Wšem s kurážj, a mně taky:
Gakau gá na mysli mám,
Takowau wám zazpjwám.

Mèl gsem holku wedle ze wsi,
Mèl gsem gi rád, už gi nechci;
Mèl gsem gi rád dwě léta —
Teď po lásce ge weta!

Dwa mily za sebau wodj,
Geden gde k nj, druhey od nj:
Ona oba ráda má,
A to u mne přestáwá!

Wždyť si můžu geště wybrat
Rozmarjnu, karafigát;
Z trnj růže piehlawá,
Gako panna podwodná.

Z trnj růže pjchá ruce,
A falešná panna srdce;
Z trnj růži nechci mjt,
A s falešnau gsem už kwit.

433. Djwka od těžké práce.

Srow. Slow. Zpěw. II. 88.

(Nápěw 225.)

Kdyby moge nohy
Nechodily w hnogi,
Umělyby tancowat;
Kdyby moge ruce
Nedělaly těžce,
Umělyby wyšjwat!

434. Hubička.

(Nápěw 225.)

Má milá máti!
Mám-li mu dáti
Hubičku nebo dwě,
Že mi ge wrátj?

»Mé zlaté djtě!
Osidilby tě:
Dalby ti hubičku,
A nechal by tě.«

435. Poswjcenská.

(Nápěw 196.)

To ge zlaty poswjcenj,
To ge zlatá neděle:
Máme maso, a zas maso,
K tomu kausek pečeně.

To ge zlaty poswjcenj,
To ge zlaty pondělj:
Máme maso, a zas maso,
Gako wčera w neděli.

436. Potěcha sedláků.[1]

(Nápěw 226.)

Kmotře Wáwro! kmotř Řjho!
Nesteyskey si nic;
Že gsi přišel o kobylu,
Nedbey na to nic:
Kobyl we swětě wjce,
Kaupjš gich na tisjce:
Gen když Brandeburk nespálil
Naše wesnice.

Steyskeyme si, gak gen chceme,
Co to zpomůže?
Gen když nám geště neleze
Přes hlawu kůže:
Přigde zase dobrý čas,
Nahradj se wšecko zas;
Dočkáme se toho brzo,
Gako husa klas.

---

[1] Po sedmileté wálce.

437. Ukoljbawka [illegible]

(Nápěw 17.)

Spi, Jenjčku, spi,
Zamkni očka swy:
Pán Bůh bude s tebau spáti,
Andělj́čky kolj́bati;
Spi, synáčku, spi!

Spi, Jenjčku, spi,
Zamhuř očka swy:
Až se zbudjš za chwjlčičku,
Dá ti mamička kašičku,
Spi, srdéčko, spi!

Spi, Jenjčku, spi,
Zamkni očka swy:
Dá ti buben a hausličky,
Nedá tě za swět celičký,
Spi, dušičko, spi!

428. Ukoljbawka děwčeti.

(Nápěw 227.)

Spala bych, spala,
Ale ne sama:
S Pánem Ježjšem,
S andělj̈čkama.

Geště bych za to
Modlitbu dala,
Abych s panenkau
Marij spala.

Pjsně swatebnj.*)

(*Wečer před oddawkama, když družičky w přjbytku newěstiném wěnce wigj.*)

439. Holubička.

Srow. Mor. 1835. 38; 1840. 75. — *Slow. Čel. I.* 79; *Zpěw II.* 131.

(Nápěw 242.)

Kdes holubičko
Ljtala,
Žes sobě ljčko,
Krásné peřjčko
Zrausala?

---

*) Nenjť w aučelu sbjrky této, abych zde popisowal zwyky swatebnj; nýbrž přiwedu gen to, čehož potřeba, aby se pjsnjm těmto lépe porozumělo: Obšjrný popis zwyků a řečj swatebnjch, i giných obyčegů národu Českého hodlám, dáli Bůh, swým časem podati.

»Ljtala gsem gá
Přes hory,
Swému milému,
Roztomilému
Na wzdory.«

Budešli geště
Ljtati,
Budu gá na tě,
Má holubičko,
Ljkati.

Poljknu na tě
Gečný klas:
Dostanu gá tě,
Má holubičko,
Brzo zas.

Poljknu na tě
Žitjčko,
Dostanu gá tě,
Má holubičko,
Brzjčko.

Poljknu na tě
Do kwjtj,
Dostanu gá tě,
Má holubičko,
Do sitj.

Poljknu na tě
Na buku,
Dostanu gá tě,
Má holubičko,
Za ruku.

Dostanu gá tě
Za obě:
Nepustjm gá tě,
Má holubičko,
Až w hrobě.

---

tato, gakož gest obljbena w celých Čechách,
ké, a zwláště ku konci, s rozličnými promě-
ž owšem wšecky k cjli gednomu směřugj;

Poljknu na tě
Do sitj,
Nepustjm gá tě,
Má holubičko,
Do smrti.

W kragi Klatowském zpjwagj i holúbinčinu odpowěd na pohrůžky tyto:

Budešli na mne
  Ljkati,
Budu se na tě,
Můg neymilegšj,
  Hněwati.

Uljtnu gá ti
  Na lesy,
Neuwidjš mě,
Můg neymilegšj,
  Za časy.

Tam posadjm se
  Na daubek,
Kde na mne čeká,
Šwárně si hauká
  Holaubek.

Ten bude ke mně
  Hodněgšj,
Nebude hledat
A s ginau sedat
  Na wolši.

440. Ponawrženj.

Srow. Čel. III. 46.

(Nápěw 229.)

Geteljčku, geteli!
Má panenko, chcete-li,
Půgdem spolu na procházku,
Na kancalář pro ohlášku;
Geteli, ach geteli!

Geteljčku, geteli!
Má panenko, chceteli,
Půgdem spolu před faráře,
Ten nám štolau ruce swáže;
Geteli, ach geteli!

441. Kadeřawé wlásky.

Wdáwat se mám
A gá nechci,
Musela bych chodit
W bjlém čepci.

Mámť gá wlásky
Kadeřawé,
Růžowau pentličkau
Propljtané.

442. Nadėgná láska.

(Nápěw 237, 238.)

Nade mleynem
Ge hágeček;
Tam se procházj,
Šátečkem házj
Můg Jenjček.

Na hlawě má
Černý klobauk:
Nemůžu na tě,
Mé djtě zlaté,
Zapomenaut!

Pod klobaučkem
Černé wlásky:
Což pak to bude,
Ach, můg Jenjčku,
Z našj lásky!

Pod wlásekami
Bjlé čelo:
Za tebau wždycky
Moge srdéčko
Zaletělo.

Pod čeljčkem
Modré oči:
Což se to s tebau
W hospodě w kole
Pěkně točj!

Točj, točj,
Točit bude:
Dá mně to Pán Bůh,
Že se dostanem
Za manžele!

Točj, točj,
Točit bude,
Až při oltáři
Před božskau twářj
Poklekneme.

Poklekneme
  Oba spolu:
Štola nás spogj,
Že budem swogi,
  Půgdem domů.

Domů půgdem,
  K stolu sednem,
A panjmámě
Za gegj lásku
  Poděkugem. [1])

Děkugu wám,
  Ruce ljbám,
Že ste mi daly
A wychowaly,
  Co gá rád mám.

---

[1]) Také:

Půgdem domů,
  Sednem k stolu,
Budem pjt zdrawj
Našj paňmámy
  Za tu dceru.

wek. *Družičky t. ženy činj přjpráwy k přjchodu Ženichowu.)*

443. Očekáwánj.

Srow. Čel. I. 8.

(Nápěw 228.)

Náš kohautek kokrhá, kokrhá,
  Bude brzo ráno;
Můg Jenjček zpomjná, zpomjná
  Na mne, panjmámo!
Kýž ge možná tobě,
Potěšenj moge,
  Hubičku dáti!

Panjmámo wstáweyte, wstáweyte,
  Pantáta wás wolá;
Snjdanjčko chysteyte, chysteyte,
  Bude u nás swatba!
Gá se budu wdáwat,
Musjm brzo wstáwat
  Ráno, ranjčko.

Můg Jenjček gede k nám, gede k nám,
  Tamble od hágečku;
Wěru, gá ho dobře znám, dobře znám,
  Po wraném konjčku:
Genom pospěš hodsě,
Potěšenj moge,
  Ráda tě widjm.

Ráda tomu, ráda gsem, ráda gsem,
  Srdce we mně skáče;
Můg aumysl potěšen, potěšen,
  Pro tebe, můg chlapče:
Nebudu se báwat,
Žebych měla spáwat
  Sama gediná.

444. Přjchod ženichůw.

(Nápěw 230.)

Čtyry koně gdau
Tamble za wodau
Pro mau neymilegšj,
Tamble za wodau
Čtyry koně gdau
  Pro mau milau.

445. Muziky.

Mor*ow. Čel. II.* 19. — *Slow. Zpěw. I.* 247; *Čel.*

(Nápěw 231.)

Už gedau muziky
 Ke dworu!
Kam se gim schowám,
Matičko moge? —
 Do domu!

»Kdy gsi se gim chtěla
 Schowáwat,
Neměla gsi gim,
Dceruško moge,
 Slibowat.«

Gá nesljbila gen
 Gednomu:
Swému milému
Roztomilému,
 Wěrnému.

Kdo pak mne tam bude
 Šidjwat?
Wždyť gá k wám budu,
Matičko moge,
 Chodjwat!

»Přigdeš sem gen gednau
  Za teyden,
A lidi řeknau,
Že gsi tu pořád
  Každey den!«

Dwanácte trubačů
  Traubilo,
Dwanáct mládenců
A krásných panen
  Slaužilo.

Hragte mně muziky
  Wesele,
Dokud mám gešté
Zeleney wěnec
  Na hlawě!

Až gá ten wěneček
  Pozbudu,
Do roka, do dne
Weselá gešté
  Nebudu!

(Newěsta w komoře zawřena s družičkami a ženami; před komorau stogj družba s příbuznými ženichowými, a klade w ruce za wýplatu na taljři kořáč, poklepáwá prstem na dwéře.)

446. Smlauwa o newěstu.

(Nápěw 114.)

Gaké to trápenj
Mám smutný na zemi:
Bolj mne, bolj hlawička
Pro mé potěšenj!

Teče woda, teče
Na ty nowy mleyny:
Což ge těžko milowati,
Co k libosti nenj!

Co k libosti bylo,
To mě opuatilo;
W dalekých šjrých kraginách
Mě gest zanechalo.

Chodil gsem po horách
W dalekých kraginách,
Wšude wolal gsem: Má milá,
Kam gsi se poděla?

Přigdu w tu kraginu,
Slyšel gsem nowinu,
Že moge milá zůstáwá
Zde tuto hodinu.

Andulko má milá!
Gsi-li tak nepřjmná,
Wygdi ty sem na slowjčko,
Twůg miley tě wolá!

Tušjm, tušjm, tušjm,
Že gá odtud musjm;
Kterau gsem pannu milowal,
Že opustit musjm.

Snadno gi opustjm,
A když ginau nemám,
Wygdu si gá na wršjček,
Na ginau zawolám!

Rybičky w hlubinách,
Ptáčkowé w huštinách,
A moge zlaté panenky
W hlubokých komorách.

Kuřátka na hůře,
Děwčátka w komoře:
A wy zlaté panjmámy,
Otewřete dwéře!

Dwéře gsau záwřeny,
Stýblem zastrčeny,
A ty zlaté panjmámy
Otewřjt nechtěgj.

Ale se nestarám,
Wýplatu w ruce mám:
Gen wy newěstu wydeyte,
Dobře zaplatjm wám.

Gsem družba zgednaný,
K wám posel wyslaný,
Chci si newěstu wyplatit
Twrdými tolary.

Dwéře otewřete,
Newěstu wydeyte,
Ať gi odewzdám ženichu,
Wjc neprodljweyte.

Newěsto pogdte k nám,
Ať wás ženichu dám;
Už žádný wás nerozwede,
Až někdy Pán Bůh sám.

Už wás nerozwede,
Ani nerozlaučj,
Až na smrtelné postelli
Pán Bůh wšemohaucj.

(Na to wywede družba newěstu z komory do sednice. Zde kleknau snaubenci před newěstiny rodiče, kteřjž gim dagj požehnánj. Nemá-li newěsta otce neb matky, zastane službu tu gegj bratr neb sestra, a pakli ani těch nenj, neybližšj přátelé.)

147. Pjseň newěsty siroty.

Srow. Mor. 1835. *str.* 49, 56, 61.

(Nápěw 8.)

Bože mě politug!
Kde ge můg tatjček?
Už na něm wyrůstá
Zelený trávnjček,

Zelený trávnjček,
Žlutý karafigát:
Škoda wás, tatjčku,
Škoda wás nastokrát!

Bože mě politug!
Kde ge má mamička?
Už na nj wyrůstá
Zelená trawička!

Zelená trawička
Bjlým kwjtkem kwete;
Už mě, má mamičko,
Wdáwat nebudete!

Ach, nemám mamičky,
Nemám už tatjčka:
Mám genom sestřičku
A toho bratřjčka.

Bože mě politug!
Kam se obrátit mám?
Komu požalugu,
Když rodičů nemám?

Požalowala bych
Swému bratřjčkowi:
Přec to tak nebude
Gako tatjčkowi!

Požalowala bych
Swé milé sestřičce:
Přec to tak nebude,
Tak gako mamičce.

Za kamenným plotem
Zpjwá tam slawjček;
Že tam odpočjwá
Můg zlatey tatjček.

Za kamenným plotem
Ljtá holubička:
Že tam odpočjwá
Má zlatá mamička.

(Cesta do kostela na oddawky.)

448. Pozdrawenj.

(Nápěw 232.)

Už mau milau na oddawky wedau,
Už gsau s nj tam na wrájčku:
Dey ti Pán Bůh štěstj,
Mý děwčátko hezký!
»Deyž to Pán Bůh, můg Jenjčku!«

449. Už gsem twoge!

Srow. Polsk. Ž. Pauli str. 40; *Wójc. II.* 114. — *II. Luž.* 248.

(Nápěw 235.)

Už mau milau do kostela wedau:
Tenkrát gsi, má panenko,
Tenkrát gsi má!
»Geště negsem, můg neymilegšj,
Geště gsem panimámina.«

Už mau milau k oltáři wedau;
Tenkrát gsi, má panenko,
Tenkrát gsi má!
»Geště negsem, můg neymilegšj,
Geště gsem paňmámina.«

Už mau milau od oltáře wedau:
Tenkrát gsi, má panenko,
Tenkrát gsi má!
»Už gsem twoge, ach už gsem twoge,
Už negsem paňmámina!«

(*Po oddawkách: Náwrat z kostela.*)

450. Newolná přjsaha.

(Nápěw 237, 238.)

Cos, má milá,
Cos myslila,
Žes při oltáři
Před božskau twářj
Přisahala?

»Nechtěla gsem,
Musela gsem;
A když gsem klekla,
»Slibugu,« řekla,
Plakala gsem!«

451. Pohrůžky.

Srow. Čel. III. 20.

(Nápěw 236.)

Počkey, holka černooká,
Wšak ty budeš plakat:
Až bude po swatbě za teyden,
Budeš ty plakáwat každey den:
Počkey, holka černooká,
Wšak ty budeš plakat!

Počkey, holka černooká,
Wšak ty budeš plakat:
Až bude po swatbě za měsjc,
Budeš ty plakáwat geště wjc;
Počkey, holka černooká,
Wšak ty budeš plakat!

(*Hostina.*)

452. Při zelj.

Čj ge to zelj,
Neokopany
U lesa?
Půgdeme na něg,
Okopáme gěg,
Hop, heysa!

453. Při koljbce.

(Nápěw 240.)

Co tam děláš za tau horau? —
»Koljbičku gaworowau.« —
Děley, děley; až uděláš,
Pak si taky zakoljbáš.

454. Růže žiwá.

Družička.

Kdo chce mjt o swatbě
Růži žiwau,
Ten neamj milowat
Žádnau ginau;
Pán Bůh wládne,
Komu padne,
Musj gi milowat,
Až mu swadne.

Družba.

Gá gi chci milowat,
Gá gi chci mjt;
Budu gi milowat,
Kdy budu chtjt:
Při anjdanj,
Při obědě;
A wečjr wezmu gi
Do postele.

(Při [illegible]adle.)

455. Tři wjnky.

Srow. Mor. 1840. 23. — *Slow. Zpěw. I.* 6.

(Nápěw 241.)

Kaupala se má neymilegšj
W wodě studeny,
Kaupálo se mé milé srdéčko
Samogediny.

Co tu děláš, má neymilegšj,
W wodě studeny?
»Wigu wjnky z konwalinky,
Z růže čerweny.«

Komu ge dáš, má neymilegšj,
Wěnce zeleny?
»Geden tobě, druhý sobě,
Třetj družbowi.«

456. Hrách.

(Nápěw 241.)

Co se to tam, má neymilegšj,
W poli zelená?
Co se to tam, mé milé srdéčko,
W poli zelená?

»Zelená se, můg neymilegšj,
Mého otce hrách,
Zelená se, mé milé srdéčko,
Na našich drahách!«

Nebudeme, má neymilegšj,
Darmo čas mrhat:
Wezměš srpeček, a gá kosičku,
Půgdem ho sekat.

457. Wraný kůň.

(Nápěw 241.)

Podrž ty mi, má neymilegšj,
Koně wraného,
Až mu nažnu, mé milé srdéčko,
Owsa zralého.

»Co gsem žiwa, můg neymilegšj,
Koně se bogjm:
Tobě ho přece, mé milé srdce,
Směle podržjm!«

458. Hospodyňka.

(Nápěw 227.)

Co pak umjš, má neymilegšj,
W domě dělati? —
»Kráwy dogit, oběd strogit,
Šaty wyprati.

Také umjm, můg neymilegšj,
Bjlé lože stlát:
Až ho ustelu, mé milé srdéčko,
Půgdem na ně spat.«

459. Ljpka a láska.

(Nápěw 51.)

Žádná nenj tak maličká,
Gako gá,
Přece se mně suchá ljpka
Zelená.
Zeleney se, suchá ljpko,
Zeleney:
Gen se na mne, můg holečku,
Nehněwey!

*

Proto sem si kanafasku
Kaupila,
Abych se ti, můg Jenjčku,
Ljbila:
Na strakatau, na zelenau,
Na bjlau,
Abysi mně nechodjwal
Za ginau.

(Když newěstu do přjbytku ženichowa odwáděgj.)

460. Odgezd.

(Nápěw 243.)

Wstáwey, má milá,
Už ge den;
Zapřáhnem konjčky,
Pogedem.

Gen ty mne, konjčku,
Pěkně nes,
Dostaneš obroku
 Geště dnes.

461. Giná.

Strakaté peřiny
Na týči wisj:
Starey se, můg miley,
O koně lysy,
O koně lysy,
Kowaney wůz:
Přistrog se, má milá,
Pogedem už.

62. Do Prahy — do Němec.

(Nápěw 238.)

Gaké ge to kořenjčko
Kapradj?
Powezau, tě má panenko,
Do Prahy;
Powezau tě, má milá,
Kdes gak žiwa nebyla,
Powezau tě, má milá,
Do Prahy!

Gaké ge to kořenjčko
Puškworec?
Powezau tě, má panenko,
Do Němec;
Powezau tě má milá,
Kdes gak žiwa nebyla,
Powezau tě, má milá,
Do Němec!

463. Laučenj.

Srow. Mor. 1835. 98; 1840. 150.

(Nápěw 244.)

Bůh wás žehney,
Můg tatjčku tenkrát!
Děkugu gá wám,
Děkugu gá wám,
Tatjčku, nastokrát.

Bůh wás žehney,
Má matičko tenkrát!
Děkugu gá wám,
Děkugu gá wám,
Matičko nastokrát.

Děkugu wám
Za to wychowánj,
Za waše starosti
Od mogj mladosti
Až do toho wdánj.

Bůh wás žehney,
My mily panenky,
Které gste beywaly,
Které gste beywaly
Moge kamarádky.

Bůh wás žehney,
Mi milj mládenci,
Kteřj gste beywali,
Kteřj gste beywali
Mogi milownjci.

Beywali gste,
A už nebudete!
Taky-li wy na mne,
Smutnau, zarmaucenau
Někdy wzpomenete?

Bůh wás žehney,
Wšickni mogi známj!
Za wšecko děkugu,
Štěstj wám winšugu,
Budiž Pán Bůh s wámi!

Už mě wezau
Za hory, za lesy:
Kdož pak mě tam samau,
Smutnau, zarmaucenau,
Kdo mě tam potěšj?

Už mě wezau,
A gá nic newjm kam;
A když mě dowezau,
Pak wšickni odegdau —
Gen gá zůstanu tam!

Za horama,
Za tjm černým lesem:
Tam gá musjm bydlet,
Nic nebudu wědět,
Má matičko, kde gsem!

Wygdu si gá,
Na horu pospjšjm,
Gestli po wětřjčku
Swau zlatau matičku
Tam někde uslyšjm.

Wygdu si gá,
S hory se podjwám,
Gestli w audoljčku
Swau zlatau matičku
Tam někde uhljdám.

Neuhljdám,
Ani neuslyšjm!
S kým pak se gá smutná,
Má matičko zlatá,
S kým se tam potěšjm!

„Má dceruško!
Wždyť gest Pán Bůh wšude:
Genom se modljwey
A pracug a zpjwey,
On tě těšit bude."

I. Poděkowánj rodičům.

w. Mor. 1840. 85.

(Nápěw 245.)

Už wás opauštjm, tatjčku,
I mau rozmilau matičku;
Děkugu wám za waše chowánj
Až do tohoto prowdánj.

Mé srdéčko, mé wnitřnosti
Wadnau z té welké žalosti,
Že se musjm s wámi rozlaučiti
A pryč do ciziny gjti.

465. Ljtost dceřina.

Srow. Mor. 1840, 35.

(Nápěw 239.)

Ljto ge mně, má matičko,
Ljto ge mně, ljto wás,
Že gste wy mě těžko wychowala,
A gá musjm pryč od wás!

Děkugu wám, má matičko,
Děkugu wám nastokrát,
Za to waše těžké wychowánj
Děkugu wám nastokrát!

466. Naučenj matčino.

Kdyby tě šidili,
Nebo tě bili,
Dey pozor, dceruško,
Kudy gsme geli:
Kudy to wozowau,
Kudy pěšinkau,
Aby gsi trefila
Za swau maminkau.

467. Potěcha.

w. Polsk Ž. Pauli 116; *Olesk.* 216.

(Nápěw 21, 246.)

Řehtey mi, řehtey
Můg koňi wraney
Přes pole běžjcj,
Ať se potěšj
Má neymilegšj
Na woze kwjljcj.

Hned se těšila,
Gak uslyšela
Wraného koně hlas:
»Pospěš gen, pospěš,
Můg neymilegšj!
Ať tě uwidjm zas.

Když gsem gá pro tě,
Můg neymilegšj,
Wšecko opustila,
Co ty máš pro mě
U swé matičky,
Bych se potěšila?«

Mám gá pro tebe
U mé matičky
Pokogjček bjlý:
Tam budem beywat
Gako hrdličky,
Wždycky sobě milj.

Gá budu sekat,
Gá budu mlátit
A gá budu worat;
Když přigdu domů,
Sedneme k stolu,
Budem se milowat.

»Kdybych wěděla,
Můg neymilegšj,
Že budeš takowey:
Dělala bych ti
Wždycky k wečeři
Koláček makowey.

Kdybych wěděla,
Můg neymilegšj,
Že gsi ty za wodau,
Kaupila bych si
Zlatau łodičku,
Plaula bych za tebau.

Kdybych wěděla,
Můg neymilegšj,
Že ty mě okłamáš,
Negela bych gá
K twogj matičce
Ani za dlauhey čas!«

468. Rozmyšlenj.

Srow. Čel. II. 25. — Mor. 1835 str. 55, 101; 1840. 137, 138. — Slow. Zpěw. I. 225; II. 332. — Polsk. Wójc. I. 64.

(Nápěw 247.)

Powěz ty mně, hwězdičko má,
Gsi-li gasná, nebo tmawá?

Gsi-li tmawá, wygasni se:
Má panenko, rozmysli se.

»Gá gsem se už rozmyslila,
Otce, matku opustila.

Otce, matku i přátele,
Zwolila si genom tebe.

A ne na rok, na dwě léta:
Ale do skonánj swěta.

Do skonánj mého, twého,
Nepohlédnaut na žádného.

Nepohlédnout, nezasmát se,
Genom k tobě mjti srdce!« [1])

*) Počjná se také:

Proč, kalino, w struze stogjš?
Snad se tuze sucha bogjš?

Stůg, kalino! nebog ty se;
Má panenko, rozmysli se atd.

469. Hezká hospodyňka.

Srow. Čel. II. 3.

(Nápěw 248, a, b.)

Což se mně, má milá,
Hezká zdáš!
Budeš-li tak hezká,
Až se wdáš?
»Geště hezčegšj,
Můg neymilegšj;
Wem si mě, wem si mě,
Uhljdáš!«

Což se mně, má milá,
Hezká zdáš!
Co pak ti máti dá,
Až se wdáš?
„Kráwu s telátkem,
Owci s gehňátkem,
Strakatau slepičku
S kuřátkem.

Wem si mě, můg miley,
Wem, wem, wem!
Dobrá hospodyňka
Gsem, gsem, gsem:
Gá ráno wstáwám,
Krawičkám dáwám;
Kuželjček každey den,
Wypřádám.“

0. Přjgezd k ženichowi.

Přigeli gsme do kraginy
Do neznámy,
Přiwezli gsme podušticky
Malowany,
Malowany modře, bjle:
Což se ti to, můg Jenjčku,
Spáwat bude!

ženichowa přistawuge newěstě k wozu stolici.)

471. Pobjdka.

(Nápěw 249.)

Polez, Hana, polez dolů,
My už pogedeme domů;
Jenjčka dostaneš,
Sama tu zůstaneš:
Polez, polez, Hana, dolů.

(W přjbytku ženichowu opět hostina, a potom tanec až do hodiny gedenácté w noci, načež pak počjná obřad čepenj newěsty.)

Pjsně před čepenjm.

472. Rozgjmánj newěstino.

Srow. Mor. 1835. 99.

U oltáře stála,
Sobě rozgjmala,
Když swému ženichu
Ruku podáwala:

»Nemůž ginak býti,
Musjm si ho wzjti,
Do swé plné smrti
Musjm geho býti.

Aj, wy muzikanti!
Hragte mi wesele,
Dokud mám wěneček
Na panenském čele!

Až gá odtud půgdu,
Což truchliwá budu!
Kterak na matičku
Smutná zapomenu!

Má matička milá
Okolo mne chodj,
Ani to slowjčko
Ke mně nepromluwj!

Má zlatá matičko!
Promluwte slowjčko;
Brzo mne ztratjte,
Gako strom gabljčko!

Což tak, wy družičky!
Tiše tu sedjte,
A smutně očičky
K té zemi klopjte?

Neystaršj družičko!
Promluwte slowjčko:
Brzo mne ztratjte,
Co z klásku zrnjčko!

Už mně budau wjnek,
Wlasy rozplјtati,
Bјlau pawučinku
Na hlawu dáwati!

Nemůž ginak býti,
Musjm odegjti!
Do swé plné smrti
Musjm hlawu krýti!

478. Nowina.

Srow. Mor. 1840. *str.* 58.

(Nápěw 69, 79.)

Gdi měsjčku polehančku
Přes ten panskey dwůr:
Nemysli si, má zlatá panenko,
Že gá budu twůg.

Straka skáče po zahrádce,
Hledá zrnéčko:
Nemysli si, má zlatá panenko,
Na mé srdéčko.

[illegible].

Straka skáče po zahrádce,
Držj w hubě klas:
Nemysli si, má zlatá panenko,
Že k wám přigdu zas.

Swěť měsjčku polehaučku
Přes ten panský les:
Nemysli si, má zlatá panenko,
Že k wám přigdu dnes. —

»Co ten ptáček s chocholičkau
Nad námi ljtá?
Co nám nese za nowinu,
Že nic neřjká?«

Nese, nese ti nowinu,
Nese takowau:
Že twůg ze wšech neymilegšj
Chodj za ginau.

»Co ten ptáček s chocholičkau
Nad námi ljtá?
Co nám nese za nowinu,
Že tak štěbetá?«

Nese, nese ti nowinu,
Nese takowau:
Že máš mjti twogi milau
Zegtra čepenau!

474. Gjzda pro otawu.

(Nápěw 250.)

Čtyry kráwy, málo tráwy,
Po málu gim deyte;
Čtyry koně, dwa pacholci,
Honem zapřaheyte:

Pogedeme pro wotawu,
Na zelenau lauku:
Budeme tam milowati
Černookau holku.

475. Saudowé božj.

(Nápěw 250. *)

Ti slawnj a maudřj
Saudowé božj
Gsau našeho štěstj
Neywětšj zbožj:

Saudili, snaubili
Tebe newěstu;
Měla gsi do stawu
Dost těžkau cestu.

Ty gsi se spolehla
Na swé družičky;
Nynj tě obegmau
Přjsné wčeličky!

Ani twá matička
Ti neubránj:
Musjš wzjt čepeček
A býti panj.

---

*) Osmy, gimiž prwnj čtwrt každého taktu w pjsni předešlé počjná (υ υ — —), splýwagj tuto w noty čtwrtnj (— — —).

Geště se s panenským
  Wěnečkem potěš;
Wšak za něg brzjčko
  Čepeček wezmeš.

Twůg ženich zwolený
  Dal ho přinesti:
Winšugem ti k němu
  Zdrawj a štěstj.

476. Čepenj.

(Nápěw 251.)

Ach holka, holka, děwče mý!
Budau ti baurat čepenj:
  Čepenjčko rozbauragj,
  Bjley čepeček ti dagj;
Ach holka, holka, děwče mý!

477. Čerwené pentle.

(Nápěw 252.)

Liduško, gak se maš?
Čerwené pentle máš;
Pentle ti swundagj,
Čepeček ti dagj,
Na to se podjwáš!

»Nebogjm se toho
Čepečku bjlého,
Ani nelitugu
Pro mého milého
Wěnce zeleného.«

(Když družba newěstu do ložnice uwedl a dwéře za nj zawřel, zpjwá se tento postup čili marš:)

478. Čekánj.

(Nápěw 253.)

Dwanácte panen usnulo
Pro lásku swého milého;
Gen gedna nespala,
Milého čekala.

Čekala na něg s muzikau,
A s taužebnostj welikau;
Když se ho dočkala,
Radostj zplésala.

Gak promluwil k nj slowjčko:
»Kde gsi, má zlatá hrdličko?«
Hned geho poznala,
Hned se mu ozwala.

»Gdu k tobě, mé potěšenj,
Gdu pro twé obweselenj;
Máš mne služebnjka
Swého milownjka.

Budem se spolu radowat,
Budem se wěrně milowat,
A to každau dobu
Až práwě do hrobu.

479. Náwštěwa.

(Nápěw 254.)

Třikrát gsem kolem obešel,
Tadyadyadum — obešel,
Nikdy gsem nenašel,
Kde má milá ležj.

Našel gsem malé okýnko,
Tadyadyadum — okýnko:
Spjš-li, má panenko;
Spjš-li, má panenko? [1])

»Nynčko gsem genom usnúla,
Stýblem zastrčila.

Wylez, Jenjčku, nahoru,
Odstrč tu záworu.

Máš-li košilku kmentowau,
Zůstaň tady se mnau.«

Powěz mi, má milá, rozmilá,
Kdo nás ráno zwolá?

»Wlaštowička sedj na lati,
Bude štěbetati:

„„Wstáwey, Jenjčku! od miley,
Už bude den bjley.““

Geště gsem nezačal trochu spát,
Už musjm zas odtad.

---

[1]) Podobně doplňuge se každá následugjcj sloka.

480. Swjtánj.

Srow. Mor. 1835. *str.* 70; 1840. *str.* 60. — *Polsk. Žeg. Pauli* 165.

(Nápěw 255.)

Wlaštowička ljtá,
Powjdá, že swjtá,
Swjtá swjtanjčko:
Wstaň, má Anduličko!

Kdybych měla kljče
Od toho swjtánj,
Nedala bych swjtat
Zegtra do snjdanj.

Kdybych měla kljče
Ode dne bjlého,
Nedala bych swjtat
Do roka plného!

481. Sen.

(Nápěw 237, 238.)

Andulka spj,
Jenjček s nj:
Co ona newj,
On gj to powj;
Gsauť oba swj.

Andulka spj,
Jenjček s nj:
Muziky hragj,
Lidi se ptagj —
Nic newědj.

482. Holubička.

(Nápěw 257.)

Gá mám holubičku,
Můg zlatey Jenjčku!
Gá mám holubičku, mám;
Přigď ke mně, můg milý,
Až den se nachýlj,
Gá ti holubičku,
Můg zlatey Jenjčku!
Gá ti holubičku dám.

Při čepenj.

(Ženy snjmagj w komoře newěstě s hlawy ozdobu panenskau a přistrogugj hlawu čepcem.)

483. Zármutek newěstin.

Gak to wšecko tancuge,
Wšecko ge to zhůru!
Družba stogj u dweřj,
Tluče na komoru:

Gá tu sedjm u prostřed,
Mé srdéčko: wet, wet, wet!
Ubohá newěsta,
Zarmaucená wšecka!

484. Tanec po čepenj.

(Nápěw 196.)

Už ge to uděláno,
Už ge to hotowo;
Pár wagjček na rendljček,
Kausek másla do toho.

485. Rauška.

Býwala gsi na swatbách,
Býwala gsi družkau:
Nynčko twogi hlawičku
Už zawili rúškau.

486. Ženich muž.

(Nápěw 259.)

Už, už, už,
Už ge ženich muž;
Newěsta ge geho žena
A postýlka wystrogena,
Už, už, už,
Už ge ženich muž.

487. Čepec.

(Nápěw 260.)

Hopsa, heysa!
Ztratila wěneček,
Hopsa, heysa!
Ztratila wěnec;
Ztratila wěneček,
Dostala čepeček;
Hopsa, heysa!
Ztratila wěnec.

Tu máš, už máš,
Co gsi chtěla mjti,
Tu máš, už máš,
  Cos chtěla mjt:
Dostala si muže,
Kdo ti teď pomůže?
Tu máš, už máš,
  Cos chtěla mjt.

488. Změna.

(Nápěw 237, 238.)

Wčeras byla
  Geště pannau:
Ale už negsi,
Ale už negsi,
  Už gsi ženau.

Wčeras měla
  Geště wěnec:
Ale už nemáš,
Ale už nemáš,
  Už máš čepec.

489. Zpomjnka.

(Nápěw 131.)

Kohauti zpjwagj za lesem;
Byla gsem panenkau, už negsem.

Kohauti zpjwagj za niwau;
Byla gsem panenkau poctiwau.

Zpjweyte wy naši kohauti,
Ať se mé srdečko nermautj!

490. Do nauze wdaná.

(Nápěw 234.)

Ljto ge mně, ljto
Ach té našj laužе,
Že gsem se dostala
Z rozkoše do nauze,

Kde chleba nemagj,
Nikdy ho nepečau;
Že gsem se dostala
Bezděčnau newěstau!

491. Špatné wdanj.

(Nápěw 234.)

Wdala gsem se, wdala!
Co ge po mém wdanj,
Když gsem se dostala
Daleko od mámy!

Daleko od mámy,
Mé zlaté mamičky:
Budau pro ni plakat
Mé černé očičky!

Wdala gsem se, wdala!
Co ge po mém wdanj,
Když gsem se dostala,
Kde chleba nemagj.

Kde chleba nemagj,
Žádného wařenj:
Pomoz mně, můg Bože!
W tom welkém sauženj!

---

b:

Kde chleba nemagj,
Wotawu nesečau;
Geště mnę k posledu
Za wlasy wywlečau.

Truchliwý dogem, gegž učinila pjseň tato, nagednau zmizj, an družba aneb někdo giný poslednj sloku takto zazpjwá:

> Kde chleba nemagj,
> Koláčů nepečau:
> Samými brambory
> Dršky si zatlučau.

Hlasitý smjch, ačkoli nezřjdka geště slze w očjch; w tom hudba zahřmj skočnau, a giž tu opět wřjskawé: Juchú!

492. Zaplacená žena.

(Nápěw 262.)

> Pro penjze wždycky pláču,
> Když si zpomenu na Káču,
> Co gsem za ni musel dát,
> Když gsem gi chtěl sobě brát.
>
> Neb na cizjm panstwj byla,
> Wrchnost mně gj powolila:
> Kdo chce Káču ženu mjt,
> Musj dobře zaplatit.

493. Manželska láska.

w. Mor. 1835. 74. — *Slow. Zpěw. I.* 251.

Ženo má, ženo má,
Ženo má maličká,
Gá tebe radšj mám,
Než husar konjčka.

Husar má konjčka
Za dwě stě tolarů:
Gá tebe, ženo má,
Za darmo dostanu.

494. Ošizený.

ow. Mor. 1840. 205. — *Slow. Zpěw. I.* 253.

(Nápěw 263.)

Za padesát zlatých
Malé wolčata - ta - ta,
Malé wolčata:
Co gsem se ošidil,
Že gsem se oženil,
Milé děwčata - ta - ta,
Milé děwčata!

)(

Ani tak na wolkách,
   Gako na ženě - ně - ně,
   Gako na ženě:
Woly můžu prodat,
A penjze prohrat,
   Ale ženu ne, ne, ne,
   Ale ženu ne.

Zadělá wá buchty
   Studenau wodau - dau - dau,
   Studenau wodau;
Přes koleno wálj,
Geště mi ge chwálj,
   Že dobry budau - dau - dau,
   Že dobry budau!

495. Ženský hněw.

Má žena se na mě hněwá,
      Nemluwj:
Bude-li to dlauho trwat,
      Oněmj!

496. Manželé.

row. Mor. 1835. 109.

(Nápěw 159.)

Gá gsem se posekal,
Když gsem tráwu kosil:
Přeškoda nastokrát,
Že gsem o tě prosil!

»Gá gsem se požala,
Když gsem tráwu žala:
Přeškoda nastokrát,
Že gsem si tě wzala!«

497. Škoda swobody!

Přeškoda nastokrát,
  Že gsem se ženil,
Že gsem ten zlatý staw
  Swobodný změnil!
Milowal gsem pannu,
  Nynj mám ženu;
Gá na to do smrti
  Nezapomenu!

»Přeškoda nastokrát,
Že gsem se wdala,
Tu zlatau swobodu
Si zawázala!
Když gsem pannau byla,
Wěnec gsem měla:
Teď gsem ho za čepec
Dáti musela!“

498. Babička.

Wzal gsem si babičku staříčkau,
Myslil gsem, že něco má:
Ona má w komoře kohauta,
Ten gj tam kokrháwá.

199. Sedmiletá wýsluha.

ow. Slow. Zpěw. II. 49.

(Nápěw 264.)

Když gsem gá slaužil
To prwnj léto,
Wyslaužil gsem si
Kuřátko za tó:
A to kuře krákoře,
Chodj po dwoře;
Má panenka pláče
Doma w komoře.

Když gsem gá slaužil
To druhé léto,
Wyslaužil gsem si
Husičku za to.
A ta husa tráwu kusá,
A to kuře krákoře,
Chodj po dwoře;
Má panenka pláče
Doma w komoře.

Když gsem gá slaužil
To třetj léto,
Wyslaužil gsem si
Wepřjka za to.

A ten wepř gako pepř,
A ta husa tráwu kusá,
A to kuře krákoře,
Chodj po dwoře;
Má panenka pláče
Doma w komoře.

Když gsem gá slaužil
To čtwrté léto,
Wyslaužil gsem si
Telátko za to.
A to tele hubau mele,
A ten wepř gako pepř,
A ta husa tráwu kusá,
A to kuře krákoře,
Chodj po dwoře;
Má panenka pláče
Doma w komoře.

Když gsem gá slaužil
To páté léto,
Wyslaužil gsem si
Krawičku za to.
A ta kráwa mljko dáwá,
A to tele hubau mele,
A ten wepř gako pepř,
A ta husa tráwu kusá,

A to kuře krákoře,
Chodj po dwoře;
Má panenka pláče
Doma w komoře.

Když gsem gá slaužil
To šesté léto,
Wyslaužil gsem si
Wolečka za to.
A ten wůl gako kůl,
A ta kráwa mljko dáwá,
A to tele hubau mele,
A ten wepř gako pepř,
A ta husa tráwu kusá,
A to kuře krákoře,
Chodj po dwoře;
Má panenka pláče
Doma w komoře.

Když gsem gá slaužil
To sedmé léto,
Wyslaužil gsem si
Děwčátko za to:
To děwčátko gak paupátko,
A ten wůl gako kůl,
A ta kráwa mljko dáwá,
A to tele hubau mele,

A ten wepř gako pepř,
A ta husa tráwu kusá,
A to kuře krákoře,
Chodj po dwoře:
Má panenka stele
Postel w komoře.

500. Jukel a hrom.

Srow. Mor. 1840, 158.

(Nápěw 265.)

Šel Jukel na piwo,
Na dobré piwečko;
Šla žena pro Jukla,
Aby už domů šel:
Jukel nechce domů gjt,
Že má geště appetýt
Na to dobré piwo,
Na dobré piwečko.

Poslala pak pro psa,
Aby pes Jukla kaus:
Pes nechce Jukla kausat,
Jukel nechce domů gjt,
Že má geště appetýt
Na to dobré piwo,
Na dobré piwečko.

Poslala pak pro keg,
Aby keg psa mlátil:
Keg nechce psa mlátit,
Pes nechce Jukla kausat,
Jukel nechce domů gjt atd.

Poslala pro oheň,
Aby oheň keg pálil:
Oheň nechce keg pálit,
Keg nechce psa mlátit,
Pes nechce Jukla kausat atd.

Poslala pro wodu,
Aby oheň hasila:
Woda nechce oheň hasit,
Oheň nechce keg pálit,
Keg nechce psa mlátit atd.

Poslala pro wola,
Aby wůl wodu pil:
Wůl nechce wodu pjt,
Woda nechce oheň hasit,
Oheň nechce keg pálit atd.

Poslala pro řeznjka,
Aby řeznjk wola bil:
Řeznjk nechce wola bjt,
Wůl nechce wodu pjt,
Woda nechce oheň hasit atd.

Poslala pro babu,
Aby čarowala:
Bába nechce čarowat,
Řeznjk nechce wola bjt,
Wůl nechce wodu pjt atd.

Poslala pro čerta,
Aby čert babu wzal:
Čert nechce babu brát,
Bába nechce čarowat,
Řeznjk nechce wola bjt atd.

Poslala pro hroma,
Aby hrom čerta tlauk:
Hrom začne čerta tlauct,
Čert začne bábu brát,
Bába začne čarowat,
Řeznjk začne wola bjt,
Wůl začne wodu pjt,
Woda začne oheň hasit,
Oheň začne keg pálit,
Keg začne psa mlátit,
Pes začne Jukla kausat,
Jukel už chce domů gjt,
Že už nemá appetýt
Na to dobré piwo,
To dobré piwečko!

501. Mistr.

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Geden?
»Orel pták,
To gest tak;
Strog, má milá, bjlé lože,
Půgdem spolu spat,
A ta naše šenkýřečka
Bude naljwat.«

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám co gest to: Dwě?
»Dwě telátka a krawička,
Pásla ge tam Andulička.
Orel pták,
To gest tak;
Strog, má milá, bjlé lože,
Půgdem spolu spat,
A ta šwárná šenkýřečka
Bude naljwat.«

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Tři?

»Tři koňowé šli,
Dwě telátka a krawička
Pásla ge tam Andulička atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Čtyry?
»Čtyry laně šly
A koňowé tři;
Dwě telátka a krawička atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Pět?
»Pět hřebců,
Čtyry laně šly
A koňowé tři atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Šest?
»Šest ševců,
Pět hřebců,
Čtyry laně šly atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Sedum?

Sedum skřiwanů pečených,
Na rendljce smažených,
Šest šewců,
Pět hřebců atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We všech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Osum?
»Osum panen newěrných,
Sedum skřiwanů pečených,
Šest šewců atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We všech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Dewět?
»Dewět klášterů slaměných,
Osum panen newěrných,
Sedum skřiwanů pečených atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We všech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Deset?
»Desatero husj
Ty do pece musj;
Dewět klášterů slaměných,
To nádherně stawěných atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Gedenáct?
»Gedenácte labutj,
Ty nám budau po chuti,
Desatero husj,
Ty do pece musj atd.«

Mistře nad mistry wyučený,
We wšech školách wycwičený,
Powěz nám, co gest to: Dwanáct?
»Dwanáct apoštolů
Sedj kolem stolu.
Gedenácte labutj,
Ty nám budau po chuti.
Desatero husj
Ty do pece musj.
Dewět klášterů slaměných,
To nádherně stawěných.
Osum panen newěrných,
Sedum skřiwanů pečených.
Šest šewců.
Pět hřebců.
Čtyry laně šly
A koňowé tři.
Dwě telátka a krawička,
Pásla ge tam Andulička.

Orel pták,
To gest tak:
Strog, má milá, bjlé lože,
Půgdem spolu spat,
A ta zlatá šenkýřečka
Bude naljwat.

502. Sogka.

Srow. Polsk. Olesk. str. 370.

(Nápěw 266.)

Chytil táta sogku,
Chytila máma taky;
Chytil táta,
Chytila máma,
Chytily wšecky děti;
Sogka neuletj.

Ostatnj sloky sněgj gako tato, kromě že se mjsto »chytil« zpjwá »zabil, škubal, pekl, krágel, hamal atd.«

503. Losos.

(Nápěw 267.)

Chytili gsme lososa,
Chytili gsme ho,
Chytili gsme ho,
Chytili gsme ho w noci.

Místo »chytili gsme« zpjwá se w ostatnjch slokách

Zabili gsme
Pařili gsme
Wařili gsme
Smažili gsme
Krágeli gsme
Kausali gsme lososa atd.

504. Kozel a pán.

Srow. Polsk. Ž. Pauli 63. — *H. Luž.* 151.

(Nápěw 268.)

Kde paks býwáwal,
Kozljčku rohatý?
»Za kamny, za kamny,
Panáčku bohatý!«

Cos tam dělával,
  Kozljčku rohatý?
»Dřjwj gsem štjpáwal,
  Panáčku bohatý!«

Čjm tě bjwali,
  Kozljčku rohatý?
»Lopátkau, poljnkem,
  Panáčku bohatý!«

Gak paks plakáwal,
  Kozljčku rohatý?
»Mhe-e-é, mhe-e-é!
  Panáčku bohatý!«

Co paks gjdáwal,
  Kozljčku rohatý?
»Zelinu, zelinu,
  Panáčku bohatý!«

Co paks pjwáwal,
  Kozljčku rohatý?
»Ředinu, ředinu,
  Panáčku bohatý!«

Gak paks cupáwal,
Kozljčku rohatý?
„Cupity, cupity,
Panáčku bohatý!“

505. Zelenina.

Něco kulatýho,
Něco hladký,
Něco kyselýho,
Něco sladký.

Hrášek kulowatey,
Čočka hladká,
Zelj ge kyselý,
Mrkew sladká.

506. Swatba zelenin.

Řjpa se wdáwala,
Celer wýskal,
Mrkew tancowala
A křen pjskal.

507. Swatba dudkowa.

Srow. Rus W. z Olesk. str. 475. — Polsk. Ž. Pauli 178; Wójc. II. 373.

Wjmť gá ptáčka gednoho,
  Dudek se gmenuge,
Který se oženit chcę;
  Sogku brát si bude.

Na tu swatbu weselau
  Bylo moc pozwaných,
To z rozličného ptactwa,
  Gak welkých, tak malých.

Ten zlatohlawý strnad
  Ten gest był za družbu,
A ten radostný skřiwan
  Zwal hosty na swatbu.

Křepelka za družičku,
  Ta gest wěnce wila,
Pannu sogku newěstu
  Na oddawky wedla.

Krkaweč ge oddáwal,
[illegible]
Že negsau žádny přátelé,
Wšem se zakazowal.

Hawran byl za kuchaře,
Ten gim oběd strogil;
Wšak ho wšickni poznali,
Že se byl začernil.

Slawjk dělal muziku,
Když po gjdle bylo,
A tak, co hostů bylo,
Wšecko tancowalo.

Unawila se sogka,
Spat si obljbila,
Kdežto šwitorná straka
Postel gj ustlala.

Swatba se dokonala,
Pjsničku zawjrám,
U které gá sám gsem byl
A na ni se djwal.

Stala se roku toho,
A podnes se stáwá:
Když dudek k sogce přigde,
Swatba ge hotowá.

508. Swatba wlkowa.

Srow. Slow. Zpěw. II. 128.

(Nápěw 269.)

Wlk se ženit chtěge,
Namluwenau mage
Kozu pannu choti,
Genž byla sirotek;
5. Neb gj umřel otec
Též i milá máti.
Co kde čtwernohého
Nagjti se dalo,
Dal sobě pozwati,
0. Kteřjž na památku
Takowého sňatku
Dali se nagjti.
Kocaur byl za družbu,
Stál myši na službu
5. S zagjcem mládencem;

Osel za pekaře
A schoř za kuchaře
S urozeným kancem.
K tomu za družičky
20. Dwě krásné děwečky
Zwolil: lišku s lanj;
Ty přjtomné byly,
Newěstě slaužily,
Krásné koze panj.
25. Když po gjdle bylo,
Komu se ljbilo,
K tanci se chápali:
Mládenec zagjček
Činil bystrý skoček,
30. Dostal facaljček
Od panny družičky,
Překrásné ljštičky,
Kteráž na něg brala;
Když se bystře točil
35. A proti nj bočil,
Hned mu wěnec dala.
Chrt mu to záwiděl,
Že krásnau pannu měl;
Gak po žrádle bude,
40. Chce do pole gjti,
Geho pobjdnauti
W kordy neb pistole.
Zagjc se mu ozwal,
Huncwutem geg nazwal,
45. Že se mu postawj:
Gakož poctiwý ge,
Že se bránit bude,

Záda swé nastawj.
Lew, gsa pán pokoge,
50. Různic nemiluge,
Poručil gim hnedky,
By si pokog dali
A se newadili
Pod pět set pokuty.
55. Gežek ušlechtilý,
Krásný a zpanilý,
Rozkošného těla
Kůnu si namlauwal,
Pěkně gi obgjmal,
60. Řka, by geho chtěla.
Gelen připil kráwě
Z prázdného korbele;
Pěkně s uctiwostj
Klobauček posmekna,
65. Žádal gi, takto řka:
Wstáwey, půgdem k tanci!
Kráwa ráda byla,
Hned se k tanci měla,
K kobyle tak řkauce:
70. „Ach což gsem gá ráda,
Až mne swrbj záda,
Že mne pan gelen chce!“
Kobyla gj řekla:
„„Máš to štěstj z pekla
75. Na ty milownjky!
Gá od rána sedjm
A škaredě hledjm,
Nechtěgj mě wzjti.
Prw měla bůwola

80. Od samého rána,
Teď zas gelen přišel:
Gá bych byla ráda,
Bych gednoho měla!““
Welblaud to uslyšel,
85. Kterak ona prawj,
Myslil: „Gest ctná panj,
Gá gi budu chtjti;
Dostanu wěneček
Aneb facaljček,
90. Mohu gi nechati.“
Křeček wytáh boty,
Popial si kalhoty
O tři lokte weyše,
Wstal, bral se k wewerce,
95. Té krásné panence,
Řka: „Gak se mně steyště
Tam dále seděti!“
Počal gi prositi,
Aby s njm k tanci šla;
100. Sysel hnedky z djry,
Genž byl hoden wjry,
Řek', by nechodila.
Křeček k syslu s takau:
„Odpusť mi s twau pannau
105. Trochu k tanci gjti:
Škody neudělám,
Za toť připowjdám;
Chci wesel pobýti.
On mu neodpustj,
110. Že, prý, mu dá pěstj,
Aby mu pokog dal.

Sysel tu stogjce
Takto gemu wece:
Má-li dát, aby dal.
115. Křeček čerstwý gsauce,
Nepomeškagjce
Wzal sysla za własy,
Gednau rukau ho rwal,
Druhau přes hubu pral
120. Ukrutně w ty časy.
Lehkomys'ný křeček
Bil sysla, až wšecek
Po twáři zšediwěl.
Wydra ho želela,
125. Wewerka plakala.
Kdož koliw geg widěl,
Každý ho litowal.
Gezowec nemeškal,
Chramosteyla ctného
130. K rychtáři odeslal,
Řka, aby mu wzkázal
Dobrý den od něho;
Že ho za to žádá,
Poněwadž tu moc má
135. Sobě poručenau,
Aby do hospody
Přišel hned té doby,
Neb že se tam perau.
Chramosteyl gda, wěřte,
140. Potkal se na cestě
S rychtářem beranem,
An si zwolna kráčj,
Rozmlauwati ráčj

)(

S geho milostj lwem.
145. Wida ge zdaleka,
Hned kuklici smeká
A poklonu činj,
Slušně pozdrawuge;
Tu wšem oznamuge
150. To swé poručenj.
Lew rychtáři moc dal,
Aby ge porownal
Podlé swé libosti,
A sám klusal domů.
155. Beran, gsa rád tomu,
Běžel mezi hosti.
Přigda do hospody,
Tu před njm w ty doby
Slawný mezek s srncem
160. Od stolu wywstali,
Poctu mu podali,
Teplé piwo s hrncem.
On sed za stůl s nimi.
Tu po malé chwjli
165. Byli přiwedeni
Křeček s syslem spolu;
Tu před njm u stolu
Byli wyslýcháni.
On ge hned porownal:
170. Sysel pokutu dal
Na tři sudy piwa,
To proč gest začjnal
A potom zapjral,
Pro swá ústa lžiwá.
175. Když se porownali,

Zas weseli byli,
Muziky traubily;
Opice s osljčkem,
Kolčawa s kraljčkem
180. Skočnau tancowali.
Nedwěd na hausle hrál,
Slon na citeru pral
A sobol na basu;
Welmi zwučnè hráli,
185. Až wšickni plésali
Z toho gegich hlasu.
W tom špjžirna zpustla,
Woda w sudě zhustla,
Kwasnice rozlili.
190. Tak byl kwasu konec,
Beyk zwonil na zwonec,
Wšickni se rozběhli.

Pjsně městské.

---

509. Poslednj nawštjwenj.

(Nápěw 270.)

Má paňmámo zlatá,
Co děláte,
Že přede mnau wrátka
Zawjráte ?
Gá gdu k wám do domu,
Ukažte mně wašj dcery
Komoru.

Má zlatá paňmáma
Z okna kauka,
Hodila mně kljče
Do klobauka :
»Tu máš kljč, můžeš gjt,
Můžeš sobě sám komůrku
Otewřjt.«

Gak gsem počal dwéře
Otwjrati,
Slyšel gsem swau milau
Nařjkati.
Co pláčeš, nařjkáš?
Wždyť pak mne tu, má panenko,
Geště máš!

Sedli gsme si spolu
Na postýlku,
Zdálo se nám býti
Malau chwjlku;
Tu wyšla dennice:
Opatrug tě milý Pán Bůh,
Mé srdce!

Dennice wycházj,
Gá musjm gjt:
Pogď mne, má panenko,
Wyprowodit;
Wyprowoď, geště čas:
Kdo wj, wrátjm-li se z wogny
K tobě zas!

510. Geptiška.

Srow. Mor. 1835. 89. — *Slow. Zpěw. I.* 136.

(Nápěw 213.)

Když gsěm gá k wám chodjwáwal,
Pod okýnkem wašjm stáwal,
Na to nepomyslil gsem,
Že my swogi nebudem.

Wilas wěnce k milowánj
Ze zelené rozmarjny;
Wilas, ale neswila,
Cos, má milá, myslila?. —

»Myslila gsem sama sobě,
Že se nedostanem k sobě;
Myslila gsem a mysljm,
Že tě opustit musjm.

Chtěli gsau mně swatbu strogit,
Gá nechtěla k tomu swolit;
Že gsem sobě měla wzjt,
Co nechtělo srdce mjt.

Chtěli gsau mně swatbu strogit,
Gá nechtěla k tomu swolit:
Nynj už gi strogegj,
Už mi wlasy stříhagj.

W klášteře tam na dolině
Dám se zawřjt dobrowolně,
Na wzdory tomu swětu
We mladosti mé kwětu.

Přigď, můg milý, se podjwat,
Až gá budu w kůru zpjwat,
Až mne budau obljkat,
Černý habit připjnat.

Ze swětských šatů mne swlečau,
Do habitu mne obleðau,
Swatý křjž mně podagj,
Růženec mi chystagj.

Po klášteře budu chodit,
Růženec se budu modlit,
Milowati krucifix:
Na swět nezpomenu wjc.

Odstup giž, ženichu swětský!
Přistup ženichu nebeský!
Toběť gsem giž oddána,
Budiž moge ochrana!“

511. Nowina.

(Nápěw 271.)

Přišla gest mně wčera z rána
　Přežalostná nowina:
Že můg miley těžce stůně,
　O tom gsem newěděla.
Ach, co sobě počjt mám?
Koho sobě obgednám,
By mně napsal pár řádečků?
　Po kom gá ge poslat mám?

Widjm, widjm, že ge darmo,
　Že tam musjm sama gjt,
Abych mohla s neymilegšjm
　Pár slowjček promluwit;
Abych se ho zeptala,
Chce-li mjti doktora?
Ach, což bych gá přewelice
　Neráda geg ztratila!

»Doktora mně, má panenko,
　Doktora mně negedney:
Radšj ty mně, má panenko,
　Pěkney pohřeb obgedney:

Co máš dáti doktoru,
Dey to radšj kantoru;
Kantor ten mně bude zpjwat,
Až mě ponesau k hrobu."

512. Oklamaný milý.

(Nápěw 273.)

Sil gsem proso na sauwrati,
Nebudu ho žjti:
Děwče krásné milowal gsem,
Nebudu ho mjti.
Sjti, nežjti,
Milowati, newzjti!
Sil gsem, nežal gsem,
Milowal gsem, newzal gsem.

Tam nad mleynem, pod gesenem,
Na wysoké stráni,
Sljbila mi má panenka
Wěčné milowánj;
Wěnec uwitý,
[illegible]rsten pěkně wyrytý

Od nj dostal gsem,
Přece děwče newzal gsem.

Ustům, gako z máku kwjtj,
Hubinky gsem dáwal;
W tjlku gako labuť bjlém
S wětřjčkem gsem hráwal.
Láskau plesal gsem,
Kudy šel gsem, wzdychal gsem;
W noci nespal gsem,
Přece děwče newzal gsem.

Ráno, dřjw než zwonjk cinkal
Časně na klekánj,
Šel gsem, abych ptačj slyšel
Rannj radowánj;
Šel gsem za lesem,
Ale, ach! co spatřil gsem,
Nad tjm ztrnul gsem,
Wjce děwče newzal gsem.

W roklince, tam w středmcháeh hustých
Děwče s giným stalo;
On gi ljbal, tlačil, winul,
Děwče se gen smálo!

Gá pak zwolal gsem:
Darmo w noci nespal gsem!
Sil gsem, nežal gsem,
Milowal gsem, newzal gsem!

Wiz pjseň 367. sb. této.

513. Přewrácený swět.

(Nápěw 272.)

Giž nebudau wjc ty časy,
Které gindy býwaly;
Giž se nebudem tak mjwat,
Gak se naši mjwali.
Ten swět zlořečený,
Celý přewrácený:
Nebylo to gindy tak
Wšecko naopak.

Kde gsi který z starých Čechů,
Pohleď trochu z krchowa,
Zagistě bys nynj řekl:
Umřu gá radšj znowa!
Tak se nynj plete
W tom zmateném swětě:

Wždyť to nebýwalo tak
Wšecko naopak.

Rozum lidský na se béře,
Co unesti nemůže;
Nepřeměřj dobrým loktem
Na swém těle té kůže.
Gak se zdá, tak střelj,
Nechť trefj, neb chybj;
Myslj, že ge dobře tak,
Zatjm naopak.

Wjry, lásky, upřjmnosti
Ani giskra nedautná;
Za to nynj gen panuge
Faleš, hana pokautná.
Kdo s koho, ten s toho,
Ne málo, radš mnoho;
Nebýwalo gindy tak
Wšecko naopak.

Kde upřjmnost staročeská,
Která někdy býwala?
Pominula, zahynula
S těma lidma starýma.
Kde gindy upřjmnost,
Nynj lež, podwodnost;

Gest to na tom swětě tak
Wšecko naopak.

Na starého Pána Boha
Mladj zapomjnagj,
Gakoby giž ani nebyl,
Mnozj nynj gednagj:
Nepřigde do hlawy,
Že se smrt dostawj,
Že nás též obrátj tak
Wšecky naopak.

514. Raněné srdce.

(Nápěw 229.)

Prawila gsem, prawila,
Že mě láska ranila;
Ranila mě střelau prudce,
Poranila moge srdce
Prawila gsem, prawila,
Že mě láska ranila.

Půgdu se ptát rychtáře,
Kdo má platit lékaře?
Kdo mau ránu hogit bude?
Kdo od rány platit bude?
Půgdu se ptát rychtáře,
Kdo má platit lékaře.

Ach rychtáři! bolj mě;
Powězte mi upřjmně,
Kterak práwo ukazuge,
Kdo se střjlet osměluge?
Kdo má platit lékaře,
Když se rána dokáže? —

»Wemte sobě lékaře,
Ať wám ránu zawáže;
Wy za bolest, on od rány
Musjte beyt zaplaceni:
Ten, kdo ranil, platit má,
Tak mi práwo powjdá.«

Wy se, pane, meyljte,
Wy mně nerozumjte:
Mogi ránu widět nenj,
Gá mám srdce prostřeleny;
Kterak pak mně pomůže?
Srdce wázat nemůže.

»Má panenko roznmila!
Práwo s wámi nic nemá:
Náš pan farář k tomu káže,
Mjsto srdce ruce wáže;
S njm se gděte poradit,
Nemám s wámi co činit.«

515. Při podškubáwánj hus.

(Nápěw 202.)

Dey se škubat, má husičko!
Wěz, že to tak musj být;
Každý hledj, má husičko,
Ze škubánj žiwnost mjt.

Gak gest dobře tu škubati,
Kde se peřjčko widj!
Oběma rukama bráti
Žádný giž se nestydj.

Mnozj přjlišně škubagj,
Neberau za wděk málem,
Aniž se kdy na to ptagj,
Patřj-li gim to práwem.

Práwnj musj napřed wěděti,
Která strana peřj má;
Holau prawdu nechce widět,
Co si na nj wyškubá?

Lékař léčj nemocného,
Dokud gaké peřj má;
A když sebral i prach s něho,
Hrobaři geg odewzdá.

Wašnostjček na ženicha
Bohatého pozor dá,
Pak geg dle možnosti ztícha
W zákrystygi podškubá.

Pan učitel z okna kauká,
Komu hrana zwoněgj;
Poškaubka-li, tu si fauká,
Pečjnky se strogegj.

Lichwář dlauhý růženec má,
Modlj se do sytosti;
Když se mu kdo upsati dá,
Škubá ho bez ljtosti.

Gestli táta peřj nemá,
Aby se dal škubati:
Tedy ať zmjnku nedělá,
Že chce dceru wdáwati.

Dokud goráák peřjm trausj,
Ať se wogny nebogj:
Když perutě holé nosj,
Potom wjc neobstogj.

Widjme řeznjky, šewce,
Šenkýře i pekaře:
Žádný zadu zůstat nechce,
Peřj-li se okáže.

Pečkářowé, homolkáři,
Babkářowé škubagj;
Cibuláři, česnekáři,
Wšickni wšudy trhagj.

I ty šediwé babičky,
Když za kamny sedagj,
Ač se gim třesau bradičky,
Přece na čti škubagj.

Kdo chce w owčj se [illegible],
Ať dá [illegible];
Gestli že s to nemůže být,
Ať se hledj ze dwerj!

Dey se gen, husička, škubat,
Swé peřjčko [illegible];
Newjš, kdo na něm bude spát:
Poctiwý neb špatný muž.

516. Truchliwý konec lásky.

(Napěw 253.)

Dwanácte panen usnulo
Pro lásku swého milého:
Gen gedna nespala,
Milého čekala.

Dočkati se ho nemohla,
Šla, muziku štelowala:
»Muzikanti hrayte,
Hrayte mně wesele!

Až gá počnu libě spáti,
Hrayte wy mně pigamenty;
Muzikanti hrayte,
Hrayte mně wesele!"

Wyšla ze zámku na špacjr,
Ptala se, byl-li tu kawaljr,
W šatech prémowaných,
W punčochách hedbáwných?

Pažátko odpowědělo,
Že newidělo žádného,
Než koně wraného
A osedlaného.

Wešla gest do swé zahrádky
Tam utrhnaut prut margánky:
On ležel pod stromem
Proražený kordem.

Ten kord gest z něho wytrhla,
Do swého srdce wrazila:
To byl konec lásky,
Daremné překážky!

Ten kdo okolo pogede,
Ten každý litowat bude
Dwě krásné osoby
Proražené kordy.

Uřežte chwogku zelenau,
Přikregte tu krew newinnau,
Ať wrány nekwáčau,
Panenky neplačau.

Pjseň tato budiž na ukázku pokaženého wkusu w řeči panské a městské ze středu předešlého stoletj. Obsah gegj gest bezpochyby nĕgaká skutečná udalost téhož času. Ostatně co na nj lepšjho, wypůgčeno gest od pjsnj giných, t. nápěw a sloha 1. od pjsně 478, a sloha poslednj od pjsně 160 sb. t.

Varianty a dodatky.

Pjseň 9.

Pásla Juda, pásla páwa
Od wečera až do rána.

Přigel gest k nj šelma Němec:
»Dey, Judytko, dey ten wěnec!«

»»Gá ti wěnec nemůžu dát,
Mám tu bratra, ten ge wogák.««

»Bratra můžeš otráwiti,
A mne za manžela wzjti.«

»»Gak pak bych to učinila?
Gá se tomu neučila.««

»Gdi do lesa gedlowého,
Nagdeš hada gedowého.

Usekni gemu hlawičku,
Přistrog mu ho za rybičku.«

Bratr z wogny domů gede,
Čtyry koně s sebau wede.

„„Dey ty koně do maštale,
Máš tam ryby přistrogené.““

„Gaké, sestro, to rybičky?
Nemagj žádné hlawičky?“

„„Hlawičky gsem usekala,
Psjčkům, kočkám sežrat dala.““ —

„Owey, sestro, hlawa bolj!
Wem šáteček, zawaž mi gi.“

„„Kdybych chtěla hlawu wázat,
Nechtěla bych hada dáwat!““

„Podey, sestro, podušťičku,
Ať položjm swau hlawičku!“

Podala mu twrdý kámen:
„„Umři, bratře, umři na něm!““

Po snjdanj hlawa bolj,
Po obědě hrany zwonj. —

Owey, Bože! na mé hoře!
Nemám bratra ani muže.

Bratra gsem si otráwila,
Šelmu Němce nedostala.

Giný variant též písně.

Žala holka, žala trávu,
Na tom podwinnickém stawu.

Geli tam tudy dwa páni:
»Pógeď, holka, pogeď s námi.«

»»Gabych s wáma ráda gela,
Kdybych bratřjčka neměla.««

»Zbaw se, holka, bratra swého:
Dey mu hada gedowého!«

»»Můg bratřjček s wogny gede,
Čtyry koně s sebau wede,

A pátý hop! na prowodě:
»Gseš-li, sestro, na swobodě?«

Gsem, bratřjčku, na swobodě,
Gako ryba w čerstwé wodě!

Na, bratřjčku, snjdaničku!
Uwařila gsem rybičku.«

»Copak ge to za rybičky?
Bez ocásku, bez hlawičky!«

»»Gá hlawičku sama snědla,
A ocásek kočka zwedla.««

»Po rybičce hlawa bolj:
Pogď, sestřičko! zawaž mi gi.«

»»Kdybych chtěla hlawu wázat,
Nechtěla bych gedu dáwat!««

»Gdi, sestřičko, do lednice,
Natoč wjna do sklenice.«

Než sestřička s wjnem přišla,
Ze bratřjčka duše wyšla.

»»Owey, owey, bjlé růže!
Nemám bratra, ani muže:

Bratra gsem si otráwila,
Muže gsem si nedobyla.

Rozpletla si dwa rúljčky,
Wyplětla z nich dwa nožjčky:

Gednjm hrobek wykopala,
Druhým krček podřezala.

Ulomte chwogku zelenau,
Přikreyte tu krew čerwenau,

Aby wrány nekwákaly,
A mládenci neplakali.

K pjsni 8.

Mjsto slohy šesté zpjwey takto:

»Dobrá cesta, powědomá,
Rozmarinkau propletená.

Dobrá cesta až nahoru,
K tomu nowému hřbitowu.«

)(

K pjsni 5.

Na str. 28, mjsto sloky prwnj, druhé a třetj takto:

Když hodinka bila:
„Wstaň, Madlenko milá!
Ach wstaň, wyprowoď mne
„Do šjrého pole.“

Magdalenka wstala,
Geg wyprowázela,
A bjlým šátečkem
Oči utjrala.

Wyprowodila ho
Až k panskému dworu:
„„Gdi už, můg Mataušku!
S Panem Bohem domů.

Neb gá s tebau dále
Už nemohu gjti;
Bylabych gá lána
Od otce i máti.““

Na str. 31 mjsto sloky třetj:

Tu rodiče prosil,
By mu odpustili,
Že gsau skrze něho
Dcerušku ztratili.

Tamtéž mjsto slohy páté a pak na str. 32 mjsto slohy prwnj:

»»Tatjčku, matičko!
Wšak gá wás nežádám:
Pro waši Madlenku
Milerád umjrám.

Co gsem gá zaslaužil,
Sám na se trest žádám,
A tuto sentenci
Na sebe wydáwám:

Hlawu na špic deyte,
Kolem mne lámeyte:
Co gsem gj udělal,
Tak mně uděleyte!««

K pjsni 81.

Sloha prwnj také:

Ach nenj tu, nenj,
Coby mě těšilo,
Ach nenj tu, nenj,
Co mě těšj;

Kdyby tu býwalo,
Co mě těšjwalo,
Byloby mé srdce
Weselegšj.

Wdowec a mládenec.

Srow. pjseň 31.

Paňmáma powjdala,
Abych si wdowce wzala:
Wdowec má půl srdce,
Půl ho dal nebožce;
Mládenec, ten má celý,
On ge se mnau rozdělj.

K pjsni 53.

Sloha třetj:

Přigdau na tě platy,
Kontribuce taky,
Na robotu musjš gjt:
Nepůgdeš-li gednau,
Drábi tebe wezmau,
Geště budeš k tomu bit.

Pjseň 100.

Newybjrey, nepřebjrey,
Abys nepřebrala,
Abys potom nedostala,
Čobysi nerada.

Hrabě pro tě nepřigede,
Ani pán od stawu;
Nemysli sī tak wysoko,
Tu ti dáwám radu.

Gestli myslјš na heytmana,
Neb na purkrabjho:
Nedostaneš důchodnjho,
Ani obročnjho.

Pjsař když tě pomiluge,
Ten dá tobě kwinde;
Napjše ti ceduličku:
Hledey sobě ginde!

Gestli pak gen naposledy
Nádennjk k nj přigde:
Může si ho ráda wzjti,
Sic na ocet zbyde.

Bude-li ho milowati,
Bude on gi taky;
Můžau spolu chodjwati
Wždy na panské mlaty.

Naposledy po wšech wšudy
Pastucha k nj přišel:
»Chce-li si mne, panno, wzjti,
Chci beyt gegj manžel!«

Můg pán nenj žádný slauha,
On ge kancelista:
Nosj péro na rameně,
Když wyhánj z města.

A to péro, když ho wezme,
Dělá wždycky: hau, hú!
Wšecky děwky wyhánėgte
Woly, kráwy k haufu!

K pjsni 119.

Po sloze poslednj na straně 164 dodey:

Pila piwo, pila wjno
Z korbele:
»Ach, že gsem se nenadála
Fortele!«

Prala pljnky u studánky,
Plakala:
»Ach, kýž gsem tě byla radšj
Neznala!«

Pjseň 195.

Wždycky mně dáwagj,
Co se mně neljbj,
Wždycky mně dáwagj,
Co gá nechci:
Dáwagj mně starau,
Škaredau, bublawau;
[illegible]e mně neljbj,
Tu gá nechci.

Lepšj ge, tatjčku,
Na wranym konjčku,
Lepšj ge, tatjčku,
Na wognu gjt,
Nežli se oženit,
Bublawau ženu mjt:
Lepšj ge, tatjčku,
Wogákem být.

Ta Morawská brána
Pěkně malowaná,
Stogj pod nj má panenka
Wšecka uplakaná.

»Co pláčeš, nařjkáš?
Wždyť mě tu geště máš:
Teprw můžeš pro mě plakat,
Až mě neuhljdáš.

Mjsto domu mého
Mám koně wraného,
Šawličku a karabinu
A sedlo na něho.

Mjsto krásných panen
Pár pistolj na něm:
Adie, má neymilegšj!
Už se spolu minem!

Na konjčku sedjm,
Smutně sobě hledjm:
Neplač pro mě, má panenko,
Že tě neuwidjm!

K pjsni 136.

Po sloze druhé přidey:

Daleko gsi, můg Jenjčku!
Daleko gsi ode mě:
Budeš-li ty wšak upřjmný,
Wšak ty přigdeš zas ke mně.

Pjseň 142.

Srow. pjseň 156.

Wždycky gsem mysljwal,
Že ge wogna špás;
Že tam budu teyden,
Nebo dwě neděle,
Přigdu domů zas.

Teyden, dwě neděle,
Nebo hodinu:
Ach, to sám Pán Bůh wj,
Má zlatá matičko,
Kde gá zahynu!

Zahynu-li w Turcjch,
  Nebo Francauzjch:
Což bude matička
Pro swého miláčka
  Těžké srdce mjt!

Aniž tak matička,
  Gako má milá,
Ta která mne wždycky
Po ty časy wšecky
  W srdci nosila.

Když přišel za bránu,
  Šatečkem točil:
»Nawrať mně, má milá,
Andulko rozmilá,
  Co gsem ti půgčil.«

»»Nemohu nawrátit,
  Negsem powinna:
Ať ti to nawrátj,
Můg zlatey Jenjčku,
  Na wogně giná.««

Pjseň 156.

Šla Liduška na trawičku,
Do zeleného hágečku.

Djwal se na ni z okna pán,
Na kočjho si zawolal:

»Strog, kočj, strog koně wrany,
Progedem hágek zelený!«

A když gsau hágek progeli
K zelené lauce přigeli,

Spatřili gsau tam zwjřátko,
Šestnáctileté děwčátko.

»Kdes, Liduško, smělost wzala,
Abys mi na lauce žala?«

»»Dowolil mi sem wáš šafář,
Z wašeho dworu hospodář.««

»Šafářowo tu nic nenj,
Ty musjš býti mau panj.«

»»Rozwig se z kwjtků metlice,
Že negsem gá pannau wjce.

A ten bjlý geteljček,
Že mně už dáwag čepeček.

To čepeček mercilowý,
Na něm porty pozlacený.«

Giný variant též pjsně.

Byla lučina široká,
Na nj trawička wysoká.

»Půgdem tam na nj, sestřičko!
Nažnem trawičky brzjčko.«

Gedna gi žala, wázala,
Druhá seděla, plakala.

Djwal se na ně z hradu král,
Na swé pachole zawolal:

»Wstáwey, pachole! strog koně,
Pogedem na hon do pole.

Budem tam honit zwjřátka:
Dwacjtileté děwčátka.«

Když na to pole přigeli,
Wrané koně zastawili.

»Kdo wám tu tráwu kázal žjt?
Gedna musjte se mnau gjt!«

»»Ach, pro ten trošek tráwnjčku
Mám gá opustit mamičku!

Ach, pro ten trošek ostřice
Mám gá opustit rodiče!

Ach, pro ten trošek suchého
Mám gá opustit milého!

Ach, pro ten getelowý kwět
Mám gá opustit celý swět!««

Pljla stařenka, pljla len,
Krásná Petruška byla w něm.

»Půgdu k tey babě na radu,
Gak gá Petrušku dostanu.

Babo, babičko! dey radu,
Gak bych moh podwest tu pannu?«

»„Gá radu dobrau radu dám,
Gen když hned zaplacenau mám.“«

Dále pak gako w pjsni 159 počjnagjc od sloby šesté na str. 22. II. Sloba šestá na str. 24, II schází a mjsto sedmé tato:

A když už bylo na ráno,
Bylo na dweřjch napsáno.

K pjsni 158.

Počjná se také takto:

Stála chalaupka w rákose
Nedaleko od wesnice.

Bydleli tam dwa bednáři,
Oba dobry hospodáři.

Měl ten geden bednář dceru,
A to gmenem Kateřinu.

Nemoh gi žádnev podwesti,
Genom ten pan král Uherský.

Na str. 24, II mjsto slohy čtwrté:

»Gdi, Kačenko, nic nereptey,
Co ti poraučjm, udèley.«

Na straně 25, mjsto sloh 3—6 také:

Můg bratřjček domů gede,
Co on mně přesmutné weze?

»Wezu ti wěnec zelený
A pentlemi propljtaný.«

Co bych gá s wěncem dělala,
Když už negsem žádná panna?

K též pjsni giný variant.

Na str. 22, II mjsto slohy 6. a 7.

Gaká pak má to být rada?
Konwářowic dcera mladá!

Na str. 23, mjsto slohy 8.

A když se k domku přitauláš,
Střjbrem a zlatem zadrnkáš.

Na též straně po sl. 7:

Gdi Kačenko, gdi otewjrat,
Krásná panna stogj u wrat.

Na str. 24 po sl. 4 tyto slohy:

Když čepec s hlawy sdělala,
Kačence ho darowala.

Když prsten s prstů sdělala,
Kačence ho darowala.

»Zhasni Kačenko, tu swjčku,
Ať gá si swleknu sukničku;

Gá gsem panenka stydliwá,
Stydliwěgšj nežli giná.«

A když bylo na půl noci,
Panna kráčj po sednici.

Na str. 26 mjsto poslednj slohy tyto dwě:

Dadey, maley! mlč můg synu!
Wšak máš tatjčka hrdinu.

Dadey, maley! mlč synu můg!
Uherský král ge otec twůg.

Ljná milá.

Srow. pjs. 192.

(Nápěw 124.)

Už se tęn owjsek
  Wymę- wymę- wymętáwá;
Už mě, má panenka
  Zanę- zanę- zanęcháwá:
Když mě nechce,
Ať mě nechá;
Gá o ni nęstogjm,
  O le- o le- o lenocha!

Łaciný rok.

Wiz pjseň 244.

Ach, můg Bože neymilegšj!
  Gak ge letos łacino:
Kopa mužských za půl gabka,
  A to geště płanyho,
A dwě kopy za cely —
Geště gsau dost placeny:
Gedna ženská za pět tisjc
  Geště nenj k dostánj!

Časné kwjtečko.

Wiz pjseň 250.

Na horách se swjtj,
Gá tam poběhnu;
Bude-li to kwjtj,
Gá ge utrhnu.

Kwjtečko to nenj,
Ge to má milá,
Ona před wčeregšky
Se mnau chodila.

Trpěliwá milá.

Srow. pjs. 295 a 305.

(Nápěw 179.)

Roztocká hospoda
Ge welmi wysoká,
Přeletěla přes ni
Husička diwoká.

Přeletěla přes ni,
Genom gednau w roce,
Wypila wodičku
W Roztockém potoce.

Tu čistau wypila;
Tu kalnau nechala:
Což gsem, můg holečku,
Pro tebe wystála!

Co gsem už wystála,
Co geště wystogjm:
Pro tebe, můg miley,
To ráda přestogjm!

Panna a pekelní páni.

Zlomek.

(Nápěw 276.)

Strog se, panno, strog se,
Wjce nemeškey se,
Už ge čas, hodina,
Bysi s námi gela.

»Počkeyte, wy páni,
Černj zemanowé!
Až gá wám zazpjwám,
Tatjčka zawolám.«

Ach táto, tatjčku,
Cože tak twrdě spjte,
Cože tak twrdě spjte,
Že mě neslyšjte!?

Probuďte se ze sna,
Gá se s wámi žehnám,
Gá se s wámi žehnám,
Wjc wás neuhljdám.

Zakletá dcera.

Zlomek.

(Nápěw 274.)

Wandrowali hudci,
Dwa pěknj mládenci.

Řek geden druhému,
Bratr bratru swému:

Wjmať gá gedno dřewo,
Dřewo gaworowé.

— — — — —

Utněme my sobě
Každý po hausličkách.

— — — — —

Póčnau dřewo sekat,
Dřewo promluwilo:

Nesekeyte hudci,
Wy pěknj mládenci!

Wšak gá nagsem dřewo;
Gsem pěkná děwečka.

Matka mne proklela,
Když gsém šla pro wodu,

Abych zdřewěněla
A gaworem byla.

— — — — —

Wemte mne za ruce,
Weďte mne k mé matce.

Hudci počnau haustí,
Matička plakati.

Pro porownánj klademe zde taužpjseň celau, gak se na Slowensku zpjwá (Zpěwánky II. str. 4), s kteraužto se česká, co do smyslu, dokonce shodowala; co do wywedenj ale, gsau-li zlomky tyto neporušeny, od nj se značně lišila.

Máti ďowča zháňá
Z postele za rána:

„Ana, moja Ana!
Choďže ty na wodu,

Na wodu studenú
Pod lipu zelenú.“

Šla Ana pre wodu
Na lúčku zelenú,

Nemohla načrieti
Pre studnu srubenú.

Máť na ňu wolala:
„Aňa moja, Aňa!
Kde-že si tak dlho?

Bodaj si, aby si
Hned tam zkameněla!“

Krhla zkameněla
Merawým kamenom;

Ana zdreweněla
Zeleným jaworom.

Leží wedla, leží
Jeden chodník prawý.

Išli dwa mládenci,
Dwa braťa wandrowní:
Oba boli hudci.

„Ach, bratríčku milý!
Kolký sme swet prešli,

Eště sme takého
Jawora nenašli.

Odtnime-že si my
Po jedných husličkách,
Po druhých bičíčkách.“

Prwý ráz zaťali,
Krew z něho ronila;

Hned sa polakali,
Na zem popadali.

Druhý ráz zaťali,
Slowo uslyšali:

„Rúbajte, rúbajte,
Len srdce neraňte;

Ništ sa wy něbojte,
Ale si otnite

Na jedny husličky,
Na druhé sláčiky.

Choďte, prehudajte
Pred mej matky wráta:

Toto je tá panna
W jaworu zakliata;

Toto jsú husličky
Z tej wašej Aničky;

A této sláčiky
Z jej prawej ručičky!“

Išli ti mládenci,
Žalostně hrajúci.

Keď matka slyšala,
Na okno bežala:

„Ach mládenci moji!
Choďte-že preč, choďte,
A žal mi nerobte;

Wšak ho já dosti mám,
Že Aničky nemám!“

Turkowi oddaná.

Zlomek.

Srow. Mor. 1840. 174. — *Slow. Zpěw. II.* 8.

(Nápěw 275.)

Ten záhranský kowář
Překrásnau dceru má;
Pře-můg milý Bože!
Komu on gi oddá?

Ach oddá gi, oddá,
To Turku welkému,
Pře-můg milý Bože!
To wrahu ljtému.

— — — — —

Giný počátek též pjsně.

Měl gest zeman dceru,
Gmenem Kateřinu;
Ach Bože můg milý, rozmilý!
Gmenem Kateřinu.

Ach Káčo, Kačenko!
Máš býti Turkowa;
Ach Bože můg milý, rozmilý!
Máš býti Turkowa.

Gá Turkowa nebudu,
Radš žiwota zbudu,
Ach Bože můg milý, rozmilý!
Radš žiwota zbudu!

— — — — —

Obsah této sbjrky.

Zpěwy děgeprawné.

Pjsně ze sedmileté wálky.

Pjsně swobodného stawu.

Mladost, krása, láska.

Pjsně swatebnj.

Pjsně w manželstwj.

Při kolébánj djtěte.

Pjsně hospodnj.

Hudba, tanec, piwo, společni zpěw.

*

Rozličné powolánj i zaměstnánj.

Dudák.

	Pjseň		Nápěw
Gsli pak to prawda, nebo ne	330	-	192
Hrály dudy u Pobudy	50		41
Kdyby mně to pán Bůh dal, žby . .	85	-	40
Strakonické dudy hučj I. str. 98.			
To gsau dudy	430	-	
W Strakowicejch za oltářem I. str. 96.			
Zab li dudáčka, zabili	331	-	191
Zadudey dudáčku, zadudey	331	-	192

Hadačka.

Prodala pole, luka wše, dala si hádat .	350	-	98

Hawjři.

Wy hawrani umazanj	271	-	

Kaudelnjk.

Gá gsem z Kutny Hory	291	-	173
Kaudel gsem wozjwal	292	-	174

Kominjk.

Gá gsem chasnjk kominický	418	-	

Kowáři.

Gá nechci kowáře	396	-	215
Žádney newj gako gá, proč kowáři . .	277	-	87

Mlynáři.

Mlynáři gsau hodnj chlapi	275	-	

Myslíwci.

Ach což gest to hezká wěc	113	-	78
Kačena diwoká letěla s wysoka . . .	177	-	128

Nunwáři.

Paustewnjk.

Pošta.

Rybáři.

Selské hospodářstwj.

Allegorické, satyrické, žertowné.

Gmena pp. přispjwatelů

i pramenowé sbjrky této.

P. Jos. Bačkora w Praze, z Čáslawska: 1. 11. 20. 44. 50. 61. 73. 82. 91. 130. 131. 132. 137. 142. 148. 151. 199 216. 269. 270. 271. 272. 411. 504. 507. III. str. 220.

P. Frant. Chmeljk w Miletjně, z Bydžowska: 1. 16. 40. 50. 65. 154. 157. 168. 229. 230. 233. 246. 250. 251. 252. 279. 368. 420. 436. 467.

W. p. Fr. Doucha w Praze, z Berauuska, Táborska a Prácheuska: 1. 2. 3. 4. 5. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 16. 17. 18. 20. 24. 26. 27. 30. 31. 32. 36. 38 42. 45. 47. 49. 50. 53. 55. 57. 61. 62. 64. 65. 66. 68. 71. 72. 75. 76. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 89. 91. 92. 94. 96. 102. 103. 105 107. 108. 109. 112. 113. 115 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 125. 126. 128. 129 131. 132. 133. 134. 136. 137. 139. 142. 143. 145 146. 147. 148. 149 150. 151. 152 153. 155. 158. 159. 162. 163. 165 167. 168 169. 170. 171. 172. 176. 178. 182. 185. 187. 188. 189. 190. 192. 194. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 212. 213. 214. 215. 219. 220. 221. 226. 228. 230. 233. 234. 235. 236. 237. 240. 242. 244. 249. 250. 252. 257. 258. 261. 262. 265. 268. 269. 276. 277. 278. 282. 286. 287. 290. 298. 299. 301. 302. 303. 304. 306 309. 310. 311. 312. 315. 316. 321. 323. 324. 328. 329. 330.

331. 332. 333. 334. 335. 336. 338. 339. 340 344. — 349. 356. 357. 359. 360. 363 364. 370. 374. 377. 379. 380. 383. 391. 393. 396. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 409. 413. 414. 415. 416. 422. 423. 425. 429. 431. 432. 435. 439. 441. 442. 445. 446. 450. 452. 455. 458. 468. 469. 470. 472. 477. 478. 479. 484. 486. 487. 494. 499. 503. 504. 509. 511. 513 515. III. str 217. (p. 192).

P. Anna Dwořákowá w Dobrušce, z Hradecka: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 12. 13. 20. 21. 26. 31. 35 36. 37. 38. 49. 50. 61. 62. 63. 65. 70 78. 79. 86. 96. 97. 102. 103. 105. 112. 113. 115. 117. 120. 122. 123. 126. 129. 130. 131. 136. 137. 142. 157. 163. 165. 172. 176. 178. 179. 199. 203. 211. 215. 216. 219. 220. 233. 235. 236. 239. 241. 243. 245. 248. 249. 250. 251. 252. 258. 261. 262. 264. 279. 282. 301. 312 313 328. 329. 332. 334. 349. 350. 356. 357 363. 370. 375. 376. 377. 379. 381. 386. 387. 388 390. 393. 394. 396. 397. 407. 418. 453. 478. 484. 500. 501.

P. Jan Erben w Miletjně, z Bydžowska: 1. 9. 16. 20. 78. 82. 108. 152. 157. 165. 168. 177 196. 232. 233. 247. 439. III. str. 226.

P. Faktor w Praze, z Táborska: 59. 82. 108. 138. 155. 184 287. 463.

P. Formánek w Klatowech, z Klatowska: 444. 448. III. str. 192.

Panj M. Fuchsowá w Praze, z Beraunska: 8. 9. 15. 41. 46. 47. 67. 72. 128. 137. 142. 269. 427. 458 516.

P. Ant. Fülleky w Hradci Král., z Hradecka: 6. 11. 24. 50. 53. 70. 95. 203. 222. 225. 275. 393. 395. 414.

P. Jos. Geljnek, z Beraunska: 72. 115. 157. 174. 216. 231. 235. 241. 249. 262. 287. 304. 313. 326. 327. 379. 380. 381. 402.

P. Wáclaw Hanka w Praze, z Hradecka: 346. 367. 505. 506.

P. Karel Hawljk w Praze, z Berauneka: 1. 5. 8 9. 10. 32. 33. 34. 35. 49. 62. 63. 64. 72. 89. 101. 121. 126. 128. 136 150. 159. 172. 200. 205. 219. 220. 270. 330. 453. 492. 501. 506.

Anna Hawljkowa z Rowjna, z Beraunska: 4.—6. 9. 10 14. 20. 22 23. 37. 38. 40. 46. 47. 57. 67. 71. 73. 74. 76 77. 81 87. 90. 104. 112. 113. 114. 124. 125. 128 129. 136 142. 147 148. 149. 153. 159. 161. 162. 167. 172. 175. 176. 182. 183. 184. 187. 189. 190. 201.—205. 207. 214. 221. 228. 242. 243. 248. 256. 295. 296. 307. 351. 352. 354. 357. 382. 389. 397. 409. 413. 414. 422. 439. 446. 447. 448. 449. 451. 455.—438. 462. 463. 464. 465. 468. 469. 477. 489. 490. 491 III. str. 208. 212.

W. p. Wl. Jáchym, z Klatowska: 14. 20. 21. 25. 40. 42. 57. 59. 60. 72 84. 87. 89. 93. 112. 123. 134 144. 180. 200. 208. 217. 254. 348. 430. 439. 441. 442. 460. 466. 489. 496. 497. III. str. 218 ([illegible]).

Panna Karoljna Karafiátowa w Praze, z Beraunska a z Prahy: 1. 2. 3. 4. 5. 9. 11. 20. 31. 49. 57. 72. 74. 82. 96. 97. 98. 99. 102 101. 113. 126. 127. 130. 131. 136. 137. 150. 160. 162. 173. 174. 180. 202. 209. 210. 214. 239. 241. 244. 249. 253. 262. 313. 356. 357. 360. 366. 377. 402. 403. 415. 433. 434. 437. 438 442. 450. 454. 476. 477. 478. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 488. 505. 506. 510. 511.

W. p. Wáclaw Krolmus w Praze, z Plzenska: 145. 214. 247. 324. 325. 492.

P. Sudimjr Lambl, z Plzenska: 135. 143. 169. 185. 191. 199. 218. 234. 260. 266. 287. 288. 371. 372 373. 375. 376. 398. 399. 400. 424.

P. Libichowá w Miletjně, z Bydžowska: 114. 174. 192. 193. 255. 365 378. 401. 432. 438. 478. 479. 480. 482. 487. 489. 490. 493.

Marie Mataušowa z Chlistowa panst. Nowoměstského, z Hradecka: 1. 4. 5. 12. 17 20. 24. 28. 31. 32. 35. 36. 37. 38. 40. 50. 51. 52. 57. 61. 72. 78. 82. 92. 95. 96. 97. 102. 103. 105. 112. 113. 115. 117. 118. 119. 120. 123. 125. 129. 137. 152. 157. 158. 172. 176. 178. 179. 192: 200. 201. 203. 213. 214. 215. 219. 220. 222. 233 235. 236. 237. 238. 244. 248. 257. 262. 282. 284. 290. 301. 308. 312. 328. 329. 334. 335. 336. 356. 376. 377. 383. 388. 407. 443. 473. 484. 511.

P. Barb. Erbenowá w Praze, z Beraunska: 1. 2. 15. 18. 19. 23. 31. 45. 49 50. 57 67. 108. 109. 110. 152. 189. 190. 194. 195. 201. 211. 213. 227. 228. 238. 240. 245. 250. 251. 252. 264. 356. 365. 377. 383. 390. 414. 419. 474. 475.

P. Jan Melichar, M. Dr. we Skuči, z Chrudimska: 11. 50. 96. 97. 105 162. 194. 195. 239. 379. 507.

P. Julie Nowákowá w Dobrušce, z Hradecka a Bydžowska: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 15. 16. 17. 18. 20. 21. 23. 24. 25. 28. 29. 30. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 41. 45. 49. 50. 51. 53. 61. 62. 63. 64. 68. 69. 72. 75. 78. 82. 83. 84. 85. 86. 89. 91. 92. 96 97. 103. 104. 105. 106. 112. 113. 115. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 125. 128. 130. 131. 132. 137. 140. 148. 152. 153. 154. 158. 160. 161. 163. 164. 167. 172 176. 178. 179. 181. 196. 199. 202. 203. 204. 206. 208. 213. 214. 215. 216. 219. 220. 228. 232. 233. 234. 236. 237. 239 240. 243. 246. 247. 249. 252. 255. 256. 258. 261. 262. 264. 279. 282. 285. 286. 290. 295. 300. 301. 308. 309. 312. 320. 321. 328. 329. 332. 340. 344. 346. 349. 352. 356. 357. 359. 361. 364. 366. 367. 369. 373. 374. 377. 379. 380. 381. 383. 391. 393. 395. 396. 402 405. 406. 407. 413. 422. 424. 432. 438. 448. 449. 462. 472. 473. 478. 482. 484. 486. 503. 504.

Kateřina Nowotná z Wals. panst. Opoč. z Hradecka: 1. 2. 3. 4. 5 6. 12. 13 20. 21. 26. 31. 35. 36. 37. 38. 49. 50. 61. 62. 63 64. 153. 157. 162. 172 176. 178. 179. 181. 185. 198. 201. 203. 213. 215. 219. 220 225. 230. 232. 234. 235. 237. 244. 247. 248. 249. 250 251 252. 254. 255. 258. 261. 262. 264. 265. 282. 290. 305. 309. 312. 313. 328. 329. 334. 349 351. 352. 356. 357. 369. 374. 375. 377. 386. 393. 394. 396. 397. 407. 422. 439. 453. 473. 479. 484. 496. 501. 504.

P. J. Pečírka w Praze: 109. 110. 111.

W. p. Josef Koštlapil w Dobrušce, z Hradecka a Bydžowska. 1. 3. 17. 20. 24. 28. 29. 30. 31. 32. 35. 36. 37. 38. 45. 47. 49. 50. 51. 53. 61. 66. 79. 82. 84. 91. 92. 96. 97. 102 103. 105. 112. 113. 115. 117 118. 119. 125. 137. 143. 153. 156. 157. 158. 164. 172. 178. 203. 205. 209. 213. 215. 219. 220. 222. 228. 233. 234. 236. 237. 243. 244. 249. 257. 259. 262 263. 268. 269. 275. 281. 282. 283. 286. 290. 301. 308. 312. 313. 315. 327. 328. 329. 332. 334. 335. 336. 344. 349. 350. 356. 358. 359. 362. 363. 364. 369. 375. 376. 377 378. 386. 387. 388. 418. 424. 428. 434. 453. 473. 490. 491. 495. 498. 500. 503. III. str. 199. 204. 207. 208. 211. 212. 214. 215. 217 (p. 244). 218 (p. 250).

P. Jos Swoboda w Praze: 175. 176. 447. 513.

P. Dr. J. Špot w Praze: 139 327. 440.

P. Karel Štorch w Praze, z Klatowska: 2. 14. 20. 21. 25. 40. 47. 52. 59. 60. 61 72. 87. 93. 112. 123. 131. 142. 144. 180. 200. 208. 213. 217. 236. 254. 348. 425. 439. 441. 442. 444. 448. 460 461. 466. 489. 496. 497. III. str. 218 (p. 195).

P. J. Fr. Šumawský w Praze, z Klatowska: 31. 50. 201. 210. 223. 283. 291. 328. 339. 344 348.

P. Jos. Tomjček z Branné († 1844), z Bydžowska: 31. 128. 157. 215. 243. 283. 284. 285. 301. 302. 314. 315. 316. 321. 328. 345. 388. 412. 416. 428. 447.
Frant. Wjtoch w Miletjně, z Bydžowska: 166. 273. 286 300. 301. 313. 314. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 325. 326. 341. 361. 484. 507.
P. Erasm. Wocel w Praze, z Čáslawska: 139. 197. 198.
Od rozličných osob w Praze: 1. 5. 18. 43. 44. 78. 160. 170. 174. 187. 206. 347. 408. 419. 426. 513.
Z Cekowa w Plzensku: 1. 2. 3. 5. 9. 12. 14. 17. 22. 43. 44. 48. 55. 58. 62. 63. 64. 71. 105. 116. 119. 120. 122. 140. 142. 163. 178. 179. 180. 181. 205. 215. 226. 267. 280. 308 356. 366. 384. 417. 443. 496. 498.
Z Domažlic w Klatowsku: 51. 103. 156. 223. 282. 290. 292. 353. 385. 404. 410. 459. 471. III. str. 225.
Z Hradce Králowé: 164. 165.
Z Miletjna w Bydžowsku: 30. 156. 158. 305. 330. 331. 392.
Ze Žebráka w Beraunsku: 1. 2. 6. 7. 8. 26. 41. 42. 54. 55. 56. 61. 66 82. 83. 84. 85. 87. 88. 91. 92. 94. 100. 106. 111. 115. 133. 135. 138. 141. 143. 149. 151. 158. 159. 160. 177. 211. 216. 224. 232. 238. 253 258. 262. 274. 294. 332. 337. 356. 361. 393. 407 413. 419. 421. 509.
Na rozličných giných mjstech w Beraunsku, Plzensku, Klatowsku i Prácheusku nalezené: 1. 2. 9. 11. 12. 15. 20. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 47. 106. 112. 113. 115. 117. 118. 121. 125. 137. 141. 153. 163. 172. 201. 202. 203. 213. 215. 219. 220 226. 233. 236. 237. 245. 247. 254. 259. 261. 263. 269. 282. 290. 293. 301. 334. 335. 336 341. 242. 343.
Tištěné w špalíčkách: 1 (?). 3. 5. 11. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34 35. 36. 38. 39. 47. 52. 68. 69 74. 86. 89. 96. 97. 100. 102. 113. 115. 117. 118. 121.

12*

122. 126. 128. 129. 136. 137. 139 151. 162. 163. 172. 173. 178. 179. 181. 194. 195. 197. 198. 201. 202 203. 204. 205. 219. 220 254. 261. 308 312. 351. 352. 357. 362 363. 390 394. 403. 405. 407. 417. 463. 467. 492. 496. 507. 508. 510. 511. 513. 514. 515. 516. III. str. 205. 209.

Slowo o pjsni národnj.

bez přestánj zewnj swau podobu měnj a řjdj: tak gako wosk pokaždé se formě swé podá a wšak wždy předce woskem býti nepřestáwá. Toto položenj wlastnjho toho citu a smýšlenj národa podlé geho zewnjch okolnostj nazýwáme národnjho ducha. Má-li pjseň býti národnj, musj w nj wanauti tento národnj duch. Pakli ale to, co pjseň buď hlawnjho smyslu, buď zwolených obrazů, buď spogenj, přechodů neb obratů myšlének w sobě zawjrá, tomuto položenj citu aneb smýšlenj národa se protiwj, giž nenj pjseň národnj. Neyobšjrněgi a neydůkladněgi o těchto zewnjch okolnostech, genž charakter čili ráz národa ustanowugj, pogednal p. professor J. Bodjanský we spisu swém: O narodnoj poezii Slawjanskych plemen. Moskwa 1837.

Myšlénka wtěluge se i gistau formu na se béře slowem a stáwá se takto průpowědj, z těchto pak twořj se w pjsni řádky (versus) a slohy (στροφη). Každá sloha musj neyméně dwa řádky w sobě zawjrati. A wšak forma čili postawa slohy w každé pjsni, každého řádku we sloze, ano i pořádek slow w každém řádku obsažených, gakož i způsob, gjmž posledné slowo řádku gednoho do téhož slowa giného řádku padá a s njm podobně doznjwá, což rým aneb doslowj nazwáno, wše to spočjwá na gistých prawidlech

giné a to hlawnj tak wisj, gako list na kmenu swém, totiž té: co gest národ? kterak se zgewuge bytost geho wůbec, a co do pjsnj zwláště? Odpowěd na tyto důležité otázky zanechána fysiologům a filosofům; gá wšak pokusil sem se nynj gen o to, w krátkosti ustanowiti rozdjl mezi pjsnj národnj a ginau tak nazwanau umělau pjsnj, a to gen podlé osobnjho mého citu a přeswědčenj, doufage, že toto mé slowo wzdy stupen býti může k weliké té wědě poznanj naroda, a byť i giný geg zbořil, gen když na mjsto toho něco důkladněgšjho wystawj, wzdy se těšiti budu tjm, že sem snad gemu dal k tomu podnět.

Každý národ, kterýž sobě sám gěště odcizen nenj, má swůg wlastnj národnj cit i swé zwlaštnj smýšlenj, swůg individualnj národnj ráz, na přirozených zwlaštnostech těla i ducha geho se zakládagjcj, gjmžto se od giných cizých národů znamenitě i patrně lišj. Tento wšak přirozený, wšeobecný, stálý národa ráz nabýwá zewněgšjmi okolnostmi, s nimiž se národ, buď celý aneb gistá geho část, během času potkáwa, swého zwláštnjho směru, swé zwláštnj powrchnj postawy: a gakož okolnosti ty samy podrobeny gsau proměnám, tak i také onen přirozený národnj ráz aneb powaha podlé nich

bez přestánj zewnj swau podobu měnj a řjdj: tak gako wosk pokaždé se formě swé podá a wšak wždy předce woskem býti nepřestáwá. Toto položenj wlastnjho toho citu a smýšlenj národa podlé geho zewnjch okolnostj nazýwáme národnjho ducha. Má-li pjseň býti národnj, musj w nj wanauti tento národnj duch. Pakli ale to, co pjseň buď hlawnjho smyslu, buď zwolených obrazů, buď spogenj, přechodů neb obratů myšlének w sobě zawjrá, tomuto položenj citu aneb smýšlenj národa se protiwj, giž nenj pjseň národnj. Neyobšjrněgi a neydůkladněgi o těchto zewnjch okolnostech, genž charakter čili ráz národa ustanowugj, pogednal p. professor J. Bodjanský we spisu swém: O narodnoj poezii Slawjanskych plemen. Moskwa 1837.

Myšlénka wtěluge se i gistau formu na se béře slowem a stáwá se takto průpowědj, z těchto pak twořj se w pjsni řádky (versus) a slohy (στροφη). Každá sloha musj neyméně dwa řádky w sobě zawjrati. A wšak forma čili postawa slohy w každé pjsni, každého řádku we sloze, ano i pořádek slow w každém řádku obsažených, gakož i způsob, gjmž posledni slowo řádku gednoho do téhož slowa giného řádku padá a s njm podobně doznjwá, což rým aneb doslowj nazwáno, wše to spočjwá na gistých prawidlech

)(

národnjho krasocitu, gežto gazyk podlé národnj hudby (gakož njže o tom) utwořil, duch národnj ušlechtil, a dlauhé ano stoleté užjwánj poswětilo. Nikdo z básnjků národnjch těch prawidel nenj sobě swědom, nikdo gich neumj nažpaměť, ale každý, kdož w národnj škole wychowán, ge cjtj i také wěrně zachowáwá, neboť gsau to prawidla národu přirozená, z geho bytostí wyšlá. Tato forma pjsně tak určita a neustupna gest, že společnost pjsnj mezi rozličnými wětwemi téhož národa slowanského gedině na nj záležj: čjm bližšj forma, tjm snadněgšj společnost pjsnj. Proto gsau mnohé pjsně společné Čechům, Morawanům i Slowákům, málo gich společných Čechům a Polákům, neyméně ale společnosti se nalezá mezi českými a ruskými aneb ilirskými pjsněmi, neboť zde forma neyrozdjlněgšj gest a proto neywjce společnosti wadj. Giž Kollár na tuto zwláštnj prawidelnau formu, gežto se w pjsnjch národnjch gak we slohách, tak i w pořádku slow wyskytá, w poznamenánj swém k II. djlu Zpěwanek pozornost obrátil.

Konečně má-li pjseň slauti národnj, třeba gest, aby žádnému gistému skladateli nenáležela, nýbrž aby národ wůbec za skladatele drżán býti musel. Pakli se ale kdo k pjsni, co k

plodu a gměnj swému hlásj, můžeť sice pjseň i ducha i formu národnj mjti, wšak giž náležj té gisté osobě. Hlawnj aučel básnjka národnjho gest genom zpěw; on zpjwá, buď že ho srdce k tomu pudj, buď že se před ginými nowau pjsnj okamžitě zablesknauti chce; wjce zásluhy sobě nepřičjtá, a protož o pjseň giž wjce také se nestará. Zaljbila-li se ginym, pamatugj si gi, a zpjwagjce gi opět, buďto s proměnami buď bez proměny, tak dobře gi za swau pokládagj, gako básnjk sám. A když giž pjseň na gednom mjstě každému gest powědoma, ztratj půwabnost a zmizj ze žiwota aneb odstěhuge se ginam, kdež opět nowinkau gest a se ljbj. Neprawjm, že by básnjk národnj wždy sprostý, gjnak neowičený člowěk býti musel; ale že těžko gest prohljdnauti srdce národa a přeměřiti rozum geho, i porozuměti prawidlům krasocitu geho, a téměř nemožno člowěku, který s národem mysliti i cjtiti nepřiwykl a takořka w žiwotě národnjm neuzrál; proto také kdo z gádra národa nenj, aneb gemu školami neb ginak se odcizil, nesnadno básnjkem národnjm se stane. Mezi umělými básnjky českými p. Čelakowský neylépe ducha i formu pjsně národnj pochopil; mnohé pjsně z Ohlasu geho skutečně by prawými národnjmi byly, kdyby se gim tělo

třetj wlastnosti, totiž národnjho gměnj dostáwalo.

Až potud se gen o slowu pjsně, t. g. o řečnjm gegjm obsahu mluwilo. Podlé slowa, a w gistém ohledu i nad njm, stogj hlas pjsně, kterýž se wůbec nota, w pjsemnj pak řeči nápěw nazýwá.*) Slowo spolu s hlasem pjsně u wykonáwánj slowe zpěw. Co nahoře o slowu pjsně národnj řečeno, totéž o gegjm hlasu čili nápěwu platj. Mali hlas ten býti národnj, musj w sobě mjti národnjho ducha, na sobě národnj formu, a musj z národa wůbec wygjti. Známa gest obzwláštnj náklonnost národa slowanského k hudbě. Celý národ slowanský zpjwá, a wšak pjsně ty w rozličných wětwj gednoho téhož kmene gsau welmi rozdjlné. Podlé rozličných okolnostj, s nimiž každá wětew daleko rozšjřeného národa slowanského během času se potkala i w nich žige, a kterýmiž duch gegj rozličně přibarwen gest, působj na ducha i na formu pjsnj národnjch slowanských neywjce i neypatrněgi zwuk hudebnjho nástroge, kterýž práwě při každé wětwi národa panuge.

*) W kragi klatowském okolo města Domažlic gmenugj hlas pjsně weyslew, gakoby řekl: prawidlo, podlé kterého se slowo w pjsni wyslowuge.

Zkušenost učj, že každý hudebnj nástrog swau zwláštnj moc nad duchem lidským ukazuge: geden mile, druhý nemile naň působj; geden k weselosti zbuzuge, giný zádumčiwým činj a t. d. Gaký hudebnj nástrog, takowá hudba, takowý zpěw i takowý w pjsni duch. Čjm wjce rozličných citů hudebnj nástrog národu obljbený w člowěku zbuditi může, t. g. čjm dokonalegšj gest, tjm wětšj rozmanitosti, co do ducha, nabýwagj národnj pjsně. Totéž o gegich formě platj. Nebude od mjsta, geden přjklad o wygitj pjsně národnj z hudby zde položiti. Djwka uslyšj w hospodě hausti gednu notu, n. p. č. 34 sbjrky této. Gemněbolestné tyto zwuky — kteréž se dle domněnj mého neylépe z hauslj wylauditi dagj, gakož i forma gich na dokonalegšj nástrog ukazuge — wtisknau se djwce do paměti, celá gegj duše gimi se naplnj a barwu gegich na se wezme, we dne i w noci gj ta nota na mysli ležj, kudy chodj, pozwukuge si gi, hledagjc toliko slow, gimiž by to, čjmž duše i srdce gegj oplýwá, ústy wyliti mohla. Tu náhodau padnau oči gegj na rozpuklé čerwené paupě růžowého keře w zahrádce pod oknem. Toť giskra do duše gegj, w paupěti tom widj skutečný obraz citu toho, gegž hudba w duši gegj způsobila. I hned se přjležitosti té uchopjc

počátek pjsně swé učinj porozwitau růžj: nota ustanowj pořádek slow, formu řádků, i wede rým, a děwče spustj:

Čerwená růžičko, proč se nerozwjgjš?
Proč k nám můg holečku, proč k nám už nechodjš?
Kdybych gá k wám chodil, ty by gsi plakala,
Čerwenjm šátečkem oči utjrala.

Slowo podáwá slowo, myšlénka myšlénku, a žiwot národnj přiwádj obrazy. Tak i podobným způsobem powstaly národnj pjsně, i podnes geště powstáwagj. Sotwa že se některá hudba k tanci stane obljbenau, giž i hned nagdau se k nj náležitá slowa. Slowa prawé národnj pjsně gsau gen smysl a wýklad hudebnjho gegjho hlasu. Neprawjm, žeby slowa pjsně národnj wždy teprw podlé giž hotowé melodie utwořena býti musela, můžeť také dobře básnjk oboge nagednau z duše swé wynjti: nikdy wšak se nepřiházj, aby básnjk národnj neyprwé slowa swé pjsně zhotowil a potom teprw aby k nim hledal nápěw. W tomť se také lišj pjseň národnj od ginýcli pjsnj uměleckých, že w pjsní národnj slowo z hudby anebo spolu s hudbau, w uměleckých ale obyčegně hudba ze slowa powstáwá. Wždy také nápěw národnj ráz hud-

by nástroge toho na sobě nese, gemuž ucho básnjkowo bylo přiwyklo. Čjm národ k hudbě čilegšj a čjm ohebnègšj formy gazyka geho, aby slowo krok za krokem hudbu následowati, brzo wáhati brzo pospjšiti, s nj se wraceti, zahýbati i na stegno wýcházeti mohlo: tjm způsobilegšj gest k národnjmu básnictwj. Tyto přednosti národu slowanskému i gazyku geho se owšem upřjti nedágj, a tjm wyswětluge se také to weliké množstwj národnjch pjsnj slowanských. W duchu národnjm, t. g. w tom wlastnjm zaljbenj Slowanů w hudbě i w ohebnosti gazyka slowanského ležj gistota, dokud Slowané Slowany budau, že pjsně gich národnj nikdy nezahynau. Znamenita gest také poměra slowa pjsně k geho hlasu: čjm skwělegšj hlas, tjm ničemnègšj, zwláště w plodech nowěgšjch, bywá obsah slowa; kdež naproti tomu staré pjsně dobrého slowa, gakož i neypěknègšj zpèwy epické giných Slowanů hlas welmi gednotwárný mjwagj. Zdá se, gako by byl duch národnj do pjsnj slowanských wespolek gakausi rownowáhu wložiti chtěl, tak aby čeho pjsni na gedné straně se nedostáwá, na druhé gj nahraženo bylo.

Z toho, co tuto nynj o slowu i o hlasu pjsnj národnjch řečeno, wycházj za wýsled, že gest pjseň národnj zpěw, z národu wůbec,

i w geho duchu, co do obsahu i do formy, wyšlý.

Pozbýwá mi geště několik slow o této sbjrce i o rozdělenj pjsnj a nápěwů zwláště českých promluwiti. Sbjrka tato zrůstala pomalu, gak se sběrateli a přátelům geho přjležitost udála; z té přjčiny we swazcjch žádného giného pořádku zachowati se nemohlo, nežli že wždy podobné pjsně k podobným postaweny byly. Co we swazcjch obmeškáno bylo, hleděl gsem w obsahu nahraditi.

Mohau pak pjsně národnj w třjdy rozwrženy býti způsobem rozličným, gakož a) podlé času swého složenj, kterýžto wšak se gen z okolnostj uhodnauti dá, při čemž také obyčegně gen šiřšj doby za rozdjl položiti se mohau. Dále b) podlé přjležitosti a osob, kdy a kdo pjseň obyčegně zpjwá, a c) podlé obsahu čili wěcj, o kterýchž pjseň mluwj. We swrchu položeném rozwrženj pjsnj toto dwé poslednj spolu gsem spogil, tak že počátek pjsně takowé, genž buď z gedné buď z druhé přjčiny do dwau rozličných třjd náležj, pokaždé do obau položen, a tak nalezenj gj w obsahu snadněgšjm učiněno gest.

Co wšak nápěwů se dotýče, šestero třjd, stářjm od sebe rozdjlných, rozeznati se dá, z

čehož i na stářj slowa čili textu poněkud sauditi lze gest.

W prwnj třjdu kladu nápěw, gehož se při pjsnjch wyprawowacjch obyčegně užjwá. Nápěw ten gest půwodně genom geden, kterýžto wšak w rozmanitých formách se wyskytuge. Přirozená gednoduchost a přiměřenost geho k pjsni wyprawowacj, forma slohy, gižto žádá, dwauřádkowá trochaického chodu, kterážto w pjsnjch slowanských neystaršj gest, i daleké rozšjřenj nápěwu toho w Čechách, w Morawě, na Slowensku, w Polsku, ano i w Rusku (u gižnjch Slowanů?) za wysoké stářj geho dostatečně ručj, a sotwa se budu mýliti, položjm-li geg za prawý a neystaršj nás došlý nápěw epický Slowanů západnjch. W gednoduché swé formě nalezá se při pjsni 1., s proměnami přicházj w pjsnjch 2, 120, 146, 150.

W druhé třjdě stogj nápěwy onoho dogemného i hlubokého obsahu, kterýž na zpěwy cjrkewnj 15ho a 16ho stoletj w Čechách welmi upomjná, i též zádumčiwým pjsnjm maloruským w gemnosti swé přjbuzen gest. Sem náležj pjsně 14, 17, 23, 40, 108, 132, 138, 151, 155, 161, 185 a t. d.

Třetj třjda obsahuge weselé nápěwy dwaučtwrtnjho taktu s hybem čili accentem na kaž-

de čtwrti, kteréžto bezpochyby gsau také podlé třjdy druhé sestawy, a wšak mnohem déle než tato se prostjrawaj: ano i náš nyněgšj Třasák čili ginák Polka gesstě do třjdy této náležj. Wiz pjseň 5. 10. 12, 16, 18. 46, 47, 50, 51, 53, 56, 61, 66, 77 a t. d.

Čtwrtá třjda nápěwy w třjčtwrtnjm taktu, přjbližné polskému mazurku, chod žiwý, byb na každé čtwrti, prwnj čtwrt obyčegně z osmiček složena: n. př. pjsně: 4, 11, 113. 174.

Patá třjda nápěwů hlásj do časů minetowých předešlého stoletj, n. p. w pjsni 9, 35, 49, 92, 356, 509, 513 a g.

Šestá konečně ze třjčtwrtnjho německého tance powstala, kterýžto wšak u nás w Čechách swůg zwlástnj, půwodnjmu německému Ländler docela nepodobný raz na sebe wzal, n. p. pjseň: 13, 31, 38, 57, 70, 87, 105, 112 a g.

Kromě toho gsau také gesstě některé a wšak nemnohé nápěwy, gežto se do swrchu řečených šesti třjd owšem nehodj, aneb i přechody z gedné třjdy do druhé, kteréž dobře za wýmjnku platiti mohau.

Skaumánj nápěwů národnjch gest pole široké i zanjmawé welmi, owšem pak důležité, neboť genom na něm prawá národnj zpěwohra

zrůsti může; škoda gen, že pole to tak dlauho pustinau leželo!

Dále také i to častěgi w pjsni národnj přicházj, že pod nápěw pjsně staršj nowá slowa položena, a opět staršj slowa pjsně s nowým nápěwem spogena býwagj, a protož při posuzowánj stářj slow některé pjsně podlé gegjho nápěwu, i naopak, opatrnosti třeba.

I ačkoli pjsně národnj, gakož giž nahoře dotčeno, zřjdka kdy gednomu mjstu wýhradně a stále náležj, nýbrž obyčegně s gednoho na druhé přecházegj, wždy předce widěla mi se potřeba udati, od koho které pjsně a w které kragině nalezeny byly. Některé wšak také wzaty aneb doplněny gsau ze sešitků, gež obecně š p a l j č k y nazýwagj, t. g. pjsně w 16terce po gedné tištěné, gežto zwláštnj zpěwáci, obyčegně osoby ženské, po pautjch a po wýročnjch trzjch roznášeli a zpěwumilownému lidu za malý penjz prodáwali, kterýžto potom doma tyto kaupené p j s n i č k y shromáždil a sobě we swazky sešjwal. Tjm způsobem mnohá dobrá stará pjseň národnj před zahynutjm zachráněna gest.

Zawjrage nynj tuto prwnj sbjrku Muzy prostonárodnj, hodlám časem swým i druhau gěště podati, k njžto mi se giž také dobrý počátek učiniti podařilo.

Konečně wzdáwám wšem swrchu gmenowaným wlasti swé milowným přátelům za gegich laskawost i ochotnost, že gakž mohauce k wěci národnj přispěli, swé wřelé a weřegné djky.

W Praze w lednu 1845.

Sběratel.

O p r a w y.

We swazku I.

Str. 20 w řádku 20 má býti 48 mjsto 49.
„ 21 znamenj 5)„ má státi před řádkem prwnjm.
„ 24 w řadku 22 bohyni

W některých exemplářjch:

„ 20 w řádku 4 Preiselbeere, mjsto Preisselbeere.
„ 24 „ „ 3 a 6 ptačátko
„ 24 „ „ 7 Bylo, bylo ge zaklené

We swazku II.

Str.		w řádku		mjsto		má býti
Str.	3	w řádku	1	mjsto 150	má býti	151.
„	7	„	8	„ ručiček;	„	ručičky;
„	7	„	10	„ očiček.	„	očičky.
„	11	„	9	„ zatatau	„	zufatau.
„	28	„	6	„ slowanských	„	slowenských
„	100	„	6	„ 263.	„	262.
„	140	„	12	„ Ten zdegšj	„	Což ge náš
„	151	„	2	„ 154	„	60.

We swazku III.

Str.		w řádku		mjsto	má býti	
Str.	18	w řádku	11	mjsto Pašošnici	má býti	Pasečnici
„	36	„	9	„ po lesj	„	w polesj
„	40	„	13	„ Dřewice	„	Třebiče
„	45	„	2	„ 51.	„	261.
„	118	„	6	„ 227.	„	241.

Mjsto sloka, kdekoli slowo to přicházj, čti wšude sloha. aj menšj omyly laskawý čtenář sám oprawiž.